

CRISTIAN-LIVIU MOSOROCEANU

Steierdorf -Anina Mînerul, într-al sorții joc!

Trustul de Presă "Magazin"

Colecția Restituiri ale Memoriei

Steierdorf-Anina. Minerul, într-al sortii joc!

Bunicilor mei: ANNA și STEFAN KUBERTSIK, BERTHA și ALBERT KRIPPNER, precum și părinților mei BERTA și ADOLF KUBERTSIK.

Mulțumesc soției mele NINA, pentru că m-a încurajat și mi-a tolerat dezordinea zilnică, muniții de documente și hârtii, împrăștiate prin întreaga locuință.

Mulțumesc, din suflet, pentru sprijinul acordat la culegerea informațiilor și realizarea arhivei foto: d-nei BARBARA OTZASEK, EUGEN BADESCU, sing. GHEORGHE TARASOF, geologilor DUMITRU ANESCU și ing. ADRIAN ANESCU, MIHAI BOTAN, primarului GHEORGHE NEICU, vice-primarului NICOLAE RADU, ing. PAUL LATH, POPESCU FLORIN, NICULAE MARINESCU și, nu în ultimul rând, domnului VASILE TODI, un om cu totul deosebit, care m-a ajutat dezinteresat și fără de care n-ar fi fost posibilă publicarea acestei cărți.

Justificare

De peste treizeci de ani, mă uit în jurul meu și văd cum dispare, aproape zilnic, câte un colț din orașul meu. De tot atâția ani, asist neputincios la furtul istoriei acestei localități, la furtul trecutului meu și al copiilor mei, la furtul a tot ce au realizat generații de strămoși, ai mei și a altor concitadini.

Chiar dacă începutul a fost făcut pe timpul regimului CEAUȘESCU și a avut drept motivație construirea unei termocentrale, după renunțarea la acest proiect, NIMIC NU MAI JUSTIFICĂ distrugerea trecutului orașului MEU!

Din cartierul Brădet și până la Orașul Nou, au dispărut de pe fața pământului sau sunt în paragină, clădiri istorice, cu un trecut cu care alții s-ar mândri: vechea cazarmă militară din Brădet; cartierele Jumanca, Reitz, Colonia Cehă și Colonia Ponor, din Steierdorf; vestita stațiune SOMMERFRISCHE (cu brazi, cu tot) din Steierdorf; vila „Dora”; cantonul silvic „Găinușa”; fostul sediul al Ocolului Silvic din Steierdorf; fostele sedii ale Administrației Miniere din Steierdorf (cele trei clădiri cu etaj din centrul Steierdorf-ului); parcul din Steierdorf și fântâna arteziană de aici; fostul sediu al primei „Asociații de Consum” din Banatul Montan (cunoscut ca „Steagul Roșu”) din Steierdorf; puțurile UNTERISCH și V din Steierdorf; cantonul silvic „Judina”; coloniile muncitorilor de la Kirscha (care aparțineau de Steierdorf); cantonul silvic „Plavi”; cele două monumente închinatelor unor catastrofe miniere din cimitirul Sigismund (1918 și 1920); restaurantul „Izvorul” din Sigismund; Căminul Muncitorilor din Sigismund; ștrandul din Sigismund; căminul de nefamiliști de la Ölfabrik; gara CFR din Anina; moara de cărbune din Anina; BARUMC-ul, ACA-ul, Fabrica de șuruburi, Fabrica de cherestea, calea ferată uzinală care lega toate aceste întreprinderi, calea ferată forestieră, puțul II, puțul I, Preparația, Cazinoul Muncitorilor – toate din Anina; monumentul închinat catastrofei miniere din anul 1920, din cimitirul Celnic; lacul Mărghitaș (primul lac de acumulare, din țara noastră, construit pentru turism); etc. Altele au ajuns proprietate particulară deși erau clădiri istorice și figurau pe lista monumentelor istorice, cea veche! Între timp, cineva a „încurcat” lista monumentelor istorice în așa fel încât clădirile de interes sunt aproape imposibil de identificat. Cert este că fosta farmacie, fostul sediu al poștei, locuința medicului și fostul dispensar al comunei, toate din Steierdorf, au ajuns în prorietaea unor cetățeni. Noii proprietari le-au schimbat destinația și le-au modificat, atât din punct de vedere structural cât și arhitectonic.

Apoi, după închiderea minelor, aproape peste noapte, au dispărut urmele a peste două secole de minerit și, extrem de repede, colbul uitării acoperă trecutul nostru. Iar demolările continuă și în prezent!

Cu aceeași furie și cu un dispreț greu de înțeles, au fost distruse și arse puținele arhive care se mai găseau în păstrare la anumite instituții de pe raza orașului nostru.

În această situație, fără să am pretenția că această carte este o lucrare cu valoare istorică sau că am talent de scriitor, am decis să public crâmpoie din trecutul orașului nostru – ca un omagiu pentru cei care, de prea multe ori, au plătit cu viața și sănătatea lor progresul acestei localități.

Am fost incapabil să concep altfel volumul de față, conținutul fiind mai mult decât trist. Fiind doar un mărunț cronicar, am optat pentru o formă mai simplă care, deși este seacă și pare lipsită de suflet, se rezumă la o înșiruire cronologică a unor evenimente din trecutul mineritului din bazinul carbonifer Steierdorf-Anina.

Pe lângă datele incomplete privind accidentele de pe raza orașului nostru, nu am reușit să găsesc date despre accidentele miniere de la multe mine care aparțineau de Anina, în diferite perioade, unele doar temporar: Glăvan, Cozla, Baia Nouă, Sinersig, Darova, Armeniș, Carașova, Teregova, etc. Mai trebuie să adaug și faptul că, din prea lungă listă a victimelor lipsesc sutele sau, poate, chiar miile de victime ale bolilor profesionale.

Volumul de față, cu multe lacune datorate lipsei unor arhive complete, a fost gândit ca un ultim omagiu adus victimelor industriei mineritului și familiilor acestora.

Autorul

“Rugăciunea minerului.

Îți mulțumim Ție Doamne milostiv pentru binecuvântarea Ta și bogatele Tale daruri, pe care, în acest loc, din adâncul pământului ni le-Ai hărăzit, prin mila Ta. Te rugăm să ne dai și în continuare aceste scumpe daruri, să le binecuvântezi și păstrezi și, înainte de toate, să ne înveți să-Ți prețuim binecuvântarea și folosind-o să cinstim numele Tău. – Ferește, o Doamne, pe toți acei care lucrează în adâncurile și măruntaiele pline de pericole ale pământului, de vătămări, pericole și toate relele. Acordă-le mila Ta de a Te avea veșnic în fața ochilor pentru ca, trup și suflet, să se încredințeze în mâinile Tale și să nu uite în ce primejdii plutesc, pentru ca, astfel să fie pregătiți dacă-i lovește nenorocul, mântuiți să ne părăsească, în numele fiului Tău Isus Christos, Domnul nostru. Amin!

O sfântă Barbara, Tu nobilă mireasă,
Trupul și sufletul meu îți sunt încredințate,
Atât în viață, cât și în moarte,
Ajută-ne ca în ultima clipă,
Sfântul sacrament să-l primim;
De la Domnul nostru multe să dobândim,
Să murim în mila Lui,
Departe de noi, dușmanul cel rău să-L alunge,
Prin ajutorul Tău, mereu cu noi să fie.
Atunci când sufletul trupul va părăsi,
Ia-l în mâinile Tale,
Ferește-l de iad și supliciu,
Condu-l în împărăția cerului. Amin.

Isus din Nazareth, rege al Iudeilor, Păzește-ne și Ferește-ne până la moarte.”¹

Tipografia W. ROSE din Steierdorf.

¹ Traducere, din limba germană, Cristian-Liviu Mosoroceanu.

Cred că nu greșesc dacă încep rândurile mele cu aceste două rugăciuni. Sunt rugăciunile² pe care, generații de mineri, din Steierdorf-Anina, indiferent de confesiune, le murmurau smeriți în fața tabloului „Sfintei BARBARA” (VARVARA), de fiecare dată înainte de a coborî în adâncuri. La fiecare puț, pe placa acestuia, era amplasat un tablou al ocrotitoarei minerilor, la loc de cinste. În acele vremuri, breslele aveau diferiți sfinți pe care-i sărbătoreau și cărora le cereau ocrotire: metalurgiștii și pompierii pe „Sfântul FLORIAN”, constructorii pe „Sfântul ROCHUS”, dulgherii pe „Sfântul IOSIF”, minerii pe „Sfânta BARBARA” (în afara minerilor, „Sfânta BARBARA este considerată și ocrotitoarea geologilor, clopotarilor, a turnătorilor de clopote, electricienilor, arhitecților, zidarilor, prizonierilor, etc.)” etc.

Legende privitor la această sfântă sunt mai multe și diferă, în funcție de țară, religie și zonă. Conform legendelor, „Sfânta BARBARA” a trăit la sfârșitul secolului al III-lea în Nicomedia (azi Izmir – Turcia) sau Heliopolis (azi Baalbek – Liban) și era fiica aristocratului Dioscorus. Pentru a o feri pe BARBARA de tentațiile adolescenței, tatăl ei a construit un turn în care a izolat-o pe frumoasa-i fiică. Aceasta, în plină prigoană a creștinilor, se simte atrasă de creștinism și se lasă botezată. Pentru a scăpa de furia tatălui, aceasta fuge dar este trădată de un cioban. Prinsă de propriul tată, este predată administratorului roman al orașului, un oarecare Marcianus. După ce a fost găsită vinovată a fost torturată în cele mai groaznice moduri însă, în celula ei a apărut Isus și i-a vindecat rănilile. Atunci a fost dusă într-un loc public și schingiuită din nou, de față cu populația orașului. În cele din urmă, propriul ei părinte o decapitează, cu spada. „Sfânta BARBARA” avea doar 29 de ani, atunci când a fost ucisă!

Minerii noștri erau deosebit de credincioși și puneau mare preț pe sfânta lor, o dovadă în acest sens fiind și biserica din Sigismund, ridicată de mineri și care este singura din țară cu hramul „Sfintei Barbara”! Pe de altă parte, uniforma de paradă a minerilor era prevăzută cu 29 de nasturi, pentru fiecare an trăit de sfântă, câte un nasture! Ziua de 04 decembrie, zi în care este sărbătorită sfânta, a devenit zi de sărbătoare pentru minerii de pretutindeni. Cu acest prilej, la toate puțurile miniere de pe raza localității noastre, înainte de orice altă manifestare, se țineau slujbe religioase la care participa întreg personalul, indiferent de religie.

De altfel, toleranța religioasă era considerată un fapt firesc, mai ales în rândul ortacilor. Un alt exemplu în acest sens fiind sărbătorile pascale și, mai ales, Noaptea Învierii. La Anina, pe Cleanțul Șerpilor, la câțiva metri de crucea ridicată în anul 1906, era o casuță zidită în cărămidă. Aici, de Paștele catolic, minerii ortodocși, îmbrăcați în uniforme de paradă și cu lămpi de mină luminau

² După ani de căutări, am găsit cele două rugăciuni tocmai într-un anticariat din Essen (Germania), prin minunea de azi – Internetul! Din fericire, proprietarii anticariatului „STEELER” mi-au expediat prețioasa foaie, într-o perfectă stare de conservare și pe încredere, urmând s-o plătesc ulterior, cu ocazia unei vizite. Astfel, foaia cu cele două rugăciuni, tipărită la tipografia lui V. ROSE (din Steierdorf), la sfârșitul secolului al XIX-lea, a ajuns în posesia mea și rugăciunile au fost salvate pentru generațiile viitoare. O micuță filă de istorie locală – recuperată!

crucea și stăteau de veghe toată noaptea. La rândul lor, de Paștele ortodox, minerii catolici făceau același lucru. Iar în cea de-a doua zi a Paștelui catolic, așa cum era obiceiul, se mergea la „stropit” fetele și femeile cu parfum, indiferent de confesiune.

De asemenea, sărbătorile religioase erau, în comuna noastră, respectate și ținute indiferent de confesiune. Ortodocșii le țineau și pe cele catolice, iar catolicii pe cele ale ortodocșilor – chiar dacă asta ducea la diminuarea substanțială a veniturilor, numărul sărbătorilor fiind destul de mare, mai ales la ortodocși.³ Și exemplele ar putea continua.

Revenind la cele două rugăciuni, am aflat de existența lor de la minerii bătrâni, însă nimeni nu le mai știa. Comuniștii le-au luat icoanele și i-au pus să cinstească secera și ciocanul! Le-au schimbat ziua de 04 decembrie cu special inventata „Ziua minerului”, zi politizată și sărbătorită cu mare fast. Peste ani, minerii au uitat rugăciunile dar, nu și-au pierdut credința. Știau că sfânta poate fi și neiertătoare!

Și, din păcate, sfânta a fost mult prea crudă cu ortacii noștri. De-a lungul a peste două secole de minerit, în bazinul carbonifer Steierdorf-Anina, au avut loc numeroase accidente care au secerat viața multor bravi mineri.

Nu trebuie să uităm că, la începutul mineritului pe aceste meleaguri, exploatarea cărbunilor era în fază de pionierat și pe plan mondial.

Oricum, chiar dacă existau destule neajunsuri, la Steierdorf-Anina tot se muncea mai în siguranță decât în multe alte mine din lume, chiar și unele din Statele Unite ale Americii. De exemplu, la sfârșitul secolului al XIX-lea, în minele de antracit din nordul Pennsylvaniei, pentru un salariu anual de doar 400 \$, se înregistra o medie de 3 mineri morți, la două zile.

Chiar dacă, la noi, nu s-au înregistrat asemenea cifre cutremurătoare, cei care munceau în „lumea fără cer” au plătit, de prea multe ori, cu sănătatea și viața lor, „aurul negru” extras.

Trebuie precizat faptul că extracția cărbunelui din „întâia mină de cărbune din țara noastră”⁴ era deosebit de dificilă, stratele de cărbune fiind, în general, înguste iar adâncimea de exploatare extrem de mare. Astfel, minerii noștri au înfruntat zilnic: presiunea rocilor, focurile și incendiile de mină, gazele de ardere, erupțiile de ape, metanul, praful de cărbune și cel silicogen, grizuul (un amestec de gaze inflamabile sau explozive⁵) sau „*thanățul*”, pericolul folosirii explozivilor și a iluminatului în subteran, viermele parazit *Ankilostoma duodenale* și alte boli profesionale, căldura insuportabilă, întunericul, incompetența unor șefi, hoția și multe altele. Generații întregi, de mineri, au experimentat pe propria lor piele, progresele din industria mineritului și nu numai:

³ LEONHARD BÖHM = *Geschichte des Temeser Banats, Zweiter Teil – Natürliche Geschichte des Temeser Banats*, Verlag von OTTO WIGAND Leipzig 1861, pag. 105.

⁴ Prof. ing. BUJOR ALMĂJAN = *Industria minieră, capitolul al IX-lea din „Industria României 1944-1964”*, Editura Academiei Republicii Populare Române București 1964, pag. 319.

⁵ Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *Anina 200*, tipo-script nepublicat din arhiva autorului.

1. iluminatul în subteran – de la opaiț, la lămpile de mină cu acumulatori;

Până la începutul secolului al XIX-lea, pentru iluminat în subteran, au fost folosite mijloace primitive, cu flacără deschisă. Odată cu avântul luat de exploatarea minieră a cărbunilor minerali, de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, și necesitatea crescândă de surse portabile de iluminat pentru mineri, tehnicienii au fost nevoiți să caute soluții noi, pentru rezolvarea acestei probleme.

Și în minele din Steierdorf-Anina, primele lămpi miniere folosite au fost cele portative cu ulei și flacără deschisă (tragende offene Öl-Lampe) – **opaițurile** și **candelele**. Există însă și posibilitatea ca, înaintea acestora, să se fi folosit, la fel ca în minele din Austria, lumânările (Kerze) și torțele (Kienspan). **Opaițul** este o lampă cu flacără deschisă, cu ulei, compusă dintr-un rezervor cu fitil și un cârlig de fixare prins de o bară de susținere. Acest tip de lampă consuma 10-15 grame de ulei/oră și dădea o lumină slabă, cu o flacără mereu fumegândă.⁶ **Candela**, asemănătoare cu opaițul, era confecționată din fontă și, mai târziu, din tablă. Rezervorul acesteia era prevăzut cu un orificiu de umplere, un orificiu pentru fitil și unul pentru aer – pe acesta fiind montat un cârlig pentru transport și agățarea lămpii în front. Uleiul folosit drept combustibil, diferea de la regiune la regiune: de rapiță (Rapsöl), de in (Leineöl) sau lămpi de seu (Unschlitt-Lampen)⁷ și, mai târziu, uleiuri minerale (la Steierdorf-Anina – ulei obținut prin distilarea șistului).

Candelele aveau diferite forme (Eierlampe, Froschlampe, Schelle, etc.) și s-au păstrat și după introducerea lămpilor cu carbid și celor de siguranță, cu benzină. La noi, cea mai folosită a fost cea în formă de broască (Froschlampe).

În secolul al XIX-lea, au apărut lămpile cu carbid sau cu acetilenă.

Chimistul și fizicianul englez Sir HUMPHRY DAVY (născut la 17.12.1778, Penzance, Anglia – decedat la 29.05.1829, Geneva, Elveția), împreună cu asistentul său, MICHAEL FARADAY, de la „Royal Institution” (Institutul Regal), au descoperit, în anul 1815, că amestecurile de gaze care conțin metan nu se pot aprinde în cilindri cu un diametru mai mic de 3,5 mm. Această descoperire a dus la producerea sitelor pentru lămpile de siguranță, destinate minelor grizutoase. Acest principiu avea și un efect secundar, și anume: gazul metan pătruns în sită, împreună cu aerul, se aprinde și formează o flacără albăstruie. Acest efect avea avantajul că această lampă putea fi folosită și pentru determinarea conținutului de gaz metan în mină.

Lămpile miniere de siguranță „DAVY” erau simple, compuse doar dintr-un rezervor și o sită. Principalul dezavantaj al acestora era acela că, în urma depunerii funinginei pe sită, se reducea drastic luminozitatea lămpii.

⁶ Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *op. citată*, pag. 62.

⁷ Aceste lămpi, chiar dacă emanau mirosuri aproape insuportabile, erau preferate de mineri, față de cele pe bază de uleiuri, pentru că aveau o luminozitate mult mai bună.

În același timp, adică în anul 1815, și independent de cercetările efectuate de DAVY, inginerul GEORGE STEPHENSON (09.06.1781, Wylam – 12.08.1848, Chesterfield) ajunge la aceleași concluzii și produce lampa ce-i poartă numele.

De-abia în anul 1839, W.R. CLANNY aduce îmbunătățiri lămpii „DAVY”, prin înlocuirea părții inferioare ale sitei cu un cilindru din sticlă. Ambele capete ale cilindrului erau perfect paralele și prevăzute cu garnituri de etanșare. Din păcate, mulți ani, lampa „CLANNY” nu a avut succes datorită faptului că era considerată riscantă, existând posibilitatea ca cilindrul de sticlă să se spargă, datorită temperaturii degajate de flăcără. De-abia după descoperirea sticlei de „JENA”, această îmbunătățire a fost introdusă, pe scară largă, în fabricarea lămpilor de mină.

L. MÜSELER a contribuit, la rândul lui, la îmbunătățirea lămpilor de mină prin ridicarea fitilului și învelirea capătului acestuia în tablă – ceea ce îmbunătățit aprovizionarea flăcării cu oxigen. Lampa „MÜSELER” a fost considerată, timp de decenii, ca având un grad ridicat de siguranță. Această lampă avea o greutate de 1,598 kg⁸ și consuma 0,150 kg de ulei/schimb (8 ore). În minele din Steierdorf-Anina, această lampă a fost introdusă, încă în anul 1869, la puțul THINNFELD II. După ce, în anul 1879, a fost introdusă și la mina GUSTAV, începând cu anul 1887 folosirea ei a fost generalizată la toate minele din Steierdorf-Anina, în locurile cu emanații mari de grizuu. În revirul „KÜBECK” și știolna „DULLNIG” au rămas în uz lămpile cu flăcără deschisă.

Dezavantajul primelor tipuri de lămpi consta în faptul că se stingeau ușor, dacă se înclinau și, pentru a fi reaprins, minerul trebuia să se deplaseze într-o galerie aerată, la un loc special desemnat acestui scop – și asta pe întuneric. Lămpile nu erau prevăzute cu aprinzător atașat ci se aprindeau cu flăcără deschisă. Din păcate, mulți mineri nu ezitau să reaprindă lampa în front, ceea ce a dus la multe explozii accidentale (1869, 1870, 1872, 1876).

Probabil pentru acest tip de lampă, Administrația Superioară din Steierdorf-Anina, prin administratorul superior BENEDIKT VON ROHA, emite un regulament de folosire a lămpilor de siguranță, cu piedica acționată de un arc, la data de 09.02.1875, cu nr. 378. Regulamentul a fost vizat de Căpitanul Minier TRIBUS, din Oravița, cu avizul Z. 362/18.02.1875.⁹ Acesta prevede și sancțiunile aplicate, în cazul nerespectării regulamentului de manipulare de către angajați. Sancțiunile, în funcție de gravitatea faptei, pleacă de la amendă (între 1 Fl. și 5 Fl.) și ajung la retrogradare și chiar concediere.

Mai ales după catastrofa minieră din 1884, de la puțul COLONIE, s-a hotărât introducerea exclusivă a lămpilor de siguranță, cu benzină. Alături de

⁸ Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *Anina 200. Perioada St.E.G. 1855-1919*, tiposcript nepublicat, pag. 64. Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

⁹ *Vorschrift über den Gebrauch der Sicherheitslampe mit gefedertem Dornverschluss in den Steinkohlengruben zu Steierdorf*, Tipografia „J. WUNDER“ Biserica Albă 1875. Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu. În acest regulament însă, se specifică faptul că lampa avea o autonomie de 10 ore!

lampa „MÜSELER” s-a optat și pentru introducerea lămpilor confecționate de firma „FRIEMANN & WOLF” G.m.b.H., cu închidere magnetică.

În anul 1884, CARL WOLF (din Zwickau) patentează o nouă lampă pentru mineri care folosește, drept combustibil, benzina. Astfel crește luminozitatea și se evită depunerile de funingine. Cea de-a doua noutate, introdusă de WOLF, mai târziu, a fost un sistem ingenios de aprindere, încorporat în lampă. Astfel, în cazul în care lampa se stingea minerul putea să o reaprindă pe loc, fără să pună în pericol viața lui sau a ortacilor. Același WOLF a inventat și „închizătorul magnetic” (un dispozitiv simplu, bazat pe o piedică acționată de un arc), care împiedica deschiderea accidentală a lămpii – efectuarea acestei operațiuni fiind posibilă doar cu ajutorul unui magnet (patent U.S.A. nr. 530,217/04.12.1894).

Firma „FRIEMANN & WOLF G.m.b.H.” a fost înființată, în anul 1884, de HEINRICH FRIEMANN, din Eisleben, și CARL HEINRICH WOLF, din Zwickau. Sediul firmei era la Zwickau, strada Reichenbacher, nr. 64-68.

Pentru aprinderea fitilului, în minele din Steierdorf-Anina, se folosea și invenția chimistului austriac CARL AUER von WELSBACH (01.09.1858, Viena – 04.08.1929, Möbling) – metalele Auer sau Cereisen. Practic, acesta a inventat piatra de brichetă (un aliaj dintre fier și cer), folosită și în zilele noastre. În anul 1907 apar, pe piață, primele brichete ale inventatorului. Nu a durat mult și aprinzătorul vertical „CEREISEN”¹⁰ a ajuns în dotarea minelor din localitatea noastră.

Înaltul Căpitanat Imperial-Regal Minier de la Viena emitea constant dispoziții privind protejarea minelor grizutoase, împotriva exploziilor cauzate de grizuu și praful de cărbune.¹¹ Dispozițiile erau valabile pentru toate minele de cărbune, ale imperiului, și erau mereu completate, funcție de noutățile din domeniu și de specificul fiecărei mine. Aceste dispoziții și instrucțiuni conțineau: reglementări generale, reguli de manipulare a lămpilor de mină și tipurile admise spre folosință, întreținerea aerajului, metode de exploatare, etc. În complectarea Z. 3361 din 23.06.1908 se face și precizarea că: „... de regulă, într-un sector nu se permite ca numărul muncitorilor, dintr-un schimb, să fie mai mare de 80 ...”, în afara excepțiilor – când se admit 100 de muncitori, cu avizul conducerii minei.

La rândul lui, germanul WILHELM SEIPPEL (din Bochum, Germania) patentează o lampă de siguranță pe acetilenă (în Statele Unite ale Americii, patent nr. 953,491/29.03.1910).

¹⁰ Un exemplar se găsește în colecția autorului.

¹¹ „*Instruction für die Arbeiter zum Zwecke der Verhütung von Schlagwetter- und Kohlenstaubexplosionen (giltig für alle Steinkohlengruben)*“, Editura și tipografia „JULIUS KITTL im Mähr.-Ostrau 1901“. „*Verordnung der k.k. Berghauptmannschaft Wien betreffend die Sicherung der Kohlenbergbaue gegen Schlagwetter- und Kohlenstaubexplosionen*“ Z. 3142 ex. 1902, Editura și tipografia „JULIUS KITTL Mähr.-Ostrau 1903“; „*Verordnung der k.k. Berghauptmannschaft Wien betreffend die Sicherung der Kohlenbergbaue gegen Schlagwetter- und Kohlenstaubexplosionen*“ Z 3142 ex. 1905, Editura și tipografia „JULIUS KITTL Mähr.-Ostrau 1906“. Și ulterior au mai fost aduse completări la aceste reglementări: Z 3361 ai 23.06.1908, etc. Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

În minele din Steierdorf-Anina, la fiecare exploatare, încă de la începutul secolului al XIX-lea, au fost folosite și lămpi de siguranță electrice cu acumulatori¹², mai ales de către echipele de salvatori mineri. Acestea erau compuse dintr-o cutie dreptunghiulară, din tablă de alamă (în care se introducea un acumulator), prevăzută, pe una din laturi, cu un corp de iluminat (o rezistență mică, de cel mult 3 Wați) și o oglindă de faianță albă.¹³

Dacă, până la preluarea minelor de către U.D.R., iluminatul în subteran era asigurat doar de lămpile de siguranță cu benzină, începând cu luna iulie 1928 s-au generalizat lămpile electrice cu acumulatori „CONCORDIA”, prin reprezentanța firmei „CEAG”.¹⁴ Până atunci, aceste lămpi erau folosite doar de către salvatori. Reprezentanța CEAG a amenajat și o „cameră de lămpi”, la puțul I.¹⁵

Odată cu dotarea minelor din Anina cu lămpi electrice de cap, tip 0432 și 0433-10, a crescut securitatea personalului și a fost îmbunătățit iluminatul individual. Aceste lămpi, produse în R.D. Germană, aveau fascicolul dirijat și erau de construcție antigrizutoasă.

Acest tip de lampă este compusă din două părți distincte: acumulatorul – care se poartă agățat de centură, și farul – care se fixează de partea frontală a căștii de protecție. Lampa avea o autonomie de funcționare de 12 ore și o greutate de 1,812 kg. Din păcate, din cauza reducerilor drastice a importurilor – dictată de prețioasa conducere a Partidului Comunist Român, numărul acestor lămpi, la fel ca și piesele de schimb, erau mereu deficitare. Astfel, în urma inventarului din 31 ianuarie 1985, s-a constatat că, pentru 1.670 de salariați care intră în subteran, existau 1.430 de lămpi miniere, în stare bună, și 581 defecte (din care: 165 reparabile și 416 propuse pentru casare).

În vederea reducerii importului, în minele din Anina au fost experimentate lămpile electrice de mină tip „ELBA” Timișoara.

2. gazele din mină;

În minele de cărbune, pericolul principal îl prezintă gazele produse în urma executării lucrărilor de exploatare și compoziția atmosferei din subteran. Buna desfășurare a activității într-o mină depinde, în primul rând, de menținerea, în subteran, a unei atmosfere cu o compoziție cât mai apropiată de cea a aerului de la suprafață – astfel încât condițiile de viață să fie cele optime și să nu existe nici un pericol. Rezolvarea acestei probleme nu este deloc ușoară, mai ales că atmosfera din subteran este permanent viciată de o gamă întreagă de gaze toxice,

¹² VOLKER WOLLMANN = *Dezvoltarea tehnicii miniere din Munții Cărașeni în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea*, în „BANATICA I”, Muzeul Județean Reșița 1971, pag. 210.

¹³ Câteva exemplare păstrate au fost donate, de către conducerea Întreprinderii Miniere din Anina, fostului Muzeu de Istorie din Reșița, actualul Muzeu al Banatului Montan.

¹⁴ De fapt, CEAG (adică „CEAG Dominit AG”) este prescurtarea numelui firmei „Concordia Elektrizitäts-Aktiengesellschaft”, din Dortmund (Germania), înființată la data de 27.06.1906.

¹⁵ *Exploatarea miniere U.D.R. Mine*, pag. 12. Material nedatat (probabil anul 1927) și nesemnat din arhiva T.M.B.Anina, serv. Topografic – dosar nr. 53 – 30/I.

asfixiante sau explozive, provenite din substanța minerală utilă, din roci, sau în urma activității umane.

În cazul compoziției atmosferei din subteran, se urmărește stabilirea și păstrarea unui echilibru între oxigen (vital pentru respirația umană și oxigenarea organismului), bioxid de carbon (produs de numeroasele reacții de oxidare și degajat din stratele de cărbune, rocă și ape subterane), azot (gaz inert, format în urma reacțiilor de oxidare, putrezirea lemnului și arderii substanțelor explozive), etc; astfel încât, aerul din mină să nu afecteze minerii.

De aceea, mai ales în minele grizutoase, este necesar un control neîntrerupt al aerului din mină pentru asigurarea unui aer confortabil și sigur.

Lupta împotriva metanului, degajat din stratele de cărbune, și a celorlalte gaze toxice (oxidul de carbon - format din oxidarea cărbunelui și, este prezent, în cantități foarte mici, în startele de cărbune; hidrogenul sulfurat - miros neplăcut pătrunzător, apare în cuiburi; bioxidul de sulf - este foarte toxic și apare în urma incendiilor și în timpul lucrărilor cu substanțe explozive care conțin sulf; oxidul de azot – produs în cursul arderii substanțelor explozive, etc.) a fost mereu riscantă. Însă, nici una din metodele folosite de-a lungul celor peste două secole de minerit, nu a fost atât de periculoasă decât cea pe care o practica „omul focului” („Feuermann”). „Omul focului”, protejat doar de haine și capișon din piele sau pâslă, intra în mină înaintea începerii schimbului și cu o torță (feștilă) aprindea metanul adunat sub tavanul galeriilor. Metanul, fără miros și gust, este mai ușor decât aerul și se ridică pe tavanul galeriilor sau în golurile altor lucrări miniere. În timp ce „omul focului” se târa pe jos, flacăra albăstruie a gazului metan aprins se prelingea, deasupra lui, în lungul tavanului, până se consuma. Nu puțini au plătit cu viața curajul și devotamentul lor. Acest procedeu a dispărut odată cu apariția ventilatoarelor și a lămpilor de siguranță cu flăcără închisă.¹⁶

Controlul atmosferei, din lucrările miniere, se făcea ajutorul păsărilor sau al cobailor. Mult timp, minerii din Steierdorf-Anina intrau în mină cu un canar sau sticlete. În frontul de lucru, colivia era fixată cât mai aproape de tavanul galeriei sau abatajului, știut fiind faptul că metanul se aduna, mai întâi, aici. Atunci când păsările dădeau semne de asfixiere sau mureau, minerii părăseau repede locul de muncă. Sensibilitatea acestor păsări a salvat viața multor mineri.

Pe plan local, au apărut oameni specializați în prinderea acestor păsări, cererea fiind mare pentru că și mortalitatea din rândul lor era mare. Păsările erau prinse cu ajutorul unui clei natural, pe bază de vâsc, secretul rețetei fiind păzit cu strâșnicie de cei care se ocupau de această îndeletnicire. Cleiul avea și proprietatea că se îndepărta ușor, prin spălare cu apă caldă, de pe piciorușele zburătoarelor.

¹⁶ Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *op. citată*, pag. 64.

Astfel, în localitatea noastră, aproape că nu era casă în care să nu fie una-două colivii cu sticleți sau canari. Până la sfârșitul anilor '60, ai secolului trecut, chiar dacă apăruseră deja metanometrele, unii mineri mai intrau în mină, purtând cu ei colivia cu fragilele păsări.

Metanul, pe lângă faptul că, în concentrație mare poate provoca moartea minerului prin anoxemie, este extrem de periculos la formarea amestecului detonant, **grizuul**. Orice sursă de aprindere este suficientă pentru ca acest amestec să facă explozie și, dacă intră în ecuație și praful de cărbune, rezultatul este de-a dreptul catastrofal.¹⁷

Controlul gazelor și combaterea acestora sunt posibile doar printr-un aeraj eficient al minei, mereu actualizat – în funcție de complexitatea lucrărilor miniere.

Pe lângă aceasta, măsurile de siguranță în minele grizutoase prevăd și utilizarea, în subteran, a unor dispozitive de siguranță, antigrizutoase, care să excludă contactul direct între sursele de temperaturi înalte și aerul din mină.

În ceea ce privește aparatura de măsură și control a gazelor de mină cu care au fost dotate minele din Anina, începând cu a doua jumătate a secolului al XX-lea, amintim interferometrele (Si-3, Si-5 și Si-10), de construcție sovietică. Acestea aveau domeniul de măsurare cuprins între 0 și 6% conținut de metan sau CO₂. Scala aparatului este gradată în unități procentuale, are o eroare admisibilă de +/- 0,3% CH₄ sau CO₂ și o greutate de 1,7 kg. Acestea erau în dotarea artificierilor, măsurătorilor de gaze, maiștrilor minieri și a cadrelor tehnice de conducere.

Problemele puse de folosirea și întreținerea acestor aparate au dus la înlocuirea lor cu metanometrele „AUER” (M-302, M-402 și M-502), fabricate de „Auergesellschaft GmbH” Berlin, Republica Federală Germania. Mult mai performante, acest tip de metanometre au o greutate de doar 480 gr. și sunt protejate de o geantă din piele. Pentru întreținerea și repararea lor a fost amenajat, la puțul I, un atelier special.

La 30 aprilie 1985, la Stația de metanometre și ventilatoare electropneumatice, din cadrul Întreprinderii Miniere Anina, existau 204 buc. de detectoare: 64 buc. AUER M-402 (din care: 45 buc. în funcție și 20 buc. defecte), 135 buc. SS-2 (din care: 75 buc. în funcție și 60 buc. defecte) și 5 buc. interferometre Si-10. De asemenea, stația dispunea de 5 stații de încărcare AUER și o stație de verificare AUER.

În minele din Anina, pentru posturile fixe și locurile de muncă active, au fost folosite grizumetrele SS-2 și SIGNAL-2, de fabricație sovietică, destinate controlului continuu a atmosferei locului de muncă.

Aparatul SS-2 indică conținutul procentual de metan în atmosfera din mină și, la o concentrație de metan de 2% (și mai mare), emite semnale de avarie: optice și acustice.

¹⁷ G.D. LIDIN = *op. citată*, pag. 21.

Alt manometru individual, din dotarea minelor din Anina, este cel polonez, VM-1P.

La 29 septembrie 1977 a fost dată în funcțiune centrala telegrizumetrică GTT 60.40. U, de la puțul II GUSTAV. Instalația, fabricată de firma „OLDAM” din Franța, constituie un sistem automat de măsurare a concentrației de metan, de la distanță, și poate asigura controlul a 40 de captori metanometrici (puncte de control) din subteran. Stația este reglată să semnalizeze automat, optic și acustic, concentrațiile de metan peste limitele admise. Instalația stației a fost montată în clădirea Stației de salvare și deservită de personal instruit și autorizat.

Pe de altă parte, conform normelor de protecție din industria minieră, este obligatoriu ca fiecare persoană care intră în subteran să fie dotată cu o mască de autosalvare. Funcționarea acestora se bazează pe transformarea monoxidului de carbon în bioxid de carbon, în limite acceptabile pentru organismul uman – condiția principală fiind ca monoxidul de carbon să nu depășească 1% și oxigenul să fie de cel puțin 17%, în compoziția aerului din zona vizată.

Pentru măsurarea concentrației de monoxid de carbon, la minele din Steierdorf-Anina s-au folosit aparatele de măsură „DRÄGER” (construite de firma „DRÄGERWERKE AG” LÜBECK - Germania), de mai multe tipuri (mod. 31, etc) care funcționau cu fiole speciale, produse de aceeași firmă.

Din păcate, de-a lungul timpului, minele din localitatea noastră au întâmpinat dificultăți în aprovizionarea ritmică cu aparate de măsură și control, a pieselor de schimb, etc. Deficitul acestora, în timpul comuniștilor, era cauzat, în principal, de interdicția de a le importa. După aceea, procesul de tranziție al economiei naționale și, nu în ultimul rând, birocrăția excesivă, au dus la același rezultat. În general, se făceau economii chiar la achiziția acestor aparate, vitale pentru siguranța minelor. De exemplu, la finele anului 1994, ing. PETRU TĂNASĂ – A.P.M.M., semnalează acest deficit: „... lipsa metanometrelor, a fiolelor de recoltare, a pipetelor de combustie de la aparatul ORSAT și a tuturor recipientilor din sticlă pentru acest aparat, precum și a celorlalte tipuri de aparate ...”¹⁸

3. dezvoltarea aerajului;

Problema aerajului este una din cele mai importante dintre măsurile de securitate a muncii din subteran. Aerajul minier este operațiunea de evacuare a aerului viciat și împrăștierea permanentă, înlocuirea acestuia, cu aer curat.¹⁹

La început, atunci când minele nu erau prea adânci și atât de ramificate, aerajul necesar era asigurat pe cale naturală – prin crearea unei depresiuni atmosferice rezultată din diferența de nivel dintre două guri de mină.

¹⁸ Ing. PETRU TĂNASĂ = *Atenție sporită pentru siguranța muncii*, articol din ziarul „Curierul Văii Jiului” nr. 136 din 02.12.1994, pag. 4.

¹⁹ VOLKER WOLLMANN = *op. citată*, pag. 208.

Această metodă, total inefficientă și dezavantajoasă, a fost repede înlocuită cu aerajul mecanic (artificial).

Primele ventilatoare erau manuale, foale sau suflante. Cu ajutorul acestora se obținea o presiune constantă și se menținea sensul dorit al curenților. Crearea diferenței de presiune se făcea prin depresiune (absorbția aerului viciat) sau suprapresiune (refularea aerului curat spre frontul de lucru). În minele noastre, la început, au fost folosite și ventilatoarele manuale („Focher”), la fel ca în minele imperiului care exploatau minereul de fier.²⁰

Un răsuflător manual, acționat cu ajutorul manivelei, a fost descoperit în mina „PONOR” și este păstrat la Muzeul Banatului Montan din Reșița.

O importanță deosebită în schema de aeraj a unei mine o au ușile de aeraj. Acestea sunt, în general, confecționate din lemn, cu acționare manuală. În timpurile moderne, datorită dotării minelor cu ventilatoare de tip V.T.O (10.000 mc/min), care ofereau posibilitatea de inversare a aerajului general al minei, s-a trecut la construirea unor uși acționate pneumatic, cu comandă la distanță – existând posibilitatea ca vechile uși să se deschidă singure, odată cu schimbarea curenților de aer, prin trecerea de la depresiune la presiune.

Ușile de aeraj pneumatice, cu comandă la distanță, au reprezentat o inovație a tehnicienilor de la minele din Anina, construcția acestora fiind executată de Atelierele Centrale din Anina (fostul A.C.A.). Din păcate, datorită mai multor cauze (unele obiective, altele subiective), acest tip de uși, puse în funcțiune pe galeriile principale în anul 1968, nu a fost folosit în mină decât temporar și în doar câteva locuri.

Tuburile de aeraj (Wetterlутten) au fost confecționate, la început, din scânduri sau din trunchiuri găurite (tei, molift) și îmbinate cu scoabe sau brățări. Pe măsură ce tehnica minieră a avansat, tuburile au fost confecționate din tablă, cu diametrul standardizat, îmbinate cu ajutorul unor inele metalice prinse în șuruburi și ermetizate cu garnituri din cauciuc.

4. transportul minier, pe puț și cel din subteran.

Transportul minier cuprinde toate operațiunile și instalațiile (de suprafață și din subteran) folosite pentru evacuarea minereului și a sterilului, cât și pentru circulația personalului.

Pentru transportul pe puț, atât cel al personalului cât și cel al materialelor, la începutul mineritului pe meleagurile noastre, s-a folosit ***trolitul manual*** (Förderhaspel) sau ***vârtejul de mână*** – folosit și la planurile înclinate. „Trolitul se monta de obicei pe cadrul de armare al puțului (Schachtkranz) și cu ajutorul unui cilindru rotativ (în forma unui tambur orizontal) acționat cu două manivele (Haspelhörner)”.²¹

²⁰ *Der Kohlenbergbau von Anina-Steierdorf*, Arhiva SC MINERA BANAT SA Anina, T.M.B. Anina, Serv. Topografic – Steierdorf-Anina. Studii, Geza von Bene și Schafarzick, Dosar nr. 31 – 16/V, pag. 5.

²¹ VOLKER WOLLMANN = *op. citată*, pag. 206.

Mai târziu, au fost folosite mecanisme mai complexe, acționate de tracțiune animală – *crivacul* sau *macaraua cu cai* (Pferdegöpel) și, mai târziu, acționate hidraulic. După inventarea motorului cu aburi, au fost folosite *locomobilele cu aburi* și apoi primele mașini de extracție acționate cu ajutorul aburului. În cele din urmă, au fost introduse mașinile de extracție acționate electric.

În subteran, cele mai folosite mijloace, pentru transportarea materialului de la front la rostogol sau vagonet, a fost *chibla* (sau *trocul*)²² și, mai târziu, *hontul*. *Trocul* era confecționat, la început, din nuiele, apoi din lemn și, în cele din urmă, din tablă. *Hontul* (Grubenhund) era un mic vagonet cu basculare manuală care a servit ca mijloc de transport, în unele abataje cameră, până în zilele noastre. De-a lungul anilor, s-au folosit diferite tipuri de hont, care se deosebeau prin capacitate și unele particularități de construcție. La noi, modelul cel mai folosit era din tablă de fier, cu o înălțime de cca. 75 cm, lat în partea superioară de cca. 78 cm și lung de cca. 1,25 m. Roțile hontului erau cu dublă bordură și avea o capacitate de aproximativ 0,700 m³.

Se foloseau, în abataje și stațiile de separare din subteran, și honturile ușoare cu cutia din lemn. De asemenea, au fost folosite și *jgheaburi oscilante* pentru transportul materialelor în abataje.

În preabataje și abatajele cameră se mai folosea și roaba, vase pe platformă, cărucioare din lemn, etc.

Hontul a fost folosit în unele abataje, până în secolul XXI, cu mici modificări de construcție.

Începând cu anii '70, ai secolului trecut, în unele abataje din minele noastre au fost folosite *Transportoarele cu Raclete (tip TR2, TR3, etc)*, mult mai eficiente însă și periculoase. Acestea au provocat multe accidente, datorate neatenției și neglijenței în exploatare și întreținere.

Vagoneții de mină, utilizați pentru transportul materialului (minereu, steril, altele), de la rostogol (sau front) la suprafață, au suferit o serie de modificări – de la vagonetul cu tijă de ghidare până la cel folosit în secolul nostru. La fel, și căile de rulare s-au modernizat – de la șinele de lemn, la cele din fier și oțel. La început, cele din fier aveau o formă simplă, cu o lungime de 3 stânjani (cca. 5,70 m) și greutatea de aproximativ 6,5 kg/m. Înălțimea șinei era de 61 mm, grosimea de cca. 14 mm și muchia superioară era ușor rotunjită. Ecartamentul acestei căi ferate era de 0,70 m și avea avantajul că șinele se puteau schimba ușor (datorită greutății mici) iar îndoirea la curbe și macaze era facilă. Primele șine înguste din oțel laminat, din Banat, au fost montate în anul 1840, în mina „ANTONIUS” din Dognecea.²³ După aceea au fost introduse, treptat, în toate minele, înlocuind definitiv șinele din lemn.

²² *Exploatarea miniere U.D.R.*, document dactilografiat din arhiva SC Miniera BANAT SA, Fond. TMBA, Serv. Topografic, registrul 53-30/I – UDR. Mine 1927, pag. 9.

²³ WALTHER KONSCHITZKY, WERNER KREMM = *Um Mitternacht brennt der Johann*, Almanahul „Neuer Weg Kalender 1987”, Editura „Neuer Weg” București 1986, pag. 46.

La noi, șinele cu cap au apărut după anul 1870, fiind asemănătoare cu cele moderne, lipsind doar talpa de sprijin.

După excavarea vatrei galeriilor și reprofilarea acestora, din anii '50 a secolului al XX-lea, s-a schimbat și calea ferată din subteran. Astfel a fost îmbunătățit terasamentul acesteia și au fost eliminate plăcile, fiind înlocuite cu macaze cu ace mobile, cea ce a ușurat mult manevrarea vagonetelor. Aceste plăci de oțel erau folosite pentru ramificațiile cu un unghi mai mare, apropiat de 90°, în intersecțiile principale din mină. Când ajungea vagonetul pe această placă, era rotit manual și îndreptat în direcția dorită. Alt tip de schimbător de cale, folosit până atunci, era macazul fără ace – un tronson rigid de cale, lung de circa 1 m, care era prins mobil la un capăt de calea principală și la celălalt capăt se putea muta. Aceste macaze se foloseau pentru ramificațiile în unghi ascuțit.

Și tracțiunea vagonetelor, de la front sau rostogol la puț, a evoluat în timp. Astfel, dacă la început se foloseau caii, progresele înregistrate de tehnica minieră au dus la introducerea *locomotivelor cu aer comprimat, locomotive pe benzină, locomotive electrice* cu acumulatori tip LAM (1950) și, în cele din urmă, la *locomotivele de mină Diesel antigrizutoase (LDM – 45A)*.

Locomotivele cu aer comprimat au continuat să deservească minele din Anina și după introducerea celor moderne. Astfel, în anul 1967, minele au fost dotate cu locomotive cu aer comprimat noi, tip BWD (40 CP), importate din Cehoslovacia.

În anul 1985, urmare acțiunii impuse de conducerea statului, referitoare la reducerea importurilor de utilaje din străinătate, se introduc în minele din Anina, pentru prima oară, locomotivele Diesel antigrizutoase, tip LDM 45, fabricate în țară. Acestea vor fi active, în subteranul minelor din Anina, până la închiderea acestora.

5. evacuarea apelor;

Infiltrațiile apelor în galerii, a apelor pluviale și a izvoarelor subterane, amenință inundarea lucrărilor miniere. Din această cauză, drenarea și evacuarea acestora este vitală.

La începutul mineritului din Steierdorf-Anina, atunci când minele nu erau prea adânci, evacuarea se făcea cu ajutorul unor mecanisme simple de ridicat – troliul manual, cu găleți sau saci impermeabili (Wasserpelgen).

Pe măsură ce minele deveneau tot mai adânci, s-au căutat alte metode de rezolvare a acestei probleme.

Metoda clasică, folosită până în zilele noastre, pentru realizarea scurgerilor apelor subterane și adunarea lor, a fost săparea unor galerii de drenaj (Erbstollen), sau galerii de apă.

Invenția mașinilor acționate pe bază de abur, invenție la care și-au adus aportul o serie întreagă de inventatori celebri: THOMAS NEWCOMEN (24.02.1664 – 05.08.1729), DENIS PAPIN (22.08.1647 – p. 1712), JAMES WATT (19.01.1736 – 25.08.1819), GEORGE STEPHENSON (09.06.1781 – 12.08.1848), etc., a fost determinată tot de industria minieră. Prima mașină cu

aburi care a deservit o mină, a fost folosită pentru evacuarea apelor din subteran.²⁴

Prima instalație de pompare a apelor din mină a fost cea care funcționa pe principiul **prăjinii grele**. Aceasta era acționată de un motor cu aburi, amplasat la gura puțului, care acționa, prin mișcări alternative, o pompă așezată la baza puțului și care refula apa până la suprafață. Ing. NICOLAE COSTĂNGIOARĂ, în opera sa descrie o astfel de instalație: „În cazul unor puțuri mai adânci, refularea apei se făcea în trepte distanțate la 60-70 m în lungul puțului. Pe fiecare treaptă era amplasată o pompă care refula apa în bazinul de pe treapta superioară. Toate pompele, înșirate câte una pe fiecare treaptă, erau acționate simultan de prăjina grea ...”.

La toate puțurile miniere din Steierdorf-Anina, cele în funcțiune în secolul al XIX-lea, au fost întrebuințate aceste instalații.

Acest sistem însă, avea o formă complicată, echipamentul avea o greutate mare și avariile erau dese, unele grave, care duceau la stagnarea funcționării minei, cauzate mai ales de ruperea frecventă a prăjinilor grele.

Conductele de evacuarea apei au progresat, la rândul lor, de la cele confecționate din lemn (tei, molift) cu cercuri de fier, la cele din fontă și fier.

Rezolvarea problemelor cauzate de apele din subteran a devenit posibilă după apariția energiei electrice și a motoarelor electrice. Puțurile au fost dotate cu pompe centrifugale acționate electric, la sfârșitul secolului al XIX-lea, reușind să scape minele de inundații.

Au fost construite stații de pompe în subteran, pe mai multe orizonturi, supravegheate 24 de ore din 24. La închiderea minelor din localitate, toate pompele au fost îngropate, odată cu mineritul.

6. bolile profesionale;

a) Una din cele mai crâncene boli din minerit este **silicoza**. Aceasta este o boală cronică pulmonară provocată de bioxidul de siliciu (SiO_2) liber cristalin, inspirat de către muncitor.²⁵ În plămân, particulele de siliciu, ca niște ace microne, se fixează în pereții bronhiilor, acumulându-se până provoacă **silicoza**. Boala este deosebit de gravă datorită următorilor factori: posibilitățile terapeutice sunt reduse; se asociază, uneori, cu tuberculoza; apar complicații ulterioare îmbolnăvirii și crește riscul de cancer pulmonar.

În minele din Steierdorf-Anina, **silicoza pulmonară** a cunoscut o dezvoltare deosebită, mai ales după anul 1920, odată cu introducerea metodelor moderne de perforare.

În afara cazurilor de îmbolnăvire singulare, minerii din Steierdorf-Anina au trebuit să treacă și prin trei valuri de silicoză, care le-au decimat

²⁴ Ing. NICOLAE COSTĂNGIOARĂ = *op. citată*, pag. 68.

²⁵ MINISTERUL MUNCII, SOLIDARITĂȚII SOCIALE ȘI FAMILIEI = *Regulament privind profilaxia silicozei la locurile de muncă*, elaborat de Asociația Profesională Minieră din România împreună cu specialiști din cadrul Inspecției Muncii și a Institutului de Sănătate Publică București, editura și tipografia „EUROPRINT” Oradea 2004, pag. 13.

efectivele: primul în perioada 1930-1940, al doilea de după anul 1950 și cel de-al treilea val, după anul 1960.

Una din măsurile luate a fost aplicarea perforajului umed, încă din anul 1956, care, în perioada 1959-1960, s-a generalizat la toate locurile de muncă. În paralel, tehnicienii de la minele din Anina au început să caute soluții pentru captarea prafului silicogen, la locul de muncă, încă de la formarea acestuia. Astfel a fost realizat un aparat pentru captarea prafului silicogen, la perforare, conceput și construit de maestrul mecanic I. NEMCSEK, de la mina „PONOR”. Aparatul, care-i poartă numele, poate reține particulele submicronice în proporție de 93%, rezultat comparabil cu cel al altor aparate produse peste hotare. Rezultatul obținut de acest aparat, în urma testelor din cadrul S.C.S.M., a făcut ca acesta să fie generalizat și introdus și la exploatarea miniere din Valea Jiului.

Cercetările pentru combaterea prafului silicogen nu s-au oprit aici, ci s-au îmbunătățit prin dotarea minei cu aparate de laborator, capabile să detecteze gradul de poluare al atmosferei de la locul de muncă.

În anul 1962, pentru prima oară, s-a încercat, la Anina, burajul găurilor de mină cu ajutorul cartușelor din folie de plastic (mulți ani au fost folosite prezervative), umplute cu apă – așa-zisul buraj cu apă.

În anul 1963 au început să fie introduse pulverizatoarele multiple, tip SCSM, pentru creierea perdelelor de ceață la împușcare.

În anul 1964, ICEMIN efectuează determinări de bioxid de siliciu liber, în bazinul carbonifer Anina. Cu această ocazie s-a constatat că probele de rocă recoltate din coloana litologică a zăcămintului prezentau valori ridicate de bioxid de siliciu, majoritatea acestora având valori între 10-70%.²⁶

Apoi, în anul 1967, se experimentează, tot pentru prima oară, purificarea aerului prin perdele de ceață, realizate prin pulverizarea apei cu ajutorul unor diuze, alimentate cu apă de la rețea. Mai târziu, generatorul de ceață, din tubul de aeraj, a fost combinat cu un decador care capta particulele de praf din curentul de ceață.²⁷

Toate măsurile tehnice luate pentru combaterea prafului nu au dus la eradicarea totală a acestei boli profesionale, chiar dacă s-a reușit reducerea concentrațiilor prafului la limite admisibile, uneori chiar sub acestea.

Din păcate, *silicoza* nu are un tratament,²⁸ evoluția ei fiind ireversibilă. Boala evoluează în trei etape și, în final se complică cu tuberculoza, fapt care duce la decesul pacientului.

b) La minele din localitate, ca și cele din Doman și Secu, apăruse o nouă boală profesională, numită de medici „*anemia montana*”, care era cronică și se răspândea foarte repede în zonă.

²⁶ Ing. GHEORGHE CERTEZEANU, ing. GHEORGHE TOMA = *Anina 200. Condiții de muncă și microclimat. Aerajul general al minei Anina*, tiposcript nepublicat, pag. 21. Arhiva autorului.

²⁷ Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *op. citată*, pag. 206.

²⁸ Dr. GEORGE DÂRLEA = *Prevenirea silicozei*, broșură editată de Regia Autonomă a Huilei din România Petroșani, pag. 6.

Doi medici renumiți, dr. JOHANN IBERER sen. și dr. JOSEF VON SCHOPF, primul la minele din Steierdorf și Anina, cel de-al doilea la cele din Doman și Secu, au depus eforturi susținute pentru identificarea acestei boli, în perioada 1883-1898. Cei doi medici au descoperit că parazitul „*Ankylostoma duodenale*”, găsit în toate minele cercetate, este cauza acestei boli. Acest vierme parazit de dimensiuni milimetrice a fost semnalat încă din anul 1838, în țările tropicale. dr. IBERER a consultat 1.964 de mineri, din cei 2.600 aflați la acea dată în serviciu la minele din Steierdorf și Anina. Cazurile mai grave au fost internate în spitalul din Steierdorf, adică 1.059 de pacienți. Ca și dr. SCHOPF la Reșița, dr. IBERER face mai multe experimente pe șobolani, câini ș.a.m.d. Nu a omis nici consultarea coloniștilor de-abia sosiți în localitate, mineri din Boemia, și a găsit și la aceștia parazitul. Doar localnicii de naționalitate română nu-l aveau. Rezultatele cercetărilor sale au fost publicate în anul 1903, dr. IBERER considerând că, la acea dată, 92% din minerii localității noastre sunt infestați cu acest parazit.

Dr. JOSEF VON SCHOPF, care a activat la Steierdorf-Anina, Reșița și Oravița, și-a publicat studiile despre diagnosticarea *ankylostomiazii*, în anii 1882 și 1903.²⁹

În vechiul regat, *Ankylostoma* n-a fost semnalată decât rar. Ceea ce l-a făcut pe prof. G. ZOTTA să tragă concluzia că prezența acestuia în Transilvania și Banat se datorează vecinătății cu Ungaria, unde parazitul era cunoscut.³⁰ La rândul său, prof. HATIEGAN, după ce a descoperit parazitul la un „subiect” de la minele din Anina, atrage atenția autorităților asupra necesității studierii acestuia în bazinul carbonifer de la noi. I. PAVEL, E. CREANGĂ și M. TRIBALSKI au făcut observații similare, la începutul anilor '40, ai secolului XX.

În sfârșit, A. CANTACUZÈNE și G. LUPASCO, de la Institutul „Dr. ION CANTACUZINO” din București, au examinat 276 de persoane din Steierdorf-Anina, în perioada iulie-decembrie 1942. Din acest eșantion, 249 erau mineri care lucrau în subteran, celelalte 27 de persoane fiind femei, tineri și copii care n-au avut nici un contact direct cu mina.

În urma examenelor coprologice, cei doi cercetători au descoperit următoarele:

1) Lotul A, cel al minerilor examinați pentru depistarea parazitului „*Ankylostoma duodenale*”:³¹

Numărul minerilor examinați = 249 (100%)

²⁹ IONEL BOTA = *Oravița și ținutul cărășan. Oameni, habitat, mentalități din străvechime până la 1950. Habitat, obiceiuri, demografie. Populație și societate*, Clubul „MITTELEUROPA” Oravița 2008, pag. 65.

³⁰ A. CANTACUZÈNE, G. LUPASCO = *De l'existence d'un important Foyer d'Ankylostomiase dans le Charbonnages d'Anina-Steierdorf*, Archives Roumaines de Pathologie Expérimentale et de Microbiologie – Extrait, Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Națională București 1943, pag. 485. Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

³¹ A. CANTACUZÈNE, G. LUPASCO = *Contribution à l'étude des helminthiases en Roumanie, Seance du 6 mars 1943*, Extrait din „Buletinul Academiei de Medicină al României” an VIII, tom XIII, nr. 1-2, Imprimeria tipografiei „Cultura” București, pag. 325. Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

Depistați pozitiv = 225 (90,35%)

Diagnosticăți negativ = 24 (9,64)

2) Lotul **B**, categoria celor examinați, care nu lucrează în mină (11 femei, 16 tineri și copii):

Numărul persoanelor examinate = 27 (100%)

Depistați pozitiv = 24 (88,88%)

Diagnosticăți negativ = 3 (11,12%)

La cei 225 de subiecți mineri, depistați pozitiv, au fost descoperite 325 de cazuri helmitice (144%), ceea ce indica o asociere între paraziți. Astfel, s-a constatat că unii au fost infectați de o singură specie de paraziți pe când, alții au fost infectați de două sau mai multe specii de paraziți, asociate.

Cei doi cercetători au atras atenția asupra condițiilor precare de igienă din subteran, amplificate de adâncimile mari la care se lucrează (între 700 – 980 m), rețeaua vastă de galerii (peste 20 km), temperaturile mari, infiltrațiile abundente de ape, aerajul insuficient și legăturile dintre cele 4 puțuri miniere active – toate aceste elemente contribuind decisiv la răspândirea paraziților.

Eforturile depuse pentru combaterea acestei boli s-au dovedit ineficiente, în schimb s-a obținut implicarea autorităților centrale și factorilor de decizie.

Prin urmare, conform Procesului-verbal din data de 23.10.1946, înregistrat la Inspectoratul General Sanitar Banat-Oltenia sub nr. 17.798/1946,³² s-a format o comisie, în vederea cercetării cauzelor care au dus la creșterea ratei mortalității în bazinul carbonifer Steierdorf-Anina. Din comisie au făcut parte: dr. RĂZVAN PANAITESCU – medic șef ajutor al Casei de Asigurări Sociale Reșița și U.D.R., dr. GHEORGHE CĂDARIU – medic igienist al Casei și U.D.R., CAROL LINDNER – membru al Consiliului Casei.

Cercetarea și analizarea situației s-a făcut împreună cu dr. GHEORGHE MISSITS – medicul dispensarului Anina, dr. DAN BACALOGU – directorul și medicul primar al spitalului Anina și EFTIMIE GHERMAN – reprezentant al Sindicatului Minierilor din Anina.

Urmare concluziilor trase, s-a hotărât luarea unor măsuri urgente pentru combaterea *Ankylostomiaziei*. Una din măsuri a fost cea a înființării unui Dispensar coprologic, pe strada RONNA (actula stradă MATHIAS HAMMER), la numărul 299, în imediata apropiere a incintei puțului I. Apoi, acesta a fost transformat în punct antihelmitic și, în anul 1952³³, în centru antihelmitic. La acest centru au fost încadrați medicii: dr. MATHIAS HUSCHITT, dr. MARIA HAIVAS și „personal sanitar și elementar corespunzător”.³⁴

³² *Proces-verbal*, T.M.B.Anina, Serviciul Topografic – Dosar nr. 222, *Boli profesionale miniere* – 121/I. Arhiva S.C. MINIERA BANAT S.A.

³³ Dr. VASILE DOROȘ = *Contribuții la istoria asistenței medicale în orașul Anina*, 1992, pag. 4 - material nepublicat, pus la dispoziția mea, prin bunăvoința autorului și urmare intervenției d-lui ALEXANDRU NICOLA.

³⁴ Dr. VASILE DOROȘ = *op. citată*, pag. 5.

Cadrele medicale de la acest centru, cei de la policlinica de întreprindere (S.M.S.) și ai spitalului, au depus mari eforturi pentru tratarea pacienților infestați cu larva de *ankylostoma duodenale*. În paralel, conducerea minelor a luat măsuri pentru salubritatea tâlpilor minei, mai ales în urma Ordinului Ministerului Sănătății și cel al Cărbunelui nr. 370/23.800/156 din 19 august 1953. A fost înființat un sector special de întreținere care, pe lângă faptul că a executat reprofilarea și rearmarea tuturor galeriilor principale, a executat și excavarea a 0,50 m în vatra galeriilor, pentru eliminarea tuturor factorilor de infecție cu ankilostoma. În același timp s-a procedat și la neutralizarea chimică a solului din subteran pentru a distruge toate ouăle de ankilostoma. Lucrarea a fost de mare avengură fiind executată pe o lungime de circa 15 kilometrii de galerii.³⁵

Dr. VASILE DOROȘ a fost implicat personal în lupta împotriva acestei boli, împreună cu dr. TIBERIU POPOVICIU. Ambii medici au efectuat sute de intrări în subteran, pentru a controla condițiile de igienă de la locul de muncă.

În sfârșit, apar și rezultate în combaterea focarului. Astfel, conform documentărilor făcute de dr. VASILE DOROȘ, indicele de infestare a efectivului de mineri din subteran, de la minele din localitatea noastră, a început să scadă constant: 1943 – 74,8%, 1947 – 33,4%, 1950 – 17,43%, 1952 – 30,1%, 1956 – 2,05%, 1957 – 0%.

Centrul antihelmitic este desființat în anul 1968, an în care focarul de ankilostomiază din subteran a fost eradicat.

c) tuberculoza (TBC) - este o boală infecțioasă care atacă în special plămânii, cauzată de bacteria *Mycobacterium tuberculosis*, dând nașterii *tuberculozei pulmonare* – cea mai răspândită formă a bolii. Bacteriologul german ROBERT KOCH (11.12.1843, Clausthal – 27.05.1910, Baden-Baden) a descoperit, în martie 1882, bacilul care-i poartă numele și publică un studiu despre acesta, precum și metodele de cultură și identificare ale acestuia.

Etiologia infecțioasă a tuberculozei a fost controversată până la descoperirea bacilului tuberculozei de către KOCH. Îmbunătățirea condițiilor socio-economice și izolarea pacienților contagioși în sanatorii a avut un impact favorabil asupra epidemiologiei tuberculozei, în prima jumătate a secolului al XX-lea. Infecția începe din momentul pătrunderii bacteriei în alveole, infectarea macrofagelor alveolare, acolo unde bacteria se multiplică exponențial. Bacteria este transportată în ganglionii limfatici, iar de aici prin sistemul circulator ajunge în organele corpului, acolo unde potențial se poate dezvolta: plămâni, ganglionii limfatici periferici, creier, oase și rinichi. Astfel apar diferitele tipuri ale tuberculozei: tuberculoza extrapulmonară, genitourinară, meningita tuberculoasă, tuberculoza miliară, peritonita tuberculoasă, pericardita

³⁵ Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *op. citată*, pag. 192.

tuberculoasă, limfadenita tuberculoasă, tuberculoza osteoarticulară, gastrointestinală, hepatică.

Chimioterapia tuberculozei a devenit posibilă prin descoperirea streptomisinei, la mijlocul anilor 1940.

În anul 1950, la Anina este înființat Dispensarul anti-TBC, condus de medicul dr. ION MELAMET. Acest dispensar este desființat în anul 1973, deși TBC-ul a continuat să distrugă sănătatea multor locuitori din orașul nostru.

În România, în fiecare județ există cel puțin un spital și trei-patru dispensare de pneumoftiziologie, pentru că, la noi, și în prezent, TBC-ul este mai frecvent decât în alte țări ale Uniunii Europene: 130 de cazuri la 100.000 de locuitori, față de media europeană de 30 de cazuri la 100.000 de locuitori.

Din păcate, impozantul spital TBC de la MARILLA este într-o stare deplorabilă. Ignorat și neglijat de autorități și „minunații” noștri politicieni, indiferent de culoarea lor politică, este doar o chestiune de timp până când acesta va fi închis și va ajunge un morman de ruine.

7. praful de cărbune;

În urma procesului de exploatare, stratele de cărbune eliberează o cantitate mare de praf de cărbune foarte fin, care are două proprietăți periculoase: are o influență dăunătoare asupra sănătății minerilor (fiind praf silicogen) și explodează în prezența unei surse de temperatură înaltă.³⁶ Explozivitatea prafului de cărbune este condiționată de o serie de factori fizico-chimici, petrografici sau tehnologici. Se consideră praf exploziv de cărbune totalitatea granulelor ce trec prin sita cu ochiuri pătrate cu latura de 1 mm (sita STAS 1078-73) și provin din stratele de cărbune care au un conținut mai mare de 10% materii volatile, raportate la masa combustibilă.

Pericolul prezenței prafului de cărbune în subteran a fost conștientizat mult mai târziu decât cel al metanului. Deși, cercetătorii din Anglia (1844) și Franța (1853) au semnalat acest pericol, de-abia după o serie de catastrofe miniere provocate de acesta și gaze, autoritățile miniere au început să-și dea seama de importanța luării unor măsuri de combatere a acestuia.

Ca la toate minele de huilă din Europa, și minele din Steierdorf-Anina au fost expuse acestui pericol, pe care minerii trebuiau să-l înfrunte fără a-l cunoaște.

Eficientizarea aerajului din mine a avut dezavantajul uscării acestora, favorizând astfel formarea prafului de cărbune.

Una din metodele eficiente de luptă împotriva prafului de cărbune a fost aceea a introducerii perforajului umed. Astfel, s-a obținut micșorarea conținutului de praf, în aerul frontului de lucru, și diminuarea cantității depuse pe pereții lucrărilor miniere. Din păcate, această metodă nu a fost suficientă, conținutul de praf fiind încă prea ridicat. Aceasta se datora faptului că la

³⁶ G.D. LIDIN = *Aerul din mine, controlul lui și lucrările de salvare*, Editura TEHNICĂ București 1954, pag. 33.

celelalte lucrări din subteran (împușcare, încărcare, susținere și bandajare, etc.) nu se luau măsuri de prevenire și combatere a acestuia.

Ca atare, la toate minele din localitate au fost extinse rețelele de apă industrială, care să poată fi folosită pentru combaterea prafului de cărbune, în toate locurile în care este posibilă formarea sau depunerea acestuia.

8. folosirea explozivului în subteran;

După ce chimistul suedez ALFRED BERNHARD NOBEL (21.10.1833, Stockholm – 10.12.1896, San Remo) reușește să stabilească procedeul de fabricare a dinamitei (1866), aceasta a fost introdusă și în subteran. Sensibilitatea ridicată a materialului a impus însă luarea unor măsuri speciale de siguranță.

De atunci și până în anul 1870, aceasta a fost folosită, fără restricții, în minele din localitatea noastră. Între anii 1870-1883, folosirea explozivilor a fost interzisă.

Cercetările întreprinse în Austria, începând cu anul 1885, au dus la apariția unui regulament (1896) care reglementa întrebuințarea explozibililor autorizați, în minele grizutoase și cu praf de cărbune.

La Steierdorf-Anina s-a permis, din nou, folosirea explozivilor după anul 1883, însă în anumite condiții și în mod limitat.

Începând cu anul 1964, odată cu punerea în funcțiune a stației de ventilatoare de la puțul II, s-a admis și utilizarea explozivilor ordinari (Dinamita D II.) la lucrările în steril.

În ultimele decenii ale mineritului pe meleagurile noastre, lucrările de împușcare se efectuau cu explozivi antigrizutoși, de tip clasic AGC și AGS și, după anul 1989, nou omologatul AGP.³⁷

Printre explozoarele folosite în minele din Steierdorf-Anina au fost: ZK-300 (produse de firma „Electrocarbon” din Tarnowskie Gory, Polonia), VOPIL M 514 k/I (produse „LÖSSNITZ” IM ERZGEBIET, Germania – 1984), etc. Explozoarele livrau curentul necesar detonării capselor detonante electrice milisecundă tip: CMN-30, CMG-JI-30 (produse de S.C. Uzina Mecanică SADU S.A. – Bumbești-Jiu, jud. Gorj)

În afara exploziilor cauzate de aprinderea prafului de cărbune, datorate pușcărilor cu explozivi, multe accidente s-au întâmplat datorită „împușcăturilor răsuflate” sau rămânerii explozivului intact în unele găuri de pușcare. În această din urmă situație, la o nouă perforare de găuri, exista pericolul unei explozii – ceea ce se întâmpla destul de frecvent.

Prin urmare, doar citind aceste rânduri (care nu cuprind, nici pe departe, toate pericolele cu care se confruntau minerii) înțelegem semnificația proverbului ”Minerul își poartă mereu cămașa morții” („Der Bergmann trägt

³⁷ Ing. SABIN TAT, coordonator științific prof.dr.ing. NICOLAE LEȚU = *Teză de doctorat. Perfecționarea tehnologiilor de împușcare în minele de cărbuni grizutoase din Valea Jiului și Anina*, Petroșani 1989, pag. 4.

immer sein Sterbehemd bei sich“), proverb care circula printre minerii de origine germană din Steierdorf-Anina.

Pentru a complectarea acestui tablou trist, se cuvine să scriu și câteva cuvinte despre obiceiurile de la înmormântări. Referindu-mă la acest capitol, inevitabil pentru noi toți, constat, din nou, că nu există prea multe date istorice referitor la acest proces. Nu am găsit nici o descriere a înmormântărilor care au avut loc înainte de anul 1865. În schimb, după înființarea fanfarei miniere, la 20 mai 1865, am reușit să găsesc câteva referiri la acest obicei.

Astfel, e cert că fanfara nu lipsea de la nici o înmormântare. De asemenea, sicriul era însoțit și manevrat de 12 mineri în uniforme negre de gală și „Csako” verde pe cap. Sicriul mai era însoțit și de fecioare, îmbrăcate în alb, cu lumânări în mână. În cazul în care, decedatul era miner și murise într-un accident de mină, din alai făcea parte și o companie de mineri în uniforme de paradă, comandată de un superior, în frunte cu drapelul breslei. Pe parcursul întregului traseu urmat de cortegiul funerar, alaiul îndoliat se ruga în cor, cu voce tare. În timpul procesiunii corul bisericii nu cânta, excepție făcându-se doar pentru italienii din localitate.³⁸

După cel de-Al Doilea Război Mondial, odată cu venirea comuniștilor la putere, obiceiurile s-au schimbat, fortuite de împrejurări. Cei 12 mineri în uniforme de gală au fost înlocuiți cu 6-8 oameni, îmbrăcați tot în uniforme negre și franjuri negre pe brațe. Corpul de companie al minerilor a fost desființat, la fel ca și uniformele frumoase de paradă ale acestora. Drapelul minerilor a fost înlocuit cu drapelul roșu al comuniștilor și fanfara a fost preluată de către noile „sindicate”.

Odată cu trecerea anilor, prin anii 70 ai secolului trecut, au dispărut și oamenii care însoțeau sicriul, fiind înlocuiți cu voluntari, din rândul prietenilor sau rude ale decedatului, fără să fie îmbrăcați în uniforme. Totuși, minerii decedați în accidente au fost însoțiți, și în continuare, de către ortaci îmbrăcați în salopete noi, cu cască și lămpi de mină.

1790 – MATHIAS HAMMER descoperă în valea Porcarului, în apropierea ogașului ANDREAS (Ogașul lui Andrei), o piatră neagră, lucitoare, pe care o duce la Direcțiunea din ORAVIȚA și pentru care primește o recompensă de 50 florini. Aceasta s-a dovedit a fi o excelentă huilă antracitoasă (Steinkohle).

15 MAI 1792 – se dă aprobarea antreprenorilor particulari, de către Camera Aulică pentru Monetării și Minerit din Viena (Wiener Hofkammer für Münz- und Bergwesen), să exploreze și să exploateze zăcămintele de huilă din STEIERDORF. Urmare acestui fapt, au fost înființate mai multe societăți particulare mici care s-au apucat de explorări.

³⁸ *Was man im Jahre 1870 über Steierdorf schrieb*, articol din ziarul local „BERGHEIMAT“ nr. 30/mai 1932, pag. 2 – ziar editat de biserica romano-catolică din Steierdorf, tipografia ERNEST DESITS, Oravița.

1792 – HEINRICH HENSCH, întreprinzător originar din Germania, descoperă zăcămintul principal de uilă din Valea Porcarului. Acesta a fost și primul care a obținut toate autorizațiile necesare pentru exploatarea cărbunelui în zona Steierdorf. În același an, HENSCH descoperă și stratul 3 din Valea Ponor.

IULIE-AUGUST 1794 – la exploatarea minieră „KAROL”, din Valea Ponorului, doi mineri au reușit să extragă 128 măji de uilă de calitate foarte bună.³⁹ Minerii erau plătiți cu câte 8 creițari, pentru fiecare majă de cărbune extras, prețul de comercializare al acestuia fiind de 30 creițari/majă.

08 IULIE 1802 – Camera Aulică pentru Monetării și Minerit, prin Decret, a ordonat ca exploatările de cărbune din Banat să poată fi concesionate direct particularilor de către Oficiul administrativ al fierului Reșița sau de către Direcția Minieră Bănățeană, fără acordul prealabil al Vienei.⁴⁰

1809 – orăvițenii BEUTHNER și PFANNER, care tocmai înființaseră Societatea Minieră „Gerlistyer Pachtgesellschaft”, obțin cele mai importante câmpuri miniere, aproape de viitorul puț „BREUNER”.

1815 – după succesul lui HEINRICH HENSCH, concesionarii orăvițeni BEUTHNER și PFANNER au început săparea galeriei de coastă „SCHWARZHUBER”. Rezultatele obținute, în urma descoperirii bogăției zăcămintului de uilă de aici, au dus, mai târziu, la profundarea puțului „BREUNER”.

05 MAI 1821 – Forul montanistic central emite un Decret care sistează acordarea licențelor de exploatare a cărbunelui antreprenorilor particulari.

29 DECEMBRIE 1828 – Camera Aulică pentru Monetării și Minerit dispune prin Decretul nr. 13.214, reluarea concesionării exploatărilor de cărbune din Banat către particulari.

1830 – Aerar-ul renunță la propriile câmpuri miniere din Valea Porcarului (situate în zonele în care, mai târziu, au fost profundate puțurile „KOLLOWRATH” și „FRIEDRICH”) și le concesionează particularilor.

1834 – în toamna acestui an, în galeria „SCHWARZHUBER”, în apropierea faliei „GÂRLIȘTE” (viitorul câmp de exploatare „BREUNER”), izbucnește un puternic foc de mină provocat de aprinderea spontană a cărbunilor mărunți întrebuițați ca rambleu. Este izolată o parte a minei și s-a introdus apă pentru stingerea incendiului. Acesta este primul foc în minele din localitatea noastră, despre care s-au găsit date, și începutul unui lung șir de focuri endogene care au dus la multe accidente colective de muncă.

1837 – la solicitarea baronului VON KÜBECK⁴¹, mostre din cărbunele extras la Steierdorf (însă sub numele de „cărbune de Oravița”) au fost trimise la Viena, la „Direcția căilor ferate ÎMPĂRATUL FERDINAND din nordul Austriei” („Kaiser Ferdinand – Nordbahn”) unde, după încercările efectuate, au fost cotați

³⁹ C. FENEȘAN, R. GRÄF, V.M. ZABERCA, I. POPA = *op. citată*, pag. 16.

⁴⁰ RUDOLF GRÄF = *Domeniul bănățean al St.E.G. 1855-1920*, Editura BANATICA Reșița 1997, pag. 60.

⁴¹ IONEL BOTA = „*Drum de fier, cale bătrână ..*”, Editura TIM Reșița 2006, pag. 9.

printre cei mai buni cărbuni din Europa, urmare conținutului redus de cenușă, sulf și apă.

1839 – B. BOITHNER și E. SCHMIEDT au încheiat un contract de exploatare a cărbunilor din Valea Gârliște (Aninei), pentru o perioadă de 12 ani.⁴²

1840 – lângă galeria „SCHWARTZHUBER”, B. BOITHNER și E. SCHMIEDT încep profundarea unui puț (primul puț „BREUNER”).⁴³

OCTOMBRIE 1845 – comisarul imperial și subsecretar de stat, MICHAEL LEYER vizitează Steierdorf-ul. Cu acest prilej, în urma rezilierii contractului de concesiune, cele 8 perimetre de exploatare din Valea Porcarului sunt închise.

01 IANUARIE 1846 – Aerarul preia câmpurile minire⁴⁴ de la cele 4 asociații reunite de concesionari minieri din Banat, reprezentați de A. GERÜBEL și J. KONSTANTINY (aromân, numele său fiind IOAN CONSTANTINI-Orăvițeanul), atât cele din Valea Porcarului cât și acelea din Valea Gârliște.

1846 – exploatările miniere din Steierdorf, aflate sub jurisdicția Oficiului Minier din Oravița, dobândesc statutul de „Steierdorfer Bauleitung”, cu o conducere proprie. Primul conducător al acestui for local de administrație minieră a fost FRANCISC KOLLOSVARY (decedat în anul 1873).⁴⁵ În același timp, pentru a ușura transportul cărbunelui la Oravița, până la darea în folosință a căii ferate proiectate în acest scop, Fiscul austriac dispune construirea unei șosele, între Steierdorf și Oravița, în locul drumului deosebit de îngust și periculos.

1846 – galeria „SCHWARZHUBER”, după ce atinge o lungime totală de 620 m, ajunge la falia „FRANCISCUS”.

OCTOMBRIE 1846 – din Ungaria, Boemia și Steiermark sunt aduși încă 175 de coloniști (58 bărbați, 30 femei și 87 copii). Bărbații sunt mineri, cu experiență în profundarea puțurilor miniere. O parte din ei însă, se întorc în ținuturile natale după doar doi ani.

NOIEMBRIE 1846 – în Valea Theresiei, începe săparea puțului „KOLLOWRATH” (IV.), prima mină de pe teritoriul localității noastre, la altitudinea de +647,423 m.

NOIEMBRIE 1846 – încep lucrările la galeria „Regele STEFAN”, din Valea Jitinului spre est. Această galerie, la o adâncime de 136 m, urma să aibă o lungime de 3.515 m și să facă joncțiunea cu puțul „KOLLOWRATH” (IV.), din Valea Theresiei și apoi cu puțul „KÜBECK”. Termenul de execuție al acestei galerii a fost stabilit la 9 ani însă, în august 1852, acest proiect a fost abandonat, când ajunsese la o lungime de 207 stâneni – 392,56 m (după alții 440 m).

⁴² Ing. FRANZ SCHRÖCKENSTEIN = *Steierdorf-Anina im Laufe des Jahres 1884 Geologisch und Geschichtlich Bergmännisch beschrieben*, manuscris, pag. 10.

⁴³ Ing. FRANZ SCHRÖCKENSTEIN = *Steierdorf-Anina im Laufe des Jahres 1884 Geologisch und Geschichtlich Bergmännisch beschrieben*, manuscris, pag. 23.

⁴⁴ Ing. FRANZ SCHRÖCKENSTEIN = *Steierdorf-Anina im Laufe des Jahres 1884 Geologisch und Geschichtlich Bergmännisch beschrieben*, manuscris, pag. 10.

⁴⁵ CONSTANTIN VON SCHILDE = *op. citată*, pag. 108.

NOIEMBRIE 1846 – încep și lucrările la galeria „Împăratul FERDINAND”, între Valea Lișava și puțul „KOLLOWRATH”. Și această galerie a fost abandonată, în februarie 1854, când avea o lungime de 282 stâneni – 534,79 m.

NOIEMBRIE 1846 – pe platoul Brădet începe săparea puțului „GRÄNZENSTEIN” (numit astfel după GUSTAV VON GRÄNZENSTEIN – directorul Direcției Miniere Bănățene, din acea perioadă).

01 IANUARIE 1847 – exploatarea miniere din Steierdorf („Steierdorfer Bauleitung”), cu avizul Oficiului Minier din Oravița, sunt transformate într-un Oficiu Minier Imperial-Regal, de sine stătător, la conducerea acestuia fiind numit WIHELM BÜHL, fost topograf minier la Moldova.

15 FEBRUARIE 1847 – începe săparea puțurilor „BREUNER” (numit astfel după contele MATHIAS BREUNER – președintele Camerei Aulice pentru Monetării și Minerit) și „KÜBECK” (numit după baronul KÜBECK). Săparea puțului „KÜBECK”, la o altitudine de +609,8 m, s-a făcut cu cea mai rudimentară tehnică: unelte pentru săpat manual și un butoi tras de un scripete, mai târziu cu crivacul acționat de cai.

1847 – se dă în folosință noua șosea Steierdorf-Oravița, cu o lungime totală de doar 16 km.

21 IUNIE 1848 – sârbii din VRACEVGAI atacă Oravița și tezaurul minei este mutat la Steierdorf, apoi la Reșița.⁴⁶

10 MAI 1851 – ministrul minelor FERDINAND VON THINNFELD vizitează localitatea, prilej folosit de administrația locală pentru a boteza puțul „THINNFELD I.”. Profundarea acestui puț a fost începută în luna iunie 1851, la o altitudine de +569,4 m și era amplasat în locul în care se găsește acum Centrul de Afaceri din Anina.

IULIE 1851 – se începe săparea puțului „REITZ” (tradus greșit „Călărașilor”), botezat astfel după directorul mineritului din Banat, FRIEDRICH REITZ.

04 DECEMBRIE 1851 – chiar de ziua Sf. Varvara, incendiul latent de la mina „BREUNER” izbucnește din nou. Toate metodele aplicate pentru stingerea acestuia s-au dovedit zadarnice, acest incendiu nu se va stinge niciodată.

01 IANUARIE 1852 – se pune în funcțiune prima mașină de extracție acționată de aburi în bazinul minier din Anina, cu o putere de 16 CP, la puțul „KÜBECK”.

04 MARTIE 1852 – după diferite încercări neizbutite de a stinge focul din subteran de la mina „BREUNER”, se introduce azot (gaz inert), în speranța că acesta va avea efectul scontat. S-a pompat azot în mină timp de 65 de zile, până la 09 mai 1852. Apoi, s-a închis puțul de aeraj și s-a pompat azot în mină încă 69 de zile, până la 17 iulie 1852.

MAI 1852 – se începe săparea puțului „EUGEN” (în zona SIGISMUND, sub Culmea de Piatră).

⁴⁶ IONEL BOTA = *Oravița și ținutul cărășan. Oameni, habitat, mentalități din străvechime până la 1950. Națiune și Istorie*, Clubul „MITTELEUROPA” Oravița 2008, pag. 28.

05 AUGUST 1852 – se redeschide mina „BREUNER” dar, după 10 zile, se întâlnește foc viu. Mina este închisă, din nou, și se reia pomparea azotului în mină.

23 FEBRUARIE 1853 – la puțul „THINNFIELD I.” are loc o explozie a grizuiului care costă viața a 8 mineri. Urmare acestui fapt, lucrările la acest puț au fost sistate până în anul 1860.

SEPTEMBRIE 1854 – planul înclinat, puțul de aeraj (amplasat la 31 m de puțul principal) și galeria direcțională din culcușul stratelor – toate în lucru, la mina „BREUNER”, sunt inundate de apele adunate în lucrările vechi.

01 IANUARIE 1855 – la Viena se semnează contractul dintre Curtea Imperială și societatea multinațională St.E.G. („Kaiserliche und Königliche Privilegierte Österreichische Staats-Eisenbahngesellschaft”), contract ratificat de către împăratul FRANZ JOSEF I la data de 03.01.1855. Valoarea acestui contract a fost una dintre cele mai mari din epocă, fiind întrecută doar de cel care avea ca obiect construirea Canalului SUEZ.

14 Iunie 1855 – începe predarea-primirea efectivă a uzinelor și terenurilor din Banat, între autoritățile Camerei imperiale și reprezentanții societății St.E.G. Formalitățile de predare-primire, în Banat, desfășurate sub președinția secretarului ministerial JOHANN CARL HOCHEDER, asistat de FERDINAND BERGHOFER, au fost semnate de directorul Direcției Miniere din Banat, FRIEDRICH REITZ (reprezentantul Aerar-ului) și directorul adjunct CARL DUBOQUE (reprezentantul societății St.E.G.).

18 – 24 Iunie 1855 - societatea St.E.G. preia minele, pădurile și domeniile de la STEIERDORF, după cum urmează: clădirea oficiului minier, două clădiri anexe, clădirea serviciului topografic, spitalul și locuința medicului, magazii, locuințe și o cazarmă muncitorească, etc.⁴⁷

1855 – la Oravița, în locul Direcțiunii Miniere (Bergdirection) s-a înființat Căpitania Minelor (Berghauptmannschaft), condusă de un căpitan minier (Berghauptmann) și un comisar minier (Bergcomissär).⁴⁸ În cursul acestui an, pe șoseaua Steierdorf-Oravița au circulat 91.772 de căruțe.⁴⁹

11 Iulie 1857 – la mina „BREUNER” se rupe un dig vechi, din subteran, și apele sub presiune inundă toate lucrările deschise. Evacuarea acestor ape va dura un an și cinci luni, până la 06 decembrie 1858.

04 DECEMBRIE 1858 – se sărbătorește pentru prima oară la minele din STEIERDORF-ANINA, patroana și ocrotitoarea minerilor „Sfânta VARVARA”(Heilige BARBARA).

19 SEPTEMBRIE 1859 – la mina „BREUNER”, constatându-se o acumulare de gaz metan pe o galerie de pe orizontul 3, se dă foc gazului – așa cum se proceda la acea vreme în toate minele din Europa, ca acesta să se consume prin

⁴⁷ CRISTIAN-LIVIU MOSOROCEANU = *Steierdorf-Anina. Arc peste timp (18)*, articol din revista „JURNAL DE ANINA” nr. 8 (19) – august 2009, pag. 3.

⁴⁸ Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *op. citată*, pag. 31.

⁴⁹ BENEDIKT VON ROHA, FRANZ HUML, ANDREAS HUSZAREK, STEFAN OTZASEK = *Die Geschichte Steierdorfs-Anina von Juni 1773 bis 1946*. Manuscris nepublicat din arhiva autorului.

ardere. Susținerea din lemn și cărbunii s-au aprins, dând naștere unui incendiu de mină. Mina a fost urgent izolată prin blende provizorii. După două luni, la 28 noiembrie 1859, lucrarea a fost redeschisă dar, o parte a aripii vestice a orizontului 3 a rămas pierdută.⁵⁰

1860 – la mina „BREUNER” are loc o explozie a grizuu-lui, urmată de un puternic foc de mină, în care și-au pierdut viața 8 mineri și au fost răniți grav, alți 6.

1860 – începe construirea Distileriei de Șisturi Bituminoase (Ölfabrik). Fabrica de distilat șisturi avea o lungime de 106 m, o lățime de 15,7 m și înălțimea de 5,7 m. Aceasta a fost dotată cu 30 de retorte din fontă, un rezervor de cca. 1.680 kg, un depozit de uleiuri cu 3 rezervoare, o clădire pentru cazane, clădirea șefului distileriei, etc.

21 DECEMBRIE 1860 – se redeschide aripa estică a minei „BREUNER” constatându-se faptul că focul se propagă până la suprafață, prin șisturile bituminoase ce formau coperișul stratului 8.

13 IANUARIE 1861 – după numeroase încercări de îndiguire și exploatare, se trece la inundarea completă a minei „BREUNER”.

26 IULIE 1861 – se reiau lucrările de evacuare a apelor din mina „BREUNER”, însă se constată că focul este încă activ.

1861 – se înlocuiește vechea mașină de extracție cu abur, de la mina „KÜBECK“, cu alta mai puternică, de 80 CP, acționată tot de abur.

07 MAI 1862 – în urma ruperii unui dig și a unei surpări a tavanului abatajelor, din partea de vest a minei „BREUNER”, grizuul acumulat în lucrările vechi este împins în fronturile de lucru. Aici, în contact cu flacăra deschisă de la lămpile de mină, se produce o explozie, în care și-au pierdut viața 11 oameni și alți 5 au fost grav răniți.⁵¹

Luni, 29 SEPTEMBRIE 1862 – la o altitudine de +663,9 m, începe săparea puțului „COLONIE” (Kolonieschacht), sau puțul „FRANZ”, din STEIERDORF.

OCTOMBRIE 1862 – începe săparea puțului „GUSTAV”, actualul puț II., la o altitudine de +567,415 m.

15 DECEMBRIE 1863 – este inaugurată și dată în circulație, pentru transportul de mărfuri, prima calea ferată montană din România, ORAVIȚA-ANINA, cu o lungime totală de 33,4 km. Lucrările au durat aproape 16 ani, fiind a cincia cale ferată de pe teritoriul actual al României. Cu o diferență de nivel de 339 m, între gara ORAVIȚA (alt.220 m) și gara ANINA (alt.559 m), această cale ferată a fost construită în mare parte de specialiști italieni, străbate 14 tunele (cu o lungime totală de 2.084 m) și trece peste 10 viaducte (cu o lungime totală de 843 m) – a fost o realizare tehnică deosebită, fiind pe drept comparată cu linia ferată a „SIMMERINGULUI” din Austria. Prima locomotivă care a circulat pe această linie s-a numit „STEYERDORF” tip STEG 34, cu numărul de fabricație 500.

⁵⁰ Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *op. citată*, pag. 59.

⁵¹ GEZA VON BENE = *Memoriu asupra cărbunărilor din Anina*, pag. 5 și FRANZ SCHRÖCKENSTEIN = *Steierdorf-Anina im Laufe des Jahres 1884 geologisch und Geschichtlich Bergmännisch beschrieben*.

Această locomotivă tender sistem ENGERTH a fost proiectată de către PIUS-FINK (1831-1874), după ideile consilierului WILHELM VON ENGERTH (de la Ministerul Comerțului și Industriei al Imperiului) și prezentată la expozițiile mondiale de la LONDRA (1862) și PARIS (1867). Locomotiva „STEYERDORF” (500) a fost fabricată la VIENA împreună cu alte 3, special pentru linia ORAVIȚA-ANINA: „KRASSOWA” (501), „GERLISTYE” (502) și „LISSAWA” (503). Locomotivele aveau 5 axe și erau grele. Trei din ele au circulat până în anul 1891 iar, cea de-a patra până în anul 1907.

Trenul inaugural a plecat din gara Oravița la ora 09⁰⁰ și a ajuns în gara Anina, la ora 12^{30 52}.

1864 – inginerul minier BENEDIKT VON ROHA este numit administrator al minelor din Steierdorf și, mai târziu, administrator superior al districtului Steierdorf-Anina.

1865 – datorită numeroaselor explozii ale grizuu-lui, care au avut loc la minele „BREUNER” și „THINNFELD”, și care au costat viața multor mineri,⁵³ la puțul de aeraj „THINNFELD” este montat un ventilator de absorbție și o mașină pe abur (20 CP), care să-l acționeze. Ambele au fost fabricate în atelierele mecanice ale Uzinei de Fier din Anina și dau randamentul scontat.

24 SEPTEMBRIE 1865

Este o zi deosebit de importantă pentru minerii din Steierdorf-Anina, ziua în care a fost sfințit drapelul lor, al minerilor. Drapelul a fost confecționat în atelierul lui M. STRASSER din Viena și, înainte de a fi adus la Steierdorf, a fost expus la Muzeul de artă din capitala imperiului, pentru câteva săptămâni. În general, fiecare breaslă își avea propriul ei drapel și, la orice manifestare importantă, acesta era mereu în fruntea coloanelor de muncitori. Administratorul superior al minelor și Uzinelor de Fier BENEDIKT VON ROHA, cum a ajuns pe meleagurile noastre și și-a luat în primire funcția, a introdus noi metode de organizare, uniforme de paradă pentru mineri, a creat „Fanfara Minelor” și a organizat ceremonia de sfințire a primului drapel al minerilor, din Steierdorf-Anina.

Acest episod, cel al sfințirii drapelului, este descris fidel în numerele 15/05.04.1931 și 16/aprilie 1931 ale fostului ziar local „BERGHEIMAT” – ziar editat de parohia romano-catolică Steierdorf, sub îndrumarea preotului JOSEF TRITTLER.

Am considerat că este oportun să traduc și să public acest articol, pentru cei interesați, dat fiind faptul că nu toți au ocazia să-l procure.

⁵² IONEL BOTA = „*Drum de fier, cale bătrână ...*”, Editura TIM Reșița 2006, pag. 18-20.

⁵³ BENEDIKT VON ROHA = *Saugender Grubenventilator am Thinnfeldschacht zu Steierdorf in Banat*, articol din „*Oesterreichische Zeitschrift für Berg- und Hüttenwesen*” nr. 40/01 octombrie 1866, Editura FRIEDRICH MANZ, Viena, pag. 1-2.

„Din istoria localității Steierdorf-Anina.

Sfințirea drapelului minerilor noștri, la data de 24 septembrie 1865, pe livezile de deasupra coloniei Sigismund, în apropierea puțului de aeraj „EDUARD”.

De o minunată sărbătoare, înălțată și de timpul favorabil, au avut parte munții noștri, timp de aproape 36 de ore – și anume, sfințirea drapelului corpului de mineri din Steierdorf-Anina. Deja în ajunul evenimentului, la ultimele bătăi de clopot ale rugăciunii de seară, de pe înălțimile Steierdorf-ului, au început să răsunе salvele de mortiere. Apoi, corpul minerilor, îmbrăcați în noile uniforme, în frunte cu capela minieră, au defilat până în fața locuinței domnului Inspector superior al Minelor și Uzinelor de Fier BENEDIKT ROHA, a cărei soție a acceptat să fie nașa drapelului. E greu, pentru aceia care n-au avut prilejul să vadă o paradă a minerilor, să-și imagineze ce impunător este un asemenea alai, accentuat de marea de lumină a lămpilor de mină, la care se aduagă cea a făcliilor. După o scurtă comandă, s-a format un careu, în interiorul căruia, o companie-jumătate de mineri, au format inițialele numelui nașei drapelului „M.R.” (MARIA ROHA), împodobite feeric de lumina lămpilor de mină și în acordurile capelei. Apoi, a răsunat de trei ori „GLÜCK AUF!” (Noroc Bun!): odată pentru nașă, apoi pentru domnul administrator superior și, a treia oară, pentru toți minerii. După aceea, alaiul s-a pus în mișcare, tot în acordurile capelei miniere, și s-au întors la sediu.

În dimineața evenimentului, la ora 04⁰⁰ s-a sunat deșteptarea. La ora 05⁰⁰, trei baterii de mortiere au vestit ivirea zorilor, la Steierdorf și Anina și, o jumătate de oră mai târziu, coloanele de mineri din Steierdorf au plecat către Anina. La ora 07⁰⁰ s-au reunit cu minerii din Anina și, împreună au ridicat drapelul de la puțul „THINNFELD”, unde acesta era păstrat. De aici a început o defilare pe la toate instituțiile și la locuințele tuturor funcționarilor: incinta puțului „THINNFELD”, cuptoarele de cocs, locuința administratorului din Anina, curtea uzinei din Anina, locuințele funcționarilor din Anina, distileria de șisturi bituminoase și puțul „KÜBECK”. Toate locațiile erau decorate și alaiul a trecut pe sub 6 „Arcuri de triumf” doar până la puțul „KÜBECK”. De aici, coloana a plecat la Steierdorf.

Ajunși acolo, minerii s-au regrupat iar comandantul corpului de mineri, inginerul minier SCHRÖCKENSTEIN, împreună cu cei doi comandanți de companie, doi secunzi și doi mineri, în frunte cu un alai de fete îmbrăcate în rochii albe, s-au deplasat la nașă. Aici, comandantul corpului a ținut un scurt și înflăcărat discurs și a primit de la nașă panglica (panglică cu rol decorativ – n.tr.). Panglica a fost preluată de către grupul de fete care au împărțit-o în jurul drapelului.

Apoi, alaiul s-a pus din nou în mișcare, i-a preluat pe funcționarii minerii, pe cei ai uzinei și, la ora 10⁰⁰, a ajuns la locul sfințirii.

Aici a fost ridicat un minunat altar, în dreapta acestuia un amvon frumos împodobit, în partea stângă scaunul nașei drapelului, în continuarea

acestora au urmat tribunele care, după sosirea alaiului, conducerea primăriei, familiile funcționarilor și a numeroșilor oaspeți, deși mari, s-au dovedit neîncăpătoare. Corpul minerilor a închis apoi careul, drapelul a fost depus pe masa de sfințire, în fața altarului, și a început slujba. Sub asistența clerului din Steierdorf, arhidiaconul din Oravița, dr. KARL WITTAHORSZKY, a citit sfânta liturghie. La evanghelie, capelanul din Steierdorf, OTTO PAMPERA, într-o predică ținută în limbile germană și slavă, a explicat importanța religioasă a unui drapel. Când a ajuns în locul în care descria, în culori vii, sentimentele trăite de salvatori în timpul unei acțiuni de salvare a unui miner accidentat, în ochii multor ascultători s-au adunat lacrimile și s-a făcut o liniște de mormânt.

Capela a cântat obișnuitele cântece religioase iar salvele de mortiere au accentuat cele mai importante momente ale slujbei. Apoi a urmat slujba de sfințire propriu-zisă, urmată de obișnuitul ceremonial. După ce au fost „bătute” niturile, la care, în afara fețelor bisericești, a nașei și a funcționarilor din corpul principal, au participat doar înalții funcționari, preotul a înmănat drapelul comandantului. Acesta a dus drapelul în mijlocul careului, în timp ce capela intona imnul. Apoi, a ținut un discurs despre importanța drapelului și a uniformei de miner.

După ce s-a cântat un „TeDeum”, acompaniat de capelă, a fost rândul comisarului superior minier, domnul TRIBUS, să țină un discurs mobilizator, prin care-i îndemna pe mineri să-și îndeplinească cu devotament datoriile de serviciu, în încheiere exprimându-și dorința ca înflorirea mineritului să dăinuie. După aceea, personal a început să împartă monedele din argint, donate de către nașa drapelului, fiecărui ologit din urma accidentelor suferite în mină, fiecărei văduve și copiilor orfani, a cărui soț, respectiv tată, și-au găsit sfârșitul în subteran.

Lacrimile de bucurie, a celor în cauză, i-au impresionat puternic pe cei prezenți, în timp ce soarele făcea să licărească câte o lacrimă în ochii unora, care, de obicei, nu lăcrimează atât de ușor.

Cu acesta, ceremonia s-a încheiat și alaiul s-a pus în mișcare, către Steierdorf unde, în fața clădirii administrației superioare, minerii aliniați în front și-au luat rămas bun de la nașă. Drapelul a fost depus în această clădire și, după ce, la intrare, au fost postate două gărzi, cei prezenți s-au risipit la casele lor.

La amiază, fețele bisericești, împreună cu toți funcționarii, oaspeți și supraveghetorii de la mine și Uzinele de Fier, au servit masa, acompaniați de orchestră.

După-amiază, corpul de mineri în uniforme s-a adunat din nou, au preluat drapelul și după ce, la ora 15⁰⁰, li s-au alăturat și funcționarii, coloana a plecat în pădure, într-o poiană special amenajată (probabil „Locul oprit” – n.tr.).

La intrarea în pădure era ridicat un „Arc de triumf” cu inscripția „Glück Auf!” (Noroc bun!). În poienița din pădure a fost amenajat un ring de dans, împodobit cu coronițe și steaguri, în stânga acestuia erau amenajate mesele, în formă de stea, iar în mijloc era ridicată o piramidă. Spre dreapta

continuau șirurile de mese, în formă de raze și era construită și o scenă pentru fanfară.

Corpul minerilor a defilat până pe ringul de dans, s-a grupat în semicerc și au așteptat sosirea nașei drapelului. După ce i s-a mulțumit nașei, în uralele mulțimii, drapelul a fost așezat în vârful piramidei și corpul minerilor s-a împrăștiat prin poiană.

În timp ce cei peste 1.400 de mineri au fost serviți gratuit cu vin, cârnăciori și covrigi, muzica interpreta dansuri germane, maghiare, slave și românești iar penele de pe chipiurile minerilor fluturau de zor. La sărbătoare au participat mai mult de 4.000 de persoane.

La căderea întinericului, un alai de mineri au dus drapelul la Steierdorf dar s-au reîntors în poiană unde, la orele 07³⁰, a avut loc un spectacol de artificii. La ora 20⁰⁰, fanfara a părăsit ringul și toți cei prezenți au mărșăluit la Steierdorf unde, la încheierea festivităților, s-au interpretat câteva cântece nașei drapelului.

Chiar dacă suntem obișnuiți ca fiecare sărbătoare a minerilor să fie fastuoasă, cea de azi a fost cu totul deosebită. Prestanța minerilor, performanța capelei și decorările efectuate de serviciul tehnic al funcționarilor, toate au fost la desăvârșite. Serviciul divin a fost profund, distracția exemplară, sărbătoarea încheindu-se fără excese, chiar dacă (la dorința expresă a organizatorilor) nu a fost prezent nici un polițist. Iar în ceea ce privește dragostea pentru acest eveniment, aceasta rezultă și din faptul că toate cheltuielile au fost suportate dintr-un fond special, la care și-au adus contribuția funcționarii, supraveghetorii și minierii.”

IULIE 1866 – pe orizontul 1 „STEFAN”, al minei „GUSTAV”, izbucnește un foc de mină în pilierul suitorului de aeraj al minei, săpat între orizontul 2 și suprafață. Timp de trei săptămâni, personalul minei a luptat zadarnic cu focul și de-abia după ce au văzut că nu fac față situației, au anunțat direcțiunea minei.

16 AUGUST 1866 – voluntari dintre muncitori și funcționari au început lupta cu focul la mina „GUSTAV”. În cadrul lucrărilor de excavare a pilierului de cărbune, cu focar cu tot, s-a folosit, pentru prima dată la Steierdorf-Anina, metoda de excavare a cărbunelui prin abataje cameră – metodă propusă de ing. FRANZ SCHRÖCKENSTEIN.⁵⁴

01 IANUARIE 1867 – câmpul minier din Valea Theresiei, puțul „KOLLOWRATH” și Fabrica de Uleiuri Minerale, toate din Steierdorf-Anina și Fabrica de Uleiuri Minerale și Parafină din Oravița, au fost arendate, pentru o perioadă de 26 ani, unei noi societăți din Viena („Theresienthaler Pachtgesellschaft HOCHSTETTER et. Comp”)⁵⁵, înființată de d-nii: J. M. Cavaler de MILLER, CARL HOCHSTETTER, RUDOLF DITMAR și WILHELM GUTMANN.

⁵⁴ Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *op. citată*, pag. 61.

⁵⁵ GEZA VON BENE = *Memoriu asupra cărbunărilor din Anina*. Copie xerox din arhiva autorului.

15 IANUARIE 1867 – la Viena, la Institutul Imperial-Regal de Geologie, dr. F. von HOCHSTETTER ține o prelegere,⁵⁶ care are la bază studiile trimise de BENEDIKT VON ROHA – administratorul superior, ing. JOSEF KRACHER și topograful minier, ing. FRANZ SCHRÖCKENSTEIN, prezentând bogăția zăcămintelor din Steierdorf-Anina, exploatarea acestora și valorificarea lor.

OCTOMBRIE 1867 – la o altitudine de +623,15 m, se începe săparea puțului „THINNFELD II.”

17 DECEMBRIE 1867 – conform prelegerii de la Institutul Imperial-Regal de Geologie din Viena, la Steierdorf-Anina, pentru a face față cererilor tot mai mari de cărbune și pentru a-și onora contractele, unele mijlocite de frații GUTMANN din Viena,⁵⁷ s-a trecut la adâncirea puțurilor miniere existente, deschiderea unor noi orizonturi și dotarea minelor cu mașini moderne.

05 MAI 1868 – arhiducele ALBRECHT efectuează o vizită la Steierdorf, gazdă fiindu-i BENEDIKT VON ROHA, administratorul superior al minelor din localitate, cavaler al ordinelor „FRANZ JOSEF” și „CASA DE HANOVRA”.

14 MAI 1868 – începe săparea puțului „UTERISCH”, la o altitudine de +685,3 m. Câmpul minier „UTERISCH” este acum deschis, pe lângă fostele galerii „DULLNIG” și „GRÄNZENSTEIN”, și prin acest puț care a fost dotat cu o locomobilă de 14 CP, pentru extracție și evacuarea apelor.⁵⁸

1869 – la puțul „THINNFELD II.” se introduc lămpile de siguranță în subteran.

16 IANUARIE 1869 – încep lucrările la puțul „HILDEGARDE” din STEIERDORF în căutarea sferosideritei și a cărbunelui, la o altitudine de +760,8 m.

IUNIE 1869 – la o altitudine de +628,965 m, începe săparea puțului „FRIEDRICH” (puțul III.) din Valea Theresiei.

1870 – se înlocuiește, din nou, mașina de extracție de la puțul „KÜBECK”, cu alta care are o putere nominală de 200 CP. Mașina a fost livrată de firma „Breitfeld & Evans” din Praga, în anul 1869, și era capabilă să extragă de la o adâncime de 500 m.⁵⁹

1869-1870 – în această perioadă, numai la mina „THINNFELD II” au avut loc opt explozii de gaz.

31 IUNIE 1870 – arhiducii ERNST și RAINER vizitează localitatea noastră, pentru două zile. Cu acest prilej participă la o ședință de tir organizată de „Asociația de tir din Steierdorf” – la invitația președintelui asociației ing. FRANZ SCHRÖCKENSTEIN și vizitează minele și Uzina de Fier din Anina, însoțiți de ing. KARL HOPFGARTNER.

DECEMBRIE 1870 – reușește străpungerea galeriei dintre puțurile „THINNFELD I” și „THINNFELD II”, la o diferență de nivel, la talpa galeriei,

⁵⁶ *Verhandlungen der Kaiserlich-Königlichen Geologischen Reichsanstalt, Jahrgang 1867*, tipărit de F.B. GEITLER Wien, Nr. 1, pag. 5-6.

⁵⁷ *Verhandlungen der Kaiserlich-Königlichen Geologischen Reichsanstalt, Jahrgang 1867*, tipărit de F.B. GEITLER Wien, Nr. 17, pag. 6.

⁵⁸ *Ibidem*, pag. 7.

⁵⁹ *Beschreibung der Bergwerksanlagen des Steinkohlen-Bergbaues Stajerlak-Anina*, pag. 14.

de 4 m. „Se lărgeste galeria, se corectează panta și se amenajează ca orizont de extracție între aceste două puțuri.”⁶⁰ Este pentru prima oară, în minele din Steierdorf-Anina, când două puțuri sunt legate între ele printr-o lucrare minieră.

APRILIE 1871 – la o altitudine de +626 m, începe săparea puțului „PONOR”.

1871 – puțul „GUSTAV” este dotat cu o nouă mașină de extracție, livrată de firma „Breitfeld & Evans” din Praga, cu o putere de 200 CP.

1872 – la puțul „THINNFELD II” este montată o mașină de extracție, orizontală cu doi cilindri, produsă de „L.A. Ouillap” din Anzin, Franța.

1872 - în a doua jumătate a secolului al XIX-lea încep să se înființeze primele stații de salvare. La Steierdorf-Anina, se pare că prima acțiune de salvare a acestora, cu folosirea unor aparate izolante, a avut loc în anul 1872 – acțiune descrisă de topograful minier FRANZ SCHRÖCKENSTEIN.

15 Iunie 1872 – este sistată activitatea puțului „UTERISCH” (V) din cauza ineficienței mașinii de extracție, pusă în funcțiune în anul 1868. În locul acesteia a fost instalată o nouă locomobilă, la 18 iulie 1872.

05 Iulie 1873 – la puțul „HILDEGARDE”, cunoscut datorită dificultăților prezentate de emanațiile de grizuu, la orizontul I., are loc o explozie a acestuia.

01 IANUARIE 1874 – societatea St.E.G., prin rezilierea contractului de arendă cu societatea vieneză „Orawiczaer Paraffin- und Mineralölfabrik”, preia din nou exploatarea șistului bituminos și, începând cu aceeași dată, „Fabrica de Distilare a Șisturilor din Anina” devine o întreprindere subordonată Administrației Superioare din Steierdorf.⁶¹ Conducerea fabricii este asigurată, și în continuare, de inginerul minier JOSEF KRACHER, cel care a condus-o și în perioada în care acesta a fost arendată.

20 MARTIE 1874 – la altitudinea de +570,049 m, în „Joia verde” se începe săparea actualului puț I. care, în cursul existenței sale, a avut nenumărate denumiri: ANINA, RONNA, HUNGARIA, REGELE FERDINAND I., GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ, PRINCIPAL, CENTRAL etc. Lucrările au fost coordonate de ing. superior A. MARKO și supravegheate de brigadierul superior WEISZPFLOG (ziua) și brigadierul FRANZ SCHÖNER (noaptea).

OCTOMBRIE 1874 – se montează prima mașină de extracție la puțul „HUNGARIA” (I), o locomobilă fabricată la Reșița, cu o putere de 380 CP.

26 DECEMBRIE 1874 – la puțul „KÜBECK”, între orizonturile III. și IV., se produce o importantă surpare care a dus la oprirea extracției pentru două luni.

1875 – căraușul ION BĂCILĂ are un accident mortal în Valea Theresiei, în timp ce transporta piatră pentru Uzinele de Fier.

1875 – pentru a rezolva problema aerajului de la mina „HILDEGARDE” s-a montat un ventilator, acționat de o locomobilă cu aburi, la gura știolnei de aeraj.

⁶⁰ Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *op. citată*, pag. 41.

⁶¹ Adresa nr. 510/08.06.1921, semnată de directorul de mine ing. ANTON HENDRICH, Dosar nr. 273-15 Steierdorfanina. Șisturi bituminoase. Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

1875 – la puțul „HUNGARIA” (puțul I) este adusă o altă mașină de extracție, construită de către Fabrica de mașini din Reșița, cu o putere nominală de 380 CP.

1876 – s-au oprit lucrările de săpare la puțul „PONOR”, din cauza afluenței mari de ape, pentru 15 luni, până în anul 1877.

SEPTEMBRIE 1876 – la puțul „HUNGARIA” a fost montat scheletul definitiv al moletei turnului de extracție.

1877 – conducerea minelor din STEIERDORF-ANINA renunță definitiv la lămpile de mină cu flacără deschisă și introduce obligativitatea folosirii lămpilor de siguranță, cu benzină, de tipul „Friemann & Wolf”. Reamintim că la puțurile „THINNFELD” se introduseseră, încă de pe vremea Aerariului, obligativitatea folosirii lămpilor de siguranță, cu ulei, de tip Muesseler.

15 IULIE 1877 – se montează primul ventilator manual, la gura compartimentului de aeraj al puțului „ANINA”.

15 OCTOMBRIE 1877 – în timpul efectuării unei revizii pe puț, la puțul „HUNGARIA”, JOHANN BLESCH (41 ani) este decapitat de colivie.

1879 – se renunță definitiv la extracția cărbunelui prin puțul „HILDEGARDE”, cărbunele fiind dirijat la suprafață prin știolna „MICHAEL-MARTIN” – puțul devine puț de aeraj.

14 SEPTEMBRIE 1879 – în timpul coborârii pe puțul „HUNGARIA”, scara din lemn cedează și minerul FRANZ KRATOCHVILL (35 ani) cade în puț. Rămâne mort pe loc, lăsând în urmă o văduvă îndurerată și un copil orfan.

1880 – de la puțul „COLONIE”, orizontul 3, s-a săpat o galerie pe stratul 7 și s-a făcut legătura aceluia cu puțul „KÜBECK”. Prin această lucrare s-a îmbunătățit aerajul din jurul puțului „COLONIE” și s-a mutat extracția la puțul „KÜBECK”, care dispunea de o instalație de extracție mult mai bună. În același timp, este schimbată mașina de extracție de la puțul „KÜBECK”, fiind montată una mai puternică, de 250 CP, cu cablu lat și bobină de înfășurare cu diametrul variabil.⁶² În același an, astfel de mașini de extracție, cu cablu lat, de construcție franceză, au fost montate și la puțul „GUSTAV” și „FRIEDRICH”. Acest tip de instalații de extracție erau acționate de mașini gemene cu aburi, cu doi cilindri, piston care, prin bielă-manivelă, puneau în mișcare bobina pe care se înfășura cablul lat.

FEBRUARIE 1881 – la puțul „THINNFELD II”, jumătate din efectivul de oameni lucrează la reparația puțului și înlocuirea cadrilor din lemn. Cu toate acestea, în luna august, cadrii din puț cedează în fața presiunii și se frâng din nou.

01 MAI 1882 – după ce s-a săpat o altă galerie, tot pe stratul 7, între puțurile „COLONIE” și „KÜBECK” dar, de data aceasta pe orizontul 4, s-a rezolvat problema vechii galerii dintre puțuri care, datorită presiunii rocilor puneau

⁶² Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *op. citată*, pag. 209.

probleme transportului. Începând cu această dată, extracția de la ambele câmpuri miniere se face prin puțul „KÜBECK”.

1882 – în urma unei înțelegeri cu Guvernul Ungariei, societatea St.E.G. a deschis o direcțiune la Budapesta. Astfel, societatea devine cel mai important plătitor de impozite de pe teritoriul Ungariei. Cu această ocazie, se modifică și numele societății în: „K. und k. Österreichisch-Ungarische Staats-Eisenbahngesellschaft”.

31 MAI 1882 – se sistează producția de șisturi bituminoase și activitatea distileriei (Ölfabrik).

1883 – tot datorită problemelor puse de rezistența slabă a cadrilor din lemn, față de presiunea rocilor, la puțul „THINNFELD I” s-a constatat o deviere a axului puțului care, în unele porțiuni, atingea și 0,50 m. Încercările de refacere a susținerii au fost sortite eșecului, urmarea fiind sistarea extracției pe puț și transformarea acestuia în puț de aeraj.

29 SEPTEMBRIE 1883 – la inițiativa și sub directa îndrumare a administratorului minelor din Steierdorf-Anina, ing. GEORG SCHEDA și a ing. FRANZ SCHRÖCKENSTEIN – topograf minier, s-a sfințit noul steag al minerilor din localitatea noastră, păstrându-se culorile roșu și auriu ale vechiului drapel. Nașa steagului a fost, de data aceasta, doamna MARIE SCHRÖCKENSTEIN. Vechiul steag al minerilor a ars în marele incendiu din anul 1880, care a mistuit o mare parte din centrul comunei.

CATASTROFA MINIERĂ DIN 11.12.1884

În ziua de 11 decembrie, la orizontul III., între puțurile „COLONIE” (sau „FRANZ”) și „KÜBECK”, izbucnește un foc de mină provocat de neglijența unui miner. Fumul și gazele toxice rezultate se răspândesc cu repeziciune și din cei 90 de muncitori aflați în subteran, doar 43 au reușit să scape de la moarte. Ceilalți 47 plătesc cu viața neglijența minerului inconștient, marea majoritate murind asfixiați.

După cum ne informează GEZA VON BENE⁶³, focul de mină a fost provocat de un ajutor de miner care și-a agățat lampa cu flacără deschisă într-un loc uscat și plin de praf de cărbune. După ce a lăsat-o câteva clipe nesupravegheată, la întoarcere a constatat că locul luase foc. Speriat, acesta fuge fără să prevină pe nimeni și, în acel mediu uscat și plin de praf de cărbune, focul s-a întins cu repeziciune. VIRGIL BIROU⁶⁴ descrie astfel tragica întâmplare: „... au fost trimiși un maestru minier și un tânăr neexperimentat, muncitor la locul cu pricina, ca să deschidă ușa de aerisire. Coborârea s-a făcut prin puțul de aerisire. Însă, în vreme ce maestrul minier a rămas în puțul cu aer proaspăt, muncitorul a fost trimis pe galerie, până la ușa de aerisire, dincolo de care erau acumulate gazele. Tânărul și-a atârnat lampa deasupra unui rostogol, de grinda

⁶³ GEZA VON BENE = *Memoriu asupra cărbunărilor din Anina*. Copie xerox în arhiva autorului.

⁶⁴ VIRGIL BIROU = *Drumuri și popasuri bănățene*. Editura pentru Literatură, București 1962, pag.127.

de lemn. Apoi a procedat la descuiere. În momentul restabilirii curentului de aer, gazele au ajuns la flacăra deschisă și au explodat. Lemnăria minei fiind foarte uscată în locul acela, s-a produs și un incendiu în mină, care din norocire nu a luat proporții. Dar gazele de ardere au inundat mina ...”. Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ, în lucrarea sa „Anina 200”, rămasă nepublicată, specifică faptul că „pentru deschiderea ei (ușii de aeraj – n.a.) a fost trimis în *Steiger* împreună cu un dulgher. Aceștia au coborât pe scări prin puțul de aeraj „EDUARD” până la baza lui”. În notițele lui, STEFAN OTZASEK⁶⁵ este de părere că această catastrofă s-a produs urmare aruncării unui fitil nestins (de la lampa de mină) într-un loc în care se depozitau deșeurile din lemn.

Oricare ar fi fost cauza, cert este faptul că fumul și gazele toxice s-au răspândit repede în puțurile „COLONIE” și „KÜBECK”; apoi, prin galeria „DULLNIG” ajung și la „UTERISCH”.

Catastrofa a avut loc în timpul serviciului administratorului minier GEORG SCHEDA, inginerului șef REIMUND WESSELY, inginerului superior WILHELM RIEGL și inginerului JOSEF LARCHER.

Echipele de salvare, care au încercat să intervină cât mai repede posibil, au fost conduse de inginerul minier REIMUND WESSELY.

Conducerea minei: contele NAKO, directorii ing. ANTONIU RONNA și ing. ALEXANDER WILLIGENS, inginerul superior FRANZ SCHRÖCKENSTEIN, erau plecați la Viena. Înștiințați de tragicul accident, aceștia se întorc imediat.

Cert este faptul că, de-abia în ziua de 15 decembrie au fost recuperate corpurile neînsuflețite ale ortacilor răpuși.

Consecința acestui accident a fost moartea celor 47 de mineri și afectarea gravă a câmpurilor de exploatare ale puțurilor „COLONIE”, „KÜBECK”, „UTERISCH” și a galeriei „DULLNIG”.

În urma acestei catastrofe miniere, au rămas pe drumuri 30 de văduve și 70 de copii au rămas orfani. Din cei 90 de mineri, care lucrau în acel schimb, doar 43 au scăpat nevătămați.⁶⁶

Nr. crt.	Numele și prenumele	Vârsta	Data nașterii	Starea civilă (copii)	Obs.
1.	JOHANN SCHNEIDER	41 ani		Căsătorit 1 copil	
2.	JOHANN NOVAK	39 ani		Căsătorit 4 copii	
3.	JOSEF MIKOVETZ	46 ani		Căsătorit 2 copii	
4.	EDUARD MOSSER	47 ani		Căsătorit 7 copii	
5.	ANTON BENO	38 ani		Căsătorit 4 copii	

⁶⁵ Pag. 30.

⁶⁶ Ing. WILHELM SLOVIG = *Kurzer Umriß der Geschichte von Steierdorf-Anina*, Honterus-Buchdruckerei und Verlagsanstalt, Hermannstadt 1940, pag. 55.

6.	IGNAZ NICS	26 ani		Căsătorit -	
7.	JOHANN BORICSEK	43 ani		Căsătorit -	
8.	JULIUS GEISWINKLER	39 ani		Căsătorit 2 copii	
9.	JOSEF KOSCHELICH	24 ani		Căsătorit -	
10.	JOHANN MERHOUT	28 ani		Căsătorit 1 copil	
11.	SIMION POPOVICI	32 ani		Căsătorit 4 copii	
12.	STEFAN SCHUHMANN	24 ani		Căsătorit 1 copil	
13.	ADOLF CSERVENKA	25 ani		Căsătorit 1 copil	
14.	STEFAN KUCSEROKSKI	45 ani		Căsătorit 4 copii	
15.	PEREGRIN HRABAK	28 ani		Căsătorit 3 copii	
16.	JOSEF MOTZIG	25 ani		Căsătorit 1 copil	
17.	FRANZ KALITZKY	30 ani		Căsătorit 1 copil	
18.	JOHANN KOSCHOFSKY	34 ani		Căsătorit 2 copii	
19.	ANDREAS KRALIK	49 ani		Căsătorit 3 copii	
20.	JOHANN FRITSCH	41 ani		Căsătorit 5 copii	
21.	JOHANN NEUBAUER	36 ani		Căsătorit 3 copii	
22.	WENZEL HADELKA	47 ani		Căsătorit 4 copii	
23.	ADAM KARMASIN	31 ani		Căsătorit 4 copii	
24.	MARTIN PESCHEK	50 ani		Căsătorit 1 copil	
25.	NATALIUS HERTL	45 ani		Căsătorit 1 copil	
26.	JOHANN KREMER	45 ani		Căsătorit 5 copii	
27.	ANTON HONZO	32 ani		Căsătorit 3 copii	
28.	LEOPOLD STOCKER	27 ani		Căsătorit 2 copii	
29.	JOSEF HIRSCHVOGEL	33 ani		Căsătorit 3 copii	
30.	ANTON NOVAK	44 ani		Căsătorit 1 copil	
31.	STEFAN MAIGUT	47 ani		Căsătorit 3 copii	
32.	ANDREAS SOFCSAK	43 ani		Căsătorit 2 copii	
33.	WENZEL CHLADNY	43 ani		Necăsătorit	
34.	JOSEF KOVANETZ	19 ani		Necăsătorit	
35.	FRANZ	13 ani		Necăsătorit	

	CHLADNY				
36.	FRANZ LANG	19 ani		Necăsătorit	
37.	JOHANN KLEIN	19 ani		Necăsătorit	
38.	JOSEF BILLEK	21 ani		Necăsătorit	
39.	JOSEF ELLINGER	16 ani		Necăsătorit	
40.	JOHANN CSUNDERLIK	14 ani		Necăsătorit	
41.	JOSEF ANDREOVICS	16 ani		Necăsătorit	
42.	FRANZ HUMUNIANSKY	14 ani		Necăsătorit	
43.	JOSEF BILICH	18 ani		Necăsătorit	
44.	IGNAZ KMETH	16 ani		Necăsătorit	
45.	NATALIUS HASCHEK	20 ani		Necăsătorit	
46.	JOHANN KORNOKOVICS	18 ani		Necăsătorit	
47.	MICHAEL LAKAS	18 ani		Necăsătorit	

1885 – puțul „KÜBECK” a ajuns la o adâncime de 440,8 m, la nivelul orizontului 8. De acest puț aparțineau și vechile galerii: SAROLTA, NEPOMUK, EDUARD, KONSTANTIN, SIGMUND, BERNHARD, ANDREAS, HERMANN și DULLNIG.

1887 – pomparul FRANZ BALLY (41 ani) a căzut în puțul „GUSTAV”, în „Miercurea cenușii” și își pierde viața. Lasă în urmă 6 copii orfani și o văduvă.

31 DECEMBRIE 1887 – JOHANN KOHLER (14 ani) cade în buncărul de cărbune mărunț, de la Preparația de cărbune, și își pierde viața.

1887 – la minele din Steierdorf-Anina este generalizată folosirea lămpilor de siguranță, la 18 ani de la introducerea lor la puțul „THINNFELD II.”.

1888 – la puțul „FRIEDRICH” este adusă o altă mașină de extracție, construită în atelierele St.E.G.-ului din Viena, cu o putere de 200 CP.

18 NOIEMBRIE 1889 – doi mineri, FRANZ BALLY (32 ani) și LADISLAUS BROSC (24 ani), mor sufocați de gaze, în timp ce executau niște măsurători la mina „FRIEDRICH” (puțul III). BALLY a lăsat în urmă o văduvă și un copil orfan, BROSC era necăsătorit.

15 Iunie 1890 – într-o atmosferă de mare sărbătoare și în prezența directorului ing. ANTONIU RONNA, a ing. superior RAIMUND WESSELY, puțul „HUNGARIA” (actualul puț I.) a fost sfințit și apoi, botezat în „Puțul RONNA”. Companiile de mineri, prezente la ceremonie, au fost comdate de inginerii mineri: JOSEF LARCHA, N. REITER și W. RIDINGER.

1891 – inginerul minier REIMUND WESSELY este detașat la minele societății din Mehadia și în locul lui, în funcția de inginer șef este numit ing. superior WILHELM RIEGL.

21 SEPTEMBRIE 1893 – moare, într-un accident, la mina „GUSTAV”, minerul JOHANN MAIGUT (29 ani), lăsând în urmă o văduvă și 4 copii orfani.

08 Iunie 1894 – la mina „THINNFELD II” are loc o puternică explozie a grizuu-lui, care a distrus ușile de aeraj de pe întreg orizontul VI. Din fericire, în timpul exploziei nu era nimeni în mină, fiind duminică.

CATASTROFA MINIERĂ DIN 20.10.1894

La puțul „RONNA” (actualul puț I.), cu puțin timp înainte de ora 04⁰⁰, în ziua de 20 octombrie 1894, tocmai atunci când marea majoritate a minerilor se îndreptau către puțul de extracție pentru a ieși la suprafață, a avut loc o puternică explozie la orizontul 8 al minei.

În noaptea respectivă, în schimbul IV., care era de la ora 20⁰⁰ seara - la ora 04⁰⁰ dimineața, la puțul „RONNA”, unde erau în exploatare doar orizonturile 7 și 8, munceau 85 de oameni; în timp ce, la mina „THINNFELD”, care comunica cu puțul „RONNA” și căreia îi reveneau orizonturile superioare, munceau 227 de oameni.⁶⁷

Trebuie amintit faptul că, la acea vreme, puțul „THINNFELD II.”, care avea o altitudine cu 50 m mai mare decât puțul „RONNA”, era dotat cu un ventilator tip „GEISLER”. Acest ventilator asigura minele „RONNA” și „THINNFELD” cu aer proaspăt, având o putere de 22 m³/sec., și reușea să evite formarea grizuu-ului. Din păcate, aerajul bun al unei mine, mândria oricărui proprietar, are dezavantajul că usucă mina favorizând formarea prafului de cărbune. Deși se încercaseră diferite metode de prevenire: stropirea cu apă, vaporizarea, nici una nu a dat rezultate satisfăcătoare.

Catastrofa s-a produs în perioada în care conducerea minei a fost compusă din: administratorul minelor și uzinelor – ing. HEINRICH REICH, inginerul minier superior – ing. WILHELM RIEGL, inginerul minier – ing. ADOLF EICHEL, brigadierul superior de la puțul THINNFELD – FRANZ PARUTSCH și brigadierul superior de la puțul RONNA – JOHANN SLOVIG. Personalul de serviciu din acea noapte era:

Puțul RONNA – brigadierii: ANDREAS BERGER, ANTON MULACS și JOSEF NOVY.

Puțul THINNFELD – brigadierii: LUDWIG SLOVIG, JOSEF TAUSCH, FRIEDRICH SCHMIDTBERGER și FRANZ HUML.

La acea dată, pentru iluminat se foloseau, atât la puțul „RONNA” cât și la cele două puțuri „THINNFELD”: lămpi de mină tip MÜSELER și așa numitele lămpi tip „THINNFELD” (tot de tipul MÜSELER, însă modificate de specialiștii de la minele din Anina).

Explozia, care a avut loc la o adâncime de 500,7 m, s-a produs, după cum a reieșit din ancheta poliției miniere, datorită neglijenței *artificierului*

⁶⁷ Document tipărit și nesemnlat din arhiva personală .

JOHANN MEDELE. Pe atunci, se întâmpla câteodată ca explozibilul folosit în mină să nu explodeze după aprindere ci să ardă cu o flacără lungă, albastră, „împușcătură răsuflată” – cum i se spunea. Flacăra în cauză a produs explozia prafului de cărbune ucigându-l pe loc pe JOHANN MEDELE și rănindu-l grav pe tovarășul său, VINZENZ AMBROSIK. Acesta din urmă a fost internat în spital și a mai trăit până la 23 octombrie. Căpitanul minier ARON VON PAPP și judecătorul ERNEST MOTSILOVITZKY, care au sosit la Anina în aceeași zi, l-au interogat pe rănit. Acesta le-a confirmat faptul că *artificierului*⁶⁸ i se interzisese de către conducerea minelor din Anina folosirea explozibilului. O altă dovadă a cauzei producerii exploziei a fost și faptul că s-a găsit gaura intactă, fără o fisură, iar corpul neînsuflețit a lui MEDELE era doar la câțiva metri de aceasta.

Explozia în sine nu a produs minerilor răni prea grave (câteva răni superficiale, o fractură deschisă de craniu, arsuri de gradul doi și trei în zona mâinilor, gâtului, feței) însă, după fiecare explozie se formează gaze letale amestecate cu aburi. Aceste gaze, angrenate de sistemul de ventilație și aeraj al minei, circulă prin toate galeriile ucigând totul în cale. Așa s-a întâmplat și în noaptea aceea, rezultatul fiind: 39 de mineri morți pe loc, 31 de mineri grav răniți (dintre ei au mai decedat unii în zilele care au urmat), 3 cai morți pe loc și unul cu arsuri grave. 14 mineri morți nu au putut fi aduși la suprafață datorită faptului că, imediat după explozie, a izbucnit un puternic incendiu în galeriile în care se găseau trupurile acestora.

E imposibilă de descris spaima care i-a cuprins pe mineri la auzul exploziei, panica care i-a îndemnat să fugă din calea gazului ucigător și să încerce să ajungă la puțul de extracție. Însă, norul nemilos i-a ajuns din urmă și a secerat vieți, a îndoliat veșnic numeroase familii. Cei care au fost surprinși în genunchi au scăpat cu viața. 20 de mineri, conduși de JOSEF TURTSCH, au reușit să se salveze ajungând la puțul „FRIEDRICH” (puțul III. din Valea TEREZIEI). Mai târziu, acesta a fost premiat pentru eroismul său de către conducerea St.E.G.⁶⁹. Cei care alergau să-și salveze viețile au aruncat pe traseu ceasurile, cizmele, hainele, și, luni de zile după catastrofă se mai aduceau la suprafață diferite obiecte. Unii dintre minerii salvați au zăcut mult timp acasă ca paralizați, apatici și cu spaima întipărită pe chip.

Cei mai afectați de catastrofă au fost locuitorii din Sasca: 16 fii ai satului au murit pe loc și, după câteva zile, încă 2.

LISTA NOMINALĂ A VICTIMELOR CATASTROFEI

Nr. crt.	Numele și prenumele	Din:	Data și locul nașterii:	Starea civilă:	Număr copii:	Ob
----------	---------------------	------	-------------------------	----------------	--------------	----

⁶⁸ După cele declarate de inginerul minier ARPAD ZSIGMONDY, JOHANN MEDELE nu era calificat ca artificier, fiind doar un simplu muncitor!

⁶⁹ BENEDIKT VON ROHA, FRANZ HUML, ANDREAS HUSZAREK, STEFAN OTZASEK = *Die Geschichte Steierdorfs-Aninas von Juni 1773 bis Dezember 1946*. Manuscris nepublicat în posesia autorului.

1.	ALOIS HOHN	SASCA	1864	căsătorit	2	
2.	PAUL DUMITRU BAIEȘ	STEIERDORF	1860	căsătorit	-	
3.	BASILIUȘ ROȘIAN	SASCA	1871	necăsăt.	-	
4.	GEORG DURBURAN	SASCA	1857	căsătorit	-	
5.	MICHAEL DURBURAN	SASCA	1859	căsătorit	3	
6.	KONSTANTIN DURBURAN	SASCA	1870	căsătorit	-	
7.	MARKUS BUTYE	CICLOVA	1848	căsătorit	4	
8.	JAKOB SZIRBU	SASCA	1870	necăsăt.	-	
9.	JOHANN KROITOR Sen.	SASCA	1845	căsătorit	-	
10.	ANTON GROBSCHAN Jun.	SASCA	1869	căsătorit	-	
11.	GEORG FISTILLA	CICLOVA	1839	căsătorit	-	
12.	NIKOLAUS TURKU	SASCA	1862	căsătorit	1	
13.	GREGOR KRAJOVAN	SASCA	1867	căsătorit	-	
14.	NIKOLAUS LAZAROI	SASCA	1846	căsătorit	-	
15.	EDUARD KAVETZKY	STEIERDORF	1880	necăsăt.	-	
16.	GEORG OLIASI KROITOR	SASCA	1879	necăsăt.	-	
17.	MATHIAS SCHWARZBÖCK	STEIERDORF	1863	căsătorit	2	
18.	ITZAK BENNO	STEIERDORF	1859	căsătorit	4	
19.	JOHANN DISMONAR	SASCA	1875	necăsăt.	-	
20.	JOSEF ANTON SPOREA	SASCA	1854	căsătorit	3	
21.	JAKOB SUPERSCHAN	SASCA	1841	căsătorit	5	
22.	ANTON OTROFSKY	STEIERDORF	1871	necăsăt.	-	
23.	ANTON OTZASEK Sen.	STEIERDORF	1854	căsătorit	4	
24.	MATHIAS PIRVU	SASCA	1859	căsătorit	4	
25.	JOHANN MEDELE	STEIERDORF	1864	căsătorit	3	

LISTA CELOR DECEDAȚI ȘI RĂMAȘI ÎN SUBTERAN

Nr. crt.	Numele și prenumele	Din:	Data și locul nașterii:	Starea civilă:	Număr copii:	Ob
26.	JOSEF FAMERA	STEIERDORF	1864	căsătorit	3	
27.	JOHANN BRANSCHOFKY	STEIERDORF	1865	căsătorit	-	
28.	EMERICH HOLYAK	STEIERDORF	1868	căsătorit	1	
29.	KARL HUSCHIK	STEIERDORF	1870	căsătorit	3	
30.	FRANZ DIVUCSEK	STEIERDORF	1865	căsătorit	3	
31.	ANTON KUTNYAK	STEIERDORF	1870	necăsăt.	-	
32.	JOHANN KLIMKO	STEIERDORF	1851	căsătorit	6	
33.	VITUS SCHETSCHKA	STEIERDORF	1859	căsătorit	-	
34.	FRANZ SCHREIBER	STEIERDORF	1858	căsătorit	4	
35.	FRANZ MEISEL Jun.	STEIERDORF	1866	căsătorit	-	
36.	FRANZ BIRTH	STEIERDORF	1866	căsătorit	-	
37.	ADALBERT MINTJALA	STEIERDORF	1869	căsătorit	1	
38.	FRANZ KUTNYAK	STEIERDORF	1874	necăsăt.	-	
39.	JOHANN MATESSERAN	CICLOVA	1873	căsătorit	-	

Trupurile neînsuflețite ale celor 16 mineri din Sasca au fost încărcate, în aceeași zi, în 16 căruțe și convoiul trist format astfel a pornit către localitatea lor de baștină. Corpurile au fost așezate pe paie, acoperite cu pânză și, în jurul lor stăteau soțiile și copii acestora, plângând cu disperare, cu lumânări în mâini. La ora 18⁰⁰, convoiul ajunge la Oravița unde la fiecare casă ardeau lumânări, locuitorii aducându-și ultimul omagiu față de acest cortegiu al durerii.

LISTA NOMINALĂ A RĂNITILOR

Nr. crt.	Numele și prenumele	Din:	Data și locul nașterii:	Starea civilă:	Număr copii:	Ob
40.	CONSTANTIN CRAIOVAN	SASCA	1870	necăsăt.	-	
41.	ANDREAS BRONDICS	STEIERDORF	1853	căsătorit	6	+
42.	BELA CSIHA	STEIERDORF	1867	căsătorit	-	
43.	ALERA JOUN KRAJOVAN	SASCA	1863	căsătorit	-	
44.	FRANZ BAKSI	STEIERDORF	1876	necăsăt.	-	
45.	VINZENZ AMBROZIK	STEIERDORF	1858	necăsăt.	-	+
46.	WENZEL CSERNY Sen.	STEIERDORF	1859	căsătorit	5	
47.	JOHANN GROBSCHAN	SASCA	1850	căsătorit	4	+
48.	LUDWIG KOSTENSKY	STEIERDORF	1873	necăsăt.	-	
49.	FRANZ MEISEL	STEIERDORF	1847	căsătorit	-	
50.	PETER MURGU	ILIDIA	1847	căsătorit	2	
51.	BASILIUȘ PIRTSCHA	CICLOVA R.	1877	necăsăt.	-	
52.	ANDREAS GROBSCHAN	SASCA	1862	căsătorit	2	+
53.	DANIEL ANDRIȚOI	ORAVIȚA	1862	căsătorit	1	
54.	SIMON KONSTANTIN BAJES	CICLOVA	1868	căsătorit	-	
55.	ANTON KOLESTIK	STEIERDORF	1848	căsătorit	8	+
56.	NICOLAE ROȘIAN	SASCA	1844	căsătorit	-	+
57.	PETER GROBSCHAN	SASCA	1856	căsătorit	3	+
58.	JOHANN BALAITSCH	STEIERDORF	1855	căsătorit	1	
59.	JOSEF KOLESTIK	STEIERDORF	1858	căsătorit	4	
60.	SIMEON SPOREA	SASCA	1866	căsătorit	1	
61.	PETER NIKOLAUS KONST.	SASCA	1863	căsătorit	-	
62.	DUMITRU PETER	SASCA	1859	căsătorit	1	
63.	PETER JOHANN MATHIAS	SASCA	1875	necăsăt.	-	
64.	DUMITRU BELCSELAN	CICLOVA	1869	căsătorit	-	+
65.	ANTON KAKUCSI	STEIERDORF	1849	căsătorit	5	+
66.	ALEXA GEORG SPOREA	SASCA	1865	căsătorit	1	
67.	CARL KUTNYAK	STEIERDORF	1868	căsătorit	-	
68.	MATHIAS MOGOS	STEIERDORF	1855	căsătorit	1	
69.	MICHAEL PEREAN Sen.	ORAVIȚA	1839	căsătorit	-	
70.	KONST. JOHANN KRETZU	CICLOVA	1875	necăsăt.	-	

Trei dintre răniți au fost intoxicați cu monoxid de carbon, ceilalți având arsuri de gradul 2 și 3. Răniții au fost internați, de urgență, în spitalul uzinal din Anina.

Până la data de 23.02.1895 au mai decedat 9 mineri, în urma rănilor suferite, dintre cei răniți.⁷⁰

A doua zi, sâmbătă 21.10.1894, au fost înmormântați 6 dintre minerii morți, la Anina, într-o groapă comună. În fruntea cortegiului funerar erau: directorul ALEXANDER WILLIGENS, căpitanul minier ARON VON PAPP, judecătorul ERNST MOTSIDLOVSZKY, funcționarii sub conducerea administratorului HEINRICH REICH, 40 de muzicanți din fanfara minieră îmbrăcați în uniforme de miner, muncitorii de la Uzina de Fier în uniforme lor – conduși de WILHELM RIEGEL. Procesiunea a durat de la ora 13⁰⁰ până la ora 19⁰⁰.

⁷⁰ Ing. ARPAD ZSIGMONDY = *Ueber die am 20. October 1894 am Ronnaschacht in Anina erfolgte Grubenkatastrophe*, articol din ziarul „Oesterreichische Zeitschrift für Berg- und Hüttenwesen“ nr. 8 din 23 februarie 1895, pag. 1.

Pe data de 22.10.1894, directorul ALEXANDER WILLINGENS a trimis fanfara minieră, brigadieri de mină și minieri, îmbrăcați în uniforme de paradă, sub conducerea inginerului ROBERT LAMPRECHT, la Sasca, unde avea loc înmormântarea celor 16 victime ale catastrofei. Drama de aici nu se poate descrie, dealurile răsunând de vaietele și bocetele văduvelor și orfanilor. Apogeul a fost atins atunci când au fost coborâți în mormânt cei 3 frați DURBURAN, al căror tată a făcut comoție cerebrală și a murit la mormântul lor. Durerea satului a fost amplificată și de faptul că, tot atunci, au fost înmormântați mai mulți copii care au murit de difterie. Apoi, cei prezenți au pășit în fața mormântului lui ALOIS HOHN, înmormântat cu o zi înainte, unde, ing. ROBERT LAMPRECHT a ținut un scurt necrolog și fanfara a interpretat marșuri funebre.

După înmormântările de la Sasca, ortacii din Anina s-au dus la cimitirul din Ciclova, la mormintele celor doi camarazi uciși în aceeași catastrofă, și au cântat marșuri funebre.

După câteva zile, în urma rănilor suferite, mai mor doi mineri din Sasca.

În același timp, la mină se căutau soluții pentru stingerea focului care amenința întreaga exploatare. De aceea, imediat după scoaterea trupurilor neînsuflețite ale ortacilor și după salvarea supraviețuitorilor, în aceeași zi fatidică, cei 60 de salvatori au început cu lucrările de îndiguire. La ora 15⁰⁰ a avut loc o altă explozie, în spatele digului provizoriu din lut. Speriați, salvatorii au părăsit panicați locul exploziei, însă au fost trimiși înapoi de către conducere, deoarece digul provizoriu a rezistat. În cele din urmă s-au apucat, din nou, de lucru și astfel, pe 22 octombrie au fost terminate digurile. Cele două diguri erau construite din cărămidă, primul având o grosime de 3,5 și cel de-al doilea de 2.5 m. Conducerea minei a preconizat că vor trebui să aștepte 3 luni până când focul va fi stins și se vor putea dărâma digurile. În cele din urmă, pentru a grăbi procesul, în vederea recuperării celor 14 trupuri rămase în mină, directorul ALEXANDER WILLINGENS a dispus montarea unei conducte de apă până la focar. Conducta din fontă, cu un diametru de 20 cm, a fost încastrată în digul din cărămidă nou construit și s-a procedat la stingerea incendiului cu apă.

Au trecut 9 săptămâni de la catastrofă până s-au găsit cele 14 trupuri rămase în mină. Fiind în stare avansată de putrefacție și parțial carbonizate, acestea au fost luate cu ajutorul unor mănuși din piele și depuse imediat în sicrie, fără a se face identificarea lor. Ultimul trup neînsuflețit a fost adus la suprafață în data de 21 decembrie 1894. În ziua de 22 decembrie 1894 a avut loc și înmormântarea acestora.⁷¹

În urma acestei catastrofe au rămas multe văduve și mulți copii orfani. Pentru a veni în ajutorul lor, directorul ALEXANDER WILLINGENS a obținut, de la Consiliul de Administrație, un credit de 2.500 florini; bani pe care

⁷¹ BENEDIKT VON ROHA, FRANZ HUML, ANDREAS HUSZAREK, STEFAN OTZASEK = *Die Geschichte Steierdorfs-Aninas von Juni 1773 bis Dezember 1946. Manuscris nepublicat. Arhiva personală.*

i-a împărțit imediat: câte 50 florini pentru fiecare victimă căsătorită și câte 30 florini pentru victimele necăsătorite. Pe lângă acești bani, fiecare familie a primit 50 florini cheltuieli de înmormântare și promisiunea că, tuturor celor afectați, li se vor adăuga 10 ani de vechime în muncă la calcularea pensiei. De asemenea, s-a promis că societatea va avea grijă de familiile celor uciși în explozie, indiferent dacă au făcut parte din „Lada Frăției” (BRUDERLADE) sau nu, la fel ca și victimele catastrofei miniere din 11.12.1884.

Deputatul MAURUS VON JOKAI (renumitul scriitor maghiar JOKAI MOR), de îndată ce a aflat de catastrofă, a trimis 200 florini pentru a fi împărțiți celor îndoliați. Banii au fost împărțiți familiilor astfel: lui ANTON KOLESTIK 22 fl., lui ANDREAS BRONDICS și JOHANN KLIMKO câte 15 fl., lui WENZEL CSERNY și ANTON KAKUCSI câte 14 fl., lui MARKUS BUTYE, ISAK BENNO, JOSEF KOLESTIK, JOSEF FAMERA și FRANZ SCHREIBER câte 12 fl., lui ANTON OTZASEK, JOHANN MEDELE, KARL MUSCHIK și FRANZ DIVUCSEK câte 9 fl., lui MATHIAS SCHWARZBÖCK 9 fl. și lui DANILA ANDRITZOI, JOHANN BALATSCH, MATHIAS MOGOSCH, EMERICH HOLYEK și BELA MINTJALA câte 4 florini.

Ca o curiozitate, salvatorii care au ajuns la locul catastrofei, imediat după producerea acesteia, au constatat că, deși oamenii și animalele (cai și șobolani) căzuseră pradă exploziei, greierii supraviețuiseră și cântau de zor.⁷²

După această catastrofă minieră, cea mai mare de pe teritoriul Ungariei – până la acea dată, lucrările de împușcare au fost încredințate artificierilor, muncitorilor fiindu-le interzisă manipularea explozibililor.

24 IANUARIE 1895 – la mina „THINNFELD II.” din Anina a avut loc o explozie a grizuu-lui, în urma căruia a decedat JOSEF STOLLAR și au fost răniți grav: JOHANN HRABAK, LEOPOLD WIMMER și WENZEL WODRASKA. În urma decesului lui STOLLAR, 2 copii au rămas orfani și soția acestuia văduvă.

1895 – în profida părerii inspectorului minier GEZA VON BENE, directorul minelor de la Steierdorf-Anina, ing. WILHELM RIEGL încearcă redeschiderea minei „BREUNER”. BENE are dreptate și, în anul 1897, societatea renunță definitiv la redeschiderea acestei mine.

24 DECEMBRIE 1895 – la puțul „FRIEDRICH” își pierde viața muncitorul ANTON WEILINGER (17 ani), prins într-o surpare.

11 IANUARIE 1896 – sunt grav răniți, la mina „THINNFELD”, muncitorii KARL LUKESCH și ANTON LÖFFLER, surprinși de explozia a două încărcături de exploziv. Înaintea de explozia celei de-a treia încărcături, ortacul lor FRANZ SWATKO îi duce la adăpost. Răniții sunt internați mai multe săptămâni în spitalul din Anina până la recuperarea lor.

⁷² Ing. ARPAD ZSIGMONDY = *Ueber die am 20. October 1894 am Ronnaschacht in Anina erfolgte Grubenkatastrophe*, articol din ziarul „Oesterreichische Zeitschrift für Berg- und Hüttenwesen“ nr. 8 din 23 februarie 1895, pag. 3.

În aceeași zi, la mina „RONNA”, FRANZ BENDL este grav rănit de o muglă incandescentă de cărbune și moare, două zile mai târziu, în spitalul din Anina, lăsând în urmă o văduvă și 6 copii orfani.

29 APRILIE 1896 – la puțul „FRIEDRICH” își pierde viața JOSEF NOVY (40 ani), prins într-o surpare de șist. În urmă rămâne o văduvă și 4 copii orfani.

05 IUNIE 1896 – la puțul „FRIEDRICH” își pierde viața JOSEF PESCHEK (17 ani), prins într-o surpare.

Sâmbătă, 15 AUGUST 1896 – urmare faptului că a salvat viața a doi ortaci (accidentul de mină din 11.01.1896), minerul FRANZ SWATKO a fost decorat de către societatea St.E.G., personal de Căpitanul minier ARON VON PAPP, cu „Crucea de argint”.

12 OCTOMBRIE 1896 – își pierde viața, la puțul „FRIEDRICH”, muncitorul JOSEF HOHN, din Sasca. În urmă rămân 4 copii orfani și o văduvă.

13 MAI 1897 – este accidentat grav, strivit între vagoaneți din cauza calului speriat, la mina „GUSTAV”, muncitorul ANTON LUNGAUER (19 ani). După trei zile de suferință, LUNGAUER a decedat.

07 IUNIE 1897 – într-o atmosferă de mare sărbătoare, minerii de la minele din Sasca și-au sfințit drapelul. Nașa drapelului a fost aleasă doamna ANNA RIEGL, din Steierdorf-Anina. La acest eveniment nu puteau lipsi reprezentanții minerilor din comuna noastră, astfel, pe lângă nașă, la acest eveniment au participat și: doamna ALOISIA HERMANN, ing. superior WILHELM RIEGL, ing. ARPAD HERMANN, funcționarii TRAIAN BREBENAR și JOHANN BRADLER, brigadierii mineri RADU SIVESTRU și FRANZ HUML. Drapelul a fost purtat de JOHANN GOTTRICH, flancat de LUDWIG SLOVIG și WILHELM FRISCHAK și comandantul companiei de mineri a fost JOHANN SLOVIG. Cei 32 de componenți ai fanfarei miniere din Steierdorf-Anina au încântat auditoriul, sub bagheta dirijorului JOSEF CHODORA.

10 IUNIE 1897 – cade, cu tot cu vagonet, în puțul „COLONIE” muncitorul ION BĂIAȘ, din Sasca, și își pierde viața.

06 IULIE 1897 – în jurul orei 24⁰⁰, sunt mistuite de flăcări: spălătoria de cărbune (construită în anul 1863, în apropierea cuptoarelor de cocs) și câteva birouri.

07 SEPTEMBRIE 1897 – la mina „GUSTAV”, își pierde viața muncitorul FRIEDRICH POLY (20 ani), prins într-o surpare.

14 SEPTEMBRIE 1897 – la mina „THINNFELD II.” își pierde viața JOSEF HRABAK (27 ani), strivit de o muglă de cărbune. Lasă în urmă o văduvă îndurerată și un copil orfan.

26 DECEMBRIE 1897 – la puțul „THINNFELD II.”, echipa de muncitori, formată din: WENZEL MULACS, SIMON HIRSCHPEK, KARL DRECHSLER și JOSEF HUML, pregătea terenul pentru împușcare. După ce găurile au fost încărcate, artificierul MICHAEL KORNETH a primit semnalul de pușcare. Muncitorii, pentru a ieși din zona periculoasă, au urcat în colivie și au dat mașinistului semnalul de plecare. Din nefericire, semnalul nu a funcționat

și colivia nu a plecat. Conștienți de pericolul eminent, MULACS, HIRSCHPEK și DRECHSLER s-au refugiat pe colivie, în timp ce HUML și KORNETH au sărit sub aceasta. KORNETH reușește să se oprească pe o grindă, deși și-a rupt o mână. JOSEF HUML însă, cade pe un pod, nu reușește să se oprească și cade în puț, pierzându-și viața. Victima avea 24 de ani, era fratele brigadierului FRANZ HUML, și venise din armată în urmă cu trei luni.

13 IANUARIE 1898 – moare, în chinuri groaznice, la puțul „THINNFELD II.”, WENZEL BILLEK (40 ani) care a căzut în canalul de cenușă.

07 FEBRUARIE 1898 – administratorul minelor și Uzinelor de Fier din Anina, ing. HEINRICH REICH (46 ani) a decedat, în urma unei aprinderi de plămâni. Corpul neînsuflețit al acestuia a fost dus la Praga, unde acesta a fost înhumat.

12 APRILIE 1898 – la puțul „FRIEDRICH” își pierde viața FRANZ HANECSIK (20 ani), prins într-o surpare.

14 APRILIE 1898 – la puțul „FRIEDRICH”, muncitorul JOHANN KLETSCH (38 ani) este accidentat mortal, prins într-o surpare. În urmă rămâne o văduvă și 5 copii orfani.

18 IULIE 1898 – la mina „KÜBECK” a avut loc o surpare în urma căreia personalul a fost nevoit să iasă din subteran pe la mina „COLONIE”. La ieșirea schimbului însă, s-a constatat că lipsesc doi muncitori: FERDINAND KARMAZIN (17 ani) și STEFAN TAUBNER (18 ani). Imediat au plecat echipe în căutarea lor însă n-au fost găsiți decât a doua zi. Cei doi se rătăciseră prin mină și au fost surprinși de o surpare, într-un abataj vechi și părăsit. În timp ce TAUBNER a fost salvat, FERDINAND KARMAZIN decedase.

04 NOIEMBRIE 1898 – la puțul „COLONIE”, din Steierdorf, își pierde viața FERDINAND MÜLLER (20 ani) într-o surpare.

15 DECEMBRIE 1898 – la mina „GUSTAV”, datorită neatenției mașinistului LEOPOLD BIDO, îi este smuls piciorul stâng minerului PETRU ROMAN (27 ani), din Ciclova, pe când încerca să intre în colivie. În urma acestui cumplit accident, după 24 de ore, PETRU ROMAN moare și lasă în urmă o văduvă și 2 copii orfani.

1898 – au emigrat, în Germania, următoarele familii, majoritatea bărbaților fiind mineri: MICHAEL WASILICSIN (căs., 1 copil), JACOB GRÜNHARDT (căs.), JOHANN KALITZKY (căs., 1 copil), JOHANN KADEN (căs., 1 copil), FRANZ SWATKO (căs.), MICHAEL SWATKO (căs.) și OTTO HOVELKA (căs., 1 copil).

06 IANUARIE 1899 – minerii care erau din satele din jurul comunei noastre obișnuiau să meargă acasă, la sfârșitul săptămânii sau de sărbători, prin pădure, pe poteci bătătorite de ani de zile. La fel procedau și atunci când se întorceau la lucru. Cărările erau anevoioase și, nu de puține ori, pline de primejdii, mai ales că pădurile erau pline de lotrii. Altă opțiune nu era însă și, fie iarna, fie vară, bieții oameni erau nevoiți să treacă munții, spre casele lor. Astfel, chiar dacă iarna era grea, minerii IACOB PÂRVU (51 ani) și MIHĂILĂ IZVERNARI (51 ani), dornici să ajungă și ei în sânul familiei și să-l sărbătorească pe Sf. Ion, au

plecat la drum. În pădure însă, au fost surprinși de un viscol puternic, s-au pierdut unul de celălalt și s-au rătăcit. IZVERNARI reușește să ajungă la Sasca, cu ultimele puteri. În zilele următoare, locuitorii din Sasca au pornit în căutarea lui PÂRVU și, în cele din urmă, i-au găsit trupul neînsuflețit și înghețat. În urma decesului, au rămas o văduvă și 5 copii orfani.

24 IANUARIE 1899 – FRANZ HRABAK (63 ani) este accidentat la mina „KOLOWRATH”, fiindu-i smuls piciorul stâng, în timpul extracției de personal. În urma rănilor suferite, acesta moare a doua zi după accident.

07 APRILIE 1899 - la mina „FRIEDRICH” doi mineri au fost prinși într-o surprare. Echipele de salvatori au reușit să-i găsească destul de repede însă nu reușesc să-l salveze decât pe rănitul AUGUST RICHTER. JOHANN CSUNDERLIK (45 ani) decedase, lăsând în urmă o văduvă și 6 copii orfani.

15 MAI 1899 – la mina „RONNA” își pierde viața IOAN SPOREA (15 ani), din Sasca, prins într-o surprare.

17 IUNIE 1899 – la mina „FRIEDRICH”, din Valea Theresiei, în timp ce minerii lucrau într-o zonă cu emanații de metan, un strop de apă cade pe sticla fiebinte a unei lămpi de mină. Sticla se sparge și are loc o explozie a „grizuu-lui”. Din fericire nu au existat victime însă 14 mineri au fost răniți: IGNATZ ZAJCSEK, KARL SCHÖNER, FERDINAND HANECSIK, ILIE BĂNUȚI, JOSEF KRALIK, FRANZ MESZAROSCH, FRIEDRICH RAHNER, JOHANN IMLING, ANTON REPKA, ANDREI CIZMAR, FRIEDRICH NOVY, MIHAI ORLESCU, VUCU BANCU și ADAM KINDA (care rămâne fără urechi).

18 NOIEMBRIE 1899 – la puțul „FRIEDRICH” își pierde viața doi muncitori: LADISLAUS BROSCHE și *FRANZ BALLY* (?).

07 MARTIE 1900 – societatea St.E.G., sub conducerea ing. ARPAD HERMANN, începe un curs de calificare pentru suboficianți (Unterbeamten) în domeniul minier. Cei 13 cursanți au trecut cu brio examenul de absolvire din 01.02.1902.

1901 – la mina „FRIEDRICH” a avut loc o explozie a grizuu-lui, din cauze necunoscute, în urma căreia a decedat J. MÜLLBACHER și au fost răniți: JOSEF PESCHEK, ALBERT NEDWED și FRANZ KRALIK.

1904 – inspectorul minier WILHELM RIEGL a fost mutat la Reșița și înlocuit cu inspectorul ARPAD ZSIGMONDY, de la Direcțiunea din Budapesta.

05 DECEMBRIE 1906 – este accidentat mortal WENZEL MELICHOR (19 ani), în timpul lucrărilor de adâncire a puțului „THINNFELD II.”

1907 – este modernizat puțul „FRIEDRICH”, dota cu un nou turn de extracție și o mașină de extracție de 250 CP. Partea mecanică a acestei mașini a fost realizată prin transformarea unei vechi mașini cu abur, în timp ce partea electrică a fost livrată de către firma „GANZ” din Budapesta.

15 OCTOMBRIE 1907 – la mina „RONNA” a avut loc o surprare de șist, în urma căreia a decedat JOHANN CHLADNY și au fost garv răniți: ALBERT PESCHEK și KARL PERNHOFER. CHLADNY a lăsat în urmă o văduvă îndurerată și un copil orfan.

1908 – inspectorul minier ARPAD ZSIGMONDY este pensionat și înlocuit cu inspectorul minier GYÖRGY SAMUEL.

În același an, noul inspector minier, cunoscut de toată lumea ca fiind un tip brutal și necioplit, a intrat în « Cazinoul funcționarilor » (care era în locul în care acum este Casa de Cultură din Anina). După ce s-a așezat la o masă, arogant cum era, îi comandă ospătarului MELICHOR o bere și “ceva deosebit, de care n-are parte în fiecare zi” de gustat. Prompt, ospătarul îi răspunde: “Știu ce v-ar prinde bine, poate o porție de creier?”.⁷³

1909 – la puțul „KÜBECK” se produce o importantă surpare care a fost atribuită „secțiunii nefavorabile și cadrului de susținere în lemn”.⁷⁴

15 OCTOMBRIE 1909 – societatea St.E.G. trece în proprietatea statului austriac și devine parte a „Kaiserlich-königlichen Staatsbahnen” (K.k.St.B.), adică „Căile ferate imperial-regale de stat”.

14 IANUARIE 1910 – inspectorul minier GYÖRGY SAMUEL a fost pensionat. Două zile mai târziu, în locul acestuia a fost numit ing. ANTON HENDRICH (născ. 1873, Pinkafeld - Austria).

15 FEBRUARIE 1911 – la mina „RONNA”, din Anina, au căzut cu tot cu colivie în puț și au murit, muncitorii: PETER STICKA (20 ani), PAVEL VUCU (27 ani) și MATEI TELESCU (18 ani). TELESCU a murit pe loc, pe când ceilalți doi au murit a doua zi, în spitalul din Anina.

1911 – la mina „RONNA” este schimbată mașina de extracție, cea veche fiind înlocuită cu una de mare capacitate, acționată tot de abur. Această mașină era geamănă, cu pistoane în tandem, cu diametrul cilindrilor de 750 mm și 1.250 mm și cursa pistonului de 1.600 mm. Cablul de extracție era rotund, cu diametrul de 45 mm, și se înfășura pe două tobe cu diametrul de 7 m. Mașina era capabilă, la o tensiune a aburilor de 10 atm. și temperatura de 250 C°, fără cablu de compensație, să scoată la suprafață o sarcină utilă de 3.050 kg, de la 750 m adâncime, cu o viteză maximă de 20 m/sec. Randamentul orar a fost de 120.000 kg, în 40 de curse, cu o pauză de câte 15 sec.⁷⁵ Această mașină de extracție a fost construită de uzinele metalurgice „FRIEDRICH WILHELM - Hütte” din Mülheim, și a fost montată de firma „L. LANG” din Budapesta.

Tot aici și în același an, după ce s-a hotărât concentrarea activității miniere la puțul „RONNA”, a fost construită o separație de cărbune, cu o capacitate de 90 t/oră, partea mecanică având o putere totală de 123 CP.

01 SEPTEMBRIE 1911 – sub conducerea ing. ANTON HENDRICH, directorul minelor din Steierdorf-Anina, s-a închis puțul „THINNFIELD II.”.

SEPTEMBRIE 1911 – moare într-un accident, la mina „RONNA”, alt fiu al satului Știnăpări, DUMITRU TELESCU (28 ani).

⁷³ Anecdotală luată din însemnările lui STEFAN OTZASEK.

⁷⁴ GEZA VON BENE = *Memoriu asupra cărbunărilor din Anina*. Copie xerox din arhiva autorului.

⁷⁵ Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *op. citată*, pag. 72-73.

1912 – la puțul „RONNA” se construiește o baie încăpătoare pentru muncitori, în același timp au fost introduse și aparatele pneumatice de salvare.⁷⁶

14 IANUARIE 1914 – la mina „FRIEDRICH” își pierde viața RUDOLF VARGA (19 ani), prins într-o surpare de șist.

23 MARTIE 1914 – obersteiger-ul JOHANN SLOVIG, după 40 de ani de muncă, este numit maestru miner la puțul de aeraj nr. I (GUSTAV), de către Direcțiunea Minieră din Budapesta.

01 APRILIE 1914 – are loc o surpare la mina „GUSTAV”, în urma căreia FRANZ MODER (43 ani) își pierde viața și JOSEF JAKABOFSKY (46 ani) este grav rănit. După câteva zile se stinge din viață, pe 07 aprilie, și JAKABOFSKY. Ambii ortaci erau căsătoriți și aveau câte 3 copii.

04 APRILIE 1914 – la mina „GUSTAV”, o muglă desprinsă din front cade pe piciorul stâng al lui STEFAN NOVAK jr. (17 ani). Rănile sunt atât de grave încât a fost necesară amputarea piciorului, în spitalul din Anina. Din păcate, medicii nu reușesc să oprească hemoragia și, a doua zi, NOVAK își pierde viața.

1914 – urmare faptului că fosta preparație de cărbune, cea de lângă cocserie, nu avea randamentul dorit, la puțul „RONNA” se începe construirea unei noi preparații de cărbune, care va fi terminată în anul următor, 1915. Construcția, cu schelet metalic și ziduri din piatră și cărămidă arsă, are o suprafață de cca. 25 m x 29 m = 725 m² și o înălțime de 30 m.

03 FEBRUARIE 1915 – la mina „FRIEDRICH” este accidentat mortal muncitorul IGNATZ BUKOFCSAN (45 ani). În urmă rămâne o văduvă și 3 copii orfani.

1915 – primele lucrări ale noi secții de fabricare a mașinilor și aparatajului electric din Reșița, sub conducerea lui ERNEST SARKANYI (n. 1879, Budapesta), au fost realizarea motorului electric pentru mașina de extracție de la mina „PONOR”, din Steierdorf-Anina.

04 APRILIE 1915 – la mina „RONNA”, PETRU MATEȘERAN (40 ani), din Oravița, este accidentat mortal în timpul unor manevre executate cu locomotiva pneumatică.

09 IUNIE 1915 – la galeria „DULLNIG” își pierde viața JOHANN NEMCSEK (28 ani), într-o surpare.

16 IUNIE 1915 – la mina „FRIEDRICH” este accidentat mortal FRANZ REVITZKY (21 ani).

09 AUGUST 1915 – la mina „PONOR” moare electrocutat JOSEF STRÖBL (39 ani). În urma decesului a rămas o văduvă și 6 copii orfani.

02 OCTOMBRIE 1915 – moare asfixiat, la preparație, L. JASENSKY (17 ani).

23 OCTOMBRIE 1915 – sunt aduși la STEIERDORF-ANINA, 400 de prizonieri de război ruși și 76 de prizonieri de război italieni. Aceștia au fost repartizați să lucreze la minele din localitate. La puțul „THINNFIELD I” au fost repartizați: 78 de ruși (VASILIE AFANAZOV – moșier din Siberia, DIMITRIE

⁷⁶ *Der Kohlenbergbau von Anina-Steierdorf*, Arhiva SC MINIERA BANAT SA Anina, TMB Anina, Serv. Topografic – Steierdorf-Anina. Studii, Geza von Bene și Schafarzic, Dosar nr. 31 – 16/V., pag. 7.

ATJINSKIN, DIMITRIE ABRANOV, ALEXEEV LEONTIN, ALEXIE BILOSZOV, GABRIEL BUHAJEV, DIMETER BIECZ, LEONIA BOROZOV – 19 ani, VASILIE BODAROV, DANIEL BULIHOV, IACOB BRICSIKOV, STEFAN CSERDERKIN, ANDREI DAVIDENKO, IVAN DALGO, ALEXA DRATSCHUK, ARCHIFF DENISZOV, MIHALY EPPILEV, TROFIN ERAMIN, IVAN FISURA, IVAN FROLKIN, ATANASSIA GORBACSOV, GRIGOR KUTUSCHOV, ANTON KIRI – german din Siberia, DIMITER KAPUSTINSKY – român din Basarabia, FEODOR KASSLOV, MIHEL KAPUSTIN, KONRAD KRUTIKOV, GRIGOR KORAL – român din Basarabia, AGATON KARAJANKIN, PIOTR KUTSCHEROV, PAVEL LEBEDOV, IVAN LABDJENOV, JELIZER MIHILJEV, PAVEL MISKOV, ANDREJ MALASOV, MOIS MICANOV, IACOB MOSONKIN, ALEXA ASIPOV, ANDREJ OLEOCHIN, GLIGORI PORTPUTUCI, IVAN PETROV, PIOTR PRIHETJIKOV, TROFIN PRIHETJIKOV, EFIN POPOV, FEODOR PETROV, VASILIE RISKOV, IVAN SAMAILOV, OSIP SINKOV, GABRIEL SUBKOV, ATANASE SKABONOV, PIOTR SIULIUSZKY, GRIGORI STANILOVSZKI, AXEL STEIN – evreu din Siberia, IVAN SOMOLIN, NIKOLAI SRIGANOV, ALEXA SOPILUI, SCHEMANOVVSZKI, IVAN STANOV, MIHAIL SOLICU, DIMITRI SCHOPASCHNIKOV, ERDAKIN SCHAIKIM, VLADIMIR SCHACHMATOV, IVAN SCHEFSCHENKO, NIKOLAI SCHMILOV, FILIP TRUBICEV, ANDREJ TKACSENKO, PIOTR TANANAİKO, PAVEL TKACS, ALEXA TROPPA, HARALAMBJE TSCHERKAZOV, FILIMON TISCHTENKO, TIHON TANAENKO, GABRIEL WORONCZOV, MIHAIL WASUKOV, EFIN WIRTKOV, ANDREJ ZSEVORA, MITROFAN ZUBAROV) și 14 italieni (VITTORIO BERTOLLI, PIETRO CARARO, SILVIO DALE NOGARE, ALESSANDRO FRAVIZANO, AFEO MARTELLI, GIOVANINI MURER, ANGELO MAURALI, PIETRO PRELLA, DOMENICO SAGIO, LUIGI SKARPATINI, OTILIO VERSALATI, ANDREI ZAMELA, PLACIDO REGE, ANGELO NOGARE).⁷⁷

20 IANUARIE 1916 – moare, la mina „PONOR”, într-un accident, FRIEDRICH RAHNER (19 ani).

12 FEBRUARIE 1916 – la mina „RONNA”, în sectorul estic, este prins într-o surpare MATEI MIHAI IZVERNARI (25 ani), din Știnăpări, și nu mai poate fi salvat.

09 MAI 1916 – s-a pus în funcțiune o nouă pompă de apă la puțul „RONNA” (actualul puț I.). Aceasta a fost instalată la orizontul IV și pompa 3.200 litri de apă/min. la o înălțime de 600 m, până la suprafață.

31 MAI 1916 – își pierde viața, strivit de colivie, la mina „RONNA”, minerul ANTON TELLIN (născut la Anina, în anul 1894).

⁷⁷ Listele nominale au fost întocmite de FRANZ HUML, ANDREAS HUSZAREK și STEFAN OTZASEK. Cu siguranță că numele din liste sunt germanizate, ca atare există posibilitatea ca acestea să nu corespundă 100%.

21 IULIE 1916 – moare brigadierul WENZEL KAWALIER, după ce cade într-un puț orb, la mina „PONOR”. Lasă în urmă o văduvă și un fiu orfan.

06 AUGUST 1916 – în timpul executării unor reparații la mașina de extracție de la puțul „RONNA”, este accidentat mortal WENZEL SCHISTEK (53 ani) și rănit FRANZ STOCKER (55 ani). Ambii erau dulgheri detașați la echipa de lăcătuși. SCHISTEK a lăsat în urmă o văduvă și un fiu orfan.

13 NOIEMBRIE 1916 – este prins într-o surpare, la mina „FRIEDRICH”, ALBERT STRAMA (41 ani, căsătorit) și nu mai poate fi salvat.

15 DECEMBRIE 1916 – în urma unui accident, la mina „FRIEDRICH” își pierde viața prizonierul de război rus SALIE RADINOV (23 ani).

09 FEBRUARIE 1917 – la mina „RONNA”, în flancul estic, este prins într-o surpare ANTON TELLIN (28 ani) și nu mai poate fi salvat. Acesta era căsătorit și avea 2 copii.

24 MAI 1917 – la mina „GUSTAV” trei mineri sunt prinși într-o surpare: ANTON GREGA, un prizonier de război italian și FRANZ HUMONYANSKY. Din păcate, după intervenția promptă a salvatorilor, doar primii doi au putut fi salvați, în timp ce FRANZ HUMONYANSKY (20 ani) își pierde viața.

06 Iunie 1917 – este înmormântat minerul N. KRAHL (22 ani) care, epileptic fiind, a fost repartizat să lucreze la suprafață. În timpul unei crize de epilepsie, acesta cade, în curtea minei, lovindu-se mortal cu capul de una din șine. În însemnările sale, STEFAN OTZASEK nota faptul că acesta ar fi fost copilul nelegitim al lui JOSEF BERGER.⁷⁸

02 AUGUST 1917 – la mina „RONNA”, flancul vestic, PETRU GHEORGHE NICOLAE își pierde viața și fiul acestuia, PETRU GHEORGHE jr. este rănit. Ambii erau din Sasca.

23 AUGUST 1917 – la mina „PONOR” își pierde viața JOSEF HÜTTER (24 ani), prins într-o surpare.

18 NOIEMBRIE 1917 – FRANZ SCHMAUS jr. (48 ani) este prins într-o surpare la mina „RONNA”, flancul estic, și nu mai poate fi salvat.

18 DECEMBRIE 1917 – IUSTIN STAVARCSEK (39 ani) este accidentat mortal la mina „RONNA”, lăsând în urmă o văduvă și 3 copii orfani.

CATASTROFA MINIERĂ DIN 11.01.1918

La data de 11.01.1918, ora 01⁰⁰, în timpul schimbului de noapte, la puțul „HUNGARIA” (actualul puț I.) a avut loc o explozie de grizuu, în sectorul estic al minei. Explozia s-a produs pe orizontul V. (după vechea numerotare – 12), la o adâncime de 642 m. Din cei 196 de mineri care lucrau la acest sector, la locul deflagrației erau 60 de oameni.

După cum s-a constatat în urma anchetei care a urmat, cauza acestui accident colectiv a fost o lampă de mină defectă.

⁷⁸ Pag. 91.

În urma acestui accident de mină au decedat 15 mineri și alți 23 grav răniți au fost internați în spitalul din Anina. Dintre răniți au mai decedat, urmare rănilor grave, încă 8 mineri.

De serviciu, în aceea noapte, erau:

Brigadierii superiori: WILHELM PANIGAY, RUDOLF LENGYEL și FRANZ SKALLA.

Accidentul s-a petrecut în perioada în care mina era condusă de: ing. ANTON HENDRICH – directorul minelor, ing. BIEBER KALMANN – inspector de mină, ing. JENÖ SZILAGYI – inginer de mină și JOSEF HOFFMEISTER – maistru miner.

Nr. crt.	Numele și prenumele victimei	Vârsta	Din:	Starea civilă:	Copii:	Obs.
1.	ION ION OLARIU	26	Sasca	căsătorit	1	Decedat
2.	PAVEL NICOLA	18	Agadici	necăsătorit	-	Decedat
3.	FRANZ TURCU	17	Agadici	necăsătorit	-	
4.	ANTON GOTTRICH	15	Anina	necăsătorit	-	
5.	WENZEL JAROSCHEVITZ	23	Anina	necăsătorit	-	Decedat
6.	FRANCISC WÖHL	58	Anina	căsătorit	-	
7.	JOHANN SEDLAK	23	Anina	necăsătorit	-	
8.	TANASIE JANOS	18	Anina	necăsătorit	-	
9.	LAJOS GINTERNAY	49	Anina	căsătorit	2	
10.	ANTON NEDBAL	31	Anina	necăsătorit	-	
11.	ANDREAS LÖFFLER	35	Anina	necăsătorit	-	
12.	WILHELM PANIGAY	54	Anina	căsătorit	1	
13.	PETRU POTOCEANU	26	Ilidia	căsătorit	1	Decedat
14.	ION ȘTEFAN MURGU	44	Ilidia	căsătorit	1	Decedat
15.	PETRU BĂLAN	48	Ilidia	căsătorit	2	
16.	JANOS TRUHA	44	Ilidia	căsătorit	2	
17.	ADAM MURGU	33	Ilidia	căsătorit	1	
18.	GHEORGHE MURGU	33	Ilidia	căsătorit	1	
19.	ION IACOB PETRUȚ	34	Ilidia	căsătorit	2	
20.	GEORG RASKA	16	Boemia	necăsătorit	-	Decedat
21.	SIMION DRĂGILĂ	43	Potoc	căsătorit	1	
22.	ION IZVERNARI Jr.	14	Știnăpari	necăsătorit	-	
23.	IACOB DAMIAN	44	Oravița	căsătorit	-	

În „Raportul către al VII-lea Congres” al Uniunii Muncitorilor din Industria Minieră din România, din anul 1932, este consemnat faptul că, în acest accident au pierit 12 mineri și alți 23 au fost răniți. Și-au pierdut viața: ION OLARIU, PETRU MUNTEANU, PAVEL NICOLA, ANTON CONTRA, VENCZEL JAROSZEBITY, PETRU POTOCEAN, ȘTEFAN MURGU, FRANZ BÖHM, SIMION DRAGOȘILĂ, ION TAMASY și SAVA MÂNDRU.

Victimele acestei catastrofe care erau din Anina și tânărul RASKA GEORG au fost înmormântați în cimitirul din Sigismund, partea de sus, unde li

s-a ridicat un monument simplu și frumos. Acest monument este și el în paragină, la fel ca multe altele, fiind o imensă pată de rușine pe obrazul delicat al liderilor sindicali de la minele din Anina, care s-au dovedit nevrednici față de înaintașii noștri. Înainte de a fi distrus monumentul, am reușit să transcriu numele victimelor înhumate aici: WILHELM (VILMOS) PANIGAY, FRANCISC (FRANZ) WÖHL, LAJOS GINTERNAY, JANOS TANASIE, ANTON (ANTAL) GOTTRICH, ANTON (ANTAL FERENCZ) NEDBAL, ANDREAS (ANDRAS) LÖFFLER, JOHANN (JANOS) SEDLAK, WENZEL (VENCEL) JAROSCHEVITZ și GEORG (GYORGY) RASKA.

19 MARTIE 1918 – moare, la mina „RONNA”, flancul estic, JOHANN JECSMEN (28 ani), din Sigismund, în urma unei căzături de la o înălțime de 25 m, după câteva ore de suferință.

14 OCTOMBRIE 1918 – comuna este ocupată de 120 de militari sârbi. Aceștia instaurează prima dictatură militară din istoria localității.

Miercuri, 20 NOIEMBRIE 1918 – părăsesc localitatea prizonierii de război ruși și italieni, internați în lagărul din CELNIC.

23 NOIEMBRIE 1918 – la mina „KÜBECK“, în timpul extracției de personal, ROBERT WETTERNEK (27 ani) este accidentat mortal, în timp ce încerca să urce în colivia superioară, fiind strivit între colivie și puț. WETTERNEK venise de doar câteva zile din război și era necăsătorit.

29 IANUARIE 1919 – la mina „GUSTAV”, este accidentat mortal WENZEL SCHWERTNER (17 ani), din Sigismund, fiind surprins de o surpare într-un abataj de șist.

19 MARTIE 1919 – sosesc la Steierdorf-Anina 250 de militari francezi. Sârbii se retrag la MARILLA și, la Crucea de piatră deschid un punct vamal. Pentru a ajunge la Oravița aveai nevoie de pașaport, viză și motive întemeiate. Francezii instituie a doua dictatură militară din istoria comunei.

MARTIE 1919 – se trece la schimbul de 6 ore la minele din ANINA.

03 IUNIE 1919 – 20 de jandarmi români se stabilesc la Steierdorf-Anina și-i anunță pe localnici că Banatul este alipit României.

23 AUGUST 1919 – ajunge în comună un batalion al armatei române și instaurează cea de-a treia dictatură militară. În același timp, sârbii se retrag până dincolo de IAM și francezii, după câteva zile, părăsesc comuna.

01 SEPTEMBRIE 1919 – dictatura militară română instaurată în localitate, sistează dreptul minerilor de la minele din localitate de a lucra în schimburi de câte 6 ore și dispune trecerea la schimbul de 8 ore.

05 OCTOMBRIE 1919 – în rampa puțului „RONNA”, WILHELM DRECHSLER (20 ani), din Ölfabrik, este grav accidentat de colivie, fiindu-i zdrobit piciorul drept, în timpul extracției de material. Deși a fost dus de urgență la spital, DRECHSLER nu mai poate fi salvat.

06 OCTOMBRIE 1919 – brigadierul-șef de mină MICHAEL SCHOLZ – liderul unei organizații a muncitorilor și sub-oficierilor din localitate, moare în

urma maltratărilor suferite de la jandarmii români. Este înmormântat, împreună cu brigadierul minier JOHANN SCHMARANZER, în ziua de 08.10.1919, în cimitirul din Steierdorf.⁷⁹

17 OCTOMBRIE 1919 – PETER DUMBELA (43 ani) moare în urma unui accident, la mina „FRIEDRICH”.

17 FEBRUARIE 1920 – moare ANTON BĂIAȘ (41 ani), din Sasca, într-un accident la mina „RONNA”.

FEBRUARIE 1920 – societatea St.E.G. l-a însărcinat pe funcționarul de 22 ani, ALEXANDER OLBRICH să transporte salariile muncitorilor din localitatea noastră, de la Timișoara la Steierdorf-Anina. Funcționarul dispare cu întreaga sumă, care se ridică la 3.000.000 coroane.

22 FEBRUARIE 1920 – la mina „PONOR” își pierde viața KARL FISCHER (22 ani), din Steierdorf.

09 MAI 1920 – la mina „RONNA”, IACOB SUPERȘAN (36 ani), din Sasca, împreună cu ortacul său IACOB RETEZAN au sărit în colivie, tocmai când aceasta pleca. IACOB SUPERȘAN își pierde viața și ortacul său este grav rănit.

CATASTROFA MINIERĂ DIN 07.06.1920

Cea mai mare catastrofă minieră care a avut loc pe teritoriul României este cea de la Anina, din ziua de 7 iunie 1920, fiind și unica din Europa (după informațiile mele) care a fost provocată de explozia unui depozit de explozivi din subteran. După informațiile pe care le dețin, la data accidentului, a fost și cea mai mare pe plan european, în domeniul mineritului. De asemenea, consider că și acum, în zilele noastre, în funcție de numărul mare al victimelor, catastrofa de la Anina este depășită doar de câteva pe bătrânul continent, cum ar fi explozia de la mina de cărbuni ANNA II., puțul WILHELM, din ALSDORF (lângă Aachen – R.F.Germania), din 21.10.1930 – cu 250 de morți și cea de la o mină din Belgia – produsă în august 1956, cu 263 de victime.

Împrejurările care au dus la această catastrofă nu sunt chiar atât de clare (așa cum susțin unii!) și de aceea este deosebit de dificil de stabilit cine poartă vina, mai ales că nu avem la dispoziție prea multe date oficiale din acea vreme. Părerea mea este că la producerea acestui accident au contribuit mai mulți factori, dintre care, situația politică a zonei în general și a Aninei, în special, a jucat rolul principal. Cert este că în condiții normale, oricare exploatare minieră ar fi evitat depozitarea explozibilului în subteran mai ales că, în situația de față acesta era de calitate inferioară și nu îndeplinea standardele de

⁷⁹ BENEDIKT VON ROHA, FRANZ HUML, ANDREAS HUSSAREK, STEFAN OTZASEK = *Die Geschichte Steierdorfs-Anina von Juni 1773 bis 1946*. Manuscris nepublicat din arhiva autorului, pag. 99.

siguranță prescrise pentru subteran – fiind fabricat exclusiv în scopuri militare. Nu trebuie însă să uităm că totul s-a întâmplat într-o perioadă tulbură și plină de frământări – perioadă hotărâtoare pentru viitorul acestei provincii și implicit, al comunei Steierdorf – Anina.

Să încercăm să urmărim evenimentele cronologic:

La 28 septembrie 1914, Ministerul de Finanțe din Budapesta, prin Ordinul nr. 2.516, dispune Căpitănatului Minier din Oravița ca depozitarea materialului exploziv din stoc, la minele din subordine, să se facă în depozite subterane. Începuse Primul Război Mondial, în urma asasinatului de la Sarajevo, și Imperiul bicefal era îngrijorat de posibilele atacuri ale aviației inamice asupra unor obiective atât de vizibile cum erau magaziile de depozitare a materialului exploziv. La Steierdorf-Anina, magazia de depozitare, așa cum ne povestește unul dintre supraviețuitorii catastrofei, FRANZ NOVAK, era o baracă de pe „Drumul țiganilor”.⁸⁰ Căpitănatul Minier Oravița retransmite ordinul minelor din subordine care se conformează. La Anina, se transformă în depozit o veche stație de pompe, aflată la orizontul III. (după numărătoarea veche – orizontul IX), la o adâncime de 530, 4 m. Acest „depozit”, amplasat în apropierea puțului „HUNGARIA” (actualul puț I.) este descris de regretatul ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ, autorul unui manuscris pentru cartea „Anina 200”, care însă a rămas nepublicat⁸¹, astfel:

„Stația (de pompe – n.a.) avea două camere. Prima cameră se afla la 25 m de puț și avea lungimea de 21 m, lățimea de 3 m și era înaltă de 2,6 m. Fundul camerei, pe o lungime de 4 m, servea drept cameră de depozitare a explozivului. Camera era închisă cu două uși, una din lemn cu lacăt, iar cealaltă din fier cu grătar și lacăt. A doua cameră se afla la 75 m de puț, respectiv la 50 m de prima cameră, și avea lungimea de 11,7 m, lățimea de 1,8 m și era înaltă de 1,7 m; închisă cu o ușă metalică cu grătar. Camerele erau legate între ele prin două puțuri adânci de 7 m, unite printr-un canal, fosta galerie de apă din vechea stație de pompe”.

Spre sfârșitul războiului, același Minister, prin Ordinul nr. 87.527 din 06.06.1918, revine asupra măsurii de depozitare a explozivului în subteran, dispunând scoaterea materialului la suprafață.

În același an însă, încep o serie de frământări și mișcări revoluționare în Ungaria și Banat. La Timișoara, intelectuali liberali de stânga și social-democrații hotărâsc, împreună cu un grup de ofițeri unguri, să proclame **Republica Autonomă Banat**, în ziua de 31.10.1918. A doua zi deja, se comunică instalarea Republicii și poporului adunat în piața din Reșița. În întreg

⁸⁰ WALTHER KONSCHITZKY = *Am Steierbach, im Steirawald*, Almanahul „Neuer Weg Kalender 1977”, Editura Neuer Weg București 1976, pag. 55.

⁸¹ Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *Anina 200. Perioada U.D.R. 1920-1947*. Tiposcript nepublicat din arhiva autorului.

Banatul se constituie *Consilii Naționale* și *Gărzi Naționale* înarmate. Nici Steierdorf – Anina nu face excepție și astfel iau naștere⁸²:

COMITETUL EXECUTIV

WILHELM KIRCHNER
JOSEF WITZELSTEIN
JOHANN WIDUSCH
JOHANN CHLADNY

JOHANN FRIEDMANSKY
LEOPOLD KOLAR
NICOLAE BORȘAN

CONSILIUL NATIONAL

WILHELM KIRCHNER
JOSEF WITZELSTEIN
JOHANN CHLADNY
JOHANN WOHLFARTER
JOHANN WIDUSCH
ANTON GUMBHOLZ
JOHANN FRIEDMANSKY
HERMANN MOSER
OSKAR BLESCH

OSKAR DWORZSAK
? PERIAN
NICOLAE BORȘAN
JOSEF KUKACSKA
IGNAZ SWOBODA
LEOPOLD KOLAR
ERNEST SALAMONN
? BĂLAN
GEORG KORNETH

Consiliile Naționale au fost dizolvate repede, în cursul lunii noiembrie, fiind înlocuite cu *Sfaturile Muncitorești* sau *Consiliile Muncitorești*. Acestea au condus soarta comunei și a muncitorilor până când trupele sârbești au ocupat Steierdorf-Anina.

CONSILIUL MUNCITORESC

JOSEF WITZELSTEIN
FRANZ LEHECSKA
HEINRICH MALDET
JOHANN EDELIN
HERMANN MOSER
JOHANN CHLADNY
JOSEF KALAFUß
JOHANN WOHLFARTER
STEFAN CSUNDERLIK
JOHANN WIDUSCH
JOHANN FRIEDMANSKY
LEOPOLD KOLAR
ERNEST SALAMONN
HERMANN GRAF
? PERIAN

? WAZULIK
WILHELM KIRCHNER
? KRATOCHVIL
JOSEF KUKACSKA
? WETTERNEK
GEORG KORNETH
NICOLAE BORȘAN
IGNATZ SWOBODA
ADOLF RUSCHNAFSKY Sn.
FRANZ KALITZKY
EDMUND HEINRICH
SOFRONIE BAIAS
OSKAR BLESCH
OSKAR DWORZSAK
? ARJOCA

⁸² BENEDIKT VON ROHA, FRANZ HUML, ANDREAS HUSZAREK, STEFAN OTZASEK = *Die Geschichte Steierdorfs-Anina von Juni 1773 bis Dezember 1946*. Manuscris nepublicat aflat în arhiva autorului.

În majoritatea localităților din Banat, primarii și notarii sunt destituiți. Steierdorf-Anina face excepție, administrația rămânând neschimbată. În paralel cu aceste evenimente, urmare vidului creat de deruta autorităților locale, au început jafurile și actele de vandalism. În comuna Steierdorf-Anina au fost devastate și jefuite mai ales magazinele din Sigismund. Făptașii erau majoritatea din cartierul Ölfabrik, toți băuți și întărâtați de STEFAN KRALIK.⁸³ Pagubele cele mai mari au fost făcute la magazinele lui A. BASTIUS, SZENDERSZKI și SASSIK. Pradă acestei nebunii a căzut atunci și renumita stațiune climaterică „MARILLA”.

La mijlocul lunii noiembrie, Banatul este ocupat de trupe sârbești. La Steierdorf-Anina sosesc, în ziua de 14.11.1918, 120 de militari sârbi care instaurează prima dictatură militară din istoria localității noastre. Ocupanții sârbi ai Banatului, fără să aștepte hotărârile puterilor învingătoare, instaurează o administrație proprie. E notoriu faptul că Serbia ar fi dorit o bucată cât mai mare din Banat.

În ziua de 20 noiembrie 1918, părăsesc localitatea prizonierii de război ruși și italieni care au fost internați aici.

În astfel de condiții, înțeleg de ce Direcțiunea Minelor din Steierdorf-Anina trimite adresa nr. 97/21.01.1919, prin care cere permisiunea Căpitănatului Minier din Oravița de a depozita și în continuare explozivul în subteran. Căpitănatul aprobă această cerere prin adresa sa nr. 96/07.02.1919.⁸⁴

Situația rămâne încordată și în continuare. Antanta formează o comisie militară franceză care stabilește linia de demarcație în spatele căreia trebuie să se retragă trupele sârbești. Astfel, în ziua de 19.03.1919, sârbii din Steierdorf-Anina predau controlul celor 250 de militari francezi sosiți în localitate, și se retrag până la MARILLA. De acum, ca să poți merge la Oravița îți trebuiau: pașaport, viză și motive întemeiate.

Trupele franceze proclamă starea de urgență, dezarmează gărzile muncitorești din Steierdorf-Anina, interzic adunările publice și demonstrațiile, introduc cenzura. Astfel, comuna noastră are parte de cea de-a doua dictatură militară.

La data de 03.06.1919 ajung în localitatea noastră primii 20 de jandarmi români, în serviciul României Mari. Zvonurile, precum că Banatul va fi alipit României, încep să se confirme. Marea majoritate a locuitorilor comunei (austriecii, germanii, cehii, ungurii, slovaci etc) nu sunt deloc încântați și își fac griji în ceea ce privește viitorul lor. Nu trebuie să uităm că mulți bărbați din Steierdorf-Anina s-au jertfit în Primul Război Mondial, luptând în armatele imperiului bicefal – imperiu care acum se destramă.

După război, în Ungaria, contele MIHALY KAROLYI demisionează (21.03.1919), în semn de protest pentru că, la Conferința

⁸³ BENEDIKT VON ROHA, FRANZ HUML, ANDREAS HUSZAREK, STEFAN OTZASEK = *op. citată*.

⁸⁴ NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *op. citată*.

aliaților⁸⁵, s-a luat decizia ca Transilvania să fie alipită României. La putere ajunge BÉLA KUN (1886-1939), un mare admirator al lui V. I. LENIN, și este înființată **Republica Sovietică Ungară** (12 martie – 04 august 1919) agreată de revoluționarii ruși. La 20 aprilie, Republica Sovietică Ungară declară război Cehiei, României și Serbiei.

Proaspătul Comandant al Trupelor din Transilvania (numit la 12.04.1919), maior generalul GHEORGHE D. MĂRDĂRESCU (născut la 04.08.1866, Iași – decedat la 05.09.1938, Bad Neuheim, Germania) conduce ofensiva trupelor române. Sprijinit de generalii ȘTEFAN HOLBAN, DEMETRESCU, RUSESCU, TRAIAN MOȘOIU și ION ANTONESCU, îi învinge pe unguri în munții Apuseni și îi zdrobesc pe Tisa.

Înfrânt, BÉLA KUN demisionează și fuge, în noaptea de 06/07 august, la Viena, împreună cu câțiva acoliți. Aici este arestat însă, reușește să fugă din nou, și să ajungă, în cele din urmă, în Rusia Sovietică.

Armata română ocupă capitala Ungariei, pentru o perioadă de 40 de zile, și generalul ȘTEFAN HOLBAN⁸⁶ (născut la 15.05.1869, Vaslui – decedat la 02.12.1939, București), comandantul Diviziei 6, devine guvernatorul militar al acesteia ordonând dezarmarea „Gărzii Roșii” și a poliției. Referitor la incidentele din Ungaria, din perioada ocupației române, nu sunt eu în măsură să judec dacă acestea s-au petrecut așa cum afirmă unii, printre care și generalul-maior HARRY HILL BANDHOLTZ,⁸⁷ în jurnalul său, „An Undiplomatic Diary” – de FRITZ-KONRAD KRÜGER, este însă sigur faptul că, mari cantități de exploziv capturat de către armata română este trimis în Valea Jiului, unde este depozitat.

La data de 23.08.1919, un batalion al armatei române ocupă comuna Steierdorf-Anina, înlocuindu-i pe militarii francezi. Aceștia din urmă îi obligă și pe sârbii de la Marilla să-și stabilească noua linie de demarcație la Iam, pentru ca apoi aceștia să se retragă definitiv din zona noastră.

Armata română proclamă starea de asediu și, astfel locuitorii comunei Steierdorf-Anina au parte de a treia dictatură militară, în mai puțin de un an de zile.

⁸⁵ *Chronik des 20. Jahrhunderts*, Editura CHRONIK, Editor BODO HARENBERG, pag. 247.

⁸⁶ Generalul ȘTEFAN HOLBAN devine Ministrul Apărării Naționale (17.12.1921-18.01.1922) și nu se sinucide, în timpul investigațiilor ordonate de Guvernul României – așa cum susține FRITZ-KONRAD KRÜGER, în lucrarea sa, și MARK IMRE MAJOR = *American Hungarian Relations 1918-1944*.

⁸⁷ FRITZ-KONRAD KRÜGER = *Major General HARRY HILL BANDHOLTZ: An Undiplomatic Diary. With an Introduction on Hungary and WWI*, editat de ANDREW L. SIMON, 2000, pag 37: „The Roumanians on their part immediately began to loot Hungary, removing all automobiles, locomotives, cars and other rolling stock, took possession of and shipped to Roumania all the arms, munitions, and war material they could find, and then proceeded also to clean the country Out of private automobiles, farmimplements, cattle, horses, clothing, sugar, coal, salt, and in fact everything of value; and even after they were notified by the Supreme Council of the Peace Conference to cease such requisitioning, they continued and are still continuing their depredations. They have taken possession of all branches of the government, all railroad, telegraph, telephone and postal systems, and at this date have all Hungary completely terrorized and at their feet. Their arrogance, however, hastaken a turn and they are no longer treating the Military Mission with the same practical contempt as in the beginning.”

Jandarmii români fac primele victime în Steierdorf-Anina. Astfel, brigadierul șef MICHAEL SCHOLZ (32 ani) – liderul unei organizații ale muncitorilor și sub-oficierilor din localitate, este maltratată de aceștia și moare în ziua de 6 octombrie 1919. A fost înmormântat, împreună cu brigadierul JOHANN SCHMARANZER, în ziua de 08.10.1919, în cimitirul din Steierdorf.⁸⁸

În același timp, ținând cont de faptul că Banatul va fi alipit României, se pun bazele unei noi societăți care să preia proprietățile de la St.E.G. După căderea guvernului Al. VAIDA-VOIEVOD este format guvernul generalului AVERESCU. Acesta, după ce dizolvă Parlamentul, stabilește alegerile în zilele de 25,26 și 27 mai 1920. Ministerul Comerțului și al Industriei, ministrul OCTAVIAN TĂSLĂUANU - prin Jurnalul Consiliului de Miniștri nr. 14.801 din 07.06.1920 și Decretul-lege nr. 2.455/08.06.1920, sunt autorizați să constituie „Uzinele și Domeniile din Reșița”.

În data de 10.06.1920 are loc Adunarea Generală Constitutivă care înființează Societatea Anonimă „Uzinele de Fier și Domeniile din Reșița”.

Nenorocirea cea mai mare, consider eu, a constituit-o hotărârea „Comisiei Militare de Supraveghere a Minelor din Transilvania” de a trimite la Anina produse explozive confiscate de la trupele lui BELA KUN, pentru a fi folosite în subteran. Acestea erau alterate, prost conservate și nu îndeplineau standardele necesare. Prin urmare, cu doar câteva luni înaintea catastrofei, s-au expediat din depozitul de la Lăculețe (Valea Jiului) și din Petroșani, următoarele cantități:

16.02.1920 – 100 kg dinamită-gomă, 4 lăzi a 25 kg, englezească (Lăculețe).

- 2.275 kg dinamită-gomă, 91 lăzi a 25 kg, englezească (Lăculețe).

01.03.1920 – 840 kg dinamită-gomă, 42 lăzi a 20 kg (Petroșani).

Ținând cont de faptul că în momentul exploziei, în depozitul subteran erau 3.234 kg de exploziv, rezultă că, dacă nu s-ar fi primit materialul din Valea Jiului aici ar fi fost depozitată doar cantitatea de 19 kg exploziv - 2,5 kg dinamită Nobel nr.1 și 16,5 kg dinamon⁸⁹, exploziv destinat folosinței în subteran.

Explozivul a fost depozitat în subteran astfel: în prima cameră erau 940 kg și, în cea de-a doua, erau 2.294 kg.

Urmare acestor întâmplări nefaste se întâmplă inevitabilul. În seara zilei de 07 iunie 1920, puțin înaintea orei 22⁰⁰, pe când muncitorii din schimbul II. așteptau la orizonturile inferioare să fie scoși la suprafață și următorul schimb începuse să intre în mină, explozivul din prima cameră explodează. Cu toate că, la intervale scurte, s-au produs patru explozii succesive, majoritatea

⁸⁸ BENEDIKT VON ROHA, FRANZ HUML, ANDREAS HUSZAREK, STEFAN OTZASEK = *Die Geschichte Steierdorfs-Anina von Juni 1773 bis Dezember 1946*. Manuscris nepublicat din arhiva autorului, pag. 99.

⁸⁹ Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *Anina 200. Perioada U.D.R. 1920-1947*. Tiposcript nepublicat din arhiva autorului.

„materialului exploziv s-a descompus prin deflagrație”⁹⁰. Unii din martori au susținut că la puțul GUSTAV (puțul II.) „a ieșit pară de foc” și fum negru. Exploziile și deflagrația au produs o cantitate mare de gaze extrem de toxice: oxid de carbon, oxizi de azot etc. Aerajul a distribuit gazele la orizonturile inferioare, adică tocmai acolo unde așteptau minerii ieșirea din schimb. Minerii s-au prăbușit, aproape instantaneu, în locurile în care tocmai se aflau. Unii au fost surprinși de norul ucigaș încă muncind, alții mergând, mecanicul de locomotivă lângă locomotivă, cei mai mulți au fost găsiți cu uneltele încă în mâini ș.a.m.d. La gura puțului trupurile victimelor surprinse aici erau căzute unul lângă altul, ca secerate⁹¹. „... S-a arătat moarte nouă și necunoscută, folomoace brune, grele, de gaze fierbinți se rostogoliră umflate volbură din gura puțului și porniră pe galerii pîrjolind plămîinii celor ce le ieșeau în cale. ... Unde-i ajungea, îi doboră, cădeau oamenii fulgerați grămadă”.⁹² Așa au fost găsiți de inginerul șef, primul intrat pe puț – după doar o jumătate de oră de la explozii. Datorită intervenției sale curajoase au putut fi începute imediat lucrările de salvare. Au fost scoase, pe rând 170 de morți și 52 de răniți, din care 10 aveau leziuni grave la plămâni și 42 leziuni mai ușoare. În primele zile de după catastrofă au mai decedat 12 dintre răniți. Mai târziu au decedat și alții de pe urma leziunilor la plămâni, încât „în final, numărul victimelor a ajuns la 217”⁹³.

Salvatorii au fost ocupați până spre dimineață cu scoaterea trupurilor neînsuflețite din subteran. Victimele au fost înșirate în sala de apel, în curtea minei și, după ce aceasta s-a dovedit neîncăpătoare, s-a continuat cu depunerea trupurilor pe stradă, pe lângă case.

Bineînțeles că vestea nenorocirii care s-a abătut peste locuitorii comunei s-a răspândit cu viteza fulgerului. Locuitorii comunei știau prea bine că, dacă „roțile” din vârful turnului se opresc pentru prea mult timp, ceva nu este în regulă; știau că nemiloasa și cruda mină își cere tributul. Mai toți aveau rude care sfredeleau măruntaiele pământului, în căutarea „aurului negru”. În întunericul nopții, femei desperate, copii speriați și ortaci neputincioși s-au îndreptat în goana mare către mină. Fiecare căuta pe cineva prin beznă, fiecare își striga soțul sau fiul, tatăl sau fratele. Fiecare spera, cu inima cât un purice, că cel căutat mai e în viață. Speranțe deșarte! În urma cumplitei catastrofe au rămas 155 de văduve și 278 de copii orfani. Numărul final al supraviețuitorilor este incert și variază (în funcție de sursă!) între 5 și 8 persoane. De data aceasta

⁹⁰ Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *Anina 200. Perioada U.D.R. 1920-1947*. Tiposcript nepublicat din arhiva autorului.

⁹¹ Ziarul local „BERGHEIMAT” nr. 3 din iulie 1930, pag. 2.

⁹² VIRGIL BIROU = *Lume fără cer*. Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București 1957, Ediția a II-a, pag. 470-471. Prima ediție a romanului a apărut în anul 1947 dar a fost retrasă de pe piață, în anul 1972 a apărut ediția a III-a.

⁹³ Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *Anina 200. Perioada U.D.R. 1920-1947*. Tiposcript nepublicat din arhiva autorului.

protectoarea minerilor, Sfânta Varvara, nu i-a putut proteja pe minerii din Steierdorf-Anina de lăcomia „Doamnei-cu-coasă”.

Unul dintre supraviețuitori, FRANZ NOVAK, care în seara fatidică a lucrat într-o galerie secundară, împreună cu alți 5 ortaci, descrie agonia din „schimbul morții” astfel:„Trebuia să răzvim până la galeria principală, singura iluminată electric. Nu am ajuns însă decât eu, ceilalți tovarăși ai mei au murit asfixiați pe drum. Mormane întregi de cadavre, trupurile tovarășilor mei de muncă îmi barau drumul. Am fost nevoit să calc peste trupurile lor, pentru a ajunge la telefon, unicul mijloc de a comunica cu suprafața, deoarece explozia blocase colivia. Dorința de a trăi a învins în mine spaima”.⁹⁴ Mașinistul de la suprafață aștepta, cu ochii la cadranul de adâncime, semnalul de urcare din adâncuri. De mai bine de o jumătate de oră aștepta, înțepenit cu mâinile pe pârghiile mașinii de extracție. La telefonul din subteran nu răspundea nimeni, semn rău! Nimeni nu știa ce s-a întâmplat; cei care au apucat să iasă nu au raportat nimic neobișnuit, dar nefericita liniște din adâncuri nu prevestea nimic bun. De la celelalte puțuri, cele de peste deal, s-a raportat că din adâncuri vine „o putoare” și fum roșcat, câteodată gălbui. Cei de la suprafață căutau din priviri tabloul sfintei Varvara de la gura puțului, așteptând zadarnic un răspuns la întrebările care-i frământau. „Nu se puteau hotărî să ridice coliviile înțepenite fără semnal, se temeau de cele ce aveau să vină cu ele. Nici de puțurile de la capăt nu se apropiară, mirosul amețitor din gurile negre doboră oamenii”.⁹⁵

Un martor la eveniment, pensionarul KARL URBAN, povestea: „Am fost acolo atunci când au fost scoase trupurile ortacilor. Erau cu toții bărbați sănătoși și puternici. Cei mai buni mineri de înaintare din zonă. De vină pentru catastrofă a fost aerajul prost al minei, condițiile primitive de atunci. Au rămas în urmă aproape 500 de văduve și orfani. Durerea a fost de nedescris. După catastrofă n-a mai vrut nimeni să coboare în subteran. Multe familii au părăsit localitatea.”⁹⁶

Cine-și mai poate închipui jalea locuitorilor comunei, scenele dureroase din timpul înmormântărilor, deznădejdea celor rămași fără sprijin. Unii au fost înmormântați în cele două gropi comune, una în Sigismund și cealaltă în Celnic, iar alții în mormintele familiei. Trupurile neînsuflețite ale acelor care erau din satele din jur au fost duse în localitățile respective. Din minerii îngropați la Steierdorf-Anina, cel mai tânăr avea doar 14 ani.

LISTĂ NOMINALĂ CU VICTIMELE CATASTROFEI (Incompletă)

⁹⁴ „Cu Novak Franz despre catastrofa minieră din anul 1920 de la Anina” - articol de prof. ION POPA din cotidianul „FLAMURA” nr. 2190/27.11.1971, Organ al Comitetului Județean Caraș-Severin al P.C.R. și al Consiliului Popular Județean.

⁹⁵ VIRGIL BIROU = *Lume fără cer*. Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București 1957, Ediția a II-a, pag. 487.

⁹⁶ GEORG HROMADKA = *Das Kumpelgrab*, articol din almanahul „KOMM MIT 1971”, Editura „NEUER WEG” București 1971, pag. 242.

Nr. crt.	Numele și prenumele	Vârsta:	Data nașterii	Starea civilă	Din:	Obs.
1.	JOHANN ANDREOVICS	19 ani	1901	Necăsăt.	Sigismund	Înmormântat la Sigismund
2.	KARL NOVOTNY	31 ani	1889	Căsătorit	Ölfabrik	Anul nașterii?
3.	FRANZ SOUCSEK (Steiger)	40 ani	1880	Căsătorit	Ölfabrik	
4.	FRANZ MAIGUT	49 ani	1871	Căsătorit	Sigismund	
5.	MICHAEL LÖFFLER	43 ani	1877	Căsătorit	Sigismund	
6.	ANTON HAJEK	34 ani	1886	Căsătorit	Anina	
7.	LADISLAUS HOLICSEK	30 ani	1890	Căsătorit	Anina	
8.	JAKOB TELLIN	55 ani	1864	Căsătorit	Anina	
9.	JOHANN TELLIN	18 ani	1902	Căsătorit	Anina	30 ani?
10.	JOSEF I. CSUNDERLIK	40 ani	1880	Căsătorit	Ölfabrik	44 ani?
11.	FRANZ TIFFNITZER	44 ani	1876	Căsătorit	Ölfabrik	42 ani?
12.	AUGUST ZMACK	34 ani	1886	Necăsăt.	Anina	
13.	ALBERT WÖHL	29 ani	1891	Căsătorit	Anina	
14.	JOSEF REPKA	29 ani	1891	Căsătorit	Sigismund	
15.	ALOIS HUNDT	17 ani	1903	Necăsătorit	Anina	
16.	ROCHUS FLECK	41 ani	1879	Căsătorit	Sasca	
17.	FERDINAND MOTZIG	24 ani	1896	Căsătorit	Anina	
18.	FRANZ KOMISTEK	30 ani	1890	Căsătorit	Sigismund	25 ani?
19.	STEFAN LEINSTEIN	43 ani	1877	Căsătorit	Steierdorf	
20.	KARL MRACSEK	15 ani	1905	Necăsătorit	Anina	
21.	FERDINAND SKOVRANEK	20 ani	1900	Căsătorit	Anina	30 ani?
22.	FRANZ SKOVRANEK	31 ani	1889	Căsătorit	Anina	Fratele!
23.	PETER KINDICH	21 ani	1899	Necăsătorit	Cuptoare	
24.	FRANZ DWORSKY	55 ani	1865	Căsătorit	Anina	
25.	LUDWIG MIHOK	51 ani	1869	Căsătorit	Sigismund	
26.	JOSEF HUDAK jr.	16 ani	1904	Necăsătorit	Anina	
27.	JOSEF PODAFKA	24 ani	1896	Căsătorit	Steierdorf	
28.	RUDOLF	28 ani	1892	Căsătorit	Galiția	

	KNAPIK					
29.	FILIPP ORTNER	35 ani	1885	Căsătorit	Steierdorf	
30.	KARL KRISCHER I.	39 ani	1881	Căsătorit	Anina	
31.	FERDINAND WOTH	40 ani	1880	Căsătorit	Oravița	
32.	JOSEF JUGL	30 ani	1890	Căsătorit	Steierdorf	
33.	MATHIAS KORNETH	26 ani	1893	Căsătorit	Steierdorf	
34.	FRANZ POLINAK	30 ani	1890	Căsătorit	Anina	
35.	STEFAN JURICZA	42 ani	1878	Căsătorit	Anina	47 ani?
36.	ION MUNTEAN I.	24 ani	1896	Căsătorit	Sasca	25 ani?
37.	JOSEF J. LABDAFSZKY	38 ani	1882	Căsătorit	Anina	
38.	AUGUST L. KLEIN	45 ani	1875	Căsătorit	Steierdorf	
39.	DUMITRU GALEA (GOIA ?)	30 ani	1890	Căsătorit	Dognecea	
40.	ANTON VIOLESCU	15 ani	1905	Necăsătorit	Sasca	
41.	REINHOLD JECSMEN	29 ani	1891	Căsătorit	Anina	
42.	JOSEF JECSMEN	26 ani	1893	Căsătorit	Anina	?
43.	IGNATZ KRATOCHWILL	38 ani	1882	Căsătorit	Anina	
44.	ANTON JOSEF CSILLIK	37 ani	1883	Căsătorit	Sigismund	
45.	JOHANN KUNIG	35 ani	1885	Căsătorit	Steierdorf	
46.	WILHELM JOHANN KRACSIK	24 ani	1897	Căsătorit	Anina	
47.	PETER WOLF	33 ani	1887	Căsătorit	Anina	37 ani?
48.	ANTON F. CSUNDERLIK	43 ani	1877	Căsătorit	Sigismund	
49.	FRANZ BRONDICS	30 ani	1890	Căsătorit	Sigismund	
50.	FRIEDRICH DYADIO	23 ani	1897	Căsătorit	Steierdorf	
51.	WENZEL CHLADNY	19 ani	1901	Necăsătorit	Steierdorf	21 ani?
52.	JOHANN FRIEDMANSKY	48 ani	1872	Căsătorit	Anina	????????? FLORIAN SCHUTZ
53.	PETER ULIASZ	14 ani	1906	Necăsătorit	Anina	
54.	KARL SCHMAUS	41 ani	1879	Căsătorit	Ölfabrik	
55.	KARL JOSEF SCHMAUS	17 ani	1903	Necăsătorit	Ölfabrik	
56.	LUDWIG FLECK	43 ani	1877	Căsătorit	Sasca	
57.	JOSEF	16 ani	1904	Necăsătorit	Ölfabrik	

	SCHMAUS					
58.	GIOVANINI BLASIUS	46 ani	1873	Căsătorit	Anina	
59.	MICHAEL SZASZIK	54 ani	1866	Căsătorit	Ölfabrik	
60.	MATHIAS FRIEDMANSKY	44 ani	1876	Necăsătorit	Anina	????????????? FLORIAN SCHUTZ
61.	ALOIS BANATZKY	22 ani	1898	Necăsătorit	Sigismund	
62.	FRANZ BANATZKY	24 ani	1896	Necăsătorit	Sigismund	22 ani?
63.	PAUL MAKRA	24 ani	1896	Necăsătorit	Anina	
64.	ALBERT DRECHSLER	54 ani	1866	Căsătorit	Valea Tereziei	
65.	FRANZ STRAMA	19 ani	1901	Necăsătorit	Steierdorf	
66.	JAROSLAV HOLLY	40 ani	1880	Căsătorit	Steierdorf	???????????
67.	JOHANN HERMANN	24 ani	1896	Căsătorit	Șumița	
68.	WENZEL HERMANN	18 ani	1902	Căsătorit	Șumița	26 ani?
69.	PETER RUBACSKI	25 ani	1896	Căsătorit	Șumița	
70.	SEBASTIAN PARTELLI	47 ani	1873	Căsătorit	Sasca	
71.	KARL LISKA	33 ani	1887	Căsătorit	Anina	
72.	JAKOB F. SCHMAUS	40 ani	1880	Căsătorit	Ölfabrik	
73.	JOSEF MURSZKY	27 ani	1893	Căsătorit	Steierdorf	
74.	JOSEF LUKESCH	22 ani	1897	Necăsătorit	Ölfabrik	
75.	KORNEL MALDET	21 ani	1899	Necăsătorit	Steierdorf	
76.	ANDREAS J. BERGER	39 ani	1881	Căsătorit	Steierdorf	
77.	KARL KMETH (Steiger)	46 ani	1874	Căsătorit	Steierdorf	
78.	JOSEF TEICSEK	59 ani	1861	Căsătorit	Boemia	
79.	ALOIS SCHNAKOFKY	32 ani	1888	Căsătorit	Celnic	Înmormântat la Celnic
80.	LEOPOLD JOKAY	20 ani	1900	Necăsătorit	Anina	
81.	JOHANN SCHNAKOFKY	40 ani	1880	Căsătorit	Celnic	
82.	AUGUST PERIAN	30 ani	1890	Căsătorit	Steierdorf	
83.	RUDOLF KLETSCH	24 ani	1895	Necăsătorit	Anina	(KLEER ?)
84.	ANTON BELODEDICS	21 ani	1898	Necăsătorit	Turnu Severin	
85.	ROBERT HANSL	18 ani	1902	Necăsătorit	Anina	
86.	JOSEF KRATOCHVILL	19 ani	1901	Necăsătorit	Anina	17 ani?

87.	FRANZ MARKO	28 ani	1892	Căsătorit	Anina	
88.	FRANZ TANCSIN	31 ani	1889	Căsătorit	Anina	Tancsik? 28 ani?
89.	ADOLF DEUTSCHER	43 ani	1877	Căsătorit	Boemia	
90.	FERDINAND OTZOFSKY	37 ani	1883	Căsătorit	Celnic	
91.	KARL HUGELSHOFFER	36 ani	1884	Căsătorit	Anina	
92.	JAKOB BLASCHOWSKY	57 ani	1863	Căsătorit	Galiția	
93.	FRANZ BLASCHOWSKY	23 ani	1897	Căsătorit	Anina	24 ani?
94.	VENCEL FEITH	38 ani	1882	Căsătorit	Anina	32 ani?
95.	FRANZ J. CSILLIK	39 ani	1881	Căsătorit	Anina	
96.	JOSEF MATOUSCHEK	33 ani	1887	Căsătorit	Celnic	
97.	ANTON OTZOFSKY	28 ani	1892	Căsătorit	Celnic	
98.	JOHANN KAVALIER	52 ani	1868	Căsătorit	Boemia	
99.	ANDREAS DEBONA	40 ani	1880	Căsătorit	Secul	
100.	ANDREAS LITAVETZ	59 ani	1861	Căsătorit	Galiția	
101.	LUDWIG PASZTUSKA	48 ani	1872	Căsătorit	Anina	PASTYURA?
102.	JANOS BALAZS	25 ani	1894	Căsătorit	Anina	
103.	JOSEF PISCHL	24 ani	1896	Necăsătorit	Anina	22 ani?
104.	ANTON MOLNAR	28 ani	1892	Căsătorit	Anina	
105.	VENCEL ZAIKSEK	28 ani	1892	Căsătorit	Celnic	
106.	JOHANN KÖSZEGY	29 ani	1891	Căsătorit	Anina	24 ani?
107.	LUDWIG DUDAS	42 ani	1878	Căsătorit	Anina	
108.	VENCEL TELLIN	29 ani	1891	Căsătorit	Anina	Decedat 26.06. în Spital
109.	KARL HERCSIK	24 ani	1896	Necăsătorit	Anina	Decedat 26.06. în Spital
110.	STEFAN ERHARTH	29 ani		Căsătorit	Anina	Sasca?
111.	ANDREAS JAVORSKY	25 ani		Căsătorit	Steierdorf	
112.	STEFAN KLEIN	48 ani		Căsătorit	Steierdorf	
113.	GEORG KROMPASKY	30 ani		Căsătorit	Sigismund	
114.	FRIEDRICH SCHÖNER	54 ani		Căsătorit	Steierdorf	
115.	HEINRICH FRONYEK	21 ani		Necăsătorit	Anina	
116.	PETRU ION	42 ani		Căsătorit	Sasca	

	ȘTEFAN					
117.	MIHAI BEȘCA	18 ani		Necăsătorit	Sasca	
118.	DUMITRU TELESCU	51 ani		Căsătorit	Sasca	
119.	ILIE SPOREA	23 ani		Căsătorit	Sasca	
120.	IOSIF SIKER	46 ani		Căsătorit	Sasca	
121.	SEBASTIAN INSTOCK	52 ani		Căsătorit	Sasca	
122.	PETRU ANTON PÂRVU	20 ani		Necăsătorit	Sasca	
123.	IGNAȚIU SPOREA	44 ani		Căsătorit	Sasca	
124.	ALEXA MATEI CARMANCIOC	40 ani		Căsătorit	Sasca	
125.	IACOB CROITOR	30 ani		Căsătorit	Sasca	
126.	NICOLAE MIHAI PETRU	24 ani		Căsătorit	Sasca	
127.	ION DUMITRU TIEK	20 ani		Necăsătorit	Sasca	
128.	ERNEST VIM	29 ani		Căsătorit	Sasca	
129.	NICOLAE PERA	27 ani		Căsătorit	Sasca	
130.	ION CORNESCU	26 ani		Căsătorit	Sasca	
131.	IANCU GÎRLIȘTEAN	36 ani		Căsătorit	Agadici	
132.	NICOLAE N. IZVERNARI	38 ani		Căsătorit	Știnăpari	
133.	ION MIHAI RETEZAN	29 ani		Căsătorit	Știnăpari	
134.	NICOLAE IZVERNARI	19 ani		Necăsătorit	Știnăpari	
135.	PAVEL IZVERNARI	21 ani		Necăsătorit	Știnăpari	
136.	ILIE ANDRIȚOI	24 ani		Căsătorit	Știnăpari	
137.	NICOLAE C-TIN IGNAT	36 ani		Căsătorit	Știnăpari	
138.	DUMITRU C-TIN COPOCEAN	47 ani		Căsătorit	Știnăpari	
139.	ION ILIE BILAV	26 ani		Căsătorit	Știnăpari	
140.	NICOLAE ION ROGOVAN	15 ani		Necăsătorit	Știnăpari	
141.	CONSTANTIN SCÂNTEIE	35 ani		Căsătorit	Oravița	
142.	VASILE COCOȘ BĂIAȘ	20 ani		Necăsătorit	Oravița	
143.	GHEORGHE GRECU	38 ani		Căsătorit	Oravița	
144.	VASILE BRUNIȘ	37 ani		Căsătorit	Oravița	
145.	IOSIF MARCU	38 ani		Căsătorit	Cuptoare	

146.	MIHAI KURIAK	19 ani		Necăsătorit	Carașova	
147.	TUDOR TOMA	16 ani		Necăsătorit	Carașova	
148.	MARIAN WARGA	20 ani		Necăsătorit	Carașova	
149.	IVAN GYURASA	20 ani		Necăsătorit	Carașova	
150.	MARTIN GYURASA	21 ani		Necăsătorit	Carașova	
151.	PETRU MASSIN	27 ani		Căsătorit	Carașova	
152.	ILIE MUNTRANIE	33 ani		Căsătorit	Ciclova	
153.	GHEORGHE C. SURESCU	52 ani		Căsătorit	Ciclova	
154.	PETRU STOLOJAN	40 ani		Căsătorit	Ciclova	
155.	DUMITRU BUTE	42 ani		Căsătorit	Ciclova	
156.	COSTEL DAMIAN	43 ani		Căsătorit	Ciclova	
157.	GHEORGHE NOVĂCESCU	24 ani		Căsătorit	Moldova Nouă	
158.	COSTEL POPESCU	19 ani		Necăsătorit	Moldova Nouă	
159.	ION NISTORAN	39 ani		Căsătorit	Moldova Nouă	
160.	PETRU JOHABICS	30 ani		Căsătorit	Moldova Nouă	
161.	GHEORGHE ȚUȚUIAN	50 ani		Căsătorit	Moldova Nouă	
162.	PETRU STOIAN	42 ani		Căsătorit	Dognecea	
163.	KARL SUPERȘAN	43 ani		Căsătorit	Sasca	
164.	ION NICOLAE STROIA	29 ani		Căsătorit	Cărbunari	
165.	DUMITRU SECLA	24 ani		Căsătorit	Cărbunari	
166.	MATEI SECLA	39 ani		Căsătorit	Cărbunari	
167.	ION MĂNESCU	20 ani		Necăsătorit	Cărbunari	
168.	DUMITRU PETRU STROIA	39 ani		Căsătorit	Cărbunari	
169.	IOSIF SÎRBU	18 ani		Necăsătorit	Potoc	
170.	IOSIF MARCU	27 ani		Căsătorit	Potoc	
171.	PAVEL CHIȘĂRĂU	19 ani		Necăsătorit	Potoc	
172.	TEODOR SURU	33 ani		Căsătorit	Potoc	
173.	DUMITRU PELA	34 ani		Căsătorit	Potoc	
174.	PAVEL TOC I.	40 ani		Căsătorit	Potoc	
175.	PAVEL	35 ani		Căsătorit	Potoc	

	DAMIAN					
176.	JAKOB ZIGMAN	25 ani		Căsătorit	Potoc	
177.	PAVEL MOLDOVAN	28 ani		Căsătorit	Potoc	
178.	PETRU TAMAȘ	27 ani		Căsătorit	Ilidia	
179.	IOSIF MURGU	37 ani		Căsătorit	Ilidia	
180.	IVAN CSIKIRI	26 ani		Căsătorit	Socolari	
181.	ION ȘOLA	20 ani		Necăsătorit	Socolari	
182.	GHEORGHE JURCA	29 ani		Căsătorit	Socolari	
183.	KARL STELZIG	07.06.1889- 30.03.1922			Steierdorf	
184.	DUMITRU GALEA	30 ani		Căsătorit	Dognecea	

La fel de îndurerați au fost și locuitorii din comunele și satele ai căror fii și-au găsit sfârșitul în această catastrofă: Oravița, Sasca, Cărbunari, Știnăpări, Moldova Nouă, Carașova, Ciclova, Potoc, Ilidia, Socolari, Dognecea, Secul, Cuptoare și Agadici.

Solidari, minerii din Valea Jiului au adunat, pentru ajutorarea familiilor îndurerate, peste 2.000 de coroane și muncitorii din Reșița, peste 1.200 de coroane.

În anul următor, întreaga populație a comunei Steierdorf-Anina a comemorat martirii catastrofei. În ziua de 07 iunie, în semn de doliu nu s-a lucrat. Magazinele și prăvăliile au fost închise iar casele au arborat drapele negre de doliu. După masă, la ora 14⁰⁰ aproape toți locuitorii s-au adunat la cele două cimitire (Sigismund și Celnic), în jur de 10.000 de suflete. Fanfara și cele două coruri au interpretat cântece funebre și s-a ținut o slujbă de pomenire a victimelor. Cu această ocazie s-au ținut și cuvântări de către oficialități și conducerea sindicatelor.

Se pare că această catastrofă l-a îndemnat pe compozitorul CORNELIU MEREȘ, fiu de miner din Anina, să compună cunoscutul „Imn al minerilor”. Acest imn este inspirat dintr-un vechi marș aparținând folclorului ceh; bătrânul MEREȘ – tatăl compozitorului fiind venit cu toată familia din Cehia, în preajma Primului Război Mondial la Anina. În anul 1930, cu ocazia comemorării a 10 ani de la catastrofă, se consemnează, pentru prima oară, în ziarul „Minerul” nr.7 din iulie 1930, că s-a cântat „Imnul minerilor”. Înainte de apariția acestui imn, minerii de la minele din Steierdorf-Anina obișnuiau să cânte „Bergmanns Lied” (Cântecul minerului); cântec în ritm de vals care făcea parte din folclorul german. Același compozitor semnează muzica și versurile cântecului „Minerii din Anina”, în anul 1958.

În același an - 1921, la gropile comune din cimitirele de la Celnic și Sigismund s-au construit două monumente funerare, pe care sunt consemnate

numele celor înmormântați aici. Aceste monumente au fost incluse, conform Hotărârii Consiliului Județean Caraș-Severin nr. 35/28.11.1996, anexa nr. 2d, în lista „Monumentelor de artă plastică din județul Caraș-Severin” intrând astfel în regim de protecție. Din păcate, monumentele în cauză nu fost protejate de indiferența liderilor sindicali de la Liga Sindicatelor Miniere Banat care nu au găsit nici fonduri pentru repararea și conservarea acestora. Doar în anul 1992, cu ocazia sărbătoririi a 200 de ani de minerit la Anina și vizitei „Luceafărului huilei” – MIRON COZMA, s-au învrednicit să zugrăvească monumentele în cauză. De atunci acestea sunt în paragină, dovedindu-se astfel un dispreț total față de munca și jertfa înaintașilor noștri.

Au urmat cercetările pentru stabilirea cauzelor care au dus la catastrofă și descoperirea vinovaților. Comisia care a cercetat cauzele exploziei și calitatea explozivului a fost alcătuită din reprezentanți ai Ministerului Industriei și Comerțului, și ai Ministerului de Război. Analiza explozivului s-a făcut în laboratoarele de la Reșița.

Această comisie a constatat, după anchetă și cercetarea documentelor, că explozivul trimis de la depozitele din Valea Jiului era „învechit și rău conservat”, întrebuițarea acestuia în mină fiind mult mai periculoasă decât la suprafață.

În concluzie, comisia, fără a acuza direct pe cineva, a scos în evidență următoarele: „Totuși, dacă din motivele arătate mai sus nu putem face direct răspunzători pe nimeni pentru acest teribil accident, nu putem să nu constatăm o oarecare ușurință în modul de a proceda al tuturora”; fiind vizați – Comisia Militară de Supraveghere a Minelor din Transilvania, Căpitănatul Minier Oravița și Direcțiunea Minelor din Anina.

Desigur că ecourile pe care le-a avut catastrofa nu s-au lăsat așteptate. Presa vremii a acordat spații largi tragediei de la Steierdorf-Anina, mai ales ziarele sindicatelor și cele ale partidelor de stânga, înfierând conducerea minelor și Căpitănatul din Oravița. Sensibilizați de destinul nemilos al ortacilor din Steierdorf-Anina, oamenii au colectat bani și alte ajutoare pentru văduvele și orfanii catastrofei. Cei mai impresionați s-au dovedit ortacii de la minele din țară, cu precădere cei din Valea Jiului, care înțelegeau prea bine prin ce trec locuitorii comunei și familiile victimelor, care știau ce înseamnă viața în subteran.

În sfârșit, după o tăgădnare de 4 ani, în luna mai a anului 1924, la Tribunalul din Lugoj a ajuns pe rol procesul catastrofei de la Anina. Pe banca acuzaților se aflau: șeful Căpitănatului Minier de la Oravița – GEZA NYIRÖ, directorul minelor de la Anina – ing. ANTON HENDRICH și șeful de exploatare de la minele din Anina, ing. CALMANN BIBER. În timpul în care președintele tribunalului citea actul de acuzare, căpitanul de mină GEZA NYIRÖ suferă un atac de cord și moare pe loc. Ședința se suspendă. La reluarea procesului, după câteva zile, totul se desfășoară fără dificultăți, „mortul rămâne vinovat” și conducerea minelor de la Anina este achitată de orice culpă.

Ca un epilog la această catastrofă, aş mai adăuga faptul că unii au susţinut că asasinarea directorului minelor din Steierdorf-Anina, ing. ANTON HENDRICH, la data de 03.04.1927, de către trei indivizi mascaţi, ar fi fost o răzbunare pentru presupusa sa vină în această catastrofă. O altă ipoteză vehiculată printre locuitorii comunei a fost cea a unui asasinat politic. Cu toate că Poliţia a făcut cercetările ce se impun în astfel de cazuri, după doar 4 săptămâni acestea au fost sistate, pisteles urmărite fiind epuizate fără să se găsească făptaşii. În mod surprinzător, peste 8 ani, la închisoarea DOFTANA, unul dintre condamnaţi recunoaşte faptul că a fost unul din cei trei asasini. Astfel, PENCIUC – şeful bandei, LUCA şi VASILE MORARIU, au recunoscut şi acest asasinat, pe lângă multe altele comise.⁹⁷ Mobilul crimei ar fi fost jaful, din locuinţa directorului ANTON HENDRICH lipsind obiecte în valoare de peste 1.000.000 de lei – unul din inele dispărute valorând aproape 120.000 de lei. Totuşi, mulţi dintre locuitorii comunei noastre au continuat să susţină faptul că asasinatul a fost unul politic sau unul pasional, cunoscută fiind rivalitatea dintre victimă şi directorul spitalului, dr. NICOLAE BELU - în opinia acestora, jaful nefiind decât o înscenare. Totuşi, cei mai mulţi locuitori ai comunei şi apropiaţii directorului HENDRICH, inclusiv membrii marcanţi ai P.N.L., au pus asasinatul pe seama acestei rivalităţi, ştiut fiind faptul că ambii râvneau, în aceeaşi măsură, la graţiile d-nei LOUISE HERRMANN.

Şi STEFAN KAPRAL (născ. 07.05.1876, Steierdorf – deced. 26.07.1959, Steierdorf), cel mai longeviv şef al Poliţiei din Steierdorf-Anina (1903-1948), a cercetat această crimă. TIBERIUS HUSZKA, un cercetător al istoriei locale, este de părere că această crimă „a fost comisă de „GARDA NEAGRĂ” (o organizaţie secretă apropiată partidului Naţional-Ţărănesc)”.⁹⁸

08 Iunie 1920 – în „Jurnalul Consiliului de Miniştri” nr. 14.801 este publicat Decretul regal nr. 2.455, prin care Ministerul Comerţului şi Industriei autorizează constituirea societăţii pe acţiuni „Uzinele de Fier şi Domeniile Reşiţa”. La Registrul Comerţului din Bucureşti s-a făcut înregistrarea noii societăţi, sub nr. 338/1920, în prezenţa directorilor societăţii St.E.G., la acea dată: ARPAD HAJTS, VIKTOR JUNGH, dr. EUGEN LINKSZ, ing. ANTON HENDRICH, KARL KNEIPERT, NIKOLAUS BALINT, GEZA HALASZ şi dr. KARL REVAY.

13 OCTOMBRIE 1920 – la mina „RONNA” este accidentat mortal IGNATZ BLISTYAR (13 ani), prins în angrenajul motorului electric de la haldina SCHLUCHT.

04 Iunie 1922 – este inaugurat actualul Cămin Muncitoresc din Anina, început în luna aprilie a anului 1920 şi amplasat în locul în care se găsea o ospătărie şi

⁹⁷ „*Ein nach acht Jahren aufgedeckter Aninaer Raubmord*” = articol publicat în cotidianul „NEUE ZEITUNG” din Timişoara, nr. 162, sâmbătă 20.07.1935, pag. 3.

⁹⁸ TIBERIUS HUSZKA = STEFAN KAPRAL, articol din „ECHO DER VORTRAGSREIHE” nr. 3/2001, pag. 30, revistă lunară a „Asociaţiei Germane de Cultură şi Educaţie a Adulţilor din Reşiţa”.

„Cazinoul funcționarilor”. Construcția, o inițiativă a directorului minelor ing. ANTON HENDRICH, are trei nivele: demisol (210,384 m²), parter (1.088,448 m²) și etaj (740 m²). Suprafața totală desfășurată este de 2.038, 832 m², sala de spectacole având o capacitate de 400 locuri.⁹⁹

13 IULIE 1922 – la mina „KÜBECK” are loc un accident de muncă, în urma căruia își pierde viața 2 muncitori: ANTON ELLINGER și MICHAEL HERRMANN. Acesta a fost ultimul accident mortal de la această mină.

05 DECEMBRIE 1922 – moare, strivit într-o breșă, ing. GEZA VON BENE (*1858). Este înmormântat în cimitirul Sigismund iar, piatra de pe mormânt este tăiată din roca ce i-a curmat viața. Moartea lui a fost una lentă și, cu toate că putea comunica cu salvatorii, nu a putut fi salvat. Chiar și în clipele groaznice dinaintea morții, BENE a rămas calm și a măsurat viteza cu care breșa se închidea, comunicând rezultatele obținute celor de dincolo de locul accidentului.

Marti, 01 MAI 1923 – pentru ultima oară sună sirena de la puțul „KÜBECK”, la orele 05,00; 05,30 și 06,00.

Marti, 15 MAI 1923 – se închide definitiv puțul „KÜBECK”.

1923 – lângă cariera de gresie cuarțoasă liasică de pe Valea THERESIEI, din apropierea puțului „FRIEDRICH”, se construiește o fabrică de cărămizi de beton, cu o forță motrică de 3 CP. și o capacitate de 500 buc/8 ore. Cărămizile de beton, de aici, erau folosite la zidirea puțurilor și galeiilor din localitate.

1924 – la puțul „KOLLOWRATH” este schimbată mașina de extracție, fiind montată o instalație de extracție sistem „KOEPE”, invenție a inventatorului german CARL FRIEDRICH KOEPE (01.07.1835, Bergkamen – 1922, Bochum), pe care a patentat-o în anul 1877, roata de fricțiune având diametrul de 3.200 mm, fabricată de „VICKERS”, din Anglia.

OCTOMBRIE 1924 – însănătoșit, după o gravă boală pulmonară, obersteigerul PETRU ARDELEAN ridică crucea din lemn în intersecția drumurilor Steierdorf-Anina și Sigismund-Valea Theresiei, cunoscută de contemporani ca și „crucea lui ARDELEAN”. În același loc, în luna mai 1995, JOHANN BORICSEK din Steierdorf, ridică altă cruce din beton, lângă cea din lemn. Crucea de stejar a lui ARDELEAN s-a rupt în anul 2007 și, în cele din urmă, a dispărut cu totul.

09 IANUARIE 1925 – în urma ședinței Consiliului de Administrație a societății „Uzinele de Fier și Domeniile din Reșița S.A.” este creat „... un institut de pensii pentru subfuncționarii și maeștrii angajați la întreprinderile sale, precum și pentru acei cari au rămas de pe urma lor”.¹⁰⁰

30 IANUARIE 1925 – este pusă în funcțiune noua mașină electrică de extracție, de la puțul „KOLLOWRATH”, împreună cu noul turn de extracție (din fier) furnizat de către Fabrica de mașini din Reșița.

⁹⁹ SC BEG SRL = *Evaluare imobile. Casa de cultură nr. inventar 100.764*, martie 2003, arhiva SC MINIERA BANAT SA.

¹⁰⁰ „Statutul institutului de pensii pentru subfuncționarii și maeștrii societății UZINELE DE FIER ȘI DOMANIILE DIN REȘIȚA S.A.”, tipografia „Cartea Românească” Timișoara 1925, pag. 3. Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

16 Iunie 1925 – FRIEDRICH STOCSEK, însoțit de căruțașul ROBERT HOVAN, se ducea la mina „PONOR” să plătească salariile muncitorilor de aici, având asupra sa, într-o casetă metalică, suma de 627.000 lei. După ce au trecut de JUMANCA, sub COLONIA CEHĂ, au găsit drumul blocat de un copac căzut de-a curmezișul. Cei doi au oprit căruța ca să găsească o modalitate de trecere. În același moment au fost atacați de 6 bărbați mascați și jefuiți. FRIEDRICH STOCSEK, care s-a apucat să strige după ajutor, a fost ușor rănit de un glonț. Jandarmii, în urma anchetei care a urmat, nu au reușit să dea nici de urma făptașilor și nici de bani.

25 Iunie 1925 – la mina „PONOR” are loc o explozie în subteran, în urma căruia își pierde viața ALBERT LUNGAUER (27 ani) și mai sunt răniți alți 6 muncitori. LUNGAUER a lăsat în urmă o văduvă și doi copii orfani.

11-12 Iunie 1926 – la 11 iunie, perechea regală, Regele României FERDINAND I. de Hohenzollern și Regina MARIA, A.S.R. Principesa ILEANA, însoțiți de membrii ai Guvernului conduși de primul-ministru g-ral ALEXANDRU AVERESCU, vizitează comuna noastră, prilej cu care puțul HUNGARIA (actualul puț I.) este re-botezat în „Puțul Regele Ferdinand I.” de către regină. După ce petrec noaptea la Vila KLAUSE, înalții oaspeți se reîntorc la Anina, de unde, la ora 14⁰⁰, pleacă cu trenul regal la Reșița.¹⁰¹ În data de 12.06.1927, au vizitat și Văliugul.¹⁰²

1926 – la puțul „GUSTAV”, în urma unui accident de muncă, își pierde viața minerul FERDINAND BERGER (23 ani).

03 APRILIE 1927 – după ce o conduce acasă pe doamna LOUISE HERRMANN, în compania căreia a fost la cinematograful de la Căminul Cultural din Anina, până la ora 22³⁰, directorul minelor, ing. ANTON HENDRICH se întoarce la vila sa – actuala Primărie. Paznicul de noapte, ȘTEFAN POPLICEAN, la care se găseau de obicei cheile locuinței, nu era de găsit iar câteva ferestre ale vilei erau luminate. Imediat după ce directorul minelor îl strigă pe paznic, răsună trei împușcături. După aceea, liniște de mormânt. La scurt timp după incident, ajung la vilă doamna JABLANOVSKY (de la HILDEGARDE) și logodnicul acesteia, domnul MORAVETZ, și-l găsesc pe ANTON HENDRICH într-o baltă de sânge. Aceștia alarmează vecinii și anunță spitalul din Anina. Însă, orice ajutor vine prea târziu, iar dr. NICOLAE BELU și dr. GEZA GUHR, ajunși la fața locului, nu pot decât să constate decesul directorului. S-a zvonit că asasinii au fost trei bărbați mascați care l-au împușcat pe HENDRICH, de două ori, cu propria-i pușcă.

12 DECEMBRIE 1927 – Ministerul Muncii, Cooperăției și Asigurărilor Sociale, prin Decizia nr.173.184, semnată de CONSTANTIN I. DINESCU,

¹⁰¹ EMIL GRĂDINARIU, EUGEN BUGEL = *Regele Ferdinand I și Banatul 1925-1926*, album comemorativ editat în anul 1928, tipărit la tipografia A. AUSPITZ din Lugoj.

¹⁰² BUJOR GEORGESCU = *Monografia comunei Văliug*, Editura TIMPUL, Reșița 2004, pag. 34-35.

emite „Regulamentul fostei Case Minieri Frățești de pe lângă Uzinele de Fier și Domeniile din Reșița”.¹⁰³

1927 – la puțul „REGELE FERDINAND I”, în locul celor 3 cazane sistem „MacNicol-Buttner” (cu o presiune maximă de 11 atm, fiecare cazan având 200 m², suprafața de încălzire) este montat un cazan tip „Babcock-Wilcox”, care alimenta atât mașina de extracție cât și un compresor de 1.200 CP.

25 FEBRUARIE 1928 – în urma unei explozii în subteran, la mina „GUSTAV” își pierd viața 4 muncitori: KARL SASZIK (21 ani), VIKTOR KARMAȘIN (19 ani), ION ION PETRE (19 ani, din Sasca) și KOLMAN KALITZKY (35 ani).¹⁰⁴

01 MARTIE 1928 – ing. ADOLF FERRAND (născut la 20.10.1872, Triest) preia funcția de director al minelor din Steierdorf-Anina.

17-18 Iunie 1928 – la galeria de coastă „BREUNER” sunt accidentați mortal: FRANZ KARL KALITZKY (născut octombrie 1888) și FRANZ MOTZIG jr. (născut la 07 octombrie 1874).

04 SEPTEMBRIE 1928 – la puțul „GUSTAV”, pe orizontul VI, în urma ruperii unei grinzi se produce o surpare în care „râznarul” GHEORGHE III BÂTEA își pierde viața.

04 SEPTEMBRIE 1928 – la mina „COZLA” este accidentat mortal minerul GHEORGHE MILOTINOVICIU.¹⁰⁵

17 SEPTEMBRIE 1928 – la mina „TEREGOVA”, în urma surpării unei porțiuni din tavan, minerul GHEORGHE MARIȘESCU își pierde viața.

03 OCTOMBRIE 1928 – la puțul „REGELE FERDINAND I”, regiunea Est, în rostogolul pilastrului de abataj IX „Marta”, își pierde viața minerul HERMANN GUTTWEIN, prins într-o surpare.

16 OCTOMBRIE 1928 – la puțul „GUSTAV”, pe orizontul VI, este prins într-o surpare a abatajului minerul PETER ION MIHAI și își pierde viața. Ortacul acestuia, SIMION TISMONAR scapă cu răni ușoare.

10 NOIEMBRIE 1928 – la mina „BAIA NOUĂ”, minerul C. IOANOVICI cade în puț și își pierde viața.

17 DECEMBRIE 1928 – la puțul „REGELE FERDINAND I”, îngrijitorul FRANCISC KRISCHILINSKY, de la suprafață, cade în silozul de cărbune și moare.

01 IANUARIE 1929 – la puțul „REGELE FERDINAND I”, pe orizontul 5, minerul VENZL BALAT își pierde viața în urma unei surpări produse în rostogolul la care lucra.

12 MARTIE 1929 – la puțul „REGELE FERDINAND I”, minerul FRANCISC MEDELE își pierde viața în urma răsturnării coliviei.

26 MARTIE 1929 – la puțul „FRIEDRICH” (III) este accidentat mortal minerul MIHAI GHIȚĂ BĂIAȘ, în urma unei surpări.

¹⁰³ „Regulamentul fostei Case Minieri Frățești de pe lângă Uzinele de Fier și Domeniile Reșița”, Tipografia „LEEB” Reșița 1928. Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

¹⁰⁴ Schița originală a accidentului se găsește în arhiva autorului.

¹⁰⁵ *Registru evidență a accidentelor 1928-1950*, arhiva SC MINIERA BANAT SA Anina.

25 FEBRUARIE 1930 – la puțul „REGELE FERDINAND I”, minerul SIMEON GUZI și supraveghetorul CAROL GROSS mor asfixiați cu metan (CH₄).

12 MARTIE 1930 – la puțul „FRIEDRICH”, minerul IACOB RAȚĂ este accidentat mortal de o piatră mare desprinsă din tavanul galeriei.

27 MARTIE 1930 – la puțul „REGELE FERDINAND I” moare prins într-o surpare, „râznarul” RUDOLF CSUNDERLIK.

11 APRILIE 1930 – la puțul „GUSTAV”, minerul FRANCISC BERGER își pierde viața, prins într-o surpare.

23 IULIE 1930 – la puțul „REGELE FERDINAND I”, într-o erupție de gaz metan, își pierde viața minerul JOSEF DEVA.

06 AUGUST 1930 – la mina „BREUNER”, la un plan înclinat de pe orizontul III, este accidentat mortal minerul ILIE MUTAȘCU.

04 DECEMBRIE 1930 – după 72 de ani, directorul minelor din STEIERDORF-ANINA, ing. ADOLF FERRAND suspendă sărbătorirea Sfintei VARVARA.

06 DECEMBRIE 1930 – la galeria „BREUNER”, orizontul IV, este accidentat mortal, de o roată dințată, muncitorul FRANZ KAPP (43 ani), din Colonia Evreilor (azi, strada Dealul Frumos). Lasă în urmă o văduvă și 2 copii orfani.

28 MAI 1931 – funcționarul JOSEF SCHMIDT, locțiitorul casierului KARL DOBL, se sinucide cu ajutorul revolverului. Cauza, așa cum s-a stabilit ulterior, a fost un minus de 80.000 lei din casierie.

18 IULIE 1931 – la galeria „BREUNER” este accidentat mortal minerul JOSEF LACKSTÄTTER (26 ani), prins într-o surpare. Victima era căsătorită de doar 10 luni.

09 OCTOMBRIE 1931 – la mina „GUSTAV”, pe orizontul V intermediar, în abatajul „R. CSUNDERLIK” își pierde viața minerul LUDOVIC ERHARDT, prins într-o surpare. În urmă rămâne o văduvă și un copil orfan.¹⁰⁶

27 DECEMBRIE 1931 – urmare unui scurt-circuit, la mina „REGELE FERDINAND I.” a avut loc o explozie a metanului, căreia i-a căzut victimă electricianul FRANZ MEIRICH (42 ani). Victima era căsătorită, avea 1 copil și era membru al fanfarei miniere.

01 FEBRUARIE 1932 – Direcția Minelor din ANINA este mutată la REȘIȚA, împreună cu următorul personal: directorul ing. ADOLF FERRAND, inspectorul superior ing. JOHANN NOVY, secretarul ARPAD KÜCHLER, KARL REPKA, VINZENS THUMA, LUISA SCHREIL și ENGELBERT KONTUR.

25 MARTIE 1932 – la mina „BIGĂR”, au murit, prinși într-o surpare, minerii NICOLAE BUDA și GEORGE CÂLNICEANU.

¹⁰⁶ *Bergmannslos*, articol din ziarul local „BERGHEIMAT” nr. 24/octombrie 1931, pag. 4 – ziar editat de biserica romano-catolică din Steierdorf, tipografia ERNEST DESITS, Oravița.

16 MAI 1932 – la mina „GUSTAV” a fost dat în exploatare noul compresor „INGERSOL”, pentru care a fost construită și o clădire specială. Construirea clădirii a costa 4.000.000 lei și compresorul 8.000.000 lei.

23 AUGUST 1932 – la mina „DOMAN”, orizontul VII, prins într-o surpare, își pierde viața minerul PETRU HAȚIEGAN I.

01 APRILIE 1933 – moare asfixiat, într-un abataj al galeriei „BREUNER”, muncitorul ȘTEFAN MĂNESCU. Ortacul său, PAVEL ALEXANDRU și brigadierul superior JOHANN JUGL n-au mai reușit să-l salveze.

- în aceeași zi și aproape același loc, aproape de puțul auxiliar nr. 1, pe orizontul 7 Breuner, are loc un accident de muncă, în urma căruia SAMOILĂ (SAMUEL) MUSTA își pierde viața. Minerul MUSTA a murit intoxicat, în timp ce urca pe un suitor.

04 APRILIE 1933 – s-a stins brigadierul superior FRANZ HUML în urma unei aprinderi de plămâni. HUML, născut la data de 06.10.1871, era un pasionat cercetător al istoriei locale, membru fondator a mai multor asociații din comuna Steierdorf-Anina și cormaistru. De asemenea, împreună cu brigadierul superior FRANZ SLOVIG, a compus mai multe cântece minerești și marșuri.

03 MAI 1933 – la mina „GUSTAV”, știolna „BREUNER”, este accidentat mortal muncitorul JOHANN WESSELY, în timp ce ortacul său ȘTEFAN DEAK scapă cu viața.

13 IUNIE 1933 – în lămpăria de la puțul „GUSTAV” (putul II.) a avut loc un accident mortal, căruia i-au căzut victime: artificierul ALEXANDRU POIENARIU, din Sasca, și „lămpistul” LUDWIG HANDLOVICS.¹⁰⁷

24 IULIE 1933 – au suferit arsuri grave, la galeria BREUNER, muncitorii: LEOPOLD KONTUR și FRANZ MALINCȘAN. Primul a fost internat 4 săptămâni și al doilea 5 săptămâni la spitalul din Anina.

06 OCTOMBRIE 1933 – la mina „DOMAN” își pierde viața, într-un accident, minerul ALEXANDRU TÖRÖK.

28 NOIEMBRIE 1933 – la mina „DOMAN”, în urma unei erupții de metan, mor afixiați: artificierul MIHAI GHERGUȚA, minerii IOSIF NOBIS și MARIAN HAȚIEGAN, și vagonetarul MIHAI MILA GHERLIȚE.

15 FEBRUARIE 1934 – la puțul „GUSTAV” (II), în galeria direcțională Sud, de pe orizontul intermediar VI-VII, își pierde viața minerul MATEI ION OLARIU.

MAI – IUNIE 1934 – subdirectorul V. POBORAN, de la minele din Anina, face o vizită de lucru la minele SARRE și WESTFALIA, din Germania. „Scopul acestei călătorii a fost cunoașterea exploatărilor de mare anvergură și studiul elementelor tehnice și de organizare cari influențează prețul de cost”.¹⁰⁸

26 IANUARIE 1935 – la „Moara de cărbune” are loc un grav accident căruia îi cade victimă lăcătușul ADALBERT WATTMANN (26 ani). Pantalonii

¹⁰⁷ Schița originală a accidentului se găsește în arhiva Mosoroceanu Cristian-Liviu .

¹⁰⁸ Subdirector V. POBORAN = *Raport de călătorie. Sarre și Westfalia. Mai-iunie 1934*, pag. 1, arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

lăcătuşului se prind într-unul din lanţurile maşinii poreclite „Pater Noster” (Tatăl nostru), tras în angrenaj şi, înainte ca cineva să poată interveni, piciorul lăcătuşului este zdrobit. Accidentatul este dus de urgenţă la spitalul din comună însă nu a mai putut fi salvat. Chinurile groaznice şi durerile insuportabile, prin care a trecut WATTMANN, se sfârşesc la 01 februarie, odată cu decesul acestuia.

06 Iunie 1935 – la mina „SECUL”, supraveghetorul STEFAN BABIAK cade în puţul de aeraj, după ce scara din lemn cedează şi se rupe.

06 Iulie 1935 – urmare neatenţiei în manipulare materialelor explozibile, la puţul „FRIEDRICH”, este grav rănit artificierul JOSEF LANG. În urma rănilor suferite, acesta nu mai poate fi salvat.

04 OCTOMBRIE 1935 – la galeria „BREUNER”, pe un plan înclinat între orizonturile IV şi V, în urma unui incendiu de mină, îşi pierde viaţa alţi 3 muncitori: KARL KONTUR, DUMITRU CRAIOVAN şi TEODOR RUŞOVĂŢ (RUSOVAC).¹⁰⁹ De-abia după ce au trecut două ore de la accident, un miner observă fumul gros şi dă alarma. Lucrările de salvare au fost coordonate de directorul ind. VASILE POBORAN, ing. NOVY şi alţi ingineri din corpul tehnic. Pentru că s-a prăbuşit şi planul înclinat, s-a luat decizia săpării unei noi galerii pentru a ajunge la locul incendiului, galerie la care s-a lucrat 26 de ore. Din păcate, când au fost găsiţi cei trei mineri, erau decedaţi şi carbonizaţi. În urma lor au rămas trei femei văduve, două dintre acestea având şi copii.¹¹⁰

02 DECEMBRIE 1935 – la mina „DOMAN”, minerul NICOLAE VLASICI moare asfixiat.

14 IANUARIE 1936 – îşi pierde viaţa, la mina „REGELE FERDINAND I.”, muncitorul ION MARTA, din Moldova Nouă. Defunctul a lăsat în urmă o văduvă şi 5 copii orfani.¹¹¹

06 APRILIE 1936 – la puţul „REGELE FERDINAND I”, vagonetarul MIHAI MURGU este accidentat mortal, prins între uşa puţului şi o grindă.

14 AUGUST 1936 – la mina „GUSTAV”, minerului ISAK CSILLIK i se face rău. Este urcat în colivie pentru a fi scos din subteran însă, când ajunge la suprafaţă era deja decedat.

03 DECEMBRIE 1936 – la mina „REGELE FERDINAND I.”, minerul HEINRICH DEUTSCHER (24 ani) cade în puţ şi îşi pierde viaţa.

15 MAI 1937 – la galeria „BREUNER” este rănit, de o sârmă ruginită, JOSEF STROCHAL. Deşi părea o rană superficială, la degetul mic de la mâna dreaptă, aceasta s-a infectat şi STROUCHAL moare în chinuri groaznice, la data 20 mai. În urmă rămâne o văduvă şi 2 copii orfani.

16 IULIE 1937 – în noaptea de 15/16 iulie, la puţul „REGELE FERDINAND I.” din Anina (actualul puţ I.) a avut loc un accident care a costat viaţa a 5

¹⁰⁹ *Accidente*. Dosar 130 – arhiva E.M. Anina.

¹¹⁰ *Unglücksfall in der Grube von Anina*, articol din ziarul „Bergarbeiter” octombrie 1935, pag. 4.

¹¹¹ Schiţa originală a accidentului se găseşte în arhiva autorului.

mineri. Datorită exploziei grizuului, 5 mineri au suferit arsuri grave datorită cărora au decedat la spitalul din localitate: maestrul artificier CONSTANTIN CRAIOVAN (41 ani, căsătorit, 3 copii) din Sasca, FRANZ JÄNTNER (46 ani, căsătorit, 3 copii) din Sasca, DUMITRU CÂRJAN (31 ani, căsătorit, 1 copil) din Cărbunari, NICOLAE FLOREA (47 ani, căsătorit, 3 copii) și JOSEF SMUDNI (21 ani, necăsătorit) din Carașova.¹¹² Minerul LUDOVIC RICHTER scapă cu răni ușoare.

IULIE 1937 – conform ziarului „Banater Deutsche Zeitung” din data de 25.07.1937, ANTON OLBRICH, fiul inspectorului superior de la minele din Steierdorf-Anina OLBRICH, obține diploma de inginer minier după absolvirea facultății tehnice „Charlottenburg” din Berlin. În același timp, fratele acestuia ing. ROBERT OLBRICH, absolvent al aceleiași facultăți, și-a luat doctoratul. Ambii și-au finanțat studiile cu banii câștigați prin munca lor.¹¹³

07 AUGUST 1937 – alt accident mortal a avut loc la mina din Anina. Minerul ANTON SCHÖNER (38 ani), de la mina „FRIEDRICH”, a fost strivit de colivie în timp ce încerca să urce ca să iasă la suprafață.¹¹⁴ Se pare că vina accidentului i-a revenit mașinistului, neatent la semnalele lui SCHÖNER.¹¹⁵

23 SEPTEMBRIE 1937 – la mina „PONOR”, moare tânărul ROBERT (RUDOLF) PASCHITKA (19 ani) în urma unui accident cauzat de colivie.

01 OCTOMBRIE 1937 – moare, prins într-o surpare, minerul IANCU PUNGILĂ.

02 OCTOMBRIE 1937 – la puțul „REGELE FERDINAND I.”, moare într-un accident IOAN BĂNCILĂ (37 ani, căsătorit, 3 copii, baptist) din Pătaș.

24 OCTOMBRIE 1937 – a fost montat compresorul mobil „INGERSOLL” la lucrările de sondare de la Pretilcova.

19 DECEMBRIE 1937 – tot la puțul „REGELE FERDINAND I.”, este accidentat grav IOSIF IOVESCU (26 ani, căsătorit de 2 luni), din Bozovici și moare în urma rănilor suferite, 3 zile mai târziu. IOVESCU se mutase de la KIRSCHA la ANINA și era cea de-a treia lui zi de muncă, la mină.

03 IANUARIE 1938 – la puțul „FRIEDRICH”, în urma unei explozii de metan, moare ALEXANDRU IRIMIA (căsătorit, 5 copii) din Potoc, și sunt răniți: ALOIS SCHUBERT, din Sfânta Elena, și JOSEF LÖFF, din Eibental.

13 IANUARIE 1938 - la mina „REGELE FERDINAND I.”, în urma exploziei gazului metan, moare minerul IOSIF II PANDURU (45 ani, din Potoc) și, mai

¹¹² *Dem Gedenken der Resitaer und Aninaer Toten* = Articol din „Arbeiter-kalender 1938” Editat de „Banater Sozialdemokratischen Partei”, pag. 54.

¹¹³ „*Studienrerfolg zweier Brüder aus dem Banat*. Auf der technischen Hochschule in Berlin-Charlottenburg erwarb der nach Anina zuständige ANTON OLBRICH das Ingenieurdiplom für Bergbau. Zur gleichen Zeit unterzog sich sein Bruder ROBERT OLBRICH, der das Ingenieurdiplom bereits vor Jahren erworben hatte, auf derselben Hochschule der Prüfungen, um das Doktorat zu machen. Die zwei begabten jungen Männer sind Söhne des verstorbenen Aninaer Bergoberinspektors OLBRICH, die sich die Kosten ihres Studiums fast ausschließlich selbst erst verdienen mußten.“

¹¹⁴ Ibidem.

¹¹⁵ ARGUS = *Wieder ein Grubenunglück in Anina*, articol din ziarul „Bergarbeiter“. Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

târziu, datorită rănilor grave, moare și minerul IANCU TRAIAN (38 ani, din Moldova Nouă).

22 OCTOMBRIE 1938 – ministrul muncii prof. MIHAI RALEA, însoțit de secretarul de stat EFTIMIE GHERMAN, au vizitat comuna noastră și s-au oprit la Căminul Muncitoresc din Sigismund. Aici au ascultat plângerile muncitorilor și ale pensionarilor din Steierdorf-Anina, după care au plecat la Bozovici.

09 DECEMBRIE 1938 – la mina „GUSTAV”, la ora 17⁰⁰,¹¹⁶ în urma unei împușcări, ia foc praful de cărbune. Sunt grav răniți: PAVEL LAZĂR (49 ani, căsătorit, 1 copil) din Ticvaniul Mic, FRANZ FERDINAND CSUNDERLIK (34 ani, căsătorit, 1 copil) din Steierdorf, minerul DUMITRU ION ANDRIȚOI (37 ani, căsătorit, 6 copii) din Știnăpări, ajutorul de miner FLOREA MATEI BOBOESCU (21 ani, necăsătorit) din Cărbunari și artificierul IACOB VASILE CRISTOI (29 ani, căsătorit) din Sasca. Cu toate că personalul spitalului din Anina a depus mari eforturi să-i salveze, toți cei 5 au decedat. Primul a decedat PAVEL LAZĂR (10.12.1938), au urmat: IACOB CRISTOI și MATEI BOBOESCU (11.12.1938), FRANZ FERDINAND CSUNDERLIK (14.12.1938) și DUMITRU ANDRIȚOI (17.12.1938).

06 IANUARIE 1939 – la mina „FRIEDRICH” din Valea Theresiei, este accidentat mortal minerul VASILE (DUMITRU) POPESCU, din Moldova, strivit de o *muglă*.

04 APRILIE 1939 – la haldina de la puțul „REGELE FERDINAND I” este accidentat mortal LUDOVIC KRIPPNER.

14 MAI 1939 – la Reșița, societatea U.D.R. a organizat o fastuasă festivitate de premiere a angajaților cu vechimea de 35-40 ani. Au fost premiați (medalie, ceas, plachetă și primă între 10-25 lei) 288 de muncitori, suboficieri și funcționari. Din Steierdorf-Anina au fost medaliați: KARL WAGNER, RUDOLF JECSNY, EMIL DJADJO, FRANZ FEJES, JOHANN JASENSKY, FRIEDRICH KOLLMANN, LEOPOLD KRALIK, ANTON TUPY, FRANZ FANTIN, FERDINAND JASENSKY, RUDOLF JASENSKY, JOHANN KONTUR, ANTON KRATOCHVIL, LEOPOLD KROMPASKY, FRANZ JOHANN MAIGUT, ADOLF ROSCHNAFSKY, RUDOLF RUZICKA, FRANZ SAMER, ANTON SCHNABELREITER, MICHAEL MASTYUK, WILHELM ROXNER, JOSEF SALAMON, JOHANN SMANIOTTO, FRANZ VARADY, JOHANN LEOPOLD WETTERNEK, JOHANN WINDBERGER, FRANZ CSILLIK, ANDREAS SCHNABELREITER și FRANZ HRABAK.

25 IULIE 1939 – nu departe de fostul puț „EMILIE”, se începe profundarea puțului „UTERISCH”. La 13 august avea deja o adâncime de 7 m iar, la 06 februarie 1940, atinsese o adâncime de 110 m. Maistru de puț a fost FRANZ KRATOFIL.¹¹⁷

¹¹⁶ *Bergwerksunfall in Anina*, articol din ziarul „Bergarbeiter” nr. 11-12 din noiembrie-decembrie 1938, pag. 3.

¹¹⁷ STEFAN OTZASEK = *op. citată*, pag. 186.

07 SEPTEMBRIE 1939 – deasupra puțului „KOLLOWRATH” se începe săparea galeriei de coastă „SCHWARZENBERG”, pentru exploatarea argilei refractare.

17 OCTOMBRIE 1939 – își pierde viața, într-o breșă la mina „FRIEDRICH”, minerul MATEI FORST (27 ani, căsătorit, 1 copil), prins de o surpare.

01 DECEMBRIE 1939 – moare, într-o breșă din sectorul vestic al minei „REGELE FERDINAND I.”, ION PETRU SCÂNTEIE (49 ani, căsătorit, 4 copii) din Cărbunari, surprins de o surpare.

Luni, 04 DECEMBRIE 1939 – cu ocazia sărbătoririi Sf. VARVARA și la inițiativa ing. WILHELM SLOVIG și ing. NELOUT VINZENS, într-o atmosferă de mare sărbătoare, a fost expus tabloul sfintei la puțul „GUSTAV” (actualul puț II.). Coloana formată din: fanfara minieră, 15 minieri în uniformă de gală cu steagul lor (conduși de brigadierul LEOPOLD KLEMPAR), străjerii, directorul VASILE POBORAN și alți funcționari împreună cu soțiile, elevi, asociații și reuniuni din localitate; a plecat din fața direcțiunii din ANINA spre puțul GUSTAV. Tabloul a fost pictat de WILHELMINE FLORIAN SCHÜTZ.

22 FEBRUARIE 1940 – cade în puț, cu tot cu vagonet (45 m) și moare, la mina „FRIEDRICH”, GHEORGHE DOGARU II (31 ani, căsătorit, 2 copii) din Slatina Nera.

29 IULIE 1940 – în jurul orei 16⁰⁰, o erupție extrem de puternică de apă are loc în subteranul minei din Anina, într-o galerie din zona puțului „GUSTAV”. Talpa întregului orizont, pe care a avut loc erupția, a fost acoperită rapid de ape, pe o înălțime de 50 cm. Au urmat zile de coșmar în lupta cu apele. Timp de 17 zile, din momentul erupției până la captarea completă, s-au scurs 150.000 m³ de apă, în tone ar fi echivalentul producției de cărbune al minei Anina pe un an de zile.¹¹⁸ În urma cercetărilor, s-a stabilit că presiunea de 74 atm. (din spatele digului construit) ar demonstra că nivelul apei este cu 43 m mai sus decât cota gării C.F.R. Anina, undeva aproape de lacul BUHUI. Ca atare, digul din galeria transversală de cercetare a primit numele de „digul BUHUI”.

19 AUGUST 1940 – IUSTIN PETRU (19 ani, necăsătorit), din Sasca, moare într-un accident, la mina „FRIEDRICH”.

12 DECEMBRIE 1940 – la mina „REGELE FERDINAND I.” a avut loc un alt accident minier, în subteran, în urma căruia și-au pierdut viața 4 mineri care lucrau la o breșă: LEOPOLD OPATERNY (45 ani, căsătorit, 2 copii) din Anina, JOHANN KALINA (28 ani, căsătorit, 1 copil) din Șumița, GHEORGHE GHERMAN (28 ani, căsătorit, 2 copii) din Sasca Română și GHEORGHE IZVERNARI (21 ani, necăsătorit) din Cărbunari. Din echipa izolată în urma unei prăbușiri mai făcea parte și FRANZ HERDIG (din Șumița), care însă a putut fi salvat.

12 MARTIE 1941 – la mina „GUSTAV” este accidentat mortal GEORG SEPEL (20 ani) din Potoc.

¹¹⁸ Ing. NICOLAE COSTĂNGIOARĂ = *op. citată*, pag. 128.

13 MARTIE 1941 – moare NICOLAE PELA (39 ani), din Potoc, într-un accident petrecut la mina „REGELE FERDINAND I.”, flancul estic.

07 IULIE 1941 – își pierde viața, într-un accident petrecut la mina „GUSTAV”, minerul MIHAI NICOLAE TULBUREANU (55 ani), din Sasca, care cade cu tot cu vagonet în puțul auxiliar 5 b.

03 AUGUST 1941 - la mina „REGELE FERDINAND I.”, flancul vestic, și-a pierdut viața ANTON KRETZEK (44 ani), în urma unei erupții de metan în suitorul 23, orizontul VI/VII.

15 APRILIE 1942 – tot la mina „GUSTAV”, la același puț auxiliar 5 b, cade în puț vagonetarul IOSIF PANDURU.

09 IULIE 1942 – la gara Anina au ajuns primii prizonieri de război ruși. Cei 200 de tineri au fost spălați și dezinfectați în baia de la puțul „GUSTAV”.

05 NOIEMBRIE 1942 – la mina „REGELE FERDINAND I.”, regiunea Vest, moare, într-un accident la puțul auxiliar nr. 6, JOSEF ANTON SCHMIDT (40 ani) de la HILDEGARDE.

15 APRILIE 1942 – la puțul auxiliar nr. 5 b își pierde viața minerul IOSIF PANDURU.

11 MAI 1943 – în apropierea puțului auxiliar 11, își pierde viața minerul IOAN ARDELEAN, din echipa BAIAS, asfixiat cu gaze.

01 IULIE 1943 – la altitudinea de +729 m, se începe săparea puțului „GLĂVAN”.

01 OCTOMBRIE 1943 – la puțul I își pierde viața minerul ȘTEFAN IZVERNARI, lovit de o grindă.

02 OCTOMBRIE 1943 – FRANCISC JOSEF MOTZIG (42 ani, căsătorit cu BARBARA MAIGUT, 1 fetiță de 11 ani - BERTHA) își pierde viața într-un accident la puțul „FRIEDRICH”, orizontul VI, din Valea Theresiei.

07 DECEMBRIE 1943 – la puțul „FRIEDRICH”, în abatajul stratului intermediar, orizontul VI, își pierde viața KARL MAIGUT (35 ani, căsătorit).

07 MARTIE 1944 – la puțul III, moare, într-un accident, minerul PAVEL BOROZAN, în schimbul III.

08 MARTIE 1944 – în puțul auxiliar 7, moare VICHENTE GOSADZE, după ce cade din colivie, de la orizontul intermediar VI-VII.

21 IUNIE 1944 – la puțul „REGELE FERDINAND I”, la 9 m sub orizontul 6, își pierde viața DUMITRU SECULA.¹¹⁹

21 IUNIE 1944 – la același puț, își pierd viața, prinși într-o surpare a unui suitor, minerul MATEI RETEZAN și vagonetarul MIRCEA MUTAȘCU.

07 FEBRUARIE 1945 – la puțul „REGELE FERDINAND I”, în timpul efectuării unor lucrări la rostogolul nr. 37, este accidentat mortal minerul TOMA VELA.

01 APRILIE 1945 – directorul minelor, ing. VASILE POBORAN și directorul adjunct, ing. ION MARINESCU au fost destituiți de conducerea militară a

¹¹⁹ *Accidente*. Dosar 130 – arhiva E.M.Anina.

comunei. Acestora li s-a imputat faptul că au ajutat armata germană punându-le la dispoziție uleiurile necesare, uleiuri de care ar avea nevoie acum armata română.

03 – 04 APRILIE 1945 - în spatele digului „BUHUI”, din subteranul minei ANINA, apa care curgea prin conducta de trecere prin dig a atins un debit de 1.200 l/min (20 l/sec) și presiunea din spatele digului era de 60 atm. Conducerea minelor a hotărât construirea unui nou dig, la un metru în fața digului existent.

19 AUGUST 1945 – la orele 21¹⁵, în timpul efectuării lucrărilor de redeschidere a blocului „THINNFELD NOU”, pe când lucra la ridicarea unei surpări pe galerie, are loc o explozie căreia îi cad victime: ing. RADU POPESCU, maistrul miner IOAN SÂRBU, și minerii ION MICLĂU, CONSTANTIN CRISTOI, GHEORGHE ȚEPENEU și GHEORGHE BOJINESCU.¹²⁰

14 OCTOMBRIE 1945 – la mina „KOLLOWRATH” s-a accidentat grav pomparul MICHAEL LANG și moare.

17 OCTOMBRIE 1945 – la mina „PRETILCOVA”, în urma unui accident, își pierde viața: artificierul WILLIAM STUBNA și ajutorul de miner TOMA MOISE.

1945 – în atelierele minelor din Steierdorf-Anina sunt reparate mașinile capturate de la „inamic” (fostul aliat!) și trimise pe front.

05 MARTIE 1946 – la puțul „REGELE FERDINAND I”, în abatajul 12 din regiunea Vest, își pierde viața, într-un accident, minerii ȘTEFAN MORARU și IOAN DOBAN.

12 SEPTEMBRIE 1946 – minerul NICOLAE SCHINTEIE cade în puț (?) și își pierde viața.

19 MARTIE 1947 – la puțul VI „GLĂVAN”, cad în puț JOSEF MAKSTOLLER și KARL BRANDSTÄDTER, de la o înălțime de 67 m. MAKSTOLLER moare pe loc iar BRANDSTÄDTER, chiar dacă nu a murit la impact, nu a mai putut fi salvat.¹²¹

05 FEBRUARIE 1948 – la puțul „GHEORGHE APOSTOL” (V) își pierde viața NICOLAE RAICA.

29 MAI 1948 – la puțul „GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ”, în schimbul II, regiunea Est, își pierde viața minerul ION NICOLAE SCÂNTEIE, lovit de o grindă care s-a rupt.

03 IUNIE 1948 – muncitorul FRANCISC MONI se accidentează grav, în mina puțul „GHEORGHE APOSTOL” (V).

11 IUNIE 1948 – U.D.R.-ul, în urma naționalizării, se transformă și își continuă activitatea ca „U.D.R.- Întreprindere Naționalizată” (U.D.R.I.N.), acționarii principali fiind Statul român (6.981.974 acțiuni) și U.R.S.S. (3.010.927 acțiuni). Din punct de vedere juridic, înmatricularea U.D.R.I.N. la „Registrul Comerțului” s-a făcut la 19 februarie 1949, sub nr. 124.461/1949.

¹²⁰ Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *op. citată*.

¹²¹ Registrul Accidentele lucrătorilor 1947-1950, arhiva SC MINIERA BANAT Anina.

21 AUGUST 1948 – la puțul „GUSTAV”, în rostogolul „ANTON BORCEAN” de la orizontul VII, este accidentat mortal ucenicul miner CONSTANTIN ȚUICU, prins într-o surpare.

08 SEPTEMBRIE 1948 – la mina „GUSTAV”, un foc de mină (izbucnit cu 4 zile în urmă) provoacă explozia gazului metan, accidentând grav un miner și rănind alți 8.¹²²

09 FEBRUARIE 1949 – la ora 20³⁰, la puțul „GHEORGHE APOSTOL” (V), orizontul IV, își pierde viața, în urma unei expoziii a gazului metan: artificierul IOAN NISTORAN, ajutorul de miner MIHAI ȘTEFAN CODREA și minerul VASILE RUNCAN.

25 MARTIE 1949 – la ora 15⁵⁵, puțul de aeraj „FRIEDRICH” (puțul III.) – care acum, împreună cu puțul „KOLLOWRATH”, poartă numele de puțul III-IV „ANA PAUKER”, se prăbușește prin clasică „lovitură de acoperiș”,¹²³ surparea lui ducând la importante modificări în schema de aeraj al minei.

01 DECEMBRIE 1949 – minele din Anina trec în administrarea societății mixte „SOVROM – Cărbune”. Societățile mixte de tip SOVROM s-au constituit în România, ca urmare a clauzelor acordului de armistițiu cu U.R.S.S. Aceste clauze au durat până la data de 30.09.1954. „Pentru personalul tehnic al minelor (din Steierdorf-Anina – n.a.) aceasta s-a concretizat, în primul rând, în schimbarea conducerii minei. De data aceasta, conducerea aparținea unui inginer sovietic, iar executanții erau românii”.¹²⁴

10 DECEMBRIE 1949 – la puțul III, deasupra orizontului intermediar VI/VII, își pierde viața GHEORGHE MICLĂU.¹²⁵

13 FEBRUARIE 1950 – la ora 11⁰⁰, în sectorul II al minei Anina, în puțul auxiliar nr. 5, și-a pierdut viața artificierul ION DUMITRU PERA.

24 APRILIE 1950 – la ora 14⁴⁵, la puțul „GHEORGHE APOSTOL”, își pierde viața primitorul de la puț IOAN ANDRIȚOI.

29 MAI 1950 – ajutorul de fochist ADALBERT SCHMIDT își pierde viața în silozul de cărbune.

01 IUNIE 1950 – în anii războiului, lipsa muncitorilor a fost acoperită cu prizonieri de război. După eliberarea acestora, problema forței de muncă a rămas nerezolvată. De aceea, au fost aduși la Anina aproape 1.000 de soldați, un detașament de muncă, pentru a munci în minele din localitate. Printre ei erau și numeroși soldați care au fost prizonieri de război în Siberia și au fost eliberați de-abia în toamna anului 1949. Acum sunt nevoiți să mai muncească încă 3 ani în minele din Steierdorf-Anina. Detașamentul de muncă al „militarilor-mineri” din localitate a fost desființat în anul 1956.¹²⁶

¹²² Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *op. citată*, pag. 190.

¹²³ Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *op. citată*, pag. 166.

¹²⁴ *Ibidem*, pag. 170.

¹²⁵ Accidente. Dosar 130 – arhiva E.M.Anina.

¹²⁶ KARL STEFAN GYURKOVICS = *Steierdorf-Anina. Kleine Chronik 1773-1998*, pag. 27.

20 FEBRUARIE 1951 – la ora 01¹⁰, la mina „GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ” (I), în traversa nr. 30 de pe orizontul VII, își pierde viața ajutorul de miner GHEORGHE ARDELEAN, lovit la cap de o piatră desprinsă din front.

01 MARTIE 1951 – la puțul „GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ” este accidentat mortal VASILE I BORODI, sectorul Investiții, surprins de colivie.

25 MAI 1951 – la ora 08³⁰, la mina „GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ”, în abatajul 45, își pierde viața minerul IOAN ILC, prins într-o breșă.

01 AUGUST 1951 – la puțul „GHEORGHE APOSTOL” (V), minerul FRANCISC KAPIK este accidentat mortal de roca desprinsă în timpul perforării.

07 AUGUST 1951 – la mina „PONOR”, sectorul I, la ora 15³⁰, își pierde viața căzând în puț, minerul de puț FELIX KORNOKOVICI.

10 NOIEMBRIE 1951 – și-a pierdut viața, într-un accident în suitorul 1-321, orizontul VI Est, în apropierea puțului II, ing. DAN M. TEODORESCU.

16 DECEMBRIE 1951 – în jurul orei 22³⁰ se reactivează un foc de mină în blocul „THINNFELD-NOU”, fumul și gazele emanate scurgându-se până la stația de pompare de la puțul auxiliar 5 b, din preajma puțului „GUSTAV”. Din fericire, fiind duminică, nu s-a lucrat însă, pomparul de serviciu moare asfixiat.

15 IANUARIE 1952 – la mina „SINERSIG”, la ora 09³⁰, își pierde viața minerul IOAN SAVU.

22 IANUARIE 1952 – în jurul orei 21³⁰, minerul GHEORGHE M. STANCA cade în puțul auxiliar nr. 4 a, de pe orizontul VI/VII până în jompul de pe orizontul VII și moare.

07 APRILIE 1952 – minerul de puț VICTOR LAȚER coboară pe cablul de extracție spre colivia ieșită din ghidaje, la orizontul I. Alunecă și cade pe colivie, accidentându-se grav. LAȚER moare a doua zi.

02 MAI 1952 – la puțul „GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ”, la ora 01³⁰, în sectorul Est își pierde viața, într-un accident în subteran, minerul NICOLAE TUSSINGER.

14 MAI 1952 – la ora 10³⁰, în sectorul 8 – raionul 3 Sud, regiunea Sigismund, este accidentat mortal minerul IOSIF IANCUȚA, în urma unei surpări.

28-29 Iunie 1952 – cu prilejul Consfățuirii pe țară a muncitorilor mineri, care a avut loc la Petroșani, doi tovarăși de la minele din Anina, ANTON RAICA și ANTONIE RĂȚOI, iau cuvântul și critică vehement și cu „elan comunist” conducerea minei. Mai ales tov. RĂȚOI este foarte indignat de „... acești tehnicieni” și cere ministerului „să verifice și să elimine elementele dușmănoase, care sabotează lupta dârză a muncitorilor și tehnicienilor cinstiți pentru îndeplinirea planului”.¹²⁷ Acesta îi nominalizează pe inginerii: ALEXANDRU POPESCU, PRUNESCU, NICOLAE COSTĂNGIOARĂ, MILIEȘ și NICOLAE OPRIȘA.

¹²⁷ *** = Consfățuirea pe țară a muncitorilor mineri din industria carboniferă. Petroșani, 28-29 iulie 1952, Editura pentru Literatură Politică 1953, pag. 92-97.

30 IULIE 1952 – la ora 11³⁰, minerul IOSIF CESLA cade în puțul auxiliar nr. 6, de la orizontul VI/VII, până în jompul de la orizontul VII și moare.

21 OCTOMBRIE 1952 – la ora 22⁰⁰, soldatul EREMIE KESSLER cade în puțul auxiliar nr. 5, de la orizontul VI la orizontul VII, și moare.

21 OCTOMBRIE 1953 – într-un proces verbal, o comisie a Ministerului Industriei și Comerțului împreună cu Societatea SOVROM-CĂRBUNE, constată necesitatea opririi extracției prin puțul „GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ” (puțul I.) și începerea lucrărilor de recondiționare a puțului.¹²⁸

13 IANUARIE 1954 – la mina „PONOR” are loc o explozie în care își pierde viața cel puțin 18 mineri.¹²⁹ Recuperarea victimelor a durat mai multe zile. Astfel, în ziua de 13.01.1954 au fost găsite corpurile neînsuflețite ale lui: FRANCISC OMACHNE (ora 05⁰⁰); EDMUND SLOVIG, VICTOR ARDELEAN, ROBERT RAHNER și CONSTANTIN POROICOV (ora 07⁰⁰); ISIDOR ȘELARU și VASILE URECHIATU (ora 10⁰⁰). În ziua de 14.01.1954 a fost găsit corpul neînsuflețit al lui IOAN GOȘA (ora 21⁰⁰). În ziua de 16.01.1954, la ora 05⁰⁰, a fost găsit cadavrul lui IOAN DAVIDOIU. Două zile mai târziu, la 18.01.1954, au fost găsite trupurile neînsuflețite ale lui: GHEORGHE MOISE, GAVRILĂ BIHOI și al maistrului miner MATEI COPOCEAN (ora 04⁰⁰); GHEORGHE OBICEANU, MARIN CIOCĂNEL și IOAN OSVALD (ora 14). Și, în sfârșit, în ziua de 20.01.1954 au fost găsite trupurile neînsuflețite ale lui: GHEORGHE ȚEPENEU (ora 01⁰⁰); VASILE SUCIU și IOSIF ORBULESCU (ora 15⁰⁰). Văduva lui ORBULESCU și cei doi copii ai defunctului au primit „un ajutor material” de la Ministerul Cărbunelui.¹³⁰ Ar mai fi de adăugat faptul că FRANCISC OMACHNE s-a născut în localitatea HÖVEL (Germania), la data de 16.08.1915 și nu obținuse cetățenia română nici la sfârșitul anului 1951, deși locuia în România de la sfârșitul Primului Război Mondial.

30 IANUARIE 1954 – se înființează Trustul Minier BANATUL, cu sediul la Anina, care preia patrimoniul de la Societatea „SOVROM-CĂRBUNE”.

01 APRILIE 1954 – minele din Anina intră în cadrul organizatoric al Ministerului Industriei Cărbunelui.

24 MAI 1954 – la puțul „GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ” (puțul I.) se desprinde din zidăria puțului un bloc de cca. 3 tone care, în căderea lui, a deschis peretele puțului până la șist.¹³¹ Urmare acestui accident, a degradării treptate a zidăriei, devierii axului puțului, modificarea secțiunii acestuia și a degradării susținerii puțului, s-a hotărât recondiționarea puțului. Astfel, mina Anina, între anii 1954-1957, a funcționat cu activitate redusă. În subteran s-au executat

¹²⁸ Ing. A. MUNTEANU = *Recondiționarea puțului principal Anina*, Editura Tehnică București 1957, pag. 11.

¹²⁹ Nu am găsit documentație despre acest accident, însă am în arhiva personală schițele cu locul și numele celor 18 victime.

¹³⁰ Conform Adeverinței nr. 66/10.03.1954, eliberată de Comitetul de Întreprindere Steierdorf Ponor. Arhiva autorului.

¹³¹ Ing. A. MUNTEANU = *Recondiționarea puțului principal Anina*, Editura Tehnică București 1957, pag. 14.

lucrări de conservare, producția minei fiind dată din știolne de suprafață și, doar o mică parte, din subteran.

23 MAI 1956 – la mina „PONOR”, în jurul orei 03³⁰, militarul GHEORGHE GANEA (născut la 09.04.1935, Telciu) este surprins, în suitorul 316 de pe orizontul 6, de o scurgere de șist, în timp ce lucra la un pod, și își pierde viața.

23 MAI 1956 – tot la mina „PONOR”, la ora 16⁰⁰, la același punct de lucru, în timpul lucrărilor de salvare a militarului GANEA, este accidentat mortal minerul ION PREDA (născut la 10.11.1920, Socolari). PREDA era căsătorit și avea un copil.

06 Iunie 1956 – la mina puțul V, pe galeria de transport de la orizontul 4, la ora 16⁰⁰, maistrul miner IACOB SPOREA (născut la 14.02.1929, Cuptoare) este prins între un vagonet și un stâlp al galeriei, fiind accidentat mortal. SPOREA era căsătorit și avea 7 copii.

05 Iulie 1956 – în suitorul 1-123, orizontul 6/7, își pierde viața minerul TRAIAN MĂRGĂREANU (născut la 12.01.1921, Lupeni), prins într-o surpare de material mărunț. MĂRGĂREANU era căsătorit și avea doi copii.

10 Iulie 1956 – la mina „PONOR”, la ora 04⁰⁰, în traversa către stratul de pe orizontul 4, se rupe un jug și-l accidentează mortal pe IOSIF E. ILIEȘ (născut la 25.11.1935, Știopi), care venise să măsoare gazele de la fața locului.

16 NOIEMBRIE 1956 – la mina „PONOR”, la ora 04¹⁵, minerul IOSIF CSASZAR (născut la 28.01.1925, Petroșani) cade în rostogolul suitorului nr. 309, de pe orizontul IV, și se accidentează grav. În urma fracturilor suferite, CSASZAR nu a mai putut fi salvat și a decedat.

14 IANUARIE 1957 – în sectorul III Știolne, prins într-o surpare în subteran, la abatajul 424, la ora 15³⁰, ajutorul de miner GHEORGHE FELEA (născut la 23.10.1932, Colonești – Bacău) își pierde viața, pe calea de refugiu.

03 FEBRUARIE 1957 -

12 APRILIE 1957 – în jurul orelor 18¹⁰, la mina „PONOR”, sectorul 1, în timp ce lucra la curățirea pilugilor pentru montarea stâlpilor smulși în urma unei pușcări, din peretele nordic se desprinde un bloc de „circa 7 tone”¹³² și-l accidentează mortal pe minerul FRANCISC VARGA (născ. 12.02.1920, Steierdorfanina). Acesta lasă în urmă o văduvă îndurerată și 3 copii orfani: o fată și doi băieți.

04 MAI 1957 – în sectorul II Vest, la ora 17³⁰, în timpul lucrărilor de profundare la puțul auxiliar 6 A, are loc un accident de muncă, în urma căruia ajutorul de miner CONSTANTIN ȚUȚUIAN (născut la 29.04.1932, Cozmești - Iași) își pierde viața, lovit de chiblă.¹³³

1957 – ostașii care munceau în minele din Anina au părăsit localitatea. Astfel, în acest an au părăsit minele de aici 1.239 de muncitori, dintre care 608 militari. În același timp s-au angajat 1.135 de muncitori noi, adică un deficit de 154 de muncitori.

¹³² Registrul *Accidente I.M. Anina 1956-1957*, arhiva SC MINIERA BANAT SA Anina.

¹³³ T.M.B.Anina = *Accidente 1957-1963*, arhiva SC MINIERA BANAT SA Anina.

12 SEPTEMBRIE 1957 – la puțul I, sectorul II Vest, în timp ce lucra la lanțul chiblei, în puțul 6 A, un vagonet gol cade în puț și-l accidentează mortal pe PAUL MOCANU (născut la 18.04.1932, Stănești – Bacău).

18 DECEMBRIE 1957 – la puțul V, sectorul II, frontul nr. 141, își pierde viața, prins într-o surpare de șist, minerul ION BALOȘIN (născut la 29.04.1921, Slatina Nera). BALOȘIN era căsătorit și avea un copil.

09 MARTIE 1958 – la puțul I, sectorul II Vest, în urma unei surpări produse în abatajul 621 A – sud, la ora 03⁰⁰, are loc un alt accident colectiv de muncă. În urma accidentului, maistrul minier DUMITRU SECULA (născ. 17.02.1917, Știnăpări) și minerul MIHAI NICHIFOR (născut la 01.11.1925, Rădeni – Iași) își pierd viața, vagonetarul SEVER CIOATĂ este accidentat ușor iar NICOLAE NICHIFOR este îngropat doar până la brâu, fără să fie accidentat. În urma decesului maistrului SECULA, rămân 5 copii orfani și o văduvă îndurerată, pe umerii căreia apasă și ratele neachitate pentru casa cumpărată. În ciuda promisiunilor, familiile n-au primit nici ajutor, nici de la întreprindere, nici de la stat.¹³⁴ La rândul lui, NICHIFOR MIHAI era căsătorit și avea doi copii.

08 APRILIE 1958 – la puțul I, sectorul II Vest, la ora 03⁰⁰, pe planul înclinat al lucrării I-274 scapă un vagonet gol care-i accidentează pe IOSIF RUGACI și CONSTANTIN TOPCIU. RUGACI (născut la 18.09.1912, Ilidia) își pierde viața și TOPCIU este rănit grav. CONSTANTIN TOPCIU (născut la 26 septembrie 1926, Poeni – Iași) moare la data de 12 iulie, într-un spital din București.

18 APRILIE 1958 – la puțul V, sectorul II, ora 17⁰⁰, este accidentat mortal mecanicul de locomotivă AURELIAN COCOȘILĂ (născut la 14.06.1939, Fieni), prins cu capul între un „spraiț” și locomotivă.

25 IUNIE 1958 – la puțul V, sectorul II, la ora 14⁰⁰, în urma operațiunii de deblocare a coliviei estice, rămasă blocată deasupra orizontului III, este accidentat grav minerul de puț BĂIAȘ COSTA STOICU (născut la 01.12.1922, Moldova Nouă). STOICU (căsătorit, cu un copil) a decedat, o oră mai târziu, în spitalul din Anina.

18 IULIE 1958 – la puțul I, sectorul II Vest, la înaintarea în steril nr. 127, de pe orizontul 7/8, din tavanul lucrării se desprinde un bloc de piatră care-i accidentează pe minerul ȘTEFAN BALINT (născut la 08.03.1931, Sapordoc – Regiunea Stalin) și vagonetarul HRISTACHE DEDIU (născut la 11.06.1923, Moloșteni – Iași). BALINT a decedat la ieșirea pe puțul principal și DEDIU (căsătorit, un copil) scapă cu răni ușoare.

22 AUGUST 1958 – la mina „PONOR”, abatajul 630 N de pe orizontul 5/6, la ora 17⁰⁰, minerul ANTONIU KRECSIK (născut la 27.01.1934, Steierdofanina) își pierde viața într-o surpare. KRECSIK era căsătorit și avea un copil.

¹³⁴ Conform celor relatate de unul din fii defunctului, DUMITRU D. SECULA.

29 NOIEMBRIE 1958 – la Preparație, muncitorul ANTAL IOV este accidentat grav de un vagonet scăpat pe planul înclinat. În urma accidentului, IOV încetează din viață la 04 decembrie 1958.

16 IANUARIE 1959 – la puțul „GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ”, orizontul VII, vagonetarul VASILE C. CHILIANU (născut la 22.03.1912, Cotoroaie – Galați), încercând să sară în colivie, după darea semnalului de „liber”, este prins între colivie și glisieri, fiind accidentat grav. Urmare rănilor suferite, acesta moare a doua zi.¹³⁵ CHILIANU era căsătorit și avea doi copii.

09 APRILIE 1959 – la mina „PONOR”, sectorul I, la ora 22³⁰, în timp ce monta o armătură în frontul 710, redeschis, se desprinde un bloc de piatră din coperiș și-l accidentează mortal pe ajutorul de miner MARIN MEHEDINȚEANU (născut la 28.09.1927, Balș). MEHEDINȚEANU era căsătorit și avea trei copii.

15 APRILIE 1959 – la mina „PONOR”, la ora 21⁵⁰, în timp ce lucrau la profundarea puțului de aeraj, a avut loc un accident în urma căruia minerul de puț JOSEF GLASER (născut la 25.02.1915, Steierdofanina) și ajutorul de miner JOHANN BIDO (născut la 11.10.1933, Steierdofanina) și-au pierdut viața.

15 APRILIE 1959 – tot la mina „PONOR”, la ora 21⁴⁵, se surpă abatajul 629 S, de pe orizontul 6. Minerul ION ONOFREASA (născut la 02.07.1934) este accidentat mortal, fratele acestuia, vagonetarul GHEORGHE ONOFREASA (născut la 18.04.1938, Rădișca – Suceava) este rănit grav, iar GHEORGHE FLORIȘTEAN și ION DURLAN au scăpat cu răni ușoare. ION ONOFREASA era căsătorit și avea 7 copii.

18 SEPTEMBRIE 1959 – la puțul I, orizontul VI, la ora 23⁰⁰, în timpul extracției de personal, minerul NICOLAE LUMINOSU (născut la 29.03.1918, Bănioara – Timiș) încearcă să sară în colivie, după darea semnalului de plecare și este accidentat grav. LUMINOSU (căsătorit, cu un copil) a decedat a doua zi, în spital, la ora 14⁰⁰.

24 OCTOMBRIE 1959 – la puțul I, la ora 21⁴⁵, în urma unui accident, în subteran, însoțitorul de tren PINTILIE PRISACĂ (născut la 10.07.1931, Adoseni – Suceava) își pierde viața, prins între două trenuri de vagonete, la intersecția traversei de la puțul 6 A cu galeria direcțională de pe orizontul 7.

09 NOIEMBRIE 1959 – la ora 12⁰⁰ își pierde viața,¹³⁶ în urma unei surpări dintr-un suitor de pe orizontul 7/8, sectorul II Vest, minerul AVRAM PLEȘA (născut la 12.11.1933, Albești – Cluj) și vagonetarul VASILE VARGA (născut la 23.05.1938, Supurul de Jos).

22 DECEMBRIE 1959 – la mina „PONOR”, sectorul I, la ora 20⁰⁰, în timp ce se lucra în suitorul 578, s-a intersectat o lucrare veche și s-a produs o surpare, urmată de inundații. În urma acestui eveniment, minerul LICSANDRU

¹³⁵ T.M.B. Anina = *Registrul cu procese-verbale ale accidentelor pe Regiunea Carboniferă Banat 1950-1959*, arhiva SC MINIERA BANAT Anina.

¹³⁶ Ora accidentului diferă în scriptele minei Anina. De pildă, într-un alt registru este specificată ora 13³⁰.

ARSENOIU este rănit ușor însă, ajutorul de miner DUMITRU JELEA (născut la 15.11.1930, Vârful Câmpului – Suceava) este accidentat mortal.

11 IULIE 1960 – la puțul I, la ora 21³⁴, moare într-un accident muncitorul necalificat VASILE OARCHEȘ (născut la 18.03.1927, Salva Năsăud) – sectorul I Est. OARCHEȘ încearcă să urce în colivie după darea semnalului, aceasta a pornit iar muncitorul cade în jompul puțului. Muncitorul era angajat doar de câteva luni, din 03.03.1960, era căsătorit și avea un copil.

08 AUGUST 1960 – la ora 09³⁰, la mina „HILDEGARDE”, în timp ce artificierul GHEORGHE SPOREA controla un front de lucru i-a căzut o grindă în cap, accidentându-l mortal. SPOREA (născut la 13.07.1920, Știnăpări) era căsătorit și avea 3 copii.

1960 – intră în funcțiune noua mașină de extracție cu care a fost dotat puțul „UTERISCH”, tip 2 BM 2.500/R 20 – 3 A. În același timp, în subteranul puțului I, la puțul auxiliar 6 A este montată o mașină de extracție electrică, tip „LONEA”, fabricată la Petroșani.

11 IULIE 1961 – în urma unui accident petrecut în puțul „HILDEGARDE”, la ora 05⁴⁵, vagonetarul CORNEL SCHEDIVETZ (născut la 04.05.1931, Anina) cade în puț și își pierde viața iar minerul PETRU SMEU își fracturează mâna dreaptă. SCHEDIVETZ era căsătorit și avea un copil.

12 IULIE 1961 – la mina „PONOR”, sectorul I, la ora 02³⁰, la tacarea suitorului de străpungere nr. 632, tocmai când montau primul cadru, din front se desprinde un bloc de cărbune, care-l accidentează mortal pe ajutorul de miner GAVRILĂ BUCUR (născut la 12.02.1930, Izmail).

09 AUGUST 1961 – la mina „PONOR”, sectorul I, la ora 03³⁰, în urma unei surpări produse în abatajul 632, ajutorul de miner FRANCISC HANSEL (născut la 23.10.1934, Carașova) nu mai reușește să se refugieze și este accidentat mortal. HANSEL era căsătorit și avea un copil.

01 NOIEMBRIE 1961 – la puțul I, ora 17⁰⁰, pe galeria principală a orizontului VIII, este accidentat grav conducătorul de locomotivă VASILE GANDORE (născut la 23.04.1928, Ivănești). În timpul efectuării transportului de pline, către puț, venind cu spatele, tamponează un poc cu lemn de stejar. O bucată de lemn îi presează capul de locomotivă și, la data de 17 noiembrie, încetează din viață. GANDORE era căsătorit și avea doi copii.

07 NOIEMBRIE 1961 – la puțul 18, ora 17³⁰, CIOBANU MIHAI (născut la 04.06.1925, Frumușica) își pierde viața într-un accident, în timp ce ridică o glisieră în turn, pentru a construi un pod de lucru. CIOBANU era căsătorit și avea un copil.

06 DECEMBRIE 1961 – la ora 18⁰⁰, pe orizontul VII al puțului I, în apropierea traversei 30, își pierde viața conducătorul de locomotivă GHEORGHE SEIBERT (născut la 26.04.1919, Viseri), strivit între un vagonet și un stâlp.

15 FEBRUARIE 1962 – la puțul 18, ora 17⁰⁰, în timpul manipulării vagonetilor din colivie, vagonetarul GHEORGHE DUMITREL (născut la 24.10.1921,

Milimca) cade în jompul de la orizontul VII și moare. DUMITREL era căsătorit și avea 3 copii.

17 AUGUST 1962 – la schimbul II, în timp ce lucrau la suitorul 557, pe orizontul VII, acesta se surpă, minerul ION LACSAN (născut la 08.07.1939, Chereușa) și ajutorul de miner IOSIF NEMETI (născut la 13.03.1924, Pișcolți), își pierd viața. NEMETI era căsătorit și avea 4 copii.

18 SEPTEMBRIE 1962 – la mina „PONOR”, orizontul VII, la ora 02⁰⁰, este accidentat mortal lăcătușul de mină RUDOLF GAISSEL (născut la 03.01.1942, Steierdofanina).

30 NOIEMBRIE 1962 – la puțul V, în preabatajul 804 de pe orizontul 2/3, la ora 12⁴⁵, minerul TEODOR LISIE (născut la 02.10.1924, Sicula) este accidentat mortal de un bloc de rocă desprins din coperiș. ILISIE era căsătorit și avea un copil.

11 IANUARIE 1963 – în jurul orei 03⁰⁰, în traversa I-127 din „Zona Nouă” a minei Anina, își pierde viața minerul CONSTANTIN CROITORU (născut la 02.04.1930, Sasca Montană), accidentat de o rocă desprinsă din tavanul galeriei. CROITORU era căsătorit și avea 2 copii.

11 IANUARIE 1963 – în abatajul 626 S, la ora 18⁰⁰, este prins într-o surpare lăcătușul de mină DUMITRU PETCA (născut la 07.10.1930, Tîrsolț) și moare. PETCA era căsătorit și avea 3 copii.

15 FEBRUARIE 1963 – la ora 12⁰⁰, în incinta puțului „KOLLOWRATH” (IV) își pierde viața maistrul minier FRANCISC ÖSZ, strivit de un copac.

09 MARTIE 1963 – la ora 05³⁰, semnalistul GAVRILĂ SZABO (născut la 11.01.1919, Șimian) își pierde viața după ce cade în puțul auxiliar nr. 6 a, de pe orizontul VII/VIII până pe un pod de protecție. SZABO era căsătorit și avea 4 copii.

29 MAI 1963 – la orele 01⁴⁵, ajutorul de miner IMRE MADY (născut la 07.09.1942) se dezichilibrează, pe când încerca să intre în colivie, și cade în jompul puțului (382 m). Decedatul era căsătorit și nu avea copii.

17 SEPTEMBRIE 1963 – la ora 04³⁰, la puțul auxiliar nr. 13, în timpul extracției, minerul de puț LUDOVIC KOSCHLING (născut la 16.04.1915) cade cu tot cu vagonet în puț și își pierde viața. KOSCHLING era căsătorit și avea 3 copii majori.

29 DECEMBRIE 1963 – la ora 20³⁰, în urma unei surpări produse în abatajul 636 – din sectorul III Vest, ajutorul de miner GHEORGHE TOADER (născut la 01.02.1931) își pierde viața iar minerul ȘTEFAN FERARU (născut la 09.06.1936) este accidentat grav. TOADER moare în timpul lucrărilor de salvare, a doua zi, 30 decembrie. În urma decesului rămâne un copil orfan, soția accidentatului fiind și ea decedată.

22 FEBRUARIE 1964 – la ora 02³⁰, la mina „BAIA NOUĂ” este accidentat mortal minerul RUDOLF PEȘIT.

30 APRILIE 1964 – la ora 14⁴⁵, la puțul orb 18, în urma unui accident, care a avut loc tocmai când încerca să urce în colivia vestică, maistrul minier

GHEORGHE TRANDAFIRESCU (născut la 07.10.1925, Boșești) cade în puț și își pierde viața. TRANDAFIRESCU era căsătorit și avea un copil.

Mai 1964 – la începutul lunii este pusă în funcțiune noua instalație de ventilație, montată la puțul II. Pregătirile și lucrările pentru această mare schimbare în sistemul de aeraj al minelor din Anina au durat aproape 4 ani și au început în iunie 1960. Astfel a fost înlăturată „anomalia” din aerajul minei Anina și s-a putut trece, din nou, la folosirea explozivilor ordinari (Dinamita D.II).

12 SEPTEMBRIE 1964 – la mina „HILDEGARDE”, în schimbul I., în jurul orei 13⁴⁵, a avut loc o puternică erupție de apă în galeria F.111, de la orizontul I. al minei. La ora producerii accidentului, în mină erau 28 de mineri, un lăcătuș, un artificier și un maestru minier. Au pierit minerii: ION IGĂZAN, ION POPESCU, CONSTANTIN UNGUREAN, IOSIF ORBULESCU și GHEORGHE VIRGĂ.¹³⁷ Erupția a avut o intensitate și un debit neobișnuit de mare (50-60 mc/min) și a provocat inundarea orizonturilor într-un timp foarte scurt. Cinci mineri și-au pierdut viața, ceilalți reușind să se evacueze la timp. Trustul Minier Banatul, în „Sinteza procesului-verbal privind avaria și accidentul colectiv”, întocmită după eveniment, indică drept cauză a accidentului interceptarea unor lucrări miniere vechi, precizând că „... pe hărțile vechi nu există figurată o asemenea lucrare”, deși, toți cei implicați au știut de existența ei. În urma acestui accident, la data de 14.11.1964, ing. BUJOR ALMĂȘAN – Ministrul Minelor și al Energiei Electrice, prin Ordinul nr. 1.362, dispune sistarea activității la sectorul minier „HILDEGARDE”, până la „întocmirea de către Trustul Minier Banatul a unui studiu tehnico-economic cu privire la situația rezervelor, la condițiile economice ale acestui sector și la măsurile de siguranță ce trebuie luate pentru prevenirea unor noi inundații”.¹³⁸

08 OCTOMBRIE 1964 – la puțul II, lăcătușul JOSEF DORNSTAUDER (născut la 26.09.1930, Gera-Ciacova), în timp ce curăța separatoarele de curent, este electrocutat mortal. DORNSTAUDER era căsătorit și avea doi copii minori.

1965 – Trustul Minier Banatul este restructurat și se transformă în Întreprinderea Minieră Anina.

1965 – pe flancul vestic al zăcământului de șisturi bituminoase din zona puțului „HILDEGARDE”, s-a deschis o microcarieră pilot pentru cercetarea șisturilor bituminoase. Probe de șisturi din această carieră au fost analizate și testate în scopul întrebuițării lor drept combustibili într-o viitoare termocentrală.

20 AUGUST 1965 – la mina „PONOR”, vagonetarul IOSIF HEGEDUȘ (născut la 31.03.1939, Oradea) este surprins de un bloc de argilă, desprins din tavan, care-l accidentează mortal. HEGEDUȘ era căsătorit și avea 2 copii.¹³⁹

11 NOIEMBRIE 1965 – la mina „PONOR”, în abatajul 809, este prins într-o surpare ajutorul de miner GHEORGHE P. NEGRU (născut la 15.04.1930, Hîrnești) și își pierde viața. NEGRU era căsătorit și avea 3 copii.

¹³⁷ MINA ANINA = *Dosar accidente grave și mortale 1960-1964*, arhiva SC MINIERA BANAT Anina.

¹³⁸ Arhiva autorului.

¹³⁹ E.M. ANINA = *Registru accidente 1964-1967*, arhiva SC MINIERA BANAT Anina.

13 NOIEMBRIE 1965 – la ora 13⁵⁰, în abatajul 607 – stratul 7, din sectorul I Est, are loc o surpare în urma căreia este accidentat mortal minerul PETRU ȘANDOR (născut la 28.06.1929, Călinești). ȘANDOR era căsătorit și avea un copil.

23 APRILIE 1966 – la ora 11³⁰, în sectorul II Vest, orizontul VII, în zona puțului auxiliar nr. 6 A, își pierde viața, într-un accident, conducătorul de locomotivă ADALBERT VASAHLO (născut la 23.05.1925, Anina).

14 IULIE 1966 – la puțul I, sectorul IV Sud, pe orizontul VIII, la înaintarea I 185 N, la ora 01⁰⁵, ajutorul de miner ION P. POPESCU (născut la 13.07.1937, Cursești) este surprins de un bloc de steril și în urma rănilor moare (la ora 06³⁰). POPESCU locuia în Brădet, era căsătorit și avea 3 copii.

16 IANUARIE 1967 – la Atelierul central, secția de prelucrare elemente metalice, VELCA SÎRBU (născut la 21.01.1915, Sasca Română) suferă un infarct miocardic și moare în drum spre spital. SÎRBU locuia în Valea Theresiei și era căsătorit.

24 IANUARIE 1967 – la ora 13⁰⁰, muncitorul necalificat PAVEL MANCIU (născut la 18.04.1936, Ciclova Montană) cade în cap, din camionul tip „BUCEGI” (nr. 21-CS-960), în dreptul puțului III, în timp ce efectua un transport de materiale pentru mină. MANCIU moare, la ora 14³⁰, în spitalul din Anina, lăsând în urmă o văduvă și doi copii orfani.

25 IANUARIE 1967 – la mina „PONOR”, ora 20¹⁵, în timp ce minerul de puț RUDOLF NOVAK (născut la 04.04.1932, Anina) stând pe colivie, schimba un glisier în puțul principal, un bloc de gheață se desprinde de pe pereții puțului și cade pe acesta, fracturându-i coloana vertebrală. În timp ce era transportat la suprafață, brigadierul NOVAK moare și lasă în urmă o văduvă și 3 copii orfani: o fată și doi băieți.

09 MARTIE 1967 – la mina „PONOR”, ora 08⁰⁰, la galeia direcțională nr. 183 Sud de pe orizontul 9, ajutorul de miner NICOLAE PLĂCINTĂ (născut la 10.11.1943, Mălin - Suceava) a fost surprins de câteva roci care s-au desprins din front și l-au accidentat grav la cap. Accidentatul a fost scos la suprafață însă, ajuns la punctul sanitar, a decedat.

1967 - în incinta puțului „GUSTAV” (II), este construită clădirea unei noi stații de salvare. Organizată ca stație de salvare de categoria I, cu un efectiv de peste 25 de salvatori, aceasta a fost dotată cu aparate moderne, cu sală de instruire și sală de antrenamente fizice.

Aparatele izolante, cu circuit închis, cu care a fost dotată această stație erau fabricate în R.D. Germană, modelul „MEDI” (greutatea de 18 kg), de tipurile: 494 B/400 (funcționare 2-4 ore), 17108 (funcționare 2-4 ore) și 17017 (funcționare 1 oră).

Pentru controlul gazelor de mină, stația era dotată cu:

- interferometru ZEISS M-10 (R.D.G.);
- metanometre „AUER” (R.F.G.);
- pompe de gaze poloneze tip WG 2-61 și germane „DRÄGER“;

- fiole indicatoare care funcționează pe principiul schimbării culorii.

20 IANUARIE 1968 – la schimbul III, în jurul orei 01⁰⁰, la mina „COVĂCIA” în galeria 804 de pe orizontul I, a avut loc un accident colectiv de muncă, în urma căruia adjunctul șefului de sector, ing. MIRCEA MOȘIC (născut la 11.02.1937), minerul GHEORGHE AONOFRESEI (născut la 18.04.1938, Răcăleni - Suceava), vagonetarul NICOLAE PAUL (născut la 16.01.1949, Cămărzana - MM) își pierd viața și ION FEDORCA (născut la 28.08.1947, Cămărzana - MM) este grav rănit. Cei patru montau o armătură metalică când tavanul galeriei s-a surpat, fiind îngropați de cca. 50 de tone de argilă.

28 FEBRUARIE 1968 – la mina „BAIA NOUĂ”, ora 09⁴⁵, conducătorul de locomotivă IOAN VLĂTĂNESCU (născut la 11.02.1932, Plavișevița) se accidentează mortal la ieșirea din depou. VLĂTĂNESCU era căsătorit și avea doi copii.

26 APRILIE 1968 – la mina „UTERISCH”, ora 14⁰⁰, vagonetarul IOAN MĂGLI (născut la 23.06.1944, Manoleasa) încearcă să sară în colivie, la orizontul 2/3, alunecă și cade în gol, cu picioarele înainte, și moare.¹⁴⁰

15 MAI 1968 – la ora 18³⁰, în timpul efectuării unor manevre în subteran, în sectorul IV Sud, pe orizontul 7, GHEORGHE TRIȘCARU (născut la 05.08.1948, Avrămești) își pierde viața, fiind prins între locomotiva cu aer comprimat și primul vagonet.

22 MAI 1968 – la puțul Principal (I), la ora 07¹⁴, în timpul perioadei de frânare, mecanicul mașinii de extracție CAROL BLAJOFACHI a auzit o pocnitură puternică și a oprit mașina. Conducerea tehnică a constatat o fisură pronunțată a axului mașinii de extracție. După demontarea axului s-a constatat că acesta era rupt pe „întreaga secțiune a sa”¹⁴¹.

16 Iunie 1968 – după înlocuirea axului mașinii de extracție de la puțul I. și efectuarea unor reparații, la ora 17⁰⁵ s-a început revizia puțului la ambele compartimente. Revizia a fost efectuată de către: ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ, ing. ION VĂCARU, ing. GHEORGHE HULĂ (CERTZEANU) și minierii de puț PETRU ILIA și SOLOMON BELDEA. Începând cu ora 17³⁵, mașina de extracție de la puțul I. Anina a fost repusă în funcțiune.¹⁴²

01 IULIE 1968 – și-a încheiat activitatea sectorul I. de la mina „PONOR”.

26 DECEMBRIE 1969 – în schimbul III, la ora 04³⁰, în sectorul III Vest al puțului I, își pierde viața minerul ALEXANDRU R. DONDOȚI (născut la 14.12.1938, Sâncraiu de Mureș) – asfixiat în fundul de sac al suitorului 567, de pe stratul 7, în care s-a refugiat din cauza unei surpări. DONDOȚI era căsătorit și avea 3 copii.

¹⁴⁰ Dosar *Accidente 1968-1970*, arhiva SC MINIERA BANAT ANINA.

¹⁴¹ Conform „Procesului verbal din 30.05.1968” întocmit de comisia de cercetare a avariei, pag. 3. Dosar din arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

¹⁴² Conform „Registrului pentru reparația mașinii de extracție de la puțul I.”, din arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

31 DECEMBRIE 1969 - 04 IANUARIE 1970 – s-au executat reparații la mașina de extracție pe aburi de la puțul I.¹⁴³

27 MARTIE 1970 – la ora 03⁰⁰, la abatajul 610 – stratul 7, din sectorul II Vest al puțului I, este accidentat mortal ajutorul de miner MIHAI C. BUCHIR (născut la 02.10.1943, Ungureni), prins într-o surpare. BUCHIR era căsătorit și avea un copil.

25 MAI 1970 – la mina „BAIA NOUĂ”, în abatajul cameră nr. 650, la ora 20⁰⁰, are loc o surpare în care-și pierde viața minerul ION MĂGĂREAȚĂ (născut la 26.07.1933, Moțăței). MĂGĂREAȚĂ era căsătorit și avea doi copii.

07 Iunie 1970 – la ora 13³⁰, în sectorul III Vest, la intersecția galeriei 136 cu galeria 470, vagonetarul COSTACHE AȘTEFANEI (născut la 25.09.1935, Grajduri - Iași) este prins între locomotivă și armături, în timpul unei manevre. Accidentatul este transportat la spitalul din Anina dar, la ora 19¹⁰, a decedat. AȘTEFANEI era căsătorit și avea doi copii.

10 SEPTEMBRIE 1970 – la mina „UTERISCH”, sectorul „ROZALIA”, un bloc de argilă, desprins din front, îl accidentează mortal pe minerul OCTAVIAN SAVA (născut la 09.01.1940, Colonești). SAVA locuia în Brădet, era căsătorit și avea 3 copii.

21 MARTIE 1971 – la ora 09⁰⁰, în rampa puțului orb nr. 5 B, în urma unui accident de muncă își pierde viața șeful echipei de lăcătuși, a sectorului Aeraj, NICOLAE I. NEAMȚU (născut la 30.12.1932, Anina). Acesta este sufocat de coloana de conducte φ 250, care la demontare a căzut pe acesta.

14 MAI 1971 – la orele 10⁰⁰, în timpul efectuării transportului pe puț, la puțul GUSTAV (II), s-a rupt cablul estic.¹⁴⁴ Deși în colivia estică se aflau trei mineri, nici unul dintre aceștia n-a avut de suferit de pe urma accidentului.

16 MARTIE 1973 – la puțul Principal (I), la orele 23³⁰, în timpul unei curse cu personalul de revizie, colivia estică s-a blocat în ghidaje la cca. 480 m de suprafață. Momentul înțepenirii n-a fost sesizat de mecanicul mașinii, cablul de extracție încolăcindu-se după colivie pe o lungime de cca. 300 m. Cablul avariât a fost înlocuit până a doua zi, la orele 19⁰⁰.¹⁴⁵

16 MARTIE 1973 – prin Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 273, a fost inițiat un program național de studiere a posibilității de valorificare complexă a șisturilor bituminoase, cu 8 sub-programe, și a fost creat un Colectiv de Conducere al Programului.

02 MAI 1973 – la puțul I, pomparul VASILE IZVERNARU (născut la 09.10.1933, Cărbunari) își pierde viața, prins între ușile de aeraj automate, dintre puțurile 6 A și 13.

10 Iunie 1974 – la mina „COVĂCIE”, pe galeria de transport de la orizontul II, de la gura știolnei către puțul orb nr. 812, la ora 15³⁰, însoțitorul de tren ION

¹⁴³ Ibidem.

¹⁴⁴ Conform „Procesului verbal din data de 19.05.1971” întocmit de comisia de cercetare a avariei, pag. 2. Dosar din arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

¹⁴⁵ Conform „Procesului verbal din 03.04.1973” întocmit de comisia de cercetare a avariei, pag. 2-6. Dosar din arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

IZVERNARI (născut la 13.11.1941, Știnăpări) este accidentat mortal de doi vagoneți tamponați de garnitura aflată în mișcare. IZVERNARI venise la Anina, prin transfer, de la IPEG Sasca, era căsătorit și avea un copil.

07 NOIEMBRIE 1974 – la sectorul IV Sud, la abatajul cameră 696 N, aflat între orizonturile 8 și 8/9, la ora 12³⁰, a avut loc un alt accident de muncă. Minerul ANDREI SZABO (născut la 16.04.1937, Camăr – Sălaj) era pe cale să culbuteze ultimul hont cu cărbune din schimb când pilastrul de cărbune se surpă și minerul cade în suitor, lovindu-se cu capul de armătură. Totodată, din coperiș s-au desprins blocuri de piatră care au căzut pe miner, accidentându-l mortal. SZABO era căsătorit și avea 2 copii minori.

SITUAȚIA ACCIDENTELOR MINIERE **1965-1975**¹⁴⁶

An/Unitatea	Număr salariați	TOTAL accidente	Ușoare	Invaliditate	Mortale
1965					
TOTAL I.M. ANINA	3.551	207	201	3	3
1966					
TOTAL I.M. ANINA	3.324	127	120	5	2
1967					
TOTAL I.M. ANINA	2.947	111	100	9	2
1968					
TOTAL I.M. ANINA	2.620	83	72	4	7
E.M. ANINA	1.000	25	23	1	1
BAIA NOUĂ	250	2	1	-	1
Mina PONOR	71	7	7	-	-
Mina UTERISCH	248	24	22	1	1
Mina COVĂCIE	193	15	10	2	3
Alte secții		10	9	-	1
1969					
TOTAL I.M. ANINA	2.560	40	36	3	1
E.M. ANINA	1.024	20	18	1	1
BAIA NOUĂ	232	4	4	-	-
Mina UTERISCH	263	7	5	2	-
Mina COVĂCIE	211	3	3	-	-
Alte secții	830	6	6	-	-
1970					
TOTAL I.M. ANINA	2.504	51	41	6	4
E.M. ANINA	993	16	9	5	2
BAIA NOUĂ	229	6	5	-	1
Mina UTERISCH	268	10	8	1	1
Mina COVĂCIE	179	13	13	-	-
Alte secții	835	6	6	-	-
1971					
TOTAL I.M. ANINA	2.455	43	35	7	1
E.M. ANINA	977	17	13	3	1
BAIA NOUĂ	234	4	2	2	-
Mina UTERISCH	253	14	13	1	-
Mina COVĂCIE	115	3	2	1	-
	69	3	3	-	-

¹⁴⁶ I.M. ANINA = Situația accidentelor 1960-1975, arhiva SC MINIERA BANAT SA Anina.

Mina COZLA Alte secții	807	2	2	-	-
1972 TOTAL I.M. ANINA	2.498	38	35	3	-
E.M. ANINA	940	15	13	2	-
BAIA NOUĂ	210	2	2	-	-
Puțul V	215	7	7	-	-
Mina UTERISCH	54	1	1	-	-
Mina COVĂCIE	155	6	5	1	-
Mina COZLA	85	4	4	-	-
Alte secții	859	3	3	-	-
1973 TOTAL I.M. ANINA	2.534	37	35	-	2
E.M. ANINA	895	9	8	-	1
BAIA NOUĂ	204	2	2	-	-
Puțul V	217	5	5	-	-
Mina UTERISCH	45	2	2	-	-
Mina COVĂCIE	159	5	5	-	-
Mina COZLA	158	10	10	-	-
Alte secții	856	4	3	-	1
1974 TOTAL I.M. ANINA	2.537	26	22	2	2
E.M. ANINA	900	8	6	1	1
BAIA NOUĂ	200	1	1	-	-
Puțul V + Mina UTERISCH	255	6	5	1	-
Mina COVĂCIE	152	6	5	-	1
Mina COZLA	220	3	3	-	-
Alte secții	810	2	2	-	-
1975 TOTAL I.M. ANINA	2.584	31	26	2	3
E.M. ANINA	888	14	10	2	2
BAIA NOUĂ	190	2	1	-	1
Puțul V	240	1	1	-	-
Mina COZLA	307	6	6	-	-
Mina COVĂCIE	133	3	3	-	-
Alte secții	826	5	5	-	-

08 IANUARIE 1975 – la puțul I, sectorul II Vest, în urma unei surpări la abatajul 608 N, produse la orele 14²⁰, sunt accidentați minerul GHEORGHE GRĂDINARU și ajutorul de miner COSTACHE RADU (născut la 08.04.1929, Băiceni – Iași). GRĂDINARU este salvat după două ore de la accident însă, COSTACHE RADU este găsit de-abia a doua zi, decedat. În urma decesului, rămâne o văduvă neconsolată și 5 copii orfani.

09 OCTOMBRIE 1975 – la puțul I, sectorul II Vest, în galeria transversală nr. 118, la ora 04⁰⁰, pe când se perfora în vederea pregătirii frontului pentru împușcare, burghiul atinge, în vatră, o gaură neexplodată și declanșează o explozie. În urma exploziei, minerul VASILE NICHITUȘ (născut la 07.10.1949, Frumușica) își pierde viața și CONSTACHE NICHITUȘ (născut la 16.04.1935) este grav rănit. VASILE NICHITUȘ era căsătorit și avea un copil.

05 NOIEMBRIE 1975 – la ora 14³⁰, la mina „BAIA NOUĂ”, în abatajul 668 își pierde viața maistrul GHEORGHE GIORGICĂ.

12 MARTIE 1976 – prin Decretul Consiliului De Stat nr. 44/1976 a fost aprobată investiția „Exploatarea în carieră a șisturilor bituminoase de la Anina”.

15 MAI 1976 – la puțul V, la ora 08²⁰, își pierde viața semnalistul cuplător ADOLF FIXNER (născut la 23.04.1950, Anina), în colivia estică.

07 Iunie 1976 – la puțul I, sectorul II Vest, în urma unei surpări produse în abatajul 612, de pe stratul 7, ajutorul de miner GHEORGHE PETRARU (născut la 07.09.1938, Colonești - Bacău) își pierde viața. PETRARU mai avusese un accident în mină, la 17 martie 1971, era căsătorit și avea un copil.

05 IULIE 1976 – la puțul I, la puțul auxiliar nr. 14, la ora 14⁰⁰, ajutorul de minier TOMA BLĂNARIU (născut la 30.08.1944, Vlădeni – Botoșani) cade în jomp, cu locomotivă cu tot și moare. Acesta era căsătorit și avea un copil minor.

1976 – puțul auxiliar „5 KOLLOWRATH” este dotat cu o mașină de extracție electrică, tip „BAMERTH” 2 T 2000/1000, 2x30 kW, fabricată în Ungaria.

1977 – au început lucrările de pregătire pentru deschiderea zăcămintului de șisturi bituminoase, prin defrișarea pădurii din zona viitoareii cariere, între Valea Minișului – la sud, și incinta puțului „KOLLOWRATH” – la nord.

30 IULIE 1977 – la puțul I, sectorul II Vest, la ora 14⁰⁰ a avut loc o surpare în abatajul 601 a. Minerul MIHAI ARIONESEI (născut la 18.04.1943, Frumușica – Botoșani) este prins în surpare. Minerul a fost dezgropat la ora 19¹⁰ și trimis la spitalul din Reșița. De aici a fost transportat la Timișoara însă, în ziua de 02 august, la ora 07⁰⁰, ARIONESEI (căsătorit, cu trei copii minori) a decedat.¹⁴⁷

21 IULIE 1978 – la puțul V, la ora 04³⁰, vagonetarul ILIE GOANȚĂ (născut la 15.04.1951, Văliug) este accidentat mortal de un bloc desprins din abatajul 884. GOANȚĂ era căsătorit și avea doi copii minori.

28 IULIE 1978 – la puțul I, sectorul III Vest, în schimbul IV, vagonetarul GHEORGHITĂ SIMIONESCU (născut la 06.02.1954, Mărășești – Vrancea) în timp ce însoțea trenul, pe galeria 159, este accidentat mortal de un jug.

03 AUGUST 1978 – la galeria de coastă „UNTERISCH”, vagonetarul ION COTOC (născut la 19.08.1939, Boiceni – Iași) este accidentat grav de locomotiva Diesel care venea din sens opus. COTOC (căsătorit, cu 4 copii minori) a decedat, în aceeași zi, în spital.

1978 – aproape de sfârșitul anului, dir. ing. ION VĂCARU a participat, împreună cu toți directorii din minerit, la o ședință de lucru cu ministrul minelor VASILE PATILINEȚ (15.12.1977-30.03.1979). Una din dispozițiile date de ministru, așa cum a notat directorul ION VĂCARU în agenda personală,¹⁴⁸ a fost aceea ca duminică să nu se mai lucreze în subteran, „duminica să fie sfântă” (pasaj subliniat în agendă – n.a.) iar, în ceea ce privește trecerea la schimbul de 8 ore, acest lucru „trebuie să-l ceară minerii”. PATILINEȚ (născut la 21.12.1923) a murit în condiții neelucidate, într-un accident de mașină la Ankara, în anul 1984, existând suspiciuni că ar fi fost ucis de securitate.

¹⁴⁷ Evidența accidentelor de muncă și boli profesionale 1976-1982, arhiva SC MINIERA BANAT SA Anina.

¹⁴⁸ Agenda se găsește în arhiva autorului.

26 DECEMBRIE 1978 – la puțul I, sectorul II Vest, la ora 0³⁰, în abatajul 634 S se produce o „lovitură de coperiș”, prinzându-l pe minerul ANTON GHEORENE. Trupul neînsuflețit al minerului a fost recuperat în ziua de 26 ianuarie 1979.

09 IANUARIE 1979 – la puțul IV, sectorul IV Sud, la ora 22³⁰, minerul brigadier de puț GHEORGHE VLADU (născut la 05.01.1934) este accidentat mortal în colivia estică. VLADU era căsătorit și avea un copil major.

01 MARTIE 1979 – prin Decretul nr. 23/1979, s-a înființat „Întreprinderea Minieră pentru Exploatarea Șisturilor Bituminoase Anina” (I.M.E.S.B.A.), întreprindere de gradul special, încadrată în grupa a III-a de ramură, cu sarcina deschiderii și exploatării zăcămintului de șisturi bituminoase.

09 MARTIE 1979 – la puțul I, sectorul III Vest, la ora 09⁰⁰, este accidentat mortal electricianul CRISTIAN ALEXANDRU, în puțul orb nr. 18, în timp ce urca în colivie, pe orizontul 7.

23 MARTIE 1980 – la puțul I, la ora 13³⁰, în urma unui accident survenit în timpul transportului pe puțul principal, moare ing. șef ADALBERT KÖRNYEI (născut la 09.08.1931, Steierdorfanina). Aflat în compartimentul inferior al coliviei estice, împreună cu FAZEKAȘ, KÖRNYEI este accidentat mortal de una din ușile coliviei, care a sărit din locașul ei, în momentul agățării coliviei de un glisier.

20 APRILIE 1981 – în suitorul 582 N – stratul 2, din sectorul IV Sud, își pierde viața minerul VASILE OREL (născut la 29.02.1936, Lalești – Vaslui) în urma surpării suitorului. OREL era căsătorit și avea un copil major.

13 SEPTEMBRIE 1981 – la puțul I, sectorul III Vest, la înaintarea I 143, de pe orizontul 8, minerul ȘTEFAN COCEAN (născut la 15.05.1937, Slătioara – MM) este accidentat mortal de un bloc de steril, desprins din peretele lateral al lucrării. COCEAN era căsătorit și avea doi copii.

14 IUNIE 1982 – la sectorul IV Sud „KOLLOWRATH”, în urma unei surpări produse la abatajul 683, camera sudică, la ora 10⁰⁰, vagonetarul DUMITRU BOSOANCĂ (născut la 03.03.1957, Dozești – Vâlcea) își pierde viața. BOSOANCĂ era căsătorit și avea doi copii minori.

17 AUGUST 1982 – la puțul I, în sectorul III Vest, în urma unei surpări produse în abatajul cameră 640, minerul MIHAI GÂFEI (născut la 01.09.1932, Toporești – Vaslui) își pierde viața. Trupul neînsuflețit al minerului a fost recuperat, a doua zi, la ora 04¹⁵. GÂFEI era căsătorit și avea 4 copii.

1983 – la mina Anina s-a introdus comunicarea prin interfon, ușurând fluxul informațional al activității desfășurate în subteran.¹⁴⁹ În același timp, puțul auxiliar 14 este dotat cu o mașină de extracție sovietică, tip 2 T 300.

20 IUNIE 1983 – la puțul I, în sectorul III Vest, la ora 20⁰⁰, pe galeria 162, de pe orizontul 7/8, vagonetarul COSTICĂ D. CHIVU (născut la 06.07.1949, Cotu-Lung – Brăila) este prins între trenul de goale și armătură, fiind rănit grav.

¹⁴⁹ AGENDA MINEREASCĂ 1984 a Întreprinderii Miniere Anina, pag. 10.

Accidentatul a fost transportat la spitalul din Anina, unde i s-a făcut o radiografie și transfuzie, apoi trimis, cu ambulanța, la Reșița. Din păcate, la ieșirea din Anina, CHIVU (căsătorit, un copil) a decedat.¹⁵⁰

12 IANUARIE 1984 – la puțul V, în abatajul de argilă nr. 871, la ora 12⁰⁰, în timp ce lucra cu mașina de încărcat, minerul ARON VASS (născut la 06.03.1947, Firtănuș – Mureș) este accidentat mortal de un bloc steril, desprins din coperiș. VASS era căsătorit și avea doi copii.

08 MAI 1984 – la puțul I, în sectorul II Vest, la ora 04⁰⁰, în urma unei surpări produse în zona abatajului 605 A, își pierde viața, îngropat în șist, minerul MITREA CORNEA (născ. 29.12.1945, Colonești – Bacău). Văduva și cei 4 copii orfani n-au beneficiat de nici un ajutor, nici de la sindicat, nici de la întreprindere.

23 OCTOMBRIE 1984 – la puțul I, la ora 13⁵⁰, pe când se efectua transportul personalului pe puț, printr-o manevră greșită a mecanicului mașinii de extracție, MIHAI BARACTARU, coliviile pornesc în sens invers. Din fericire, nu a decedat nimeni însă, au fost accidentați 45 de oameni.¹⁵¹ Colivia de la suprafață, încărcată cu oameni, se izbește de pragul de protecție din turnul puțului, pe când cea din subteran lovește podul de sub orizontul 7 – ambele colivii și etaje fiind ocupate de personal. Cablul de extracție se rupe iar colivia de la suprafață rămâne suspendată în dispozitivul de siguranță din turn.

22 DECEMBRIE 1984 – la puțul I, în galeria de bază a abatajului 641, din sectorul III Vest, vagonetarul ION TANASELLA (născut la 04.07.1957, Clopotiva – hunedoara), în timp ce dirija vagonetele cu cărbune, este accidentat grav de un vagonet. TANASELLA (căsătorit, cu doi copii minori) moare în spital.

16 IANUARIE 1985 – la mina „COZLA”, la ora 22³⁰, minerul VALENTIN M. NECHITA (născut la 05.03.1955, Boroaia – Suceava) își pierde viața, în urma surpării produse în abatajul cameră nr. 616. NECHITA era căsătorit și avea trei copii minori.

22-27 AUGUST 1985 – problemele ridicate de vechea mașină de extracție și accidentul din 23.10.1984, au dus la grăbirea schimbării mașinii de extracție de la puțul I. După adâncirea puțului la orizontul VIII. și o pregătire minuțioasă, s-a trecut la schimbarea mașinii vechi cu una nouă, de fabricație sovietică, tip 2 MK 5000. După 74 de ani de funcționare, vechea mașină de extracție cu aburi și-a făcut ultima cursă în ziua de 23.08.1985, la ora 08³⁰. La 27 august, noua mașină a făcut prima ei cursă, cu personal.

19 SEPTEMBRIE 1985 – la mina „COZLA”, în schimbul III, însoțitorul de tren GHEORGHE IORGA (născ. 01.12.1950, Dalboșeț), în timpul executării unei operațiuni de repunere pe șine a unui tren deraiat, este accidentat grav. În

¹⁵⁰ Evidența accidentelor de muncă, arhiva SC MINIERA BANAT SA Anina.

¹⁵¹ Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = op. citată, pag. 211.

urma acestui accident, IORGA a fost pensionat și încadrat în gradul II de invaliditate.¹⁵²

01 MAI 1986 – activitatea minieră pentru combustibili solizi din Banat a fost reorganizată și a fost înființat Combinatul Minier „BANAT” Anina, în componența căruia intră exploatarea miniere de la: Anina, Doman, Cozla, Baia Nouă, Sinersig, Mehadia-Bozovici, Lupac, I.M.E.S.B.Anina, și subunitățile: U.U.M.R. Anina, Baza de Aprovizionare și Transport Anina, Cedomal, etc.

02 IULIE 1986 – la I.M.E.S.B. Anina, sectorul perforare-puşcare, la ora 09¹⁵, în timp ce executa un manșon la cablul electric de 6 kV, electricianul ALEXANDRU RADU (născut la 17.08.1958, Tina – Vâlcea) este electrocutat mortal. RADU era căsătorit și avea un copil minor.

23 DECEMBRIE 1986 – la sectorul IV Sud, în urma unei surpări produse la abatajul 678 N, la ora 04⁰⁰, este surprins vagonetarul MIHAIȚĂ TUDOR (născut la 21.10.1956, Alexandria - Teleorman). Deși accidentatul a fost scos din zonă la ora 18⁰⁰, în timp ce era transportat la spital a decedat.

1986 - în cadrul Combinatului Minier „BANAT” Anina, la Stația de Salvare de categoria a-I-a, erau încadrați: „31 de salvatori operativi, 3 salvatori în formare, un medic și 4 organe de control și îndrumare”.¹⁵³ La acea dată, șeful stației de salvare era inginerul mecanic ALEXANDRU HORVATH. Întreținerea și pregătirea aparaturii de salvare era asigurată de un singur lăcătuș.

23 IANUARIE 1987 – la I.M.E.S.B.Anina, cariera nr. 4 de descoperță, la ora 02⁴⁰, ANTON DRĂGAN (născut la 04.08.1948, jud. TIMIȘ) conducătorul unei autobasculante de 50 t, intră în derapaj și este accidentat grav, decedând în drum spre spital. DRĂGAN era căsătorit și era tatăl a doi copii.

02 MARTIE 1987 – la puțul V, ora 10⁰⁰, în momentul deblocării coliviei (rămasă blocată din cauza unui glisier căzut), datorită șocului produs, conducătorul de locomotivă ION REMETEA (născut la 28.05.1935, Mocerș) este aruncat, din colivie în jompul puțului, cca 50 m. În urma acestui accident, REMETEA își pierde viața lăsând în urmă o văduvă și doi copii orfani.

14 IULIE 1987 – la I.M.E.S.B.Anina, la ora 10⁰⁰ în carieră, în timp de dirija un excavator, m.m. topograf ADOLF LANGER (născut la 02.06.1941, Anina), ferindu-se de cupă, cade pe spate de pe taluz și se lovește cu capul de un bolovan. LANGER, căsătorit, cu doi copii, își pierde viața, în urma accidentului.

02 AUGUST 1987 – la I.M. „COZLA”, la ora 12³⁰, în timp ce lucra la demontarea unui pod fix de pe puț, semnalistul promitor CONSTANTIN DOREL PAVEL (născut la 01.08.1967, Argetoaia – Dolj) cade în puț, circa 100 m, și își pierde viața.

12 AUGUST 1987 – la suprafață, pe placa puțului I – circuitul de transport de la suprafață, la ora 10³⁰, cuplătoarea ELENA FÜZER (născută la 21.04.1958,

¹⁵² Inspector de Stat ing. PETRU BIRO = *Proces-verbal de cercetare din 22.07.1986*, Dosar „Protecția Muncii”, arhiva E.M. Anina.

¹⁵³ Inspector de Stat Ing. PETRU BIRO = *Proces-verbal din 09 august 1986*, pag. 10, E.M.Anina, Dosar Protecția-Muncii. Arhiva E.M.Anina.

Comănești – Bacău) își pierde viața, în apropierea culbutorului, după ce este lovită de 5 vagonete care rulau liber. FÜZER era căsătorită și mama a doi copii minori, unul de 5 ani și celălalt de 10 ani.

17 AUGUST 1987 – în sectorul III Vest, abatajul cameră 640, în urma unei surpări, minerul MIHAI GÂFEI își pierde viața.

23 FEBRUARIE 1988 – chiar în rampa puțului I, la orizontul VIII, în urma unui accident își pierde viața mecanicul de locomotivă ION POSTENIUC (născut la 13.10.1947, Lita – Teleorman), fiindu-i strivită cutia craniană între vagonete. POSTENIUC era căsătorit și tatăl a doi copii.

25 MARTIE 1988 – la puțul IV, suitorul 581, la ora 18⁰⁰, vagonetarul GHEORGHE IANCUȚA (născut la 26.03.1961, Lăpușnicul Mare) cade până în galeria de bază, de la cca 20 m. IANCUȚA, căsătorit și tatăl unui copil, moare a doua zi, chiar de ziua lui de naștere, în spitalul din Reșița, la ora 07³⁰.

17 OCTOMBRIE 1988 – la I.M. „COZLA”, punctul de lucru „BIGĂR”, la ora 17⁰⁰, în suitorul 502, de pe orizontul 600, se desprindeneunj bloc de steril din tavan și-i accidentează mortal pe: minerul VICHENTE LISSI (născut la 04.11.1948, Berzasca) și ajutorul de miner IULIAN TIRIBOC (născut la 28.05.1958, Tecuci – Galați).

22 OCTOMBRIE 1988 – la I.M.E.S.B.Anina, în incinta „PONOR”, la ora 08³⁰, în timpul efectuării unor manevre, un „BELAZ” o accidentează mortal pe MINERVA TISMĂNARU (născută la 09.05.1945, Cacova).

21 DECEMBRIE 1988 – la mina „LUPAC”, în abatajul cameră 606 N, la ora 11¹⁰, în timpul executării unor lucrări la repararea unor armături și montarea unui jug, se desprinde roca din tavan și-l accidentează mortal pe vagonetarul LIVIUS TRUIA (născut la 16.02.1950), din Goruia.

22 IULIE 1989 – la I.M. „COZLA”, în abatajul cameră 619 D, la ora 21³⁰, este accidentat grav, la cap, minerul DĂNILĂ PÎRVU (născut la 26.03.1958). PÎRVU moare în spitalul Berzasca, la ora 22³⁰, lăsând în urmă o văduvă și trei copii minori, orfani.

23 SEPTEMBRIE 1989 – la mina „BAIA NOUĂ”, în abatajul cameră 670, la ora 18³⁰, se rup armăturile 2 și 3, se produce o surpare a sterilului care-l îngroapă pe minerul ION MICȘONIU (născut la 12.09.1940, Podeni – Mehedinți). În urma accidentului, MICȘONIU (căsătorit, cu 2 copii majori) își pierde viața.

30 OCTOMBRIE 1989 – în sectorul III Vest al puțului I, în suitorul I-262 A, maistrul miner GHEORGHE CHIȚESCU se sinucide, prin spânzurare.

1989 – dintr-un total de 39 de accidente (27 în subteran și 2 la suprafață), înregistrate la Întreprinderea Minieră Anina, nici unul nu este mortal și doar 1 cu invaliditate gr. II.

05 IANUARIE 1990 – la puțul V, ora 09⁰⁰, în timp ce transporta o breșă, de la circular spre rampa puțului, STEFAN BIDO (născut la 24.12.1962, Anina) alunecă pe gheață și cade, lovindu-se la cap. În urma ccidentului, două zile mai târziu, BIDO a decedat.

14 MARTIE 1990 – Guvernul României emite Hotărârea nr.267/689 prin care se stabilește că: începând cu data de 01.02.1990, „programul de lucru al personalului din unitățile miniere este de 5 zile pe săptămână”, personalul din subteran lucrează în schimburi de 6 ore, etc.

19 APRILIE 1990 – la puțul I, pe orizontul X, la galeria I-163 Sud, la ora 16³⁰, are loc un accident colectiv de muncă, în urma unei explozii, datorată atingerii cu tija perforatorului a explozivului dintr-o gaură încărcată. CONSTANTIN MARCEL GODINEL (născ. 31.12.1957, Băilești – Dolj) își pierde viața iar, ANDRONIE DIACONU și VASILE ADRAGĂI sunt răniți.¹⁵⁴

29 IUNIE 1990 – pe orizontul IX al sectorului IV Sud, la ora 08⁰⁰, minerul ȘTEFAN NEACȘU (născ. 12.10.1946, Bîlta), în timpul transportării unei granituri de vagonete pline către puțul 5 K, stând în picioare, în cabina locomotivei, și-a prins capul între tocul ușii de aeraj și placa de bord a locomotivei. NEACȘU își pierde viața lăsând în urmă o văduvă și un copil major orfan.

25 IULIE 1990 – la mina „BOZOVICI”, la ora 15¹⁰, din tavanul abtajului cameră 6001 V s-a desprins o muglă care l-a accidentat mortal pe minerul CHIRILĂ RÎMNICEANU (născut la 05.03.1938, Găgești – Vrancea). RÎMNICEANU era căsătorit și avea un copil major.

04 DECEMBRIE 1990 – după căderea regimului comunist, se sărbătorește din nou „Sf. VARVARA” la mina ANINA. Slujba religioasă oficiată de preotul ortodox DAMIAN TUDOR și gustările au fost organizate la puțul I. în prezența conducerii, a liderilor sindicali, a reprezentanților Primăriei orașului și a unui număr mare de angajați. După aceea, în frunte cu fanfara minieră, cei prezenți s-au deplasat la Biserica ortodoxă din ANINA și au participat la slujbă, în timp ce fanfara cânta în parc.

22 DECEMBRIE 1990 – la I.M. „COZLA”, la ora 04⁰⁰, a fost găsit asfixiat vagonetarul VALENTIN DAVID (născut la 30.12.1967, Rădăuți-Prut), în suitorul 526, la 3 m deasupra galeriei de bază. DAVID era căsătorit, soția acestuia fiind însărcinată.

26 MARTIE 1991 – la I.M. „MEHADIA”, la ora 23⁵⁰, pe galeria I 100, cuplătorul SIMION BLIDARU (născut la 19.02.1941, Valea Bolvașnița) este accidentat mortal de doi vagonați deraiați. BLIDARU era căsătorit și avea doi copii.

18 IULIE 1991 – la puțul I, în abatajul 665 din zona suitorului 565, la ora 02⁴⁵, în urma unei surpări își pierde viața vagonetarul IOAN COLER (născ. 01.08.1957, Cotnari - jud. Iași).

01 AUGUST 1992 – se sărbătorește, în orașul Anina, 200 de ani de minerit. Cu acest prilej, orașul a fost vizitat și de liderul minerilor („Luceafărul huilei”) MIRON COZMA.

¹⁵⁴ Registrul de evidență a accidentelor de muncă 1989-1997. Arhiva Exploatării Miniere Anina, pag. 14.

1992 - personalul Stației de Salvare, de la puțul II, era compus din: ing. VASILE POPA – șef stație, ing. CONSTANTIN CUCU CĂLUGĂRU – adjunct șef stație, sing. SIMION BERCI – șef grupă, sing. GHEORGHE TARASOF – șef echipă, VIOREL VELICU – șef echipă, PETRU DINU – șef echipă, salvatorii - VASILE BĂLAN, NICOLAE STOICU, sing. ADRIAN BURLUI, PAVEL NOVĂCESCU, NICOLAE RUS, GHEORGHE ILIE. Echipa de la puțul V, era formată din: MIHAI CIUMAN – șef echipă, OLIMPIU MĂLAN – salvator, ION NIȚIȘOR – salvator, ION GÂRJAN – salvator în formare.¹⁵⁵

12 MAI 1993 – la mina „BAIA NOUĂ”, în abatajul 612 din galeria „DELIA”, la ora 08³⁰, s-au rupt grinzile de susținere nr. 2 și 4, provocându-se o surpare în urma căreia au fost accidentați mortal: minerul LAZĂR VELIMIROVICI (născut la 06.01.1965) și vagonetarul GHEORGHE STRĂLUCIUC (născut la 20.01.1970). VELIMIROVICI era căsătorit și avea doi copii.

17 IULIE 1993 – la mina „KOLLOWRATH” (puțul IV), la ora 13⁰⁰, în timp ce făceau revizia puțului orb nr. 5, cablul de extracție se agață într-o moază și se rupe, accidentându-i mortal, în cădere, pe minierii de puț ION OLARIU (născut la 18.10.1949, Șopotul Vechi) și GHEORGHE URSU (născut la 03.01.1961, Orbeni – Bacău). Ambii erau căsătoriți, OLARIU având doi copii iar URSU un copil.

29 DECEMBRIE 1993 – la ora 12³⁰, la puțul I, în timp ce curăța pereții silozului stației de înnămolire, ION BEJEREA (născ. 17.08.1971, Poienile de sub Munte, MM) a fost surprins de fandroma care alimenta silozul și îngropat în cenușă. Își pierde viața, lăsând în urmă o văduvă.

31 DECEMBRIE 1994 – conducerea administrativă a **Sucursalei Miniere „Banat” Anina** este compusă din: ing. ROMULUS NICOLAESCU – director general adjunct, ing. LADISLAU ANTAL – director tehnic, ing. CONSTANTIN COPĂCEAN – director comercial, ec. ANGELA CHERESCU – contabil șef, ing. DAN STROESCU – inginer șef electromecanic, ing. CORNEL BĂDĂU – inginer șef investiții, ing. NICOLAE CĂLĂMARIU – inginer șef aeraj, protecția muncii și a mediului și geologul DUMITRU ANESCU – geolog șef. Structura **Sucursalei Miniere „Banat” Anina** este următoare: **Exploatarea Minieră Anina**, cu două sectoare de producție – director ing. VASILE OLTEAN; **Exploatarea Minieră Cozla**, cu două sectoare de producție: Cozla și Baia Nouă – director delegat ing. GHEORGHE MARIȘESCU; **Exploatarea Minieră Mehadia-Bozovici**, cu trei sectoare de producție: două la Mehadia și unul la Bozovici – director ing. IOAN MIRICĂ; **Exploatarea Carieră de huilă cu șist Doman și mina puțul V Anina (E.C.A.)**, care are în componență și mina de antracit din Lupac – director ing. CONSTANTIN ARHIRE; **Baza de Aprovizionare Anina și Baza de transport și Atelierele Centrale Anina**. În ceea ce privește conducerea **Ligii Sindicatelor Miniere din Banat (L.S.M.B.) Anina**, aceasta era compusă din: sing. ADRIAN

¹⁵⁵ E.M.ANINA, Stația de Salvare = *Nota de informare nr. 3.962/18.05.1992*, Dosar „Dispoziții 1992”, arhiva E.M.Anina.

BURLUI – președinte, ION MOLDOVAN (E.C.A.) – vicepreședinte, ing. ELENA COPĂCEAN (TESA) – secretar. Consiliul de Coordonare al **Ligiî Sindicatelor Miniere din Banat** este compus din: VASILE BĂLAN (E.M.A.), IOAN PÂRVU (E.M.Doman), IOAN CHIRÎTESCU (E.M.Cozla), FRANCISC CSISZLER (Baia Nouă), IOAN ȘUVEȚI (Bozovici), NECHIFOR STOLOJESCU (E.M.Mehadia) și NICOLAE ROȘIANU (Sindicatul minier de la Baza de transport auto și Atelierele Centrale).¹⁵⁶

24 IANUARIE 1995 – conform adresei nr. 414, emisă de Exploatarea Minieră Anina, inventarul lucrărilor miniere existente la începutul anului 1995, era: galerii = 26.300 m; suitori = 900 m; plane înclinate = 150 m; puțuri = 3.500 m; remize locomotive = 95 m; depozit exploziv = 30 m; case mașini de extracție = 90 m și galerii apă = 730 m.¹⁵⁷

21 OCTOMBRIE 1995 – Consiliul Local, Liga Sindicatelor Miniere și Sindicatul Minier Anina organizează sărbătorirea Jubileului de 130 ani de la înființarea fanfarei minere din Anina.

01 IANUARIE 1996 – Exploatarea Minieră Anina, din cadrul Sucursalei Miniere BANAT Anina, avea un efectiv de 984 de oameni: TESA – 41, maiștri – 36 și 907 – muncitori.¹⁵⁸

04 MARTIE 1996 – la E.C.Anina, sectorul „DOMAN”, la ora 14³⁰, în timp ce electricianul WILIAM KOMISAR (născut la 11.12.1957, Anina) făcea o mufă la un cablu de 6 kV, în preajma excavatorului EKG nr.20, este electrocutat grav. KOMISAR, căsătorit și tatăl unui copil minor, în urma arsurilor de gr. IV și electrocutării a decedat, în aceeași zi, la ora 19³⁰, la Spitalul Județean Reșița.¹⁵⁹

16 OCTOMBRIE 1996 – la mina „MEHADIA”, sectorul II, la ora 16⁰⁰, în abatajul cameră 631, se rupe jugul și armătura, accidentându-l mortal pe ajutorul de miner CONSTANTIN POSTENIUC (născut la 19.10.1962). POSTENIUC era căsătorit și avea un copil minor.

26 IANUARIE 1997 – la ora 09⁰⁰, electricianul de mină SIMION HOLECSEK (născ. 15.07.1949, Anina) face o intervenție la instalația electrică a turbo-compresorului, în celula de 6 kV, aflat sub tensiune, „... fără folosirea echipamentului individual de protecție electroizolant...”¹⁶⁰ și este electrocutat mortal.¹⁶¹

13 MARTIE 1997 – la Exploatarea Minieră ”COZLA”, la Depozitul central de materii explozive, de la suprafață, în timp ce-și făcea nevoile fiziologice, muncitorul necalificat JIVA TICARTICI (născut la 23.05.1948) se

¹⁵⁶ În „Curierul Văii Jiului” An II, nr. 136 din 02.12.1994, pag. 4-5.

¹⁵⁷ O copie a adresei se găsește în arhiva CRISTIAN-LIVIU MOSOROCEANU.

¹⁵⁸ *Stat de funcții valabil de la 01 ianuarie 1996*. O copie se găsește în arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

¹⁵⁹ Ing. VINTILESCU STELIAN = *Proces-verbal încheiat la 19.03.1996, cu ocazia cercetării accidentului de muncă suferit de electricianul KOMISAR WILIAM, în data de 04.03.1996, în cariera Doman, sector Cărbune, ECA Anina, Sucursala Minieră Banat Anina, R.A.H.Petroșani*, pag. 1-16.

¹⁶⁰ E.M.ANINA, sector Aeraj = *Extras din procesul-verbal de cercetare a accidentului de muncă mortal suferit de HOLECSEK SIMION la data de 26.01.1997 din cadrul sectorului Transport Electro-Mecanic nr. 1.507/18.03.1997, Dosar Nr. 6 – Procese-verbale cercetare accidente, Sector II Vest, Arhiva E.M.Anina*.

¹⁶¹ Registru de evidența accidentelor de muncă 1997-2001. Arhiva Exploatării Miniere Anina, pag. 1.

dezechilibrează și cade, lovindu-se cu capul de un bolovan. În urma loviturii, TICARTICI a decedat, lăsând în urmă o văduvă și 2 copii majori.

14 APRILIE 1997 – Guvernul României emite Ordonanța de Urgență nr. 9, „cu privire la unele măsuri de protecție pentru persoanele ale căror contracte individuale de muncă vor fi desfăcute ca urmare a concedierilor colective prin aplicarea programelor de restructurare, privatizare, lichidare”.

19 AUGUST 1997 – Guvernul României emite Ordonanța nr. 22, care reglementează problema plăților compensatorii acordate personalului disponibilizat din minerit. Ordonanța este semnată de: VICTOR CIORBEA – Prim-Ministru, CĂLIN POPESCU-TĂRICEANU – Ministru de Stat, Ministrul Industriei și Comerțului, DORIN NICOLAE PÂRVU – Ministrul Muncii și Protecției Sociale și MIRCEA CIUMARA – Ministru de Stat, Ministrul Finanțelor.

03 SEPTEMBRIE 1997 – directorul Exploatării Miniere Anina, ing. VIRGIL IORGA-CURPĂN emite Dispoziția nr. 397, prin care sunt disponibilizați, la cerere, 204 de angajați. Dintre aceștia, doar două persoane sunt de la T.E.S.A.¹⁶²

24 SEPTEMBRIE 1997 – la Exploatarea Minieră Anina, prin Dispozițiile nr. 403 și 404, ambele semnate de directorul ing. VIRGIL IORGA-CURPĂN, mai sunt disponibilizați, tot la cerere, încă 164 de angajați.¹⁶³

03 DECEMBRIE 1997 – la ora 11⁰⁰, în rampa puțului I, la orizontul VIII, în timp ce încerca să deblocheze un vagonet plin, COCOR NĂSTASE MIȘUCĂ (38 ani) este surprins de un alt vagonet și accidentat mortal. În urma accidentului rămâne o văduvă și 3 copii orfani.

24 SEPTEMBRIE 1998 – în sectorul III Vest al minei Anina, la ora 10³⁰, după ce a controlat abatajul 672, în rampa puțului 18, orizontul 7/8, în urma unui atac de cord, moare șeful de sector, ing. ION BÂRSĂIAN (născut la 01.02.1958).¹⁶⁴

25 MARTIE 1999 – Guvernul României emite Hotărârea nr. 199, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 134/01.04.1999. Conform acestei hotărâri, zona minieră Moldova Nouă – Anina este declarată zonă defavorizată, pentru o perioadă de 10 ani.

21 IULIE 1999 – la mina „COZLA”, la ora 08³⁰, are loc un accident colectiv de muncă, în amonte de Depozitul de materiale explozive, în urma căruia își pierd viața: șef sector Aeraj CONSTANTIN PETRESCU (născut la 07.06.1960, Buzasca), șef depozit material exploziv PETRU AVRAMOVICI (născut la 06.08.1957) și artificierul IOȚA PETROVICI (născut la 05.02.1960, Svinița). Toți trei erau căsătoriți, PETRESCU avea un copil minor iar ceilalți doi aveau câte doi copii: PETROVICI – doi copii minori și AVRAMOVICI – doi copii majori.

¹⁶² O copie a Dispoziției și a Anexei 1, adică lista nominală a disponibilizaților, se găsește în Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

¹⁶³ Copie în Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

¹⁶⁴ S.M.Banat Anina = *Registru unic de evidență a accidentelor de muncă 1997-2002*, Arhiva SC MINIERA BANAT SA Anina.

02 NOIEMBRIE 1999 – conform Dispoziției șefului minei Anina, ing. DĂNUȚ POGAN, nr. 216, se desființează sectoarele II și III Vest, formându-se un singur sector: Producție. De asemenea, sectorul Administrativ este desființat.

Luni, 03 IANUARIE 2000 – începând cu această dată, toate actele și deciziile fostei Sucursale Miniere Banat ANINA se emit sub noua titulatură Societatea Comercială Minieră BANAT S.A. ANINA în urma Hotărârii A.G.A. nr.13/26.11.1999 și Ordinului Ministrului Industriei și Comerțului nr.3077/13.12.1999. Astfel, mineritul din Anina iese (din nou) de sub tutela Văii Jiului, din punct de vedere administrativ. Sindicatele din localitate rămân în continuare afiliate Ligii din Valea Jiului.

31 IANUARIE 2000 – la mina LUPAC, în timp ce efectua revizia zilnică a puțului și tăia gheața de pe pereții puțului, minerul VASILE HABA se dezichilibrează și cade de pe colivie în puț, pierzându-și viața.¹⁶⁵

14 FEBRUARIE 2000 – conform Deciziei directorului general al S.C. Minieră BANAT S.A. Anina, ing NICOLAE CĂLĂMARIU, nr. 23/14.02.2000,¹⁶⁶ este modificată structura organizatorică a societății. Astfel, numărul de posturi aprobate este: E.M. Anina = 580 (530 muncitori, 30 personal TESA, 20 maiștri); E.M. Ponor = 260 (225 muncitori, 24 personal TESA, 11 maiștri); E.M. Baia Nouă = 390 (352 muncitori, 25 personal TESA, 13 maiștri). Deci, totalul pe societate = 1.316 (1.155 muncitori, 117 personal TESA, 44 maiștri).

18 SEPTEMBRIE 2000 – la ora 09⁰⁰, în galeria I 160, orizontul 8/9, sector III Vest, se accidentează mortal vagonetarul NICOLAE ENE (născ. 05.03.1967) – chiar în timpul unui control efectuat de către Inspekția Muncii, Inspectoratul Teritorial de Muncă Caraș-Severin.¹⁶⁷

05 FEBRUARIE 2001 – la ora 11³⁰, în rampa de încărcare a Preparației E.M.Anina, are loc un accident colectiv de muncă, în urma căruia, ing. VASILE POPA (născ. 19.04.1961, Vaslui) și maistrul electro-mecanic EMIL PRAȚA (născ. 25.05.1951, Anina) sunt grav răniți în urma căderii lor pe terasamentul căii ferate, de la o înălțime de 4 m.¹⁶⁸

22 SEPTEMBRIE 2001 – urmare programului de închidere a unor mine de pe teritoriul orașului, turnul puțului de la Puțul V. este tăiat și trântit la pământ, la ora 10¹⁰.

05 OCTOMBRIE 2001 – antreprenorul general S.C.ACOMIN S.A. Cluj – Grupul de șantiere BIHOR și subantreprenorul S.C. Sfânta Varvara SindCom S.R.L. Anina, au terminat închiderea puțului DAVID. Puțul DAVID era la o altitudine de +622,450 m și avea o adâncime de 222 m (cota subteran = +400,450 m).

21 NOIEMBRIE 2001 – este rândul turnului puțului „UTERISCH” să fie tăiat.

¹⁶⁵ S.C. MINIERĂ BANAT Anina = *Nota informativă nr. 907/08.02.2000*, Dosar „Dispoziții S.C.M.B.-S.A. Anina” – arhiva E.M.Anina.

¹⁶⁶ E.M. Anina, Dosar „Dispoziții S.C.M.B.-S.A. Anina” – arhiva E.M.Anina.

¹⁶⁷ I.M., I.T.M. Caraș-Severin = *Proces verbal de control nr. 314/22.09.2000*, Dosar „Dispoziții S.C.M.B. S.A. Anina”, arhiva E.M.Anina.

¹⁶⁸ V.N. = *Accident de muncă la Mina Anina*, articol din cotidianul „Timpul” nr. 29 din 06.02.2001.

NOIEMBRIE 2004 – s-a terminat rambleierea puțului „KOLLOWRATH” (IV).

FEBRUARIE 2005 – subunitățile S.C. MINIERA BANAT S.A. Anina întocmesc „Programul de restructurare 2005-2010”, care cuprinde și fișele tehnice ai anului 2004. Astfel, putem extrage următoarele date: ***Exploatarea minieră Anina*** – producția brută realizată = 114.183 tone, producția netă realizată = 97.895 tone, număr personal = 613; ***Exploatarea minieră Ponor*** – producția brută realizată = 360.700 tone, producția netă realizată = 268.251 tone, număr personal = 228; ***Exploatarea minieră Baia Nouă*** – producția brută realizată = 57.950 tone, producția netă realizată = 56.000 tone, număr personal = 255.¹⁶⁹

20 MAI 2005 – la mina Anina (puțul I.), în timpul extracției de cărbune de la orizontul 8/9, efectuat cu mașina de extracție de la puțul orb nr. 14, are loc un accident de muncă în urma căruia maistrul minier GHEORGHE DELIBAȘA și-a pierdut viața.¹⁷⁰

2005 - personalul Stației de Salvare, de la puțul II, era compus din: ing. PETRE CIMPOIER – șef stație, ION DUNĂRINȚU – adjunct șef stație, ing. DĂNUȚ POGAN – organ control, ing. CRISTIAN PRISECARU – organ control, și salvatorii: MIHAI IANOȘ VEREȘ, ION REMETEA, ION SMÂNTÂNICĂ, ILIE ASAFTEI, ȘTEFAN IFRIM, COSTEL OPRIȘAN, MIHAI MARGHIOALEI, ȘTEFAN NECHITA, AVRAM MUNTEANU, DOREL TIRON, MIRCEA SURUGIU, CRISTIAN ANTAL, ALIN ASAFTEI și IONEL PURDELEA.¹⁷¹

CATASTROFA MINIERĂ DIN 14.01.2006

Societatea Comercială **MINIERA BANAT S.A. Anina** a fost constituită în urma Hotărârii AGA a CNH Petroșani nr. 13/26.11.1999, unic acționar fiind Ministerul Industriei și Comerțului, cu un număr total de 443.526 de acțiuni (valoarea nominală a unei acțiuni fiind de 10 RON).¹⁷² Activitatea acesteia, la începutul anului 2006, se desfășura în cadrul a 3 exploatări miniere: ***1. Exploatarea minieră Anina*** – producătoare de ulei energetic sortat, cu o capacitate de 120.000 tone/an (!). Activitatea unității este subvenționată de stat. Condițiile geo-miniere nu permit utilizarea unor tehnologii avansate sau mecanizate, metodele de exploatare folosite fiind cele clasice, echipamentele și utilajele din uz sunt învechite, din punct de vedere moral.

¹⁶⁹ Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

¹⁷⁰ Dosarul „130 Accidente” din Arhiva S.C. Miniera BANAT S.A., Exploatarea Minieră, biroul T.P.G.T.

¹⁷¹ E.M.Anina, Stația de Salvare = *Registrul nr. 1, Tabel cu personalul stației*. Arhiva E.M.Anina.

¹⁷² Conform statisticii Ministerului Economiei și Comerțului – Oficiul Participațiilor Statului și Privatizării în Industrie, 31.12.2004.

2. Exploatarea Minieră Baia Nouă – producătoare de uilă sortată, cu o capacitate de 60.000 tone/an, realizată în două mine: **Mina Baia Nouă (jud. Mehedinți)** și **Mina Cozla**. Mina Cozla, datorită epuizării rezervelor de cărbune și cheltuielilor mari de exploatare, și-a încetat activitatea începând cu data de 01.04.2004. Producția extrasă și prelucrată la Mina Baia Nouă se transportă auto până în portul Orșova, de aici fiind încărcată în vagoane CFR și livrată beneficiarului SE Electrocentrale SA Deva. Activitatea de producție a acestei unități este subvenționată de stat.

3. Exploatarea Minieră Ponor – este producătoare de cărbune energetic din cariera Doman, la o capacitate de 370.000 tone/an, și argilă refractară, exploatată din subteran, la o capacitate de 10.000 tone/an. Cărbunele energetic, extras din cariera Doman, este prelucrat în cadrul carierei și transportată auto la rampa Mociur (din Reșița), de unde este livrată în vagoane CFR către beneficiari. Argila refractară se prelucreează în limitele de concentrație și granulație solicitate de beneficiar, producția depinzând de cererea de pe piață. Prin structura sa, această unitate are posibilitatea efectuării de prestări servicii către celelalte unități ale societății, chiar către terți, și nu este subvenționată de la bugetul statului.

Zăcământul de uilă din Anina este încadrat în clasa a III-a de dificultate geologică, extragerea minereului făcându-se de la o adâncime de peste 1.100 metri, de la suprafață.

Acest zăcământ este exploatat de **S.C. MINIERA BANAT S.A. Anina**, printr-una din subordonatele societății – **Exploatarea Minieră Anina**.

Mina Anina este clasificată ca **mină de categoria a II-a**, după emanațiile de metan și de categoria a I-a, după degajările de bioxid de carbon – conform avizului acordat de INSEMEX Petroșani, aviz INSEMEX DC-C-05.103 din 07.12.2005. Din punct de vedere al tendinței de autoaprindere, zăcământul de uilă de la Anina se încadrează în categoria a II-a iar, în zona nordică (zona în care sectoarele II Vest și III Vest exploatau cărbunele) uila se încadrează în categoria II b, cu „**tendință pronunțată de autoaprindere**”.¹⁷³

La Exploatarea Minieră Anina, cele mai importante straturi exploatate în ultimii ani sunt str. 7 și 8, cu o grosime medie de 2,0-2,5 m. Dificultățile exploatării zăcământului, gestionarea necorespunzătoare a fondurilor,¹⁷⁴ firmele „căpușă” și nepăsarea unor lideri de sindicat au dus la degradarea condițiilor de muncă ale minerilor, ciuntirea drepturilor acestora și, nu în ultimul rând, la distrugerea iremediabilă a viitorului mineritului în bazinul carbonifer Anina. În asemenea condiții, nu era decât o chestiune de timp până când cineva va plăti pentru toate acestea. Din nefericire, ca în majoritatea cazurilor, au plătit oameni nevinovați și încă scump – cu VIAȚA!

Astfel, în ziua de 14.01.2006, la puțul I., în sectorul III Vest al minei, a avut loc o puternică explozie. Catastrofa s-a petrecut la ora 05³⁰, la

¹⁷³ COMISIA DE CERCETARE A MMSSF București = *Proces verbal de cercetare din 05.04.2006*, pag. 9.

¹⁷⁴ CORPUL DE CONTROL AL MEC București.

abatajul 686 de pe orizontul VIII, cu puțin timp înainte de terminarea schimbului IV, al zilei de 13 ianuarie.

Plasarea muncitorilor la acest abataj se făcea în mod „aleatoriu”,¹⁷⁵ neexistând o brigadă organizată. În data de 13 ianuarie 2006, inginerul conducător formație de lucru, ing. EPURE IOAN, a repartizat la acest abataj 6 muncitori: SCHNEIDER VIRGIL – miner, MARIȘESCU GHEORGHE – miner, IZVERNARIU MATEI – muncitor necalificat, VÎNĂU DANIEL – vagonetar, STRACHINĂ MARCEL ȘTEFAN – ajutor miner și BĂLAN DANIEL CRISTIAN – ajutor miner.

În aceeași dată și același schimb, la galeria transversală 186 N de pe același orizont și nu departe de abatajul 686, au fost repartizați muncitorii: MINCĂ MARIAN – miner, DRĂCEA RELU – vagonetar și MARC IOAN VASILE – vagonetar.

La nivelul orizontului VIII al sectorului III Vest, activitatea de transport era asigurată de mecanicul de locomotivă WALDKOHR IOAN VICENȚIU și însoțitorul GOGA OCTAVIAN NICOLAE SORIN.

În jurul orei 05³⁰, s-a produs o explozie, în urma căreia au decedat 7 persoane și alte 7 au fost accidentate cu incapacitate temporară de muncă.

Imediat după producerea exploziei și evacuarea personalului din subteran, s-a interzis intrarea în subteran din cauza concentrației de gaze și a fumului toxic emanat.

După alarmarea conducerii unității, a factorilor de decizie, la fața locului s-a deplasat echipa de salvatori ai Exploatării Miniere Anina. Salvatorii, ajunși pe galeria direcțională 134 N, au găsit 5 persoane decedate și 5 accidentați. Aceștia din urmă au fost scoși la suprafață și transportați la spital. Măsurătorile efectuate pe această galerie, de către salvatori, au indicat „următoarele concentrații de gaze: CH₄ – 0,3%; CO – 0%. În suitorul 586, deasupra oriz. 8, concentrația de CH₄ a urcat până la valoarea de 10%, la cca. 8 m de baza suitorului.”¹⁷⁶ Datorită pericolului, „șeful formației de salvatori a dispus retragerea salvatorilor pe același traseu pe care au intrat”.¹⁷⁷

După evacuarea întregului personal din subteran și în urma verificărilor efectuate, s-a constatat lipsa a două persoane: MATEI IZVERNARIU și GHEORGHE MARIȘESCU. Ambele persoane au fost declarate dipărute.

A fost constituit, de urgență, Comandamentul de lichidare a avariei, format din: ing. TEODOR BALA – director E.M.Anina, ing. GABRIEL BONDOC – șef sector Aeraj, ing. ȘTEFAN TOMIȚĂ – ing. șef electro-mecanic și ing. ION SUTU – șef sector II Vest.

¹⁷⁵ COMISIA DE CERCETARE A MMSSF București = *Proces verbal de cercetare din 05.04.2006*, pag. 11.

¹⁷⁶ *PROGRAM DE LUCRU 183/14.01.2006*, întocmit de Conducătorul Comandamentului de Lichidare a Avariei, ing. TEODOR BALA. Arhiva Exploatării Miniere Anina.

¹⁷⁷ *Ibidem*.

De asemenea, s-a format o nouă echipă de salvatori, din care au făcut parte: ing. PETRE CIMPOER – E.M. Anina, ing. ALEXANDRU CÂMPEANU – Inspecția Muncii București, ing. SORIN HOLLINGER – C.N.H. Petroșani, ing. ION DĂBULEANU – S.C.S.M. Petroșani, MIKLOȘ DOMOKOȘ – S.C.S.M. Petroșani, ing. ADRIAN TRUȚĂ – INSEMEX Petroșani și tehnicianul EMERICH CHIUZAN – INSEMEX Petroșani.

Această echipă a coborât în subteran, sub protecția aparatelor izolante, și s-a deplasat la locul exploziei având misiunea să-i găsească pe cei doi dispăruți, sperându-se că vor fi găsiți în viață. Apropiindu-se de locul exploziei, controlând permanent atmosfera, salvatorii au găsit:¹⁷⁸

- în galeria 143 S, ușile de aeraj nr. 2 și 3 smulse din tocuri, depuneri de praf de cărbune și steril;

- la intrarea în traversa 143 B, haine, măști de autosalvare și genți cu alimente;

- vagonete răsturnate, bandaje căzute din tavan, conducte de aer și apă căzute pe vatra lucrării;

- la intersecția cu transversala 143 S, pe str. 6, au găsit corpul neînsuflețit al lui MARC IOAN VASILE;

- la 50 m de la intersecție, au fost găsite trupurile neînsuflețite ale lui DANIEL CRISTIAN BĂLAN și VIRGIL SCHNEIDER;

- la 4 m de aceștia, a fost găsit trupul vagonetarului DANIEL VÂNĂU;

- următorul trup, cel al artificierului DĂNUȚ PUȘCĂU, a fost găsit la intersecția dintre 143 S și 186. „Lângă acesta se afla o geantă pentru material exploziv în care se găseau 6 pungi pline fiecare cu câte 2,4 kg exploziv, precum și o altă pungă cu 9 patroane”.¹⁷⁹ La 1,5 m în fața trupului inert, salvatorii au găsit capse și o geantă. De asemenea, la intrarea în galeria de legătură, s-a găsit cablul de împușcare, coborând din suitor și apoi acoperit de cărbune. După ce s-a înlăturat cărbunele de pe cablu, s-a constatat că acesta prezenta urme de topire a învelișului izolant și au găsit rola de cablu, explozorul și capse legate de rolă.

- în rostogolul suitorului a fost găsită cea de-a șasea victimă;

- la 7 m depărtare, agățată de poditura despărțitoare, a fost găsită și cea de-a șaptea victimă.

În suitor, salvatorii au următoarele concentrații de gaze: $\text{CH}_4 = 35\%$, $\text{CO} = 0,05\%$ și $\text{CO}_2 = 0,2\%$.¹⁸⁰

Conform „Programului de lucru pentru evacuarea accidentaților mortal în urma evenimentului produs în data de 13.01.2006, schimbul IV”¹⁸¹ s-au constituit mai multe echipe de salvatori, fiecare cu sarcini precise și dotată cu echipamentul adecvat, care și-au amplasat baza în subteran. Din aceste echipe au

¹⁷⁸ Raportul echipei de salvare = Registru avarii, Sector Aeraj-Protecția Muncii, E.M. Anina, pag. 22-23. Arhiva Exploatării Miniere Anina.

¹⁷⁹ Ibidem, pag. 22.

¹⁸⁰ Ibidem, pag. 23.

¹⁸¹ Registru Avarii = E.M. Anina, Sector Aeraj-Protecția Muncii, pag. 24. Arhiva E.M. Anina.

făcut parte salvatori de Stația de Salvare a E.M.Anina și de la „SALVAMIN” Petroșani.

Salvatorii au coborât în mină, în jurul orei 21⁰⁰, și prima dată au fost coborâte și transportate, la puțul principal, cele două trupuri neînsuflețite din suitor și apoi celelalte cinci din galerie.

Corpurile celor 7 mineri decedați au fost duse, imediat, la Spitalul Județean din Reșița pentru efectuarea autopsiei. Conform certificatelor medicale constatatoare ale morții, emise de Spitalul Județean Reșița,¹⁸² Serviciul Medico-Legal, toate cele 7 victime, cu excepția uneia, au avut drept cauză a decesului, „insuficiența cardio-respiratorie acută” datorată intoxicației acute cu monoxid de carbon. Singura victimă a cărei deces a fost cauzat și de traumatism toracic acut, amplificat de arsuri termice pe 90% din suprafața corporală, a fost minerul GHEORGHE MĂRIȘESCU.

Răniții MARIAN MINCĂ și RELU DRĂCEA au suferit arsuri grave, de gradele 1,2 și 3, pe mai mult din jumătate din suprafața corpului, internați la Spitalul Județean din Reșița, au fost transferați de urgență la „CASA AUSTRIA” din Timișoara. Spitalul Județean Timișoara a cheltuit pentru cei doi mineri răniți în catastrofă și internați la Casa „AUSTRIA”, 3 miliarde de lei vechi. Suma este mai mare decât totalul cheltuielilor pentru toți pacienții spitalului pe luna ianuarie 2006 și, deși Ministerul Sănătății a promis decontarea acestor cheltuieli, acești bani nu au fost achitați nici până la sfârșitul lunii martie 2006.¹⁸³

MARCEL STRACHINĂ (34 de ani), intoxicat cu monoxid de carbon și cu arsuri superficiale, a fost internat tot la Spitalul Județean din Reșița. Alți doi răniți, VASILE VELA și NICOLAE CRĂCIUNA, au suferit politraumatisme și policontuzii ușoare dar, au refuzat internarea.

TABEL NOMINAL CU ACCIDENTAȚII MORTAL

Nr. crt.	NUMELE ȘI PRENUMELE	Data, locul nașterii	Starea civilă	Număr copii	Profesia	Observații
1.	PUȘCĂU DĂNUȚ	23.03.1966 Bratca, BH	Căsătorit	2	Miner Artificier	Câștigător la loto 5/40!
2.	VÎNĂU DANIEL	21.09.1975 Oravița, CS	Căsătorit	2	Miner Vagonetar	
3.	SCHNEIDER VIRGIL	09.06.1962 București	Căsătorit	7	Miner	
4.	IZVERNARIU MATEI	18.02.1953 Știnăpări, CS	Căsătorit	-	Muncitor necalificat	
5.	MARC IOAN VASILE	19.10.1978 Anina	Căsătorit	-	Vagonetar	
6.	MARIȘESCU	28.11.1960	Căsătorit	1	Miner	

¹⁸² Conform Certificatelor Medicale Constatatoare ale Morții nr. 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, emise la data de 15.01.2006 de către Spitalul Județean Reșița, Serviciul de Medicină Legală Caraș-Severin.

¹⁸³ NINA CURIȚA = *Datorii*, știre publicată în cotidianul „TIMPUL” nr.4658 (072) din 27.03.2006, pag. 3.

	GHEORGHE	Anina				
7.	BĂLAN DANIEL CRISTIAN	15.05.1976 Ciacova, TM	Căsătorit	1	Electromecanic de mină	

TABEL NOMINAL CU RĂNIȚII

Nr. crt.	NUMELE ȘI PRENUMELE	Data, locul nașterii	Starea civilă	Număr Copii	Profesia	Observații
1.	DRĂCEA RELU	13.04.1970 Turda, CJ	Căsătorit	2	Vagonetar	
2.	MINCĂ MARIAN	27.03.1964 Rotunda, OT	Căsătorit	4	Miner	
3.	STRACHINĂ MARCEL ȘTEFAN	17.12.1971 Anina	Căsătorit	2	Miner Ajutor miner	
4.	VELA VASILE	01.01.1963 Anina	Căsătorit	-	Ajutor miner	
5.	CRĂCIUNA NICOLAE	10.07.1980 Brezoi, VL	Căsătorit	-	Ajutor miner	
6.	GOGA NICOLAE OCTAVIAN SORIN	10.07.1980 Oravița	Necăsătorit	-	Muncitor necalificat	
7.	WALDKOHR IOAN VICENȚIU	04.09.1984 Reșița	Necăsătorit	-	Muncitor necalificat	

Nu a trecut mult timp și sute de oameni s-au adunat la puțul I. Toți sperau ca zvonurile privitoare la victime să fie infirmate. Ortaci din toate schimburile, familiile minerilor, prieteni și rude, oficialități - toți cu durerea întâipărită pe fețele lor, au umplut ambele incinte ale minei.

Printre primii ajunși la mină, după tragedie, a fost primarul orașului, GHEORGHE NEICU, profund marcat de catastrofă, catalogată ca fiind “cel mai grav din ultimii 20 de ani” (accident – n.a.)¹⁸⁴.

Pe măsură ce numărul oamenilor adunați în cele două curți ale puțului I. creștea, au apărut și acuzațiile aduse de aceștia conducătorilor S.C. Miniera BANAT S.A. și liderilor de sindicat, IOAN PÂRVU (lider sindical la E.C.Anina) și ADRIAN BURLUI (pensionat în noiembrie 2005 și fost președinte al Ligii Sindicatelor Miniere din Banat),¹⁸⁵ ambii fiind și consilieri ai Consiliului Local Anina.

Apoi, au început să apară și oficialitățile județene: subprefectul ALBERT SEREȘ, președintele Consiliului Județean Caraș-Severin, dr.ing. SORIN FRUNZĂVERDE, senatorul IOAN TALPEȘ, MARIUS IRIZA, primari și politicieni din județul nostru.

În jur de ora 10³⁰, ministrul Economiei și Comerțului CODRUȚ IOAN SEREȘ a ajuns la puțul I. După ce a ascultat explicațiile conducerii minei și acuzele grave ale minerilor, ministrul a declanșat o anchetă administrativă a

¹⁸⁴ ADRIAN BASARABA, VALERIU LINGURAR, NICOLAE MUNTEANU, GEORGIANA RADAC = *Strategia de dezvoltare locală a orașului Anina 2007*, volum coordonat de ADRIAN MARICIUC, ARTPRESS 2007, pag. 16.

¹⁸⁵ LAURA M. FORTIU, LUCIA HONIGES, GHEORGHE ILAȘ = *Firmele liderilor de sindicat căpușează Mina Anina*, articol din cotidianul „ROMÂNIA LIBERĂ” nr. 4822 din 17.01.2006, pag. 9.

M.E.C., în paralel cu cea declanșată de procuratură. De asemenea, acesta a anunțat că rudele celor decedați vor primi ajutoarele financiare cuprinse în contractul colectiv de muncă, precum și un ajutor de cel puțin un salariu mediu brut lunar pe unitate.¹⁸⁶

La ora 18⁴⁷, la puțul I. au ajuns și președintele României, TRAIAN BĂSESCU (care a venit direct de la un botez), însoțit de primul-ministru CĂLIN POPESCU-TĂRICEANU (care-și serba ziua nașterii). După ce a stat de vorbă cu conducerea minei și cu membrii comisiei de cercetare a accidentului de muncă, șeful statului a ascultat și părerea unor mineri din Anina. Apoi, în cadrul unei discuții cu președintele Consiliului Județean, SORIN FRUNZĂVERDE, președintele României a făcut următoarea recomandare: „... mina să fie închisă, oamenii să fie disponibilizați și vom vedea ce facem cu Anina”.¹⁸⁷

Firească, în urma acestei catastrofe, au urmat o serie de anchete pentru a se stabili condițiile exacte în care a avut loc această explozie și a se găsi eventualii vinovați.

În ziua de 16 ianuarie 2006, a sosit la Anina, o echipă din cadrul Corpului de control al M.E.C. pentru „descoperirea modului în care au fost cheltuiți banii exploatarei miniere și cauzele producerii tragediei”.¹⁸⁸

Corpul de control al Ministerului Economiei și Comerțului a efectuat, în perioada 16 – 19 ianuarie 2006, la S.C. „Miniera Banat” S.A. Anina, o anchetă economico-financiară privind modul în care s-a respectat legislația în vigoare la această unitate subordonată acestui minister.

„În urma verificărilor efectuate au rezultat următoarele concluzii:

1. Activitatea economică a S.C. „Miniera Banat” S.A. Anina, analizată în perioada 2003 – 2005, relevă grave deficiențe manageriale ale conducerii executive a societății, cu repercusiuni negative asupra eficienței economice și în gestionarea banilor publici.

2. Unele servicii facturate de beneficiari sunt inexistente în practică, așa cum este cazul pregătirii și servirii mesei calde de către S.C. „HAMMER MIN” SRL Anina, minerii primind în realitate hrană rece.

3. Funcționarea asocierii în participațiune, între S.C. „HAMMER MIN” SRL Anina și S.C. „Miniera Banat” S.A. Anina, s-a făcut cu încălcarea prevederilor legale.¹⁸⁹ Cele peste 30.000 tone huilă exploatate în perioada 2003 – 2005 se puteau realiza de către S.C. „Miniera Banat” S.A. Anina cu forțe proprii, putând aduce numai în anul 2004 un profit de peste 20 mld. ROL.

¹⁸⁶ NINA CURIȚA = *Ajutoare pentru familii*, articol din cotidianul independent „TIMPUL” nr. 4598 (012) din 16.01.2006, pag. 3.

¹⁸⁷ NINA CURIȚA = *Președintele și premierul, alături de familiile îndoliate*, articol din cotidianul independent „TIMPUL” nr. 4598 (012) din 16.01.2006, pag. 1.

¹⁸⁸ NINA CURIȚA = *Șapte pentru monument*, articol din cotidianul independent „TIMPUL” nr. 4599 (013) din 17.01.2006, pag. 1.

¹⁸⁹ Participarea la beneficii, în urma acestei participațiuni, era de: 99% - S.C. HAMMERMIN SRL Anina și 1% - S.C. Miniera BANAT SA, conform articolului „Firmele liderilor de sindicat căpușează Mina Anina” scris de LAURA M. FORȚIU, LUCIA HONIGES și GHEORGHE ILAȘ; articol publicat în cotidianul „ROMÂNIA LIBERĂ” nr.4822 din 17.01.2006, pag. 9.

4. Programul de restructurare al societății, actualizat în luna februarie 2005 și aprobat de C.A., nu este realist. În consecință, programele de investiții au determinat lucrări și achiziționarea de echipament inutil, în perspectiva închiderii iminente a minei de la Anina.

Raportul Corpului de Control al Ministerului Economiei și Comerțului, împreună cu documentația aferentă, a fost trimis Autorității de Control a Guvernului. De asemenea, a fost trimisă la Inspectoratul General al Poliției Române documentația necesară pentru o eventuală declanșare a cercetării penale.”¹⁹⁰

Inevitabil, a fost necesară o expertiză tehnică care să stabilească împrejurările în care a avut loc catastrofa. Astfel, așa cum reiese din raportul de expertiză tehnică întocmit de INSEMEX Petroșani, s-a stabilit că explozia a avut loc urmare „împușcării frontului fără verificarea prealabilă a concentrațiilor de metan din zonă”¹⁹¹, în timpul în care majoritatea muncitorilor din subteran serveau masa. Se arată că, în zona exploziei a fost o acumulare de metan, care s-a aprins prin „scânteia electrică produsă prin scurtcircuitarea cablului, în momentul acționării explozorului”¹⁹² de către artificier. „Evenimentul a fost produs prin manifestarea unui fenomen complex cu caracter exploziv, generat de un amestec aer-metan”.¹⁹³ În același raport s-a concluzionat faptul că acumularea de metan, de la punctul de lucru în cauză, „s-a produs datorită deficiențelor în realizarea și funcționarea instalației de aeraj parțial aferentă abatajului 686 și a fost alimentată de metanul rezultat în urma prăbușirii, în schimbul III al zilei de 13.01.2006, a abatajului 686 – aripa nordică”. În ceea ce privește sursa de aprindere, comisia INSEMEX a concluzionat că „a constituit-o scânteia electrică produsă între conductorii cablului de împușcare, în porțiunea cu defect de izolație din suitorul 586, la acționarea explozorului în vederea declanșării împușcării frontului abatajului 686 – aripa sudică.”¹⁹⁴

În zilele care au urmat catastrofei, orașul nostru a fost împânzit de carele tuturor televiziunilor naționale și regionale, catastrofa fiind intens mediatizată.

În data de 17.01.2006, durerea care a plutit peste Anina nu poate fi descrisă în cuvinte. La Casa de Cultură, 6 sicrie tăcute așteaptă plecarea pe „ultimul drum”. Al șaptelea sicriu, cel al lui DANIEL CRISTIAN BĂLAN, își lua „rămas bun” de la cei dragi, acasă. În urma refuzului tatălui, de al înmormânta alături de ortaci, acesta avea parte de slujbă de înmormântare separată și a fost înhumat la cimitirul din Celnic. Celelalte șase victime ale

¹⁹⁰ Site-ul Guvernului României, Ministerul Economiei și Comerțului – 13.02.2006.

¹⁹¹ COMISIA DE CERCETARE A MMSSF București = *Proces verbal de cercetare din 05.04.2006*, pag. 19.

¹⁹² COMISIA DE CERCETARE A MMSSF București = *Proces verbal de cercetare din 05.04.2006*, pag. 24.

¹⁹³ Institutul Național pentru Securitate Minieră și Protecție Antiexplozivă INSEMEX PETROȘANI = *Raport de expertiză tehnică privind evenimentul produs la EM Anina, în abatajul 686, Sect. III Vest, în data de 14.01.2006, jurul orei 05³⁰*, Petroșani 2006, pag. 27.

¹⁹⁴ INSEMEX Petroșani = *raportul citat, punctul 6.4*, pag. 27.

catastrofei au fost înmormântate la cimitirul din Sigismund, la monumentul victimelor catastrofei miniere din 1920.

În jurul Casei de Cultură din Anina s-au adunat mii de oameni să-și ia rămas bun de la cei dispăruți și să-i conducă spre locul de veci. „Rudele, colegii de muncă, locuitorii Aninei blestemau mina, cărbunele și clipa tragediei.” La căpătâiul celor dispăruți, plângeau familiile îndurerate.¹⁹⁵

„Ceremonia de înmormântare, săvârșită de un sobor de preoți, în frunte cu vicarul Episcopiei Caransebeșului, Constantin Berteș, a început la ora 14⁰⁰.”¹⁹⁶

Cortegiul funerar, în frunte cu două fanfare din Valea Jiului, s-a întins pe kilometri întregi.

În data de 20 ianuarie 2006 aproape 400 de angajați ai SC Miniera BANAT Anina SA părăsesc societatea și ies în ordonanță. Fiecare primește compensații de 200 milioane ROL. Printre aceștia ar fi trebuit să se numere și câțiva din cei care s-au înălțat la cer, în data de 14 ianuarie a.c.

Câteva zile doar ... !

În urma acestui val de disponibilizări, era prevăzut ca societatea minieră să rămână cu cca. 600 de angajați.¹⁹⁷ Programul de restructurare a fost însă zădărnicit de tragedie, angajații rămași au refuzat să mai intre în mină, riscul fiind prea mare.

În urma acestei catastrofe miniere și conform programului de restructurare al SC MINIERA BANAT SA Anina, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 615/2004, s-a hotărât trecerea minei Anina în conservare, „în vederea închiderii de urgență”.¹⁹⁸

Altă măsură luată de către ministrul Economiei și Comerțului, IOAN CODRUȚ SEREȘ, a fost semnarea Ordinului prin care este demis directorul general de la SC Miniera Banat Anina SA, ing. NICOLAE CĂLĂMARIU. De asemenea, acest Ordin al ministrului prevedea și schimbarea componenței Consiliului de Administrație și a Asociației Generale a Acționarilor.¹⁹⁹

Pentru finanțarea programelor aferente închiderii SC Miniera Banat SA Anina, bugetul MEC a fost suplimentat prin Hotărâre a Guvernului României, cu suma de 11.162, 8 mii RON, destinată programului de securizare a minei Anina (4.079,2 mii RON) și pentru asigurarea plăților compensatorii către personalul disponibilizat (7.083,6 mii RON).

¹⁹⁵ NINA CURIȚA = *Strigătul mut al durerii*, articol din cotidianul independent „TIMPUL” nr. 4600 (014) din 18.01.2003, pag. 1.

¹⁹⁶ NINA CURIȚA = *Ortacii imploră adevărul*, articol din cotidianul independent „TIMPUL” nr. 4600 (014) din 18.01.2006, pag. 3.

¹⁹⁷ NINA CURIȚA = *Minerii renunță la pâinea lor*, articol din cotidianul independent „TIMPUL” nr. 4602 (016) din 20.01.2006, pag. 3.

¹⁹⁸ Nota de fundamentare – H.G. nr. 274/02.03.2006, privind suplimentarea bugetului Ministerului Economiei și Comerțului din Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului, prevăzut în bugetul de stat pe anul 2006. Publicată în Monitorul Oficial nr. 203/06.03.2006.

¹⁹⁹ Site-ul Guvernului României, Ministerul Economiei și Comerțului – 17.02.2006 .

Totodată, în urma hotărârii de închidere înainte de termen a SC Miniera Banat SA Anina, se menține în exploatare numai mina Baia Nouă. În consecință, s-a decis, prin Hotărâre a Guvernului României, reducerea subvenției pentru huila produsă de SC Miniera Banat SA Anina în anul 2006. Cantitatea de cărbune pentru care se acordă această subvenție va asigura producerea a 140.000 de Gcal, față de 322.000 de Gcal, cantitate subvenționată inițial. Suma care urmează a fi acordată sub formă de subvenție este de 6.095,6 mii RON, față de cea inițială de 11.389 mii RON – stabilită prin HG nr.49/2006.²⁰⁰ Această subvenție fiind destinată „numai pentru cantitatea de huilă realizată la Exploatarea Minieră Baia Nouă”.

La începutul anului 2007, S.C. Minieră BANAT Anina S.A., după disponibilizări, mai avea un singur angajat: directorul general, ing. ȘTEFAN LISSI. Acesta, în data de 08.01.2007, a depus la Ministerul Economiei și Comerțului, spre aprobare, planul de funcționare al unității miniere. Societatea dorește să reia activitatea „în unele locuri”, una din exploatările vizate fiind cariera de la Doman.²⁰¹

În ceea ce-i privește pe o parte a victimelor care au supraviețuit accidentului, văduvele și urmașii celor decedați, aceștia mai încearcă, și în prezent (2010), să obțină, în dosarul civil nr. 1326.1/30/2007 – acțiune în răspundere delictuală, pe rol la Tribunalul Caraș-Severin, despăgubiri morale și materiale. Cei 8 reclamanți se judecă cu: Ministerul Muncii, Solidarității Sociale și Familiei, Inspectoratul Teritorial de Muncă Timiș, SC MINIERA BANAT SA Anina – prin SC IT Management Advisors SRL, Ministerul Economiei și Comerțului – prin DGFP Caraș-Severin, Inspecția Muncii București și SC IT Management Advisors SRL.

14 MARTIE 2006 – pe gura puțului I., puțul principal din Anina, au ieșit ultimii 64 de vagonete cu huilă.

07 AUGUST 2006 – în jurul orei 16⁰⁰, la mina Baia Nouă, doi mineri au fost prinși în surparea unui perete al puțului, în timp ce efectuau lucrări de întreținere și reparații. Alarmată, echipa de intervenție a încercat să ajungă la locul accidentului, însă n-au reușit. În ajutorul lor a sosit o echipă de 11 salvatori din Valea Jiului însă, operațiunile de salvare sunt îngreunate datorită instabilității terenului. Ploile abundente, căzute în cursul nopții, au dus la întreruperea căutărilor, începute marți dimineața, luându-se decizia ca acestea să fie continuate a doua zi. Din păcate, datorită inundațiilor galeriei principale și a posibilității producerii unor noi surpări, de-abia după trei săptămâni de săpături, în ziua de 31 august, au fost recuperate trupurile neînsuflețite ale celor doi mineri. Decedații LIVIU TOMOIOAGĂ (29 ani) și ZDRAVKO IANCULOVICI (42 ani) au fost găsiți chiar în colivie.

²⁰⁰ Site-ul Guvernului României, Ministerul Economiei și Comerțului – 03.03.2006.

²⁰¹ NINA CURÎȚA = *La „Miniera”, un angajat*, articol din cotidianul independent „TIMPUL” nr. 4898 (006) din 09.01.2007, pag. 1-3.

Urmare acestui accident, 180 din cei 200 de angajați au optat pentru disponibilizare și primirea de plăți compensatorii iar Ministerul Economiei și Comerțului a decis să închidă mina Baia Nouă. Comunicatul MEC menționează că "mina Baia Nouă va intra într-un program de securizare și închidere".

04 DECEMBRIE 2006 – se sărbătorește, într-un cadru restrâns și fără fast, pentru ultima oară în istoria orașului Anina, Sf. Varavara – ocrotitoarea minerilor.

06 DECEMBRIE 2006 – de Sf. NICOLAE, a ieșit din mină ultimul om care a atins orizontul VIII, de la puțul I. Principal.

29 DECEMBRIE 2006 – la ora 18⁰⁰, la puțul II GUSTAV, a fost închis digul de la orizontul V (cota – 68.50 m). Echipa a fost condusă de directorul E.M.Anina, ing. ALOIS POSPIȘIL.

Ora 22⁰⁰ – la schimbul III, s-a început închiderea digului de la orizontul VI – ultima legătură a puțului I. cu puțul II.

30 DECEMBRIE 2006 – la ora 04³⁰, s-a încheiat închiderea digului de la orizontul VI, de către echipa condusă de ing. PETRE CIMPOIER. La ora 05⁰⁰, a ieșit ultimul om din mină, prin puțul I. Aceasta a fost și ultima cursă pentru mașina de extracție.

09 MAI 2007 – la ora 10⁰⁰, coliviile de la puțul I. au făcut ultima manevră: colivia estică a urcat 20 m, ajungând la 10 m deasupra de placa puțului. Manevra s-a executat manual, cu „vinciul de mână” (*granicul*).

11 MAI 2007 – la ora 14⁰⁰, s-a terminat rambleerea puțului II. GUSTAV.

16 MAI 2007 – s-au demarat lucrările de rambleere ale puțului I.

17 IULIE 2007 – Tribunalul Caraș-Severin, prin sentința nr. 1075, a declarat procedura de deschidere a falimentului S.C. Miniera BANAT Anina.²⁰²

28 MARTIE 2008 – la ora 10¹⁴ s-a tăiat cablul sudic al mașinii de extracție de la puțul I și, 4 minute mai târziu, cel nordic. Colivia estică a rămas blocată în bara de izbire din vechiul turn de extracție, cea vestică fiind în jompul puțului, sub nivelul orizontului VIII. Cablul de compensare s-a rupt în timpul lucrărilor de rambleere ale puțului. Sudorul care a tăiat cablul a fost ANDREI ILIE (Botoșani) din echipa lui PEPI, de la o firmă din Reșița.

20 MARTIE 2009 – s-au coborât molettele din turnul puțului de la puțul I. fiind înlocuite cu altele vechi. Molettele au fost vândute de către administrația orașului Anina, minei PETRILA, din Valea Jiului.

²⁰² NINA CURIȚA = *Miniera Anina, în faliment*, articol din cotidianul independent „TIMPUL” nr.5059 (167) din 20.07.2007, pag. 1-3.

SINDICATELE MINERILOR DIN STEIERDORF-ANINA

Ideile revoluționare din Europa de Vest au ajuns și în Banatul montan, încă din prima jumătate a secolului al XIX-lea, odată cu coloniștii care erau aduși pentru a lucra în mine sau la uzinele siderurgice.

În general, putem afirma că muncitorii din Banatul montan, în perioada Aerar-ului, nu au avut activități revendicative caracterizate de violență.²⁰³

Date prea multe, despre lupta muncitorilor pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și câștigarea unor drepturi, nu prea mai există. Una din cauze este marele incendiu din anul 1880, atunci când, mare parte a documentelor au pierit înghițite de flăcări. Altă cauză este furia și inconștiența cu care au fost distruse documentele scrise în altă limbă (germană, maghiară, franceză, etc.), de comuniști și nu numai. Ce a mai rămas, a ajuns, fie la muzeele din Banat, fie la Arhivele din Caransebeș. Chiar și aici, datorită lipsei de spațiu, în cazul în care nu se va găsi o soluție, multe vor fi distruse.

În aceste condiții, am fost nevoit să mă bizui doar pe puținele documente la care am avut acces, pe jurnalele unor locuitori ai comunei și lucrările unor cercetători, chiar dacă, multe sunt scrise cu puternice accente comuniste și exagerate, în funcție de interes.

La noi, după unii cercetători, primele mișcări ale muncitorilor au avut loc în anul 1860, în perioada St.E.G., atunci când, muncitorii aduși din Boemia pentru a construi Uzinele de Fier, nemulțumiți de condițiile grele și de salarii, s-au opus regulamentului de serviciu și au refuzat să se supună superiorilor. Nemulțumiții erau din rândul ultimilor coloniști, de origine slavă. Frământările muncitorilor au loc tocmai după ce Steierdorf-Anina a primit statutul de comună și administrație proprie, și se puneau bazele „Bruderlade” („Lada Frăției”).²⁰⁴ Confruntată cu o situație neașteptată, conducerea societății a luat măsuri drastice și a expulzat 33 de muncitori din Steierdorf-Anina, împreună cu familiile lor, i-a trimis la Oravița și, de aici, înapoi în Boemia.

În continuare, vom încerca să urmărim evoluția frământărilor din rândurile muncitorilor de la minele din localitatea noastră, separat de cea a celorlalte sindicate, deși, de cele mai multe ori, interesele și acțiunile acestora erau comune.

²⁰³ RUDOLF GRÄF = *Domeniul bănățean al St.E.G. 1855-1920*, Editura „BANATICA” Reșița 1997, pag. 280.

²⁰⁴ Ing. WILHELM SLOVIG = *op. citată*, pag. 48-49.

Și la Steierdorf-Anina, la fel ca pe tot cuprinsul Banatului, primele organizații muncitorești, „considerate premergătoare sindicatelor”,²⁰⁵ au fost asociațiile de întraajutorare și cele culturale. După revoluția din 1848, în Banatul Montan au început să se înființeze asociații de cânt, citire și de muzică. „Chiar dacă aceste asociații aveau o orientare culturală, ele i-au reunit pe muncitori”,²⁰⁶ ducând la dezvoltarea ulterioară a mișcării sindicale.

În comuna noastră, după înființarea „Asociației de Tir” („Schützenverein“), la 10 iunie 1866, a fost înființată și prima asociație culturală: „Reuniunea de cânt a bărbaților din Steierdorf” („Steierdorfer Männer-Gesang-Verein”), la data de 19 martie 1869.

În anul 1868, la Timișoara se înființează „Asociația Generală a Muncitorilor”, condusă de CAROL FARCAȘ și GHEORGHE UNGUREANU. Această asociație, un an mai târziu, devine secție a Internaționalei I., cu subsecții la Arad, Reșița și Anina. Această asociație a activat până în anul 1871, când a fost interzisă de autoritățile ungare.

Organizarea muncitorilor a continuat sub forma „Bruderslade” și uniuni profesionale care aveau caracter de într-ajutorare materială și se ocupau de pregătirea profesională a membrilor.

La data de 29 septembrie 1874, se înființează „Corporația Meseriașilor din Steierdorf-Anina” („Steierdorfaninaer Gewerbe-Corporation”) și, la data de 17 iunie 1883, VALENTIN SCHLINK, un meseriaș originar din Germania (Hessa), a înființat prima „Asociație de Consum” („Steierdorf-Aninaer Consum Verein als Genossenschaft”) din Banatul Montan. Această asociație funcționează până în aprilie 1936. Același VALENTIN SCHLINK înființează, la data de 03 ianuarie 1892, și „Asociația de Sprijin pentru Bolnavii din Steierdorf-Anina” („Krankenunterstützungs-Verein Steierdorf-Anina“), după ce asociația de economisire și credit („Steierdorf-Aninaer Spar- und Vorschuss-Verein als Genossenschaft”), înființată tot de acesta, nu a avut succes. Acestea au fost primele încercări de a introduce în viața bănățenilor ideile cooperatiste ale liberalului de stânga, germanul HERMANN SCHULZE-DELITZSCH,²⁰⁷ numele real al acestuia fiind FRANZ HERMANN SCHULZE (29.08.1808, Delitzsch – 29.04.1883, Potsdam).

În anul 1880, are loc un alt protest spontan al muncitorilor din Steierdorf-Anina. La adunare muncitorilor, ținută cu acest prilej, a vorbit și FRANK, „militant socialist” cunoscut și respectat de toți locuitorii comunei, la acea vreme. Se pare că, cu acest prilej s-a încercat înființarea unui sindicat.

²⁰⁵ RUDOLF GRÄF = *op. citată*, pag. 282.

²⁰⁶ VICTOR BRĂTFĂLEAN = *25 de ani de mișcare muncitorească la Reșița 1903-1928*, traducere și note de WERNER KREMM și dr. RUDOLF GRÄF, Editura InterGraf Reșița 1998, carte apărută cu sprijinul fundației „FRIEDRICH ERBERT” din Bonn, pag. 31.

²⁰⁷ RUDOLF GRÄF = *op. citată*, pag. 284.

Tentativa a eșuat și „inițiatorii au fost arestați și întemnițați câteva săptămâni”.²⁰⁸

Zece ani mai târziu, în anul 1890, a avut loc o grevă spontană a peste 800 de muncitori, de la minele din Doman, încheiată fără a avea succes.

La 28 noiembrie 1892, 650 de mineri de la mina „GUSTAV” au încetat spontan lucrul și au intrat în grevă, nemulțumiți de condițiile de salarizare și de abuzurile personalului din conducere. Două zile mai târziu, minerii au înaintat autorităților revendicările lor: plecarea ing. KRESADLO, revenirea la sistemul de salarizare în acord aplicat în perioada 1883-1884, cu stabilirea normelor la fața locului, etc. Numărul greviștilor crește după ce li se alătură și minerii de la alte mine, până când, la 03 decembrie, peste 5.000 de mineri erau în grevă. Trupele de jandarmi, aduse de societate de la Orăștie și Seghedin, au arestat numeroși mineri, în frunte cu organizatorii grevei. După nouă zile de frământări, la 07 decembrie 1892,²⁰⁹ minerii reiau lucrul fără ca revendicările lor să fie rezolvate.

20 IANUARIE 1897

Minerii și ceilalți coloniști aduși de Aerar pe aceste meleaguri, din Steiermark, Boemia, Ungaria superioară, Galiția, și alte regiuni ale imperiului bicefal, aveau diferite privilegii. Cele mai importante erau: nu erau obligați să facă armata, beneficiau de o formă stabilă a asigurărilor sociale – binecunoscuta „Bruderlade”, etc. „Bruderlade” era cea care asigura pensia la bătrânețe dar, dispunea și de o „Casă a Asigurărilor de Sănătate” (Krankenkasse). Muncitorii afiliați aveau obligația să plătească o cotizație lunară care reprezenta 1,58% din salariu, iar societatea contribuia cu 0,42%, astfel încât se ajungea la un total de 2%. Acestea erau singurele venituri ale „Bruderlade”. La început, „Bruderlade” exista la fiecare oficiu minier. Începând cu 17 octombrie 1777, urmare unei decizii a Camerei Aulice, „este creată pentru întregul district minier una singură cu sediul la Oravița”.²¹⁰ Situația destul de confuză a activității acesteia este clarificată abia după promulgarea, la 30 septembrie 1785, a „Sistemului casei frăției pentru districtul imperial minier din Banat” (Bruderladesystem für den k. Banater Bergbezirk).

După preluarea domeniilor fostului Aerar de către St.E.G., noul patron lichidează această formă de asigurare și înființează alta care preia drepturile și obligațiile acesteia. Prin preluarea așa numitei „Bruderlade”, StEG și-a asumat și obligațiile respective iar, în anul 1860, a creat un „Institut pentru

²⁰⁸ UNIUNEA MUNCITORILOR DIN INDUSTRIA MINIERĂ DIN ROMÂNIA = *Raport către al Vii-lea Congres ținut la București în zilele de 28,29 februarie și 1, 2 martie 1932*, Institutul de Arte Grafice „PRESA” București 1932, pag. 26.

²⁰⁹ Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *op. citată*, pag. 96.

²¹⁰ COSTIN FENEȘAN = *Asistența socială și lupta minerilor din Banat în a doua jumătate a veacului al XVIII-lea*, în „BANATICA” III, Muzeul de Istorie al Județului Caraș-Severin, Reșița 1975, pag. 159.

aprovizionare, ajutor și asistență pentru muncitori și servitori”, din necesitatea de a unifica diferitele sisteme de asigurări sociale (boală, accidente, pensie, deces, etc.).

Urmare faptului că la această nouă „Bruderlade” cotizau și căile ferate de la Anina și până la Bodenbach, la fel ca și minerii și metalurgiștii de la minele și Uzinele de Fier din Kladno-Brandeis, aceștia îi crește vertiginos averea, chiar dacă societatea o împovăra cu cheltuieli ca: despăgubirea victimelor deselor accidente din minele de cărbuni, a lor și a familiilor acestora.

Începând cu anul 1892, autoritățile ungare forțează mâna societății St.E.G. în vederea preluării de către statul ungar, la un preț ieftin bineînțeles, a căii ferate de la Anina până la Marchegg, la granița cu Austria. Odată cu preluarea căii ferate, statul ungar preia și o parte a angajaților. Inevitabil preia și o parte a fondurilor „Bruderlade” și, odată cu acestea, contra modicei sume de 75.000 coroane cumpăra două case ale „Bruderlade”, case cu 4 nivele situate în centrul Budapestei. Se pare că valoarea reală a fiecăreia din cele două clădiri era de cel puțin 1.000.000 coroane ²¹¹, asociația „Bruderlade” din Banat fiind astfel păgubită. În anul 1938, cele două imobile erau în patrimoniul Direcțiunii Căilor Ferate Ungare (M.A.V.).

Urmare vânzării acestei căi ferate, odată cu uzinele și parte a căilor ferate, majoritatea fondurilor „Bruderlade” din Banat sunt preluate acum de statul austriac. Astfel, casieria asociației rămâne aproape goală.

În aceste condiții, societatea St.E.G. se vede nevoită să ia măsuri. Ca atare, societatea dă de știre muncitorilor că se intenționează crearea unei noi „Bruderlade” cu un nou statut de funcționare. Pentru crearea fondurilor necesare, St.E.G. anunță intenția de a contribui cu 2.000.000 de coroane din profitul Uzinelor, în rate anuale; urmând ca pe viitor să plătească cotizația ca și muncitorii. Lovitura pentru muncitorii societății fiind acea că urma să fie mărit pragul vârstei de pensionare pe când, pensia de întreținere pentru văduve și orfani urma să fie micșorată.

Treziți din letargie, muncitorii din Steierdorf-Anina, și nu numai, refuză acceptarea noului statut. Aceștia aleg un comitet, atât la Anina cât și la Reșița, împuternicit să reprezinte interesele muncitorilor în negocierile cu reprezentanții patronatului. Întrucât mai multe ședințe cu reprezentanții societății nu au dus la nici un rezultat, în ziua de 25 octombrie 1895 o delegație a muncitorilor, formată din: GEORG IVENZ, I. FABER, IGNAZ DANKO – toți trei din Reșița; JOSEF HASCH, JOHANN VODRAZKA, MICHAEL BIETSCH – din Anina; s-a prezentat la deputatul de Caraș, JOKAI MOR – renumitul romancier. După ce reprezentanții muncitorilor de la uzinele St.E.G.-ului au prezentat problema lor, deputatul a promis că se va ocupa personal de rezolvarea acestui conflict. Din păcate eforturile inimosului deputat nu au dus la

²¹¹ JOHANN VODRAZKA = *Nach 40 Jahren. Ein trauriger Gedenktag der Aninaer Arbeiterschaft*, articol din „Arbeiter-kalender” 1938, calendar al Partidului Social-Democrat din Banat, Timișoara 1938, pag. 74. Autorul a fost martor ocular la evenimente!

nici un rezultat, drept pentru care acesta și-a depus mandatul de deputat. Societatea a pus în aplicare restructurarea asociației „Bruderlade”. Președintele Consiliului de Administrație al St.E.G., cavalerul THEODOR VON TAUSIG i-a făcut o vizită oficială căpitanului minier ARON VON PAPP, în ziua de 06 octombrie 1896, prilej cu care noul statut a fost aprobat în forma dorită de societate, în detrimentul muncitorilor.²¹²

Societatea St.E.G. le-a pregătit astfel un frumos dar de Crăciun muncitorilor din subordine, prin tipărirea și distribuirea broșurilor cu noul statut. Aceștia însă, refuză acceptarea acestui statut și cere reprezentanților lor să întreprindă noi demersuri în vederea reglementării acestei situații. Urmare acestui fapt, o delegație a muncitorilor sub conducerea deputatului reșițean GEORG VON SERB se deplasează la Budapesta, la Ministerul Finanțelor. Sunt primiți de ministrul LUKACS în audiență, în ziua de 09 ianuarie 1897, care-i asigură pe membrii delegației că, deși credea că problema este rezolvată spre satisfacția tuturor, va lua măsurile necesare pentru ca doleanțele muncitorilor să fie rezolvate. Plini de speranțe liderii muncitorilor se întorc acasă. Aici însă, societatea a trecut la represalii.

Datorită escaladării conflictului, în ziua de 19 ianuarie 1897 sosește la Anina directorul ALEXANDER WILLIGENS, direct de la Budapesta.

A doua zi, suportând frigul de -24° C, peste 5 mii de greviști împreună cu familiile lor așteptau rezultatul negocierilor în fața clădirii Administrației din Steierdorf²¹³. Cei 12 reprezentanți ai muncitorilor i-au prezentat situația directorului, necazurile oamenilor și au obținut de la acesta promisiunea că va pleca la Budapesta și va rezolva situația în avantajul muncitorilor.

În timpul negocierilor, în fața clădirii Administrației a fost postată o diviziune a jandarmilor, sub comanda unui tânăr ofițer din Oravița – aduși de la Biserica Albă și Oravița. Neliniștea și nemulțumirea celor care așteptau afară au crescut iar mulțimea a început să-i insulte și să-i înjure pe cei 10 jandarmi. Aceștia au încercat să păstreze ordinea dar, unii muncitori și câteva femei au început să arunce cu pietre, bucăți de lemn sau alte obiecte în jandarmi. O bucată de lemn îl lovește pe tânărul și neexperimentatul ofițer la tâmplă și acesta se prăbușește. În cădere dă comanda „Foc !” iar ceilalți jandarmi descarcă armele în mulțime. Mulțimea îngrozită și înspăimântată se împrăștie și rămân doar corpurile celor uciși sau răniți în urmă. Bătrânul FRANZ FEITH, după ce și-a văzut fiul printre victime, revine cu pălăria într-o mână și încearcă să arunce sare

²¹² JOHANN VODRAZKA = *Nach 40 Jahren. Ein trauriger Gedenktag der Aninaer Arbeiterschaft*, articol din „Arbeiter-kalender” 1938, calendar al Partidului Social-Democrat din Banat, Timișoara 1938, pag. 74 –75.

²¹³ ALEXANDRU HORVATH = *Tradiții și aspecte din lupta revoluționară a muncitorilor de la Uzinele Reșița în perioada premergătoare creării P.C.R.*, în BANATICA I. – Muzeul Județean de Istorie Caraș-Severin, Reșița 1971, pag. 315.

în ochii jandarmilor. Nu reușește însă și este împușcat cu un revolver de unul dintre aceștia.²¹⁴

Numărul victimelor nu este cunoscut, iar cel al aceluia care au murit pe loc variază în funcție de sursă (după unii 6,²¹⁵ după alții 8); cert este însă că în urma acestui nefericit eveniment au murit 10 persoane²¹⁶ și mulți au fost răniți. Din presa vremii reiese și faptul că jandarmii ar fi făcut uz și de baionetele din dotare, iar din povestirile bătrânilor din Steierdorf se pare că MARIA KOLOCSKA ar fi fost ucisă cu baioneta.

TABELUL NOMINAL CU MUNCITORII UCIȘI

Nr. crt.	Numele și prenumele	Starea civilă	Număr copii	Observații
1.	FRANZ FEITH sen.	Căsătorit	2	
2.	FRANZ ANTON FEITH jr.	Necăsătorit	-	
3.	JOHANN LENHARDT	Căsătorit	3	
4.	JOSEF WENDUSCHKA	Căsătorit	6	
5.	FRANZ PANZNER	Căsătorit	2	
6.	THEODOR BUTJE	Căsătorit	2	
7.	WENZEL ANBRECHT	Căsătorit	3	
8.	GEORG BADJITSCHKA	Căsătorit	1	
9.	EMMERICH WASILAK	Căsătorit	1	
10.	MARIA KOLOCSKA	Căsătorită	6	

Numărul total al răniților nu este cunoscut pentru că mulți dintre aceștia, de frica represaliilor, au preferat să ascundă faptul că au participat la proteste. Printre răniții știuți au fost: FRANCISC KLIMA, H. ZIERLER, F. POȘPIȘIL, WENZEL JECSMEN, JOHANN NEMCSEK, DANIEL NEUWIRTH, JOSEF HOLIAK, JOHANN WÖHL, MARIA LEPKO, IRMA AGLAIS, soția lui MORITZ WOLF, etc.

Represaliile sângeroase ale jandarmeriei și revolta muncitorilor din Steierdorf-Anina au ajuns să fie dezbătute și în Parlamentul României.

După această tragedie, pentru a restabili ordinea, la Steierdorf a fost adus un batalion de infanterie al Regimentului Nr. 83.²¹⁷ S-au făcut arestări masive în rândul muncitorilor, dintre manifestanți și reprezentanții greviștilor. Aceștia au fost închiși la Oravița pentru câteva săptămâni și apoi eliberați, urmând să fie judecați în stare de libertate. Tribunalul de la Biserica Albă, după aproape un an de la evenimente, la 24 ianuarie 1898, dă următoarele sentințe:

Nr. crt.	Numele și prenumele	Din :	Vârsta :	Sentința	Nr. de zile de închisoare
----------	---------------------	-------	----------	----------	---------------------------

²¹⁴ BENEDIKT VON ROHA, FRANZ HUML, ANDREAS HUSZAREK, STEFAN OTZASEK = *Die Geschichte Steierdorfs-Anina von Juni 1773 bis Dezember 1946*. Manuscris nepublicat din arhiva autorului, pag. 43 – 44.

²¹⁵ După însemnările lui ALBERT OTZASEK, 6 persoane au murit pe loc și alte 4 persoane au decedat ulterior.

²¹⁶ În calendarul „Arbeiter-kalender 1933”, editat de Partidul Social Democrat din Timișoara și tipărit la Tipografia Germană din Timișoara, la pag. 13, sunt menționați 11 morți.

²¹⁷ Ibidem, pag. 44.

1.	JOHANN WÖHL	Sigismund	28 ani	Condamnat	6,5 luni
2.	JOSEF KAPIK	Sigismund	45 ani	Condamnat	7,5 luni
3.	JOHANN BILLEK	Sigismund	37 ani	Condamnat	5,5 luni
4.	MICHAEL BILLEK	Anina	43 ani	Condamnat	2 luni
5.	ROBERT MÜLLER	Anina	31 ani	Condamnat	5,5 luni
6.	JOHANN HILOFSKY	Anina	33 ani	Condamnat	26 zile
7.	ALOIS LANG	Sasca	30 ani	Condamnat	26 zile
8.	STEFAN CSUNDERLIK	Steierdorf	29 ani	Condamnat	26 zile
9.	STEFAN KRALIK	Celnic	50 ani	Condamnat	26 zile
10.	MARIA WODRASCHKA	Anina	43 ani	Condamnată	26 zile
11.	FRANZISKA NOVAK	Sigismund	28 ani	Condamnată	30 zile
12.	JOHANN WODRASCHKA ²¹⁸	Anina		Achitat	
13.	FERDINAND MÜLLER	Anina		Achitat	
14.	FRANZISKA STOCSEK	Steierdorf		Achitată	

Ca un epilog la acest nefericit și trist episod din trecutul localității noastre trebuie spus că, în cele din urmă, lipsiți de lideri și speriați de măsurile disciplinare luate de autorități, muncitorii au fost obligați să accepte statutul în forma în care a fost formulat de societatea St.E.G.

În urma acestui tragic episod, guvernul de la Budapesta aprobă vechea cerere a muncitorilor, aceea pentru libertate de asociere, chiar dacă doar pentru minerii de la societatea St.E.G.

Astfel, la data de 14 martie 1897, ia ființă primul sindicat minier de pe teritoriul Ungariei: „Asociația muncitorilor mineri și de la furnale din Steierdorf-Anina” („Gewerkverein der Berg- und Hüttenarbeiter Steierdorf-Anina“). Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ susține, în lucrarea sa „Anina 200”, că adunarea de constituire a sindicatului era programată să aibă loc la 19 ianuarie 1897 dar, datorită evenimentelor sângeroase, adunarea nu a putut fi ținută la data fixată. Chiar în ziua constituirii, deși cei mai mulți dintre mineri nu aveau banii necesari achitării taxei de înscriere, în asociație s-au înscris 265 de muncitori.

În adunarea de constituire a sindicatului au fost aleși și doi delegați care să participe la Conferința Partidului Social Democrat din ungaria de sud, ținută la Timișoara, de Paști, în pavilionul parcului „SCUDIER”. La înapoierea acestora, la Steierdorf-Anina, cei doi au fost concediați și reprimiți la lucru de-abia după vreo șase săptămâni.²¹⁹

La conducerea acestei asociații, au fost aleși JOSEF JECSMEN și JOHANN VODRAZKA.²²⁰ Notarul comunei Steierdorf-Anina, FRIEDRICH STOCK, înființează, pentru acest sindicat, prima bibliotecă pentru muncitori, din Banatul Montan.

Această asociație-sindicat a adunat fonduri pe care le-a folosit pentru ajutorarea mișcărilor muncitorești din celelalte regiuni miniere. Pe de altă parte, a organizat și activități culturale, educative, etc.

²¹⁸ Posibil să fie vorba despre JOHANN VODRAZKA!

²¹⁹ UNIUNEA MUNCITORILOR DIN INDUSTRIA MINIERĂ DIN ROMÂNIA = *op. citată*, pag. 28.

²²⁰ RUDOLF GRÄF = *op. citată*, pag. 286.

Interesul militanților socialiști, care și-au dat seama repede de puterea maselor, a crescut față de posibilitatea oferită, aceea de a agita masele și a le atrage de partea lor. Partidul Social Democrat trimitea constant reprezentanți în marile centre muncitorești (mai ales la Steierdorf-Anina), pentru a participa la conferințe, cursuri pentru adulți, serbări, etc. Socialiștii BUCHINGER, EDUARD BARON, CAROL TESZARSZ, MAXIMILIAN GROSSMANN, notarul comunei – FRIEDRICH STOCK, învățătorul N. HUSZAR și dirijorul FRANCISC HUMMEL, sunt doar câțiva dintre cei care se implicau, deosebit de activ, în viața minerilor, în acea perioadă.

Și în mai 1899, a fost trimis un delegat al sindicatului din Steierdorf-Anina, JOHANN VODRAZKA, la Congresul General al Sindicatelor, ținut la Budapesta. La acea dată, sindicatul din Steierdorf-Anina număra 660 de membri, din cei 23.603, câți erau în toată Ungaria.

În anul 1901, chiar dacă, în urma prigoanelor, sindicatul mai număra doar 483 de membri, participă la Congresul General al Sindicatelor de la Reșița.

Prigoana liderilor de sindicat din Steierdorf-Anina a început atunci când s-a constatat că asociația devenise prea puternică și își extinsese prea mult activitatea. Legătura, din ce în ce mai strânsă, dintre asociație și Partidul Social Democrat, a dus la răspândirea, fără precedent, a cărților și presei de propagandă („Volkstimme”) ale partidului. De altfel, mulți dintre conducătorii sindicatului erau membri ai Partidului Social Democrat. Pe de altă parte, la alegerile din anul 1901, MAXIMILIAN GROSSMANN (candidat social-democrat) a obținut 41 de voturi în circumscripția Oravița, unde vota Steierdorf-Anina și 31 de voturi în Zorlențu Mare, de care depindea Reșița.

În aceste condiții, alte familii părăsesc comuna și emigrează: JOHANN HRABAK (căs., 5 copii), JOSEF CSARA (căs.), FRIEDRICH FRONYEK (căs.), JOSEF MELICHAR (căs., 3 copii), LORENZ CONTE, JOHANN KALITZKY (căs., 5 copii), ANTON BALEO (căs., 3 copii), JOHANN H. CHLADNY (căs.), FRANZ H. CHLADNY, JOHANN FLECK (căs.), KASPAR BRANDEBURG (căs., 2 copii), FRANZ BRANDEBURG (căs., 1 copil), JOHANN BRANDEBURG (căs., 2 copii), JOHANN WÖHL (căs.), ANTON MOTZIG (căs.), RUDOLF MOTZIG (căs.), FERDINAND ICHA (căs.) – Germania; FRANZ PROHASZKA (căs., 2 copii), WENZEL MAIRICH (căs., 3 copii), FRANZ BERNEKER (căs., 3 copii), WILHELM KOREN (căs., 1 copil), LUDWIG SEITZ (căs., 3 copii), JOSEF SEITZ, FERDINAND SEITZ (căs., 1 copil), STEFAN ZMACK, FRANZ VEITH, HUBERT MINTYALA – America; JOSEF KOPETZKY (căs.) și STEFAN TISCHLER (căs.) – Lupeni.

Deși prigoana continuă, în anul 1903, izbucnește o grevă la Steierdorf-Anina, datorită unui program al Direcțiunii Minelor. Programul afișat conținea 13 puncte, toate considerate inacceptabile de către muncitori și respinse

de aceștia. Primii au intrat în grevă muncitorii de la Uzinele de Fier, apoi minerii, circa 3.000.

Greva începe la data de 20 iulie. Întrunirile se țineau la sediul „Asociației de Consum” („Consumverein”) din Steierdorf (ulterior „Steagul Roșu”), cu participarea Inspectorului Minier (Bergcomisar), a pretorului, a notarului și primarului comunei. Muncitorii au ales o delegație, formată din 17 muncitori, care a prezentat revendicările greviștilor, Inspectoratului Minier. Printre revendicări se cerea: renunțarea la cele 13 puncte ale programului, renunțarea la introducerea sistemului de mărci, mărirea salariilor, locuințe mai ieftine, cei care întârzie doar câteva minute să fie primiți la lucru, construirea unor băi pentru mineri, îndepărtarea cadrelor de conducere considerate nedrepte: administratorul superior KARL EBERHARDT, ing. RUDOLF SPANNBAUER de la Uzinele de Fier, insp. WILHELM RIEGL de la mină, inspectorul superior silvic EDMUND KESSLER VON SPRENGEYSEN (născ.1850 - deced. 11.01.1928, Hatvan),²²¹ să nu se ia măsuri represive împotriva comitetului de grevă,etc.

Revendicările au fost refuzate, ceea ce i-a făcut și pe ceilalți muncitori să se alăture greviștilor, în total 6.000.²²²

Chiar dacă greva a durat aproape 10 săptămâni, până pe data de 26 septembrie 1903 (după alții, până la 24 septembrie 1903),²²³ muncitorii au reluat lucrul fără să li se satisfacă nici una din cererile lor. Încă din timpul grevei, mulți muncitori s-au mutat în alte localități din țară.

Societatea a trecut la măsuri drastice, după grevă. Au fost micșorate salariile și a fost oprită activitatea puțurilor COLONIE și KÜBECK, cei 200 de muncitori de aici fiind concediați. Aceștia, împreună cu familiile lor, au emigrat în Germania. Din comitetul de grevă au fost concediați, mulți dintre ei părăsind comuna: RUDOLF ICHA (America), FRANZ HUSZKA (America), REINHOLD THEISZ (America), JOHANN UNTERWEGER (America), ALEXANDER STOCSEK (Germania), MIHAI VELȘELEAN (Vulcan), MICHAEL MOGOSCH (Germania), FRANZ SCHMIDT (Germania), ANTON LANG, JOHANN KALITZKY (Germania), FRANZ TAMBOR (Germania), GHEORGHE BORCEAN.

Urmare impactului puternic pe care l-a avut această grevă asupra economiei, ministrul de justiție, din guvernul Ungariei, l-a demis pe președintele tribunalului, *prim-pretorul ERNST MODSILOFSZKY*, un adversar fățiș al muncitorilor. Totuși, în decurs de un an, conducerea minelor a satisfăcut unele din revendicări: s-au construit băi, muncitorii au început să primească lemne și cărbuni gratuit, li s-a acordat un spor pentru chirie, s-a construit drumul din colonia „Ölfabrik“, etc. De asemenea, mai mulți funcționari neagreați de

²²¹ Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *op. citată*, pag. 102.

²²² STEFAN OTZASEK și ION POPA susțin că ar fi fost 7.000.

²²³ ION POPA = *Un document despre greva muncitorilor de la Anina din anul 1903*, în „BANATICA” IV, Muzeul de Istorie al Județului Caraș-Severin, Reșița 1977, pag. 309.

muncitori au fost schimbați din funcții: ing. WILHELM RIEGL (mutat, în anul 1904, la Reșița), ing. RUDOLF SPANNBAUER, ing. KARL EBERHARDT (Administrator minier în perioada 1899-1904), etc. Accidentul rutier din data de 25 iulie 1899, atunci când automobilul ing. SPANNBAUER i-a curmat viața lui JOHANN SKALLA (6 ani), fiul Steiger-ului FRANZ SKALLA, a contribuit mult la nepopularitatea acestuia, chiar dacă nu se știe dacă acesta a fost la volan.

Această grevă însă, a distrus sindicatul. Societatea a demis și expulzat: tot comitetul organizației, comitetul grevei, oamenii de încredere și „instigatorii”, în total 110 capi de familie, chiar și acei care cotizaseră câte 25-30 ani la fondurile de pensii. Mașinistul JOHANN VODRAZKA (decedat la 30.12.1936, Timișoara), unul dintre liderii greviștilor, a fost nevoit, și el, să părăsească comuna, în anul 1904.

Dintre muncitorii care au fost concediați, unii au emigrat, la rândul lor: JOHANN HILOFSZKY sen, JOHANN BILLEK, KARL MALDET, FERDINAND HIRSCHVOGEL, JOHANN FILCSAK și ANTON SCHMIDT – Germania; MATHIAS POLINAK, JOHANN PINKOVA, EMIL SCHÖNER, AUGUST BROSCHE – America. Din cei concediați, au mai rămas în localitate: JOSEF KIEFER, ALOIS KRIPPNER, A. FARJAN, IGNATZ BASTIUS, GOTTFRIED LEHECSKA, KARL WARADY, F. TANSWITZ, ROBERT KORNET, STEFAN KAPRAL (Polizei Wachmeister), GHEORGHE PANESCU, JOSEF HUSZKA, etc.

Astfel, primul sindicat minier de pe teritoriul Ungariei a fost dizolvat.

Nu după mult timp însă, în zilele de 26-27 decembrie 1903, la Budapesta a avut loc prima Conferință a minerilor din Ungaria. Cei 23 de reprezentanți, izolați din diferite localități, au hotărât înființarea „Uniunii Minerilor” și au însărcinat un secretariat general cu redactarea statutelor și pregătirea organizării uniunii.

Ecoul Conferinței a ajuns repede la Steierdorf-Anina și, după un an de la desființare, sindicatul este reactivat.

La data de 16 iunie 1904, în sala ospătăriei „HILLERBRANDT” din Sigismund, a avut loc o adunare inițiată de muncitorii JOSEF KOLOCSKA, HANSL CAROL și JOHANN WETTERNEK. Sindicatul a fost refăcut, cu o conducere nouă: GOTTFRIED LEHECSKA, JOSEF PARTELLY, JOSEF KOLOCSKA, ERNEST NOVAK și STEFAN MURTZKY.

Peste puțin timp sindicatul număra 735 de membri.

În luna mai a anului 1907, la Steierdorf-Anina izbucnește o nouă grevă. Printre cele șapte revendicări ale minerilor figura și schimbarea orei de intrare în mină, la 6⁰⁰ dimineata, în loc de 04⁰⁰. Direcțiunea a recunoscut Comitetul de grevă, a tratat cu acesta și, fără concedieri sau alte măsuri represive, a aprobat aproape toate cererile muncitorilor, în afară de aceea privitoare la schimbarea orelor de intrare în subteran.

Ziua de 01 mai 1908 s-a sărbătorit cu mare fast, la Steierdorf-Anina. Toți muncitorii, toate breslele, peste 10.000 de oameni au lăsat lucrul și, cu muzică și steaguri, s-au deplasat la „MAIAL”. La întrunirea de aici au luat cuvântul: muncitorul GLASNER, EDUARD BARON – delegat din Budapesta și tipograful Em. EPESCU-IAPA – delegatul socialist de la Arad.

După greva vagonetarilor din iulie 1909, autoritățile administrative au reînceput să ia măsuri represive, ca de altfel în toată țara.

La acestea s-au adăugat neînțelegerile ivite între diferiți membri ai organizației și, în anul 1910, sindicatul din Steierdorf-Anina s-a dizolvat din nou. O parte din liderii sindicatului, printre care și JOHANN KALAFUSZ, au fost concediați.

De-abia după trei ani, în anul 1913, în toiul acțiunilor de organizare a tuturor minerilor de pe teritoriul Ungariei, sindicatul din comuna noastră s-a reorganizat. Inițiatori ai mișcării de atunci au fost: WILHELM KIRCHNER, FRANCISC HUMMEL și JOHANN KALAFUSZ.

Membrii sindicatului s-au abonat la ziare precum „Der Bergarbeiter” (Budapesta) și „Adeverul”.

După ce sindicatul a activat, un timp, fără forme legale, s-a obținut și autorizația de întrunire. La prima convocare s-a ales comitetul de conducere, compus din: WILHELM KIRCHNER – președinte, JOHANN KALAFUSZ – casier, și membrii JOSEF KALITZKY, GH. KORNET, ROBERT STOCKER, JOSEF KALAFUSZ, ANTON JANOVETS și JOHANN CHLADNY KONYA.

Sindicatul reconstituit a început să înregistreze succes după succes. Cel mai răsunător a fost cel al delegației conduse de PAYER, care a obținut, de la Direcțiunea generală din Budapesta, rezolvarea favorabilă a unor vechi revendicări, rămase nerezolvate.

Puterea sindicatului din Steierdorf-Anina a sporit, numărul membrilor ajungând, la finele anului 1913, la 2.253 de muncitori.

Izbucnirea Primului Război Mondial, în anul 1914, a dus, din nou, la slăbirea sindicatului iar societatea St.E.G. și autoritățile, apărute de detașamente militare, au început să șicaneze mișcarea muncitorească din comună. Toți cei care protestau sau manifestau fățiș împotriva pierderii unor vechi drepturi, câștigate greu, erau arestați. Comandamentul militar îi trimitea ori pe front, ori îi întemnițau sau îi repartizau la „Arbeiter-Abteilung”.

Sindicatul, așa slăbit cum era, a rezistat. În anul 1917, în urma știrilor de pe front și a mișcărilor politice, acesta reîncepe ofensiva. În luna august, autoritățile militare au dispus reducerea salariilor muncitorilor cu 10%. Sindicatul reacționează prompt și nu numai că refuză să accepte dispoziția ci întocmește un memoriu, prin care cere mărirea salariilor și îmbunătățirea calității alimentelor eliberate pe bază de bonuri. Comandamentul militar, sprijinind societatea, obligă muncitorii să poarte capele în locul obișnuitelor pălării, ca mijloc de intimidare, și cere acestora supunere totală.

Muncitorii nu se sperie și, prin organizația lor, au mai înaintat un memoriu Direcțiunii Minelor și Comandamentului Militar.

Fiind, din nou, refuzați, la data de 17 septembrie 1917, nici un miner nu a mai coborât în mină. A doua zi se alătură greviștilor și muncitorii de la Uzinele de Fier din Anina.

Peste câteva zile, mii de muncitori au manifestat pe străzile comunei, după care s-au dus la Direcțiunea Minelor, înconjurată de câteva companii de jandarmi. Ofițerii i-au îndreptat pe manifestanți în curtea direcțiunii și au închis porțile. Aici, în timp ce autoritățile militare încercau să-i convingă pe greviști să reînceapă lucrul, aceștia din urmă își strigau revendicările: mărirea rațiilor la alimentele principale, direcțiunea să aducă zahăr – cel puțin pentru copii, mărirea salariului „conform indicelui de scumpete”, un tratament mai omenos din partea conducerii. Profitând de hărmălaia creată, un căpitan al jandarmilor a ordonat soldaților să aresteze un grup de vreo 20 de muncitori, care păreau mai gălăgioși. În timp ce escortau grupul, între baionete, spre poartă, pentru a-i duce la închisoarea garnizoanei, ceilalți greviști au observat manevra. Jandarmii, înconjurați de mii de muncitori, au renunțat la intenție.

Între timp, în afara curții, s-au adunat mii de bătrâni, femei și copii, care amenințau că vor distruge totul în calea lor dacă greviștii nu vor fi lăsați să părăsească incinta.

Autoritățile au blocat orice tentativă de comunicare a greviștilor și, astfel, secretariatul sindical de la Budapesta nu știa nimic de situația din Steierdorf-Anina. De-abia după ce HELENE SCHEITZNER, soția unui muncitor, a reușit să se strecoare la Oravița, cu un raport scris al comitetului de grevă, s-a aflat de evenimentele din comuna noastră.

În aceeași seară, pe când greviștii erau încă înconjurați de armată, sosește, de la Budapesta, EDUARD BARON. Acesta reușește să dezamorseze conflictul și îi convinge pe muncitori să reia lucrul. La tratativele care au urmat, societatea a aprobat toate revendicările greviștilor.

Trebuie menționat faptul că Primul Război Mondial a constituit o mare nenorocire pentru locuitorii comunei Steierdorf-Anina. După ce mulți dintre muncitori au fost trimiși pe front, peste 400 de bărbați tineri, producția de cărbune scade repede la jumătate. Multe familii rămân fără mijloace de întreținere și suferă de foame. Administrația comunei intervine și, cu eforturi deosebite, acordă ajutoare pentru 223 de familii, ceea ce este foarte puțin.²²⁴

La rândul lui, directorul de atunci al minelor, ing. ANTON HENDRICH a avut inițiativa de a construi, pe malul stâng al pârâului BUHUI, într-o frumoasă poieniță de la MĂRGHITAȘ, o fermă de cornute, pentru a veni în sprijinul familiilor celor plecați pe front. Poiana a fost curățată de arbuști și spini, și s-au construit mai multe clădiri: o casă cochetă, grajduri pentru animale și magazine. Apoi s-au achiziționat 25-30 de vaci, laptele obținut fiind transportat

²²⁴ Ing. NICOLAE COSTĂNGIOARĂ = *op. citată*, pag. 106.

cu căruțele societății St.E.G. la STEIERDORF și ANINA, unde era distribuit celor nevoiași. Contravaloarea acestuia era mult sub prețul pieței și era achitată în rate sau reținută din salariile angajaților societății, în funcție de posibilitățile fiecăruia. ANTON HENDRICH a fost mulțumit că a găsit o soluție să ajute familiile afectate de deflagrația mondială și supraveghea personal activitatea fermei, loc unde și-a petrecut mare parte a timpului liber și sărbătorile. De altfel, acesta a planificat și construirea unei vile, pe celălalt mal, într-un loc special ales, pe care a plantat un pâlț de brazi. Din păcate, acest proiect nu a mai fost finalizat. După terminarea războiului și întoarcerea supraviețuitorilor de pe front, animalele de la fermă au fost vândute, ieftin și în rate, familiilor nevoiașe din localitate.

Nu mult timp după explozia de la mina HUNGARIA (11.01.1918), la data de 08 martie 1918, minerii din Steierdorf-Anina intră, din nou, în grevă, urmare lipsurilor datorate războiului și creșterii alarmante a mortalității. După câteva zile, urmare promisiunii făcute de administrație că va crește salariile cu 25%, minerii au reînceput lucrul.

În sfârșit, după ce Guvernul de la Budapesta acordă libertate de organizare tuturor minerilor din Ungaria (decembrie 1917), sindicatul din Steierdorf-Anina se transformă într-o organizație legală.

La data de 10 aprilie 1918,²²⁵ mii de mineri, cu familiile lor, s-au adunat în fața cimitirului din Sigismund de unde, în frunte cu fanfara minerilor, s-au dus la clubul „ZAHALKA”. În sala mare s-a ținut ședința de constituire a „Sindicatului Muncitorilor Mineri din Steierdorf-Anina” și a fost aleasă noua conducere: JOHANN KALAFUSZ – președinte, JOSEF KRIKACSKA – vice-președinte, WILHELM KIRCHNER – secretar, și membrii JOHANN CHLADNY, FR. LEHECSKA, NICOLAE BORCEAN, JOSEF KALITZKY, JOHANN WETTERNEK, JOSEF KALAFUSZ, FERDINAND HONESZIK, JOHANN WALFORTNER, PETRU CRISTOI, M. MURTZKY, VASILE TISMONAR și H. STOCKER.²²⁶

În perioada tulbure, de după război, muncitorii din Steierdorf-Anina au păstrat vechea disciplină. Minerii au format garda civilă pentru supravegherea minelor și menținerea ordinii.

La data de 14 noiembrie 1918, militarii sârbi ocupă comuna Steierdorf-Anina și instaurează dictatura militară. Aceștia au vrut chiar să „confiște” banii sindicatului (35.000 coroane, destinat Uniunii). Din fericire, casierul JOHANN KALAFUSZ a luat banii și s-a ascuns, pentru câteva zile, în pădure. Banii au fost astfel salvați și au putut fi predați Uniunii.

Situația se schimbă și pe plan internațional, Banatul este fragmentat în trei părți: cea mai mare revine Regatului României, o parte Ungariei și cea mai mică parte Serbiei. Comunicația sindicatelor din Banat cu Budapesta se întrerupe. În urma acestui fapt, sindicatele miniere pierd contactul cu „Uniunea

²²⁵ Ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ = *op. citată*, pag. 106.

²²⁶ UNIUNEA MUNCITORILOR DIN INDUSTRIA MINIERĂ DIN ROMÂNIA = *op. citată*, pag. 32.

Muncitorilor Minerii și Topitori din Ungaria”, la care erau afiliați, și rămân fără o conducere centrală. Dispar ziarele breslelor, cotizațiile nu mai erau centralizate și ajutoarele statutare nu se mai puteau plăti. În aceste condiții, mulți muncitori încep să părăsească sindicatele.

Primii care reacționează sunt cei din Partidul Social Democrat din Transilvania care, împreună cu câțiva lideri ai minerilor, hotărăsc convocarea unei Conferințe miniere la Sibiu, în perioada 10/23 martie 1919. Aceasta a fost prima regrupare a sindicatelor sub noul regim.

La Conferință au fost prezenți delegați din: Petroșani, Vulcan, Lupeni, Aninoasa, Lonea, Zlatna, Roșia Montană, Criscior, Țebea, Aghireș, Săcărâmb și Ocna Dejului. Au lipsit, din cauza piedicile puse de autorități, delegații din: Uioara, Dognecea, Ocna de Fier, Secul, Steierdorf-Anina (din cauza ocupației sârbilor și francezilor), Abrud și Baia Mare.

La acest această Conferință s-a înființat „Uniunea Minerilor și Muncitorilor de la Furnale din Transilvania și Banat” („Verband der Berg- und Hüttenarbeiter in Siebenbürgen und Banat”) și a fost ales un comitet provizoriu, format din 7 membri. În cursul anilor, denumirea uniunii a suferit mici schimbări („Uniunea Muncitorilor Minerii și Topitori din Ardeal și Banat”, „Uniunea Muncitorilor din Industria Minieră”).

La câteva luni după Conferință, la 15 iulie 1919, reapar ziarele „Minerul” și „Banyamunkas”. Ediția germană, „Der Bergarbeiter”, apare și ea în anul 1920.

Uniunea a avut succes și, la sfârșitul anului 1919, avea deja 12.000 de membri (1932 = 4.170, 1933 = 6.117, 1934 = 6.794, 1935 = 8.007).

Secretariatul Uniunii a convocat un Congres extraordinar, pentru zilele de 07 și 08 decembrie 1919, tot la Sibiu. La acest Congres a luat ființă definitiv Uniunea și a fost ales Comitetul Central, format din: GHEORGHE MOGOȘ (decedat la 06.04.1931), din Petroșani²²⁷ – președinte, IOSIF CISER (decedat la 22.08.1922, răpus de TBC) – secretar și membrii VASILE ROTAR (Uioara), DIONISIE MUSZKA (Petrila), IOSIF ILIE (Zlatna), etc. Tot la acest Congres au fost votate statutele și regulamentele uniunii, inclusiv „Regulamentul de grevă” („Streikvorschriften der Berg- und Hüttenarbeiter”).²²⁸

Sediul Uniunii a fost stabilit să fie la Cluj iar, pentru buna funcționare al Uniunii, au fost înființate și două secretariate regionale: unul pentru Banat – la Steierdorf-Anina și altul pentru Valea Jiului – cu sediul la Petroșani.

După război, nu doar Partidul Social Democrat s-a implicat în mișcările muncitorești. Același lucru l-au încercat atât liberalii cât și comuniștii. Ambele mișcări sindicale au fost considerate, de către membrii P.S.D., ca făcând

²²⁷ DUMITRU PELIGRAD = 65 de ani de la constituirea Uniunii Minerilor, în „BANATICA” VII, Muzeul de Istorie al Județului Caraș-Severin, Reșița 1983, pag. 372.

²²⁸ *Streikvorschriften der Berg- und Hüttenarbeiter*, Tipografia „JOSEF DROTLEFF” 15.12.1919. Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

„mult rău în special muncitorimii miniere”. În anul 1920 sunt înființate așa zisele „sindicate galbene”, cu sprijinul direct al Ministerului de Interne, condus de G. MĂRZESCU. Partidul Social Democrat afirmase faptul că „mișcarea sindicală galbenă a fost o creație a patronilor și a Siguranței”.²²⁹ Adevărul este că aceste sindicate erau organizații controlate de administrație sau putere și, eventual, chiar create la inițiativa lor. Sindicatele „galbene” au luat naștere la unele centre de cale ferată, la fabricile de tutun dar, în special, în industria minieră. „Acolo, în acele centre cu proletariat masat în colonii, popii, învățătorii, agenții au reușit să dea naștere unor sindicate naționale mai puternice ca oriunde”.²³⁰

Uniunea galbenilor, „Centrul Sindicatelor Naționale din Transilvania și Banat” și-a instalat sediul la Petroșani, reușind să atragă, numai din Valea Jiului, peste 3.000 de membri. Uniunea tipărea și un ziar, cu apariție săptămânală, „Graiul Muncitorimei”, directori fiind, în anul 1922: T. SALCĂ și, din luna mai, N. RADU.

La 11 octombrie 1919, vechiul sistem de asigurări (Bruderlade), care îndeplinea rolul de asigurări sociale pentru muncitorii societății St.E.G., a fost desființat prin decretul consiliului dirigent, din „care prevedea transformarea lor în secții locale ale asigurărilor sociale”.²³¹

În martie 1920, după constituirea guvernului g-ral ALEXANDRU AVERESCU, acesta a numit ca ministru de Interne pe C. ARGETOIANU, considerat de către sindicaliști ca fiind un opozant feroce al mișcărilor muncitorești. Măsurile împotriva muncitorilor n-au întârziat să apară. Printr-un jurnal al Consiliului de Miniștri, din 20 martie 1920, a fost limitat dreptul la grevă al muncitorilor.²³² Pe lângă Ministerul Industriei și Comerțului a fost constituită o comisie de arbitraj, care avea rolul să „concilieze” și să decidă pentru fiecare conflict de muncă.

În aprilie 1920, se înființează Ministerul Muncii, care avea, printre altele, drept scop pregătirea și aplicarea legilor și regulamentelor privind asigurările sociale, grevele, organizarea sindicală, etc.²³³

Acest guvern a prezentat Parlamentului, în luna iulie, „o serie de legi cu caracter anti-muncitorești ...”, printre acestea figurând și „Proiectul de lege pentru reglementarea conflictelor de muncă”. În acest proiect se prevedea, printre altele, „interzicerea de greve muncitorești pentru cei angajați la întreprinderile carbonifere, petrolifere și de la toate întreprinderile publice ale

²²⁹ U.M.I.M.R. = *op. citată*, pag. 66.

²³⁰ *Ibidem*.

²³¹ ECATERINA CIMPONERIU = *Reșița luptătoare*, Editura Științifică București 1965, pag 64.

²³² NICOLAE GOLDBERGER, FLOREA DRAGNE, OLIMPIU MATICHESCU, CONSTANTIN MOCANU, NICOLAE G. MUNTEANU, GHEORGHE SURPAT, GHEORGHE UNC = *Greva generală din România – 1920*, Institutul de Studii Istorice și Social-Politice de pe lângă C.C. al P.C.R., Tipar Întreprinderea Poligrafică „13 Decembrie 1918” București 1970, pag. 28.

²³³ *Ibidem*.

statului, județelor și comunelor”.²³⁴ Această lege a fost votată și publicată în Monitorul Oficial din 05.09.1920.²³⁵ Muncitorii au reacționat și, la data de 20 octombrie 1920, au declanșat greva generală pe țară. Grevă a eșuat încă de la început, urmare intervenției Siguranței, a Poliției și Jandarmeriei. Mare parte din conducătorii grevei au fost arestați. În Valea Jiului, liderii sindicali au fost concediați și obligați să-și părăsească domiciliile.

În schimb, greviștii de la minele din Steierdorf-Anina, Dognecea, Ocna de Fier și Secul au rezistat timp de 5 săptămâni. Deputatul EFTIMIE GHERMAN (1920-1940) și viitor Secretar general al „Uniunii Muncitorilor Mineri din România” (1923-1940) consideră „... fără exagerare, că greva din aceste localități a fost de cea mai lungă durată din întreaga țară”.²³⁶

Deși s-au operat arestări și în aceste localități, peste 50 de muncitori, după ce EFTIMIE GHERMAN își asumă responsabilitatea grevei, aceștia sunt eliberați. Rămân arestați doar 6 muncitori care, în frunte cu EFTIMIE GHERMAN sunt judecați și condamnați. Executarea pedepselor (2-6 luni închisoare) a fost suspendată și toți cei 7 au fost eliberați.

Grevă generală din octombrie 1920, considerată de mulți ca fiind de sorginte bolșevică, a avut ca urmare desființarea sindicatelor cu adevărat libere.

Odată cu apariția Legii Ministrului Muncii GRIGORE TRANCUIAȘI, din 26 mai 1921, care reglementa organizarea sindicatelor, mișcarea sindicală din țara noastră își va recăpăta vigoarea pierdută.

La 16 mai 1921, cu ocazia Congresului „Uniunii Muncitorilor Mineri și Topitori din Ardeal și Banat”, ținut la Cluj, a fost votat statutul Uniunii, în forma finală. Statutul, semnat de: GHEORGHE MUNTEAN – președinte, NICULAE NICOARĂ – grefier și „verificatorii” NICULAE MUNTEAN și ROMULUS STREJAN; a fost avizat și înregistrat, sub nr. 6.248-1921, de către judecătorul dr. PETERSBERGER, din Cluj – la data de 12 septembrie 1921.²³⁷

Contractul colectiv de muncă, pentru perioada 01.11.1922-30.04.1923, a fost negociat și încheiat, la data de 06 noiembrie 1922, între:

- delegații muncitorilor: EFTIMIE GHERMAN – secretar central, IOAN BANCUI – secretar regional, IOAN ANTON NEMCSOK – secretar local, JOSEF KUKACSKA, IOAN ARJOCA, FRANCISC LEHECSKA, DUMITRU BĂLAȘ, FRANCISC HUSZKA, VASILE TUDOR, JOHANN SONNTAG, RUDOLF OTT, FERDINAND STEFANI, MIHAI BUGA, LUDOVIC STOCSEK, TEODOR MAX, FRANCISC SCHNEIDER, FERDINAND JASZENSZKY, JOSEF DEWALD, IOAN PANESCU,

²³⁴ EFTIMIE GHERMAN = *Memorii. Contribuții la istoria mișcării socialiste*, Editura Fundației „Constantin-Titel Petrescu” București, aprilie 2000, pag. 57.

²³⁵ ECATERINA CIMPONERIU = *op. citată*, pag. 65.

²³⁶ EFTIMIE GHERMAN = *op. citată*, pag. 58.

²³⁷ CARTE DE MEMBRU, SANDOR TRÖZILL – Stajerlak = *Statutul Uniiunii Muncitorilor din Industria Minieră din România*, tipografia GUTENBERG Cluj 1921, pag 19. Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

GHEORGHE MUNTEAN goi, GEORGE STOIANOVICI și PETRU MUNTEAN.

- delegatul Ministerului Muncii, MATEIU VOILEANU, președintele comisiei de arbitraj dr. NICOLAE JOANOVICH, delegatul patronului și director al minelor ing. ANTON HENDRICH.²³⁸

După expirarea acestui contract, s-au purtat noi negocieri și, în urma „trativelor de conciliațiune” din ziua de 30.05.1923, noul contract de muncă a fost semnat:

- delegații muncitorilor: EFTIMIE GHERMAN – secretar central, IOAN ARJOCA, DUMITRU BĂLAȘ, FRANCISC HUSZKA, VASILE TUDOR, JOHANN SONNTAG, FERDINAND STEFANI, MIHAI BUGA, LUDOVIC STOCSEK, TEODOR MAX, FERDINAND JASZENSZKY, JOSEF DEWALD, IOAN PANESCU, GEORGE STOIANOVICI, PETRU MUNTEAN, GEORG PERIAN, ALBERT KADEN, KARL LAZMICKA, LORENZ EMBACHER, MATEI PÂRVU, ION BALINT, IGNATZ II. TAMBOR, ION MUNTEAN goi, ILIE GROPȘIAN, IACOB RAȚĂ, JOSEF BIDO, JOSEF PARTELLY, JOSEF PINKOVA, SIMION COSTA BĂIAS, FRANZ HRUZA, ANTON RUDOLF, JOHANN KLEIN și JOHANN GÖBL.

- delegatul Ministerului Muncii, insp. general MIHAIL GEORGEAN; șeful Inspectoratului Muncii Timișoara, insp. general MATEIU VOILEANU; delegatul patronului și director general VICTOR BLĂȘIAN.

În urma negocierilor purtate de Sindicatul Minerilor din Steierdorf-Anina cu șeful Inspectoratului Muncii, Regiunea Timișoara, Inspectorul central GH. GH. BOTTEZ, reprezentanții Societății U.D.R. ing ANTON HENDRICH și ing. JOHANN NOVY, în perioada 18 mai – 02 iunie 1925, s-a semnat „Contractul colectiv de muncă 01.06.1925 – 30.11.1925”. Din partea muncitorilor, au semnat acest contract: IOAN BANCIU – secretar, JOHANN NEMCSOK, NICOLAE DRĂGILĂ, IOAN CAPRIȚA STAN, JOSEF MOTZIG, MIHAI BUGA, IGNATZ II. TAMBOR, PETER HUND, MIHAI MANCSAK, IGNATZ PACZOFISKY, JOHANN KLEIN, FILIP FLORIAN SCHÜTZ, KARL JASZENSZKY, ANTON MILLESZ, GEORGE PERIAN, NICOLAE PREDA, ANTONIU RUDOLF, PETRU PERIAN, MIHAI TADEAN, PETRU MUNTEAN, ILIE GROPȘIAN, GHEORGHE MUNTEAN.²³⁹

În anul 1927, este promulgată legea pentru organizarea Serviciului de inspecție a muncii (13.04.1927), care avea misiunea de a supraveghea condițiile de lucru din întreprinderi și de a asigura respectarea legilor și normelor privind protecția muncii.²⁴⁰

²³⁸ *Contract Colectiv de Muncă 01.11.1922-30.04.1923*, tipografia HOLLSCHÜTZ Steierdorf-Anina 1922, pag. 30-31. Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

²³⁹ *Contractul colectiv al muncitorilor mineri de la minele Societății „Reșița”, Direcția „ANINA”, tipografia „HOLLSCHÜTZ” Steierdorf-Anina 1925*, pag. 40-41. Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

²⁴⁰ IOAN SCURTU = *Viața politică din România 1918-1944*, Editura Albatros, București 1982, pag. 103.

La 12 decembrie 1927, cu nr. 173.184, Ministerul Muncii emite „Regulamentul fostei Case Minieri Frățești de pe lângă Uzinele de Fier și Domeniile Reșița”, semnat de către CONSTANTIN I. DINESCU.²⁴¹

După cum am menționat, „Uniunea Muncitorilor Minerilor din România” avea sediul la Cluj. Acest lucru presupunea cheltuieli mari cu dese deplasări în capitală și se pierdea și mult timp cu intervențiile la autoritățile centrale. Astfel, Congresul din anul 1928 a hotărât mutarea sediului la București („Casa Poporului”, str. Izvor nr. 37). Faptic, acest lucru s-a reușit de-abia începând cu data de 01 ianuarie 1930. Uniunea și muncitorii minerilor au avut parte, prin mutarea sediului, de un câștig financiar și de unul moral, prin faptul că exista un contact permanent cu toți factorii de decizie din București.

La 15 iulie 1928 se produce scindarea Partidului Social Democrat din România.²⁴²

La negocierea contractului colectiv de muncă pentru perioada 01.05.1928-30.04.1929, a fost nevoie de multă dârzenie din partea reprezentanților minerilor. Tratatul din 13-14 mai 1929²⁴³ s-au încheiat fără să se ajungă la nici un rezultat, fiind nevoie de intervenția Comisiei de arbitraj, condusă de reprezentantul Ministerului Muncii, insp. general GH. GH. BOTTEZ.

Minerii, în ciuda intenției reprezentanților societății de a reduce salariile, au obținut o mărire a acestora cu 6%, pentru muncitorii din subteran și cu 3% pentru cei de la suprafață.²⁴⁴ În numele lor, au negociat și semnat noul contract: EFTIMIE GHERMAN, NICOLAE MUNTEAN, IOAN NEMCSOK, ALBERT KADEN, GHEORGHE MUNTEAN goi, NICOLAE PREDA, MIHAI BUGA, FR. FR. KRASSNEK, GLIGORE MOATA, PETRU HĂRĂGUȘ, IGNATIE MACH, JOSEF KUKACSKA, JOHANN SCHINCZEL, VASILE TISMONAR, FRANCISC GROH, IGNATIE TAMBOR II, ANDREI VARGA, RUDOLF OTT, FRANCISC SCHNEIDER și JOHANN KLEIN.

- reprezentanții Societății U.D.R. au fost: ing ADOLF FERRAND, ing. MANLIU, ing. JOHANN NOVY.²⁴⁵

La începutul anului 1929 nemulțumirea minerilor a crescut, datorită faptului că nu le-au fost achitate salariile pe luna decembrie și că pentru unii dintre muncitorii de la suprafață nu s-a acordat acel spor de 3% prevăzut în contract. Încercările de „intervenție”, ale muncitorilor, la Direcțiunea Minelor s-

²⁴¹ Tipografia „LEEB” Reșița. Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

²⁴² M.C. STĂNESCU = *Mișcarea muncitorească din România în anii 1924-1928*, Editura Științifică și Enciclopedică, București 1981, pag. 291.

²⁴³ CONSTANTIN BRĂTESCU = *Câteva documente privind mișcarea muncitorească și comunistă la Anina în anii crizei economice*, în „BANATICA” VII, Muzeul de Istorie al Județului Caraș-Severin, Reșița 1983, pag. 388.

²⁴⁴ LUDOVIC BATHORY = *Greve și revendicări ale muncitorilor de la societatea „Uzinele de Fier și Domeniile Reșița” în anul 1929*, în „BANATICA” IV, Muzeul de Istorie al Județului Caraș-Severin, Reșița 1977, pag. 389.

²⁴⁵ *Contract colectiv de muncă 01.05.1928-30.04.1929*, tipografia FRIDERIC HOLLSCHÜTZ Steierdorf-Anina 1928, pag. 60-61. Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

au lovit de nepăsarea acestora. Această atitudine i-a revoltat pe muncitori și, în dimineața zilei de 07 ianuarie 1929, 1.300 de muncitori de la minele „REGELE FERDINAND I”, „FRIEDRICH” și „KOLLOWRATH”, „de la moara de nisip și cariera de piatră”,²⁴⁶ au încetat lucrul. În aceeași zi, după amiază, intră în grevă și cei 700 de muncitori de la mina „GUSTAV”.

Surprinși nepregătiți, conducerea societății, pentru a preveni extinderea conflictului, au întărit jandarmeria și au adus două companii de infanterie în comună. Amenințările direcțiunii nu au avut nici un efect și, în această situație, au fost nevoiți să accepte să poarte tratative cu muncitorii.

Astfel, în data de 08 ianuarie, în sediul Secretariatului regional al Uniunii Muncitorilor Mineri din România, de la Steierdorf-Anina, au început tratativele, în prezența insp. GH.GH. BOTTEZ. Din partea muncitorilor, au luat parte la negocieri: JOHANN NEMCSOK, PETRU HĂRĂGUȘ, MIHAI BUGA, JOHANN KLEIN, STEFAN KRECSIK, ILIE GROȘAN, NICOLAE GRĂDINĂ, etc.²⁴⁷ Aceste negocieri au eșuat, urmând să fie reluate a doua zi, de data aceasta, la sediul societății. În aceeași zi a sosit la Steierdorf-Anina și EFTIMIE GHERMAN.

A doua zi, 09 ianuarie, EFTIMIE GHERMAN și peste 3.000 de muncitori au participat la o adunare prezidată de JOHANN NEMCSOK. După aceasta, au început negocierile cu reprezentanții societății. Rezultatul obținut de către muncitori a fost mulțumitor și aceștia au reluat lucrul.

Și la următorul contract de muncă, cel pentru perioada 01 mai 1929 – 30 aprilie 1930, a avut loc o confruntare dâră între muncitori și patroni. În cele din urmă, acesta s-a încheiat dar, după mai multe runde de negocieri eșuate și după Hotărârea Comisiei de Arbitraj de pe lângă Tribunalul Caraș, din data de 17 iunie 1929. Semnatarii acestui contract au fost:

- insp. general Gh. GH. BOTTEZ, reprezentantul Ministerului Muncii; ing. ADOLF FERRAND – directorul minelor, ing. MANLIU și ing. NOVY – ca reprezentanți ai societății U.D.R., pe de-o parte, și

- reprezentanții muncitorilor: EFTIMIE GHERMAN, JOHANN NEMCSOK, JOSEF MOTZIG, PETRU HĂRĂGUȘ, LEOPOLD KONTUR, ADALBERT BALLY, JAKOB VIKISAL, ANTON DELSCHANT, NICOLAE DRĂGILĂ, ALBERT KADEN, JOHANN SCHINZEL, JOHANN CONTE, IGNATZ TAMBOR II, IGNATZ MACH, FRANZ SCHNEIDER, FRANZ PAGAN, PETRU MERCEA, IACOB COVRIG, IACOB RAȚĂ, GLIGORIE MOATA, FERDINAND STEFANY, WILIAM BILLEK, ANDREAS VARGA, JACOB WEBER, JOHANN KLEIN, CONSTANTIN JIAN și GHEORGHE MUNTEAN goi, pe de altă parte.²⁴⁸

²⁴⁶ LUDOVIC BATHORY = *op. citată*, pag. 390.

²⁴⁷ *Ibidem*, pag. 391.

²⁴⁸ *Contract colectiv de muncă 01.05.1929-30.04.1930*, tipografia FRIDERIC HOLLSCHÜTZ Steierdorf-Anina 1929, 50-51. Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

Între timp, în anii crizei, numărul șomerilor din localitatea noastră, ca dealtfel în tot județul Caraș, a crescut neconținut. Ajutoarele acordate acestora au fost mai mult simbolice, organele statului nu au găsit soluții în vederea ameliorării șomajului. Doar comitetele locale de ajutorare a șomerilor, create special, încercau să-i ajute chiar dacă fondurile alocate acestora erau mult prea mici.

La rândul lor, asociațiile de diletanți prezentau spectacole, fondurile adunate fiind folosite pentru sprijinirea muncitorilor rămași fără lucru.

E clar că aceste măsuri nu au reușit să soluționeze drama șomerilor din Steierdorf-Anina, așa că, mulți dintre ei părăsesc țara, sperând că vor găsi de lucru peste hotare. În anul 1930, de pildă, sunt recrutați șomeri pentru a emigra în Franța. Alții au ales alte țări, în speranța că vor ieși din situația disperată și vor reuși să asigure traiul familiilor lor. Unii au reușit, mulți însă nu au găsit de lucru și s-au întors.

În același an, la 07 iulie 1930, inspectorul ing. MATHIAS DOBROZENSKY, de la mina „GUSTAV”, a fost destituit de către societate datorită modului brutal de a se comporta cu muncitorii. Acesta a fost înlocuit de ing. EDUARD TOTH.

Societatea U.D.R. a fost reticentă față de fenomenul emigrării, conștientă fiind că pierde specialiști și muncitori cu înaltă calificare care, chiar dacă nu aveau de lucru, puteau fi reangajați oricând.

În perioada 28 februarie – 02 martie 1932, la București, în sala mare a „Casei poporului”, împodobită cu tablouri ale lui KARL MARX, C. DOBROGEANU-GHEREA, I.C. FRIMU (1871-1919), IOSIF CISER (1887-1922) și fotografii de la catastrofa minieră din Anina (11.01.1918), are loc cel de-al VII-lea Congres al „Uniunii Muncitorilor din Industria minieră din România”

Delegația minerilor din Steierdorf-Anina, prezentă la Congres, a fost formată din: JOSEF MOTZIG, FRANCISC PARTELLY, JOHANN NEMCSOK, WILHELM KIRCHNER, MATHIAS HUSZKA, FERDINAND GONGOLA.

Dintre aceștia, în comisiile alese de Congres au făcut parte: FRANCISC PARTELLY (comisia de candidare), JOSEF MOTZIG (comisia de verificare a mandatelor) și JOHANN NEMCSOK (comisia de propuneri și rezoluții).

În cea de-a doua zi a Congresului, au avut loc alegerile membrilor noului comitet de conducere: PETRU MIHĂILĂ (Lupeni) – președinte, JOHANN NEMCSOK (Steierdorf-Anina) și PETRIC DUMITRU (Baia Sprie) – vice-președinți, membrii ION ONIGA (Uioara), GHEORGHE PETREAN (Lonea), IOSIF ILIE (Zlatna), JOSEF MOTZIG (Steierdorf-Anina), ROMULUS HORNUNG (Lupeni), GHEORGHE MUNTEAN (Ocna de Fier), supleanții MIHAIL LAZĂR (Baia Mare), PETRU JURCA (Petroșani) și FERDINAND GONGOLA (Steierdorf-Anina). Membri ai comisiei de control au fost aleși:

ION LEGRAND (Petroșani), FRANCISC PARTELLY (Steierdorf-Anina), DIONISIE MUSZKA (Petrila), supleanții ION BAUER (Lupeni), FRANCISC SCHNEIDER (Secul).

Problemele discutate în cadrul lucrărilor Congresului au fost multiple: șomajul ridicat, numărul mic de schimburi, viața mizeră a pensionarilor, necesitatea unor reforme în cadrul asigurărilor sociale, extinderea asigurărilor de invaliditate, naționalizarea minelor, etc.

În cea de-a treia zi a Congresului a fost aleasă o delegație, condusă de EFTIMIE GHERMAN, care să prezinte ministrului muncii revendicările minerilor. Din delegație au făcut parte: PETRU MIHĂILĂ, GHEORGHE PETREAN, WILHELM KIRCHNER (Steierdorf-Anina), S. BOTICIU, M. LAZĂR, R. HORNUNG, COSTA NISTORAN, D. MUSZKA, ILIE DARABANȚ, N. CRĂCIUN, R. ȘOIT, FRANCISC PARTELLY (Steierdorf-Anina), R. BOTICIU, GH. JANOȘI, I. ONIGA și CAROL BUTICA. În ziua de 02 martie 1932, delegația a fost primită de ministrul muncii J. CANTACUZINO, care a preluat personal cererile minerilor.

În urma audienței, s-au luat o serie de măsuri locale pentru îmbunătățirea situației unora dintre șomeri și pensionari și, cel mai important, a fost emisă o lege tranzitorie de unificare a Fondurilor de pensii.

Minerii societății U.D.R., în timpul crizei economice din anii 1928-1934, au pierdut multe dintre drepturile câștigate de-a lungul timpului, mai ales în urma sentinței Curții de Arbitraj de la Oravița, din anul 1932. Numărul schimburilor/lună erau extrem de puține, uneori ajungând doar la 12.

În ziua de 08 martie 1932, muncitorii din Steierdorf-Anina au primit salariile restante din anul 1931 și, pentru cele din anul în curs, au primit doar un avans de câte 500 lei. La 28 aprilie 1932, li s-au plătit restul salariului din luna ianuarie și o parte din salariul pentru luna februarie. În schimb, pensionarii n-au primit nici un ban, în ultimele 5 luni.

Inevitabil, au crescut, din nou, tensiunile dintre patronat și sindicat. E de înțeles faptul că, uneori, ajungea o scânteie ca să se ajungă la un conflict de muncă. O astfel de situație a fost creată de ing. LEONIDA BOICU, care l-a trecut forțat în concediu pe muncitorul KARL SKALA, motivând faptul că ar fi fost jignit de acesta.²⁴⁹ Imediat ce minerii de la puțul II au prins de veste, despre această nedreptate, au refuzat să intre în mină și au inițiat o grevă de solidaritate. Pus în această situație, și din dorința ca acest conflict, aparent minor, să nu escaladeze și să se transforme într-o grevă generală, ing. BOICU revine asupra deciziei. De-abia după aceasta, minerii au reluat lucrul.

În anul 1933, în România existau patru categorii de sindicate:

1. sindicatele comuniste (revoluționare) – Consiliul General al Sindicatelor Unitare (CGSU);

²⁴⁹ *Aus Steierdorf-Anina*, articol nesemnat din ziarul „Bergarbeiter” din data de 21.09.1933, pag. 4.

2. sindicatele confederate (internaționala de la Amsterdam) – Confederația Generală a Muncii (CGM), de orientare social-democrată;
3. sindicatele independente – Consiliul General al Sindicatelor Independente (CGSI);
4. sindicatele galbene – Sindicatele Naționale.

Înainte de expirarea contractului colectiv de muncă, la data de 01 februarie 1934, într-un **Memorandum** adresat Ministerului Muncii, muncitorii cer încheierea unui contract nou și: mărirea salariilor cu 15%, mărirea cotei de lemn de foc (pentru căsătoriți la 12 m³, pentru necăsătoriți la 6 m³), subvenții la plata chiriei, creșterea numărului de schimburi de la 12 la 15/lună și anularea contractelor cu antreprenorii din Anina.

Negocierile încep la 25 ianuarie, la Direcția din Reșița, sub conducerea inspectorului general GH.GH. BOTTEZ și a vice-inspectorului BOANDER, de la Ministerul Muncii. Din partea muncitorilor, în frunte cu PETRU MIHĂILĂ – din partea Uniunii, au participat reprezentanții a 5 sindicate miniere, a unui sindicat al muncitorilor din metalurgie și ai sindicatului Constructorilor din Anina. Negocierile au eșuat și o nouă rundă a fost programată pentru data de 06 februarie.

La noile negocieri a participat și EFTIMIE GHERMAN. Minerii din Steierdorf-Anina au fost reprezentați de: FERDINAND GONGOLA, PETER BUCKO, RUDOLF MOSER, EMIL ZIZDA, ANTON MUNTEAN, JOSEF MISCHKE și CONSTANTIN JIAN.

Chiar înainte ca negocierile să înceapă, delegații societății U.D.R. au depus, la rândul lor, un **Memorandum**, în care cereau diminuarea salariilor cu 15% și mărirea producției.

Nici la aceste negocieri nu s-a obținut un rezultat mulțumitor pentru muncitorii din comuna noastră, în afara faptului că s-a renunțat la contractele cu antreprenorii.

La negocieri au vrut să participe și reprezentanți ai „sindicatelor galbene” din comună însă, au fost refuzați de către ceilalți lideri sindicali și nevoiți să părăsească sala.

Din păcate, nici de data aceasta nu s-a ajuns la o înțelegere între părți și, ca atare, s-a apelat la Curtea de Casație.

La 01 martie, la București, sub conducerea președintelui secțiunii a II-a a Curții de Casație, CONSTANTIN RATESCU, a avut loc întâlnirea dintre reprezentanții societății – dr. KARL REVAX, ing. VASILE POBORAN – director adjunct al minelor din Steierdorf-Anina, avocatul R. RADOVICI și reprezentanții muncitorilor: EFTIMIE GHERMAN, FERDINAND GONGOLA, PETER BUCKO, FERDINAND MOSER și EMIL ZIZDA. Părțile și-au susținut și argumentat punctele de vedere fără să facă nicio concesie, urmarea fiind că nu s-a ajuns la o soluționare a litigiului. Astfel, președintele CONSTANTIN RATESCU a fost nevoit să dea sentința, la data de 10 martie 1934. Din păcate,

aceasta nu a fost favorabilă muncitorilor, decât în foarte mică măsură. De fapt, în urma acestei sentințe, s-a menținut situația dinaintea începerii negocierilor.²⁵⁰

La 02 septembrie 1934, are loc inaugurarea „Căminului Muncitoresc” din SIGISMUND în prezența a peste 2.000 de persoane, cămin construit din contribuția muncitorilor. Piatra de temelie a acestui edeficiu a fost pusă la 20 august 1933, într-o atmosferă de mare sărbătoare. La evenimentul inaugurării au fost prezenți personalități ale societății U.D.R. și din sindicate, locale și din Valea Jiului, cât și reprezentanți ai Partidului Social-Democrat: secretar EFTIMIE GHERMAN, TRAIAN HANEȘ (Ministerul Muncii), FERDINAND GONGOLA (Anina), GEORGE GRIGOROVICI, PETRE MIHĂILĂ, PETER ROHM (Reșița), H. RAUSCH (Reșița), ANTON PATEREA (Oravița), STEFAN BIRO (Lupeni), PETRUȚĂ TĂNASE (Petroșani), ARON OANCEA (Petrla), GH. PETREAN (Lonea), PETRU TRESTIAN (Vulcan), ȘTEFAN TUDOR (Aninoasa), PETRU BUCU (Doman), SIMION GÂRBOVAN (Valea JIULUI), EUGEN CRĂCIUN și mulți alții. Deschiderea a fost făcută de FERDINAND GONGOLA, după ce, toți cei prezenți, au cântat „ Internaționala”. Noul cămin dispune de o sală mare (15 x 22 m), șase birouri încăpătoare, o curte mare, toate dependențele necesare și o linie dublă de popice. Corurile muncitorești din Anina și Doman, corul țărănesc din Lăpușnicul Mare, au prezentat cântece din repertoriul lor după care, seara, toți cei prezenți au participat la un mare bal.

„Căminul Muncitoresc” din Sigismund a devenit reduta sindicatelor, mai ales a celor miniere, și localul favorit al Partidului Social-Democrat.

În perioada 28-30 octombrie 1934, la București, în sala „GIB”, a avut loc Congresul general al Sindicatelor. Din partea minerilor din Steierdorf-Anina au participat, alături de EFTIMIE GHERMAN și PETRU MIHĂILĂ: RUDOLF MOSER, FERDINAND GONGOLA și PETRU HĂRĂGUȘ.

Odată cu expirarea vechiului Contract colectiv de muncă, la începutul anului 1935, Uniunea a înaintat Ministerului Muncii un nou *Memorandum* care cuprindea revendicările minerilor în vederea recâștigării drepturile pierdute în urma sentinței Curții de Arbitraj din Oravița, dată de judecătorul DUMITRESCU, în anul 1932.

Ministerul Muncii a căzut de acord să poarte negocieri, în perioada 28-31 ianuarie, la Reșița. La acestea au participat: insp. GH. GH. BOTTEZ – reprezentantul ministerului; reprezentanții muncitorilor: PETRU HĂRĂGUȘ (în locul lui EFTIMIE GHERMAN care, fiind bolnav, n-a putut să participe), GR. ȘERBU, FERDINAND GONGOLA, FRANZ HUSZKA, JOHANN CIOABA, LUDWIG MORAVETZ, CONSTANTIN CRAIOVAN, WILHELM SCHÖN, PETER BUCU II, LUDWIG HUDAK, IOAN ARDELEAN, FR. KRAXNER, KARL PATAI (Secul) și MICHAEL TADIAN (de la uzina de cocs Reșița) și

²⁵⁰ *Verhandlungen und schiedsspruch im Arbeiterkonflikt der U.D.R. Werke. Ein vollkommen ungerechtfertigtes Schiedsurteil*, articol din „Bergarbeiter” martie 1934, pag. 4.

reprezentanții societății U.D.R.: ing. VASILE POBORAN – directorul minelor, ing. JOHANN NOVY și VUCU - procurist.

Înainte de începerea negocierilor, au avut loc dezbateri aprinse despre oportunitatea participării la tratative a reprezentanților „sindicatelor galbene”, care erau prezenți în sală. Aceștia au fost nevoiți să se retragă, după ce s-a constatat că nu reprezentau decât 455 de muncitori, față de 2.279 câți aveau sindicatul minerilor, neîndeplinind condițiile impuse de lege, de minimum 50%.

Din păcate, negocierile au eșuat datorită poziției inflexibile a reprezentanților societății U.D.R. care, nu numai că nu a fost de acord cu revendicările, ci a cerut chiar reducerea puținelor drepturi rămase și obținerea dreptului de a face concedieri, în caz de nevoie, după bunul plac, fără consultarea sindicatului.

Astfel, conform legii, urma să decidă Curtea de Casație. În componența Comisiei de Arbitraj au fost aleși, din partea minerilor: EFTIMIE GHERMAN, RUDOLG MOSER, GRIGORE ȘERBU, CONSTANTIN CRAIOVAN și KARL PATAI, iar din partea societății U.D.R.: KARL REVAY, ing. VASILE POBORAN – directorul minelor și avocatul RADU RADOVAN.

După eșuarea tratativele, la Steierdorf-Anina, în ziua de 10 februarie s-a ținut o adunare generală a minerilor, la care au participat peste 1.000 de oameni. PETRU HĂRĂGUȘ și GRIGORE ȘERBU le-au prezentat celor prezenți, în limba română, rezultatele tratativelor și motivele pentru care reprezentanții „sindicatului galben” au fost excluși de la negocieri. FERDINAND GONGOLA a repetat concluziile în limba germană. La aflarea veștilor, nemulțumirea minerilor a crescut și cu greu au putut fi potoliți.

A doua zi, luni 11 februarie 1935, fără să aștepte judecarea recursului formulat de liderii sindicali la Curtea de Casație, 398 de mineri din schimbul I, odată ajunși în subteran, au refuzat să muncească și iasă la suprafață – pînă la pronunțarea sentinței Curții de Casație. Schimbului II nu i s-a mai permis accesul în subteran.

EFTIMIE GHERMAN, deși bolnav, a venit imediat la Steierdorf-Anina. Prima lui grijă a fost să asigure autoritățile că minerii sunt conștincioși și nu vor recurge la acte de sabotaj care ar putea periclita funcționarea minelor din localitate și că n-ar fi înțelept ca autoritățile să se amestece în acest conflict spontan.

Această formă de grevă a fost o premieră pe teritoriul României. Până marți noaptea n-a ieșit nimeni din subteran. Autoritățile și direcțiunea erau speriate și neputincioase în fața unei asemenea situații, fără precedent. Faptul că și muncitorii de la Uzinele de Fier s-au alăturat grevei, a făcut ca numărul greviștilor să ajungă la 2.000 de muncitori.²⁵¹

La ora 17⁰⁰, GRIGORE ȘERBU și FERDINAND GONGOLA au coborât în subteranul minei de la puțul „REGELE FERDINAND I”, să discute

²⁵¹ GH. GHEORGHIU-DEJ = *Expunerea la Consfătuirea pe țară a muncitorilor mineri din Industria carboniferă*, Editura pentru Literatură Politică București 1953, pag. 20.

cu minerii și să-i convingă să renunțe la acest sacrificiu. Între timp, la suprafață s-au adunat minerii din celelalte schimburi. Reprezentanții sindicatului, surprinși și ei de această grevă spontană, țineau permanent legătura cu centrala Uniunii și purtau negocieri prudente pentru a nu agrava situația existentă.

A doua zi, tot la orele 17⁰⁰, în urma instrucțiunilor primite de la Uniune, GRIGORE ȘERBU și RUDOLF MOSER coboară în subteranul minei „GUSTAV”, să discute cu minerii de aici, în total 112 oameni. Aceștia au încercat să-i convingă pe mineri să renunțe la acest protest „inutil”, având în vedere faptul că s-a stabilit ca Curtea de Casație să se pronunțe, pe data 16 februarie, referitor la revendicările lor. Minerii de aici au refuzat să părăsească mina, rămânând solidari cu ortacii de la mina „REGELE FERDINAND I”.

În urma intervenției inspectorului BOTTEZ, făcute la Ministerul Muncii și la Curtea de Casație, s-a obținut urgentarea datei la care Curtea se va pronunța, stabilindu-se, pentru aceasta, ziua de sâmbătă. Ministerul Muncii a expediat urgent o telegramă către Inspectoratul Muncii, comunicându-i această hotărâre. La rândul său, inspectorul HANES, îi înmânează telegrama președintelui sindicatului minerilor FERDINAND GONGOLA.

La ora 20³⁰, FERDINAND GONGOLA, secretarul sindicatului GRIGORE ȘERBU, RUDOLF MOSER și CONSTANTIN CRAIOVAN coboară, din nou, la minerii din mina „REGELE FERDINAND I”. Le prezintă și acestora situația, noua dată la care Curtea de Casație se va pronunța, instrucțiunile primite de la centrala Uniunii și faptul că delegații la Curte vor fi aleși de greviști, din rândurile lor. Minerii au acceptat, cu următoarele condiții: ca la părăsirea incintei să nu fie arestați, direcțiunea să nu se răzbune sau să-i urmărească, așa cum obișnuia. După ce le-au fost acceptate cererile, la ora 21⁰⁰, minerii au renunțat la grevă. După aproape 40 de ore petrecute în subteran, 217 mineri au ieșit la suprafață prin puțul „REGELE FERDINAND I.”, ceilalți au părăsit subteranul prin ieșirea de la mina „GUSTAV”.

Trebuie menționat și faptul că minerii au avut grijă ca mina să funcționeze în timpul grevei (aerajul, pompele, energia electrică, etc.), 24 de muncitori de la suprafață fiind delegați să asigure continuitatea pe tot parcursul acțiunii.

O parte din mineri s-au dus acasă însă, cei mai mulți, peste 1.000 s-au dus la Căminul Muncitoresc, unde au dezbătut ultimele evenimente.

A doua zi, miercuri, doar puțini mineri s-au prezentat la locul de muncă, ceilalți s-au întrunit la Căminul Muncitoresc. De-abia la ora 14⁰⁰, s-a reluat lucrul însă, nici atunci nu au fost toți minerii prezenți, mulți fiind epuizați după cele 39 de ore petrecute în subteran.

Vineri, 15 februarie, delegația minerilor, compusă din: GRIGORE ȘERBU, RUDOLF MOSER, CONSTANTIN CRAIOVAN, MATEI CRISTOI, NIKOLAUS GHERGHEL, JOSEF PETANEK și KARL PATAI (Secul); în frunte cu EFTIMIE GHERMAN, s-au prezentat la București. Mai întâi, în aceeași zi, s-au dus la Ministerul Muncii unde au fost primiți de către: I.

NISTOR – ministrul muncii, secretarul general GHEORGHIU și ministrul STAVRI CUNESCU. După ce autoritățile le-au mulțumit delegaților pentru faptul că acest conflict de muncă a decurs civilizat și minele nu au avut de suferit de pe urma grevei, au luat cuvântul delegații minerilor. Aceștia s-au plâns de faptul că la Steierdorf-Anina au fost aduse importante efective ale jandarmeriei și poliției, care s-au apucat să-i hărțuiască și interogheze pe participanții la acțiunea de protest, în ciuda promisiunilor făcute. Pentru a se evita escaladarea conflictului care mocnește, delegații minerilor au cerut retragerea imediată a forțelor de ordine din localitatea noastră și renunțarea definitivă la anchetarea greviștilor. Răspunsul primit a fost favorabil și Ministerul de Interne a dat, prompt, ordinul de retragere.

A doua zi după-amiaza, delegația a participat la negocierile Comisiei de Arbitraj. EFTIMIE GHERMAN a prezentat situația disperată a minerilor de la minele societății și a muncitorilor de la U.D.R. În pledoaria sa, GHERMAN a militat pentru recâștigarea drepturilor pierdute și a cerut ca, printre altele, societatea să se oblige, în scris, să acorde muncitorilor cel puțin 18 schimburi/lună. În numele societății, KARL REVAY a contracara toate cererile și revendicările delegației și nu a făcut nici o concesie. În această situație, negocierile s-au amânat pentru ziua de luni.

Nici negocierile din ziua de luni, 18 februarie 1935, nu au dus la nici un rezultat. Astfel încât, președintele Curții de Casație, CONSTANTIN G. RĂTESCU a fost nevoit să dea sentința.²⁵²

Sentința Curții de Casație a fost favorabilă muncitorilor. Chiar dacă nu au recâștigat toate drepturile pierdute, muncitorii din Steierdorf-Anina au obținut: o mărire a salariului cu 4 lei; pentru meșteșugari mărirea a fost de 5 lei; muncitorii necalificați de la cuptoarele de cocs, fabricile de amoniac și brichetei au primit o mărire de 6 lei/schimb; lemn de foc gratuit (căsătoriți = 7 m.c., necăsătoriți = 3 m.c.); garantarea unui număr minim de 18 schimburi/lună (muncitorilor de la Ocna de Fier doar 12/lună, celor de la Doman și Secul – 24/lună), etc.²⁵³

În urma negocierilor dintre Sindicatul Minerilor din Steierdorf-Anina și reprezentanții Societății U.D.R., ing. VASILE POBORAN, ing. JOHANN NOVY și VUCU, cu reprezentantul Ministerului Muncii, insp. General GH. GH. BOTTEZ, la data de 05 februarie 1936 s-a încheiat „Contractul colectiv de muncă 01.02.1936 – 01.03.1937”. Din partea muncitorilor au semnat: EFTIMIE GHERMAN, NICOLAE MUNTEAN, GRIGORE ȘERBU, RUDOLF MOSER, CONSTANTIN CRAIOVAN, IOAN ARGINT, VENCZEL CSUNDERLIK, NICOLAE GERGELY, MIHAI MOLNAR, PAVEL ANGHEL, JOHANN NOVAK, TOMA JURA, FRANCISC

²⁵² *Arbeitskonflikt in den Reschitzawerken. Wie die Verhandlungen in Reschitza verliefen. Was die Arbeiterschaft durch das Schiedsurteil des Kassationshofes erreichte*, articol din „BERGARBEITER” nr. 2-3 din februarie-martie 1935, pag. 1-3.

²⁵³ VERBAND DER BERGARBEITER RUMÄNIENS = *Tätigkeits bericht unseres Verbandes für das Jahr 1935*, arhiva Cristian-liviu Mosoroceanu.

GASSENHEIMER, JOHANN OKRALIK, FRANZ SCHNEIDER, FRANCISC LENGWASKY, GEORG SCHEIRICH, JOSEF MISCEK, TRAIAN BREBENAR, CONSTANTIN JIANU și ION IĂNĂȘEL.

La 19 martie 1937, la București se întrunește comisia de arbitraj, prezidată de STAVRI CUNESCU – director general la Ministerul Muncii, pentru a lua o decizie în ceea ce privește conflictul de muncă dintre minerii din Steierdorf-Anina și conducerea minelor. Muncitorii din comună au fost reprezentați de: EFTIMIE GHERMAN – secretar central, RUDOLF MOSER – secretar regional, GHEORGHE CRAIOVEANU, GHEORGHE SCHEIRICH și CAROL DAXIM. Din partea conducerii minelor U.D.R. au participat: CAROL REVAI – director, ing. VASILE POBORAN – director, RADU RAVEANU – director adjunct.

Decizia comisiei de arbitraj, dată la data de 22 martie, redă o parte din drepturile pierdute minerilor din Steierdorf-Anina și celor de la Doman, Secul, Ocna de Fier și Delinești. Astfel, minerii au primit o mărire a salariului de 5-10%, îmbunătățiri în ceea ce privește orele suplimentare, concediile și cota de lemn de foc. Chiar dacă nu au obținut toate câte le-au cerut, hotărârea comisiei de arbitraj a reprezentat un succes al minerilor din comuna noastră.²⁵⁴

Din datele pe care le-am avut la îndemână, chiar dacă au multe lacune, putem urmări evoluția numărului de membri în Sindicatul minerilor din Steierdorf-Anina: 2.445 (1920), 1.714 (1921), 1.881 (1922), 2.279 (1923), 1.654 (1924), 1.671 (1925), 1.268 (1926), 893 (1927), 1.050 (1928), 1.383 (1929), 869 (1930), 1.696 (1931), 810 (1932), 1.911 (1933), 1.631 (1934), 1.432 (1935).²⁵⁵

La 10 februarie 1938 s-a instaurat dictatura regală a regelui CAROL al II-lea, urmare desființării sistemului parlamentar în România. O serie de partide politice, Confederații și Uniuni sindicale sunt desființate.

La 15 decembrie 1938²⁵⁶ este creat „**Frontul Renașterii Naționale**”, ca unică organizație politică de stat, pentru constituirea căruia au semnat și unii lideri de sindicat: GHEORGHE GRIGOROVICI, IOAN FLUERAȘ și EFTIMIE GHERMAN. Uniunea Generală a Sindicatelor din România (Allgemeiner Gewerkschaftsbund Rumäniens) își îndeamnă membrii să se înscrie în noua organizație.²⁵⁷ La Steierdorf-Anina, înscrierile încep din luna ianuarie 1939. În același timp, urmare decretului din octombrie 1938, referitor la înființarea breslelor,²⁵⁸ mișcarea muncitorească a fost nevoită să se

²⁵⁴ *Der Schiedsspruch im Arbeitskonflikt mit der U.D.R.*, articol din ziarul „BERGARBEITER”, tipografia „Presa” aprilie 1937, pag. 4.

²⁵⁵ Trebuie adăugat faptul că și mulți pensionari erau membri ai sindicatului, astfel că situația membrilor nu cuprinde doar muncitorii activi.

²⁵⁶ CEZAR PETRE BUTUMACI = *Totul pentru țară*, articol din revista „COLECȚIONARUL ROMÂN” nr. 3/ianuarie 2009, pag. 20.

²⁵⁷ *Tretet in die Front der Nationalen Wiedergeburt ein!*, articol din „Bergarbeiter” nr. 11-12 din noiembrie-decembrie 1938, pag. 1.

²⁵⁸ ION ȘERBAN = *Acțiuni revendicative ale clasei muncitoare din Banat în anii dictaturii regale (1938-1940)*, în BANATICA II, Muzeul de Istoria al Județului Caraș-Severin, Reșița 1973, pag. 293.

reorganizeze și să formeze breslele. Astfel, Uniunea Muncitorilor din Industria Minieră din România a format 6 colegii: ținutul Mureș, ținutul Someș, ținutul Prut, ținutul Timiș, ținutul Olt și ținutul Suceava. Minerii din Steierdorf-Anina aparțineau, de acum, de colegiul ținutului Timiș, doi din reprezentanții acestora făcând parte din Comitetul director: MATEI CRISTOI și RUDOLF MOSER.

Patimile politice continuă să influențeze și viața sindicală. Nu de puține ori, în adunările și ședințele sindicatelor au avut loc schimburi de replici din care răbufneau convingerile politice. Nici EFTIMIE GHERMAN nu făcea excepție, chiar dacă, de mulți, era considerat ca fiind calculat și diplomat în exprimări. Într-una din ședințele ținute la Căminul Muncitoresc din Sigismund, cea din 17 martie 1940, pensionarul STEFAN OTZASEK încerca să găsească momentul potrivit să prezinte și problemele pensionarilor. Datorită faptului că punctul principal de pe ordinea de zi era noul contract colectiv de muncă, pensionarului nu i se acordă cuvântul. De-abia la sfârșit, atunci când EFTIMIE GHERMAN se îndrepta deja spre ieșirea din Cămin, OTZASEK ridică problema reducerii pensiei de urmaș, de la 50% la 40%, și pe cea a sprijinului pentru lemnele de foc pentru pensionari. Iritat și fără să se oprească din mers, EFTIMIE GHERMAN îl trimite la HITLER (de trei ori!), să rezolve problemele pensionarilor. Putem înțelege amărăciunea care l-a cuprins pe OTZASEK, mai ales că acesta era un vechi membru de partid în PSD și, nici pe departe, un susținător înfocat de-al lui HITLER.²⁵⁹

La sfârșitul luni septembrie 1940, în urma formării Prefecturilor, *Frontul Renașterii Naționale* a fost dizolvat.

La 05 septembrie 1940, generalul ION ANTONESCU primește de la regele CAROL al II-lea puteri depline pentru a conduce statul român. A doua zi a impus abdicarea regelui și a procedat la constituirea unui nou guvern. Singura organizație politică doritoare, în septembrie 1940, să participe la guvernare a fost Mișcarea Legionară care își revendica meritul de a fi impus abdicarea lui CAROL al II-lea, printr-o revoluție legionară. Astfel, la 04 septembrie s-a format guvernul alcătuit din gruparea ANTONESCU, mai ales militari, și gruparea legionară a lui HORIA SIMA. La 14 septembrie 1940 este proclamat Statul Național Legionar.

La 01 octombrie 1940, 53 de mineri din Steierdorf-Anina au reușit să declanșeze o grevă generală. Minerii se adună în fața Direcțiunii și își aleg reprezentanți din rândurile lor, refuzând delegații breslei și pe cei ai Uniunii. RUDOLF MOSER și GONGOLA FERDINAND au fost destituiți din funcțiile ocupate în cadrul sindicatului.²⁶⁰ Greviștii cer un spor „de scumpete” de 50% (socotit retroactiv de la 1 martie) și un spor de 100%, începând cu 01 septembrie.

Muncitorii, mai ales cei germani, ocupă Căminul Muncitoresc din Sigismund și-i alungă pe reprezentanții P.S.D. Greviștii rămân fermi și nu se

²⁵⁹ STEFAN OTZASEK = *Extra feines Los für die Pensionisten*, din notițele pensionarului. Arhiva autorului.

²⁶⁰ STEFAN OTZASEK = *op. citată*, pag. 196.

lasă înduplecați să reia lucrul, nici de Direcțiune, nici de reprezentanții guvernului legionar (sosiți cu avionul, la fața locului) și nici de reprezentanții organizațiilor naziste locale. În cele din urmă, „toate revendicările minerilor sunt acceptate”.²⁶¹

După vizita lui ANDREAS SCHMIDT, din 15 decembrie 1940, și primirea fastuasă a acestuia, organizată de organizațiile naziste din Steierdorf-Anina la Căminul Muncitoresc din Sigismund, la data de 18 decembrie Camera de Muncă sigilează Căminul și preia în gestiune bunurile de aici.

După zdrobirea rebeliunii legionare, din 21-22 ianuarie 1941, și în urma Decretului-lege din 18 februarie 1941,²⁶² se trece la militarizarea întreprinderilor de stat și a celor particulare, inclusiv a U.D.R.-ului. La Steierdorf-Anina, la data de 17 februarie 1941, organizația legionară locală este dizolvată și averea acesteia scoasă la licitație.²⁶³

În luna octombrie a anului 1941, col. PANAIT BOITAN, comandantul militar al Uzinelor Reșița emite „Cele zece porunci ale muncitorului U.D.R.”, prin care se dicta disciplină și supunere totală față de regimul militar și conducerea uzinei.

La 03 iulie 1943, minerii din Steierdorf-Anina organizează o grevă, protestând împotriva salariilor necorespunzătoare. Comandantul militar al U.D.R., col. PANAIT BOITAN, împreună cu un delegat al Inspectoratului Muncii din Timișoara, se deplasează la fața locului. Compania de pază din comună ia măsuri de evacuare a muncitorilor din subteranul minelor.²⁶⁴ Protestul se încheie fără ca minerii să obțină ce și-au dorit.

După război, încep să curgă Legi și decrete noi care influențează, în primul rând, pe marii proprietari și, în cele din urmă și pe omul de rând. La 23 martie 1945 este decretată Legea pentru aplicarea reformei agrare iar efectele acesteia vor amenința proprietățile agrare ale societății U.D.R.. au urmat o serie de exproprieri, în favoarea țăranilor din satele din jurul proprietăților societății.

În Plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, din 10-11 iunie 1948, se hotărăște naționalizarea principalelor întreprinderi industriale, miniere, bancare, de asigurări, transport și telecomunicații. Promptă, la 11 iunie 1948, Marea Adunare Națională votează naționalizarea.

În aceeași zi, la Steierdorf-Anina s-a „organizat” o întrunire populară care să exprime întru-totul „atașamentul față de cauză a întregului popor”. Cu această ocazie, „reprezentantul Sindicatului Unit Minier din Anina a prezentat și pe noul director, el fiind chiar dintre muncitorii din localitate”.²⁶⁵

²⁶¹ ECATERINA CIMPONERIU = *op. citată*, pag. 251.

²⁶² OVIDIU BOZU = *Măsuri represive adoptate împotriva muncitorilor în perioada militarizării uzinelor Reșița*, în „BANATICA” III, Muzeul de Istorie al Județului Caraș-Severin, Reșița 1975, pag. 277.

²⁶³ STEFAN OTZASEK = *op. citată*, pag. 200.

²⁶⁴ CONSTANTIN BRĂTESCU = *Documente referitoare la acțiunile greviste și de sabotaj organizate de clasa muncitoare sub conducerea P.C.R. în zona industrială a Banatului de sud în perioada 1942-1944*, în „BANATICA” III, Muzeul de Istorie al Județului Caraș-Severin, Reșița 1975, pag. 285.

²⁶⁵ Dr. VASILE MIRCEA ZABERCA = *Anina 200. Evoluția exploatărilor miniere după înfăptuirea marii uniri (1918-1948)*, tipo-script nepublicat din arhiva autorului, pag. 34.

Noul „director” a fost MATEI I. (întâi!) Obâr IZVERNARI care dovedește, încă de la început, ce fel de om este, prin adăugarea sintagmei „I Obâr” la numele său. De altfel, așa cum era de așteptat, acesta nu a îndeplinit funcția de director prea mult timp.

La data de 30 decembrie 1947 se proclamă Republica Populară Română.

Plenara Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român, din 10-11 iunie 1948, „a trasat, în rezoluția sa, sarcina trecerii principalelor mijloace de producție în mâinile statului popular și transformarea lor, în felul acesta, în bunul comun al întregului popor muncitor”.²⁶⁶ Astfel, a avut loc, la 11 iunie 1948, naționalizarea „principalelor mijloace de producție din industrie, transport și a sistemului bancar”,²⁶⁷ votată de Marea Adunare Națională.

Bineînțeles, se schimbă radical situația sindicatelor și modul de „negociere” a contractelor colective de muncă. Interesele muncitorilor nu mai sunt susținute de liderii sindicatului lor, cel din Steierdorf-Anina, ci doar de către reprezentanții Uniunii Sindicatelor din Industria Minieră din România. Astfel, contractul colectiv de muncă, valabil începând cu data de 01 decembrie 1945 (fără specificarea datei expirării acestuia), este încheiat doar între U.G.I.R., care reprezintă Uniunea Sindicatelor Unite din Industria Minieră din România, Uniunea Sindicatelor de Funcționari Particulari din România, pe de-o parte și, Uniunea Generală a Industriașilor din România, de cealaltă parte. Acest contract, valabil pentru doar pentru funcționarii de la exploatarea miniere ale societății U.D.R., este semnat de către:

- reprezentanții U.G.I.R.: FICȘINESCU, GHIȚULESCU, MARCEL GEORGESCU, M. VASILIU și STROE;

- delegații C.G.M.: ANGHELIU;

- reprezentanții Uniunii Miniere: RONCEA.²⁶⁸

De altfel, se schimbă și prioritățile contractului colectiv de muncă, interesele muncitorului fiind trecute, încă de la început, pe plan secundar. „În contractul colectiv de muncă se îmbină interesele generale de Stat, privind dezvoltarea economiei socialiste, cu îmbunătățirea continuă a situației materiale și culturale a muncitorilor și funcționarilor”.²⁶⁹ Scopul principal al contractului fiind „... îndeplinirea și depășirea planului industrial și financiar al întreprinderii ...”.²⁷⁰

²⁶⁶ C. SCARLAT = *Industria Republicii Populare Române în plin avânt*, Editura Politică București 1959, pag. 31.

²⁶⁷ *Ibidem*.

²⁶⁸ UZINELE DE FIER și DOMENIILE din REȘIȚA S.A. = *Contract colectiv de muncă pentru funcționarii dela exploatarea miniere valabil dela 1 decembrie 1945*, Imprimeria U.D.R. 1946, pag. 42. Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

²⁶⁹ CARNET DE SALARIZARE pentru salariații din Întreprinderi și Instituțiuni de Stat = *Extras din contractul colectiv de muncă pe anul 19449*, Art. 2, Institutul de arte Grafice C.G.M. 1949, pag. 32. Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

²⁷⁰ *Ibidem*.

Consfătuirea pe țară a muncitorilor mineri, din 28-29 iunie 1952, de la Petroșani, s-a ținut „... din inițiativa iubitului conducător al partidului și al poporului nostru, tovarășul GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ ...” și a „... arătat dragostea fierbinte a minerilor pentru partid, pentru Patria noastră, Republica Populară Română ...”.²⁷¹ Pe plan secundar, se fac referiri la condițiile de trai și muncă ale muncitorilor, pentru toate neajunsurile acestora fiind vinovați capitaliștii, exploatarea maselor și „dezastruasa moștenire”, lăsată de aceștia. Nu se fac referiri la sindicatele minerilor decât la timpul trecut, în expunerile „conducătorilor iubiți”. Lupta acestora, de-a lungul timpului, este confiscată de către Partidul Comunist din România, toate acțiunile sindicatelor fiind „coordonate” sau „conduse” de către acesta. Nici participanții la Consfătuire nu sunt amintiți ca reprezentanți ai sindicatelor miniere, ci doar ca „delegații ai muncitorilor mineri”.

Printre aceștia au figurat și doi tovarăși, „delegați” ai muncitorilor mineri din bazinul carbonifer Steierdorf-Anina: ANTON RAICA și ANTONIE RĂȚOI. Cei doi au luat cuvântul la Consfătuire și, ambii și-au manifestat nemulțumirea și indignarea față de unii dintre inginerii din „corpul tehnic” care manifestă „lipsă de interes față de plan”²⁷² și cer eliminarea „elementelor dușmănoase, care sabotează lupta dârză a muncitorilor”. Cei criticați au fost: ing. ALEXANDRU POPESCU, ing. PRUNESCU (regiunea III Sud), ing. NICOLAE COSTÂNGIOARĂ (regiunea IV Vest), ing. MILIEȘ (regiunea I Est) și inginerul principal NICOLAE OPRIȘA.

Oricum, chiar și sub spectrul secerei și al ciocanului, mineritul din bazinul carbonifer Steierdorf-Anina a progresat. Au fost făcute investiții majore, chiar dacă nu sunt de acord cu cei care susțin că ar fi fost „fără precedent”. În general, organizarea era bună, aprovizionarea era asigurată de compartimente și întreprinderi specializate iar drepturile minerilor erau respectate cu sfințenie, aceștia beneficiind de multe facilități. Sindicatele, chiar dacă rolul lor era mai mult formal, rezolvau problemele salariaților (în limitele cunoscute!) cu ajutorul partidului unic.

După evenimentele din decembrie 1989, fostele sindicate se dizolvă și se formează noile sindicate „democratice”. În realitate, pe plan local, noii lideri de sindicat nu sunt altceva decât „foști” comuniști, oportuniști din eșantionul inferior, care au știut să manipuleze mare parte a maselor. La primele alegeri pentru funcțiile din cadrul sindicatelor, mai ales cele miniere, oamenii au votat influențați de euforia evenimentelor naționale, care se succedau într-un ritm amețitor, și de ineditul situației: pentru prima dată aveau puterea de a alege liber! Încă de atunci, au început să apară „agitatorii” care-i sfătuiau pe oameni cam cum și pe cine ar trebui să voteze, „spre binele tuturor”.

²⁷¹ CONSFĂTUIREA PE ȚARĂ A MUNCITORILOR MINERI DIN INDUSTRIA CARBONIFERĂ. Petroșani 28-29 iunie 1952, Editura pentru Literatură Politică 1953, pag. 7-8.

²⁷² *Ibidem*, pag. 92-97.

Urmarea a fost că, în sindicatele miniere din orașul nostru, printre lideri erau prea puțini cei care, într-adevăr, au vrut să facă ceva pentru muncitorul de rând. Majoritatea dintre ei, recunoscând posibilitatea de a se îmbogăți peste noapte, și-au apărat propriile interese.

Brusc, după schimbarea situației politice din țara noastră, toate păturile sociale și toate sindicatele, în dorința firească de a avea un trai mai bun, au început cu revendicări adresate unui Guvern proaspăt ales, care nici nu apucase bine să se familiarizeze cu problemele unei țări rămase în derivă.

Liderii sindicatelor s-au folosit din plin de faptul că minerii erau uniți și aprigi la mânie, fapt care a dus la nașterea faimoasele „mineriade”, o imensă pată de rușine pe blazonul acestei bresle care va fi asociată, pentru totdeauna, cu meseria de miner.

Prima mineriadă a avut loc în ianuarie 1990 când, în dimineața zilei de 29 ianuarie '90, în urma apelurilor lansate de Ion Iliescu, 5.000 de mineri înarmați cu bâte au sosit din Valea Jiului în București. Aceștia au participat, împreună cu forțele de ordine și lideri FSN la percheziții și arestări ilegale la sediile unor partide și organizații civice aflate în opoziție cu cei care preluaseră puterea după căderea lui Nicolae Ceaușescu. În urma incidentelor, zeci de persoane au fost rănite.

În noaptea de 18-19 februarie 1990, la solicitarea autorităților din acea vreme, 4.000 de mineri au fost aduși din Valea Jiului, în Capitală, pentru „restabilirea ordinii”. În cea de-a doua mineriadă nu s-au semnalat incidente violente între ortaci și locuitorii Capitalei.

„Recompensele” puterii nu s-au lăsat așteptate prea mult. Una din măsuri a fost cea din data de 14 martie 1990, atunci când Guvernul României emite Hotărârea nr.267/689, semnată de Primul Ministru PETRE ROMAN, „privind acordarea unor drepturi personalului din industria minieră”. Printre altele, articolul 1, al Hotărârii, stabilește că „începând cu data de 01.02.1990 programul de lucru al personalului din unitățile miniere este de 5 zile pe săptămână”.

Din nefericire, puterea din România și-a dat seama destul de repede că se poate folosi de forța colosală a ortacilor. Astfel, după alegerile din 20 mai, în complicitate cu cei mai mulți dintre liderii sindicali, forțele politice din fruntea țării au trecut la manipularea acestora. Planul a reușit și a luat naștere cea de-a treia mineriadă, cea din 13-15 iunie 1990, atunci când minerii, conduși de MIRON COZMA și chemați de președintele ION ILIESCU, au descins în capitală și au scris o pagină sângeroasă în istoria proaspetei democrații. Plecați cu trei garnituri de tren, din gara Petroșani, în seara zilei de 13 iunie, minerii au ajuns la București în dimineața zilei următoare. Conduși de serviciile secrete au intervenit în forță împotriva protestatarilor din Piața Universității și a populației civile, și au distrus și devastat ce le-a ieșit în cale. Această mineriadă a fost considerată cea mai sângeroasă, cea mai brutală ca stil și anvergură dintre toate acțiunile minerilor.

Numărul victimelor acestei mineriade este controversat. Oficial, conform evidenței de la comisiile parlamentare de anchetă, numărul răniților este de 746 iar numărul morților este de șase: patru morți prin împușcare, un decedat în urma unui infarct și o persoană înjunghiată, deși VIOREL ENE, președintele „Asociației Victimelor Mineriadelor” susține că cifra reală a morților este de peste 100.²⁷³

În 24 septembrie 1991, minerii din Valea Jiului intră în grevă generală și cer primului ministru, Petre Roman, să vină la Petroșani pentru a le asculta problemele. Ortacii conduși de Cozma au devastat orașul Petroșani și, în seara aceleași zile, au ocupat cu forța câteva garnituri de tren, pentru a ajunge la București. Deși pașnici la început, minerii s-au dezlănțuit în zilele de 25 și 26 septembrie și au distrus tot ce le-a ieșit în cale, ajungând până în Sala de ședințe a Adunării Deputaților.

Această mineriadă a luat sfârșit odată cu demisia Guvernului condus de PETRE ROMAN. În urma minerilor, care s-au reîntors în Valea Jiului, au rămas 455 de răniți și 4 morți: 3 din București și unul din Vulcan.

Au urmat câțiva ani de acalmie, cu greve de scurtă durată și fără prea multe mișcări sindicale de amploare.

Totuși, viața din ce în ce mai grea, inflația și multe alte lipsuri, au dus la deteriorarea păcii sociale din zonele miniere. Astfel, în seara zilei de 11 iunie 1997, din cauza nemulțumirilor acumulate în timp și mai ales din cauza problemelor întâmpinate cu plata salariilor pentru lunile aprilie, mai și iunie, minerii din schimbul IV au declanșat o mișcare spontană de protest și au refuzat să intre în subteran. A doua zi, minerii din schimbul I s-au solidarizat cu cei din schimbul IV și n-au intrat, nici ei, în subteran. În aceeași zi, greviștilor li se alătură și muncitorii de la Exploatarea de Cariere și Argilă Anina. „Pentru a nu se produce și alte evenimente neprevizibile, Sindicatul Exploatarea Miniere Anina și Liga Sindicatelor Miniere Banat Anina au preluat conducerea acestei mișcări spontane”.²⁷⁴ Liderii sindicatelor, împreună cu muncitorii, au întocmit o listă cu 16 revendicări pe care au transmis-o conducătorilor: RAH Petroșani, SMB Anina, EM Anina și EC Anina. Termenul acordat pentru soluționarea revendicărilor a fost de 16.06.1997.

Urmare faptului că nu au fost rezolvate aceste revendicări, mai ales cea care se referea la plata la timp a salariilor, 2.500 de angajați ai S.M.B. Anina²⁷⁵ declanșează greva generală, la data de 16 iunie 1997,²⁷⁶ alăturându-se

²⁷³ *Mineriada din iunie 1990*, Enciclopedia liberă „WIKIPEDIA” <http://ro.wikipedia.org>.

²⁷⁴ Adresa RAH – SMB Anina nr. 4.606/13.06.1997. Arhiva autorului.

²⁷⁵ MEDIAFAX = *Protestele minerilor se întetesc*, articol din ziarul „REALITATEA” nr. 136 din 17 iunie 1997, pag. 4.

²⁷⁶ În realitate, deja de marți seara (11.06.1997) minerii nu au mai coborât în subteran, și nu în seara zilei de 12 iunie, cum a consemnat redactorul MATEI BÎTEA în numărul 136 (1.975) al cotidianului „TIMPUL”, din data de 13 iunie 1997, pag. 1.

minerilor din Valea Jiului. Lor li s-au alăturat și minerii de la minele din COZLA, BAI A NOUĂ și MEHADIA.²⁷⁷

Dacă în Valea Jiului, conflictul de muncă s-a încheiat la 25 iunie, la Anina a fost încheiat doar un „armistițiu”, suspendând acțiunile revendicative pentru 10 zile,²⁷⁸ până la 01 iulie.

În ziua de 25 iunie 1997, liderul de sindicat ADRIAN BURLUI se întâlnește, la sediul Ministerului Industriilor, la ora 10⁰⁰, cu ministrul secretar de stat NICOLAE STAICULESCU, pentru a discuta separarea SMB Anina de RAH Petroșani, una din revendicările minerilor rămasă nesoluționată.²⁷⁹

Pentru că majoritatea revendicărilor au fost soluționate, conflictul de muncă declanșat la Anina a fost declarat închis, la data de 01 iulie 1997.²⁸⁰

La data de 4 ianuarie 1999, aproape 15.000 de mineri de la Compania Națională a Huilei din Valea Jiului intră în grevă generală, principalele revendicări fiind mărirea salariilor și renunțarea la programul de închidere a minelor nerentabile.

În aceeași zi, la Anina, prin adresa nr. 1 a Ligii Sindicatelor Miniere Banat se anunță începerea unei greve generale a tuturor membrilor de sindicat, începând cu ora 06⁰⁰. Respectiva adresă, semnată de președintele L.S.M.B. Anina sing. ADRIAN BURLUI, conținea o listă cu 7 revendicări.²⁸¹

În Valea Jiului, conflictul a degenerat și lista de revendicări a fost schimbată. La 15 ianuarie 1999, Judecătoria Petroșani declară ilegală greva minerilor și, la 18 ianuarie, Cozma decide începerea „Marșului spre București”.

Minerii trec de toate barajele forțelor de ordine amplasate pe șoseaua din Defileul Jiului și ajung la Târgu Jiu.

La Anina, în dimineața zilei de 19 ianuarie 1999, trei autobuze cu mineri, în frunte cu liderul ADRIAN BURLUI, au plecat către Tg. Jiu pentru a se alătura minerilor din Valea Jiului. Convoiul a trecut ușor de barajul poliției din Cheile Globul Craiovei și, în parcare de la Muzeul Porților de Fier, din Drobeta Turnu Severin, li se alătură trei teleconstrucții cu mineri de la minele Cozla și Baia Nouă. Minerii din Anina ajung, în aceeași seară, înainte de căderea întinericului, în fața Prefecturii din Tg. Jiu unde au fost întâmpinați cu urale de ortacii din Valea Jiului.

În seara aceleași zile, la ora 18⁵⁸, Guvernul României, prin Departamentul Purtătorului de Cuvânt și Relațiilor cu Presa, transmite minerilor adunați în fața Prefecturii din Târgu Jiu, prin FAX, un comunicat prin care,

²⁷⁷ GABI ȘTEFĂNESCU = *La Anina au luat foc ... MINERII!*, articol din cotidianul „TIMPUL” nr. 139 (1978) din 17 iunie 1997, pag. 1.

²⁷⁸ MATEI BÎTEA = *După negocieri, minerii din Anina declară: „N-AM CERUT DECÎT CE NU NI S-A DAT!”*, articol din cotidianul „TIMPUL”, Anul VIII, nr. 147 (1.985) din 26 iunie 1997, pag. 1 și 8.

²⁷⁹ MATEI BÎTEA = *Minerii de la Anina, la Guvern*, articol din cotidianul „TIMPUL” nr. 146 (1985) din 25.06.1997, pag. 1.

²⁸⁰ MATEI BÎTEA = *Ortacii de la Anina s-au liniștit!*, articol din cotidianul „TIMPUL” nr. 152 (1991) din 02.07.1997, pag. 1.

²⁸¹ O copie se găsește în Arhiva Cristian-Liviu Mosoroceanu.

Primul ministru RADU VASILE „își reafirmă disponibilitatea de a participa personal la dialog, în condițiile reluării activității normale în Valea Jiului”.²⁸²

După citirea comunicatului s-a luat decizia ca minerii să înnopteze la Tg. Jiu. Apoi, din zeci de camioane s-au împărțit minerilor, gratuit și la discreție: pâine caldă, conserve de carne, salamuri de toate felurile, fructe, sucuri și apă minerală, țigări, etc.²⁸³

A urmat „bătălia” de la Costești (21 ianuarie), instituirea stării de urgență pe întreg teritoriul României (22 ianuarie), „pacea” de la Cozia (noaptea de 22/23 ianuarie). La mânăstirea Cozia, Primul ministru RADU VASILE acceptă revendicările minerilor, inclusiv neînceperea urmăririi penale împotriva liderilor de sindicat.

Cea de-a șasea mineriadă a început la 16 februarie 1999, atunci când MIRON COZMA, în urma deciziei Curții Supreme de Justiție de a-l trimite după gratii, organizează un nou marș către București, la care, minerii din Anina nu participă! A doua zi însă, forțele de ordine au oprit marșul cu brutalitate, la Stoenesti, făcând (neoficial!) 15 victime în rândul ortacilor. Miron Cozma a încercat să se refugieze în localitatea Caracal, însă a fost capturat pe drum și arestat.

Aceasta a fost ultima mineriadă, cel puțin pentru istoria mineritului din Anina. Oricum, ortacii noștri nu au participat decât la două mineriade, slavă Domnului!

Oricum, problemele legate de aceste mineriade nu sunt rezolvate, chiar dacă au avut loc o serie de procese și au existat unele condamnări. Multe organizații civice încă cer să se facă dreptate și vinovații să fie judecați și condamnați. Mulți consideră că toate mineriadele „au fost diversiuni și manifestări tipic comuniste”,²⁸⁴ și, în acest sens, membrii Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România propun „formarea unei comisii de studiere a „mineriadelor” (din 1990, 1991, 1999) și, în primul rând, a celei din 13-15 iunie 1990”.

²⁸² Comunicatul a fost citit minerilor de către ROMEO BEJA. După citirea comunicatului, BEJA a înmănat prima pagină lui Cristian-Liviu Mosoroceanu, care se găsește în arhiva autorului. Autorul a fost prezent la evenimente, la cererea minerilor din Anina, pentru a filma acțiunea.

²⁸³ Atunci am realizat că acțiunea este foarte bine pregătită și că nu se va opri aici. Zvonurile erau multe și contradictorii: ba că sunt susținuți de către partidul „X”, ba de partidul „Y”. Presimțiri sumbre m-au făcut ca, în jurul orei 24⁰⁰, să-mi iau rămas bun de la ortacii din Anina, să mă urc în autoturismul meu și să plec înapoi, acasă.

²⁸⁴ COMISIA PREZIDENȚIALĂ PENTRU ANALIZA DICTATURII COMUNISTE DIN ROMÂNIA = *Raport final*, București 2006, pag. 638.

Epilog

Din păcate, după doar 216 ani de la descoperirea huilei și 214 ani de minerit, despre minerii din Anina se poate vorbi doar la trecut. Prima mină de cărbune din România, care exploata huilă de cea mai bună calitate, s-a închis definitiv!

Părerea multor specialiști în minerit este că rezervele de cărbune ale minelor din localitatea noastră ar fi ajuns pentru cel puțin încă 100 de ani. În faza finală, minele de aici au dus lipsă de specialiști adevărați, de investiții și de interes. Se pare că închiderea minelor este rezultatul acestor lipsuri, amplificate de afaceri mai mult decât păguboase și de perspectiva de a face bani mulți din închideri.

Să credem că tragicul accident din ianuarie 2006 a grăbit doar inevitabilul și nu a fost factorul declanșator? Este posibil ca soarta mineritului din Steierdorf-Anina să fi fost pecetluită urmare incompetenței, dezinteresului și afacerilor dubioase?

Răspunsurile la aceste întrebări nu le pot da eu dar, sunt convins că se va mai scrie despre mineritul din orașul nostru și, odată și odată, se vor găsi răspunsurile - la aceste întrebări și altele, încă nerostite.

Aș mai adăuga faptul că, în peregrinările mele prin Europa, am vizitat multe mine „închise”. Spre deosebire de România, la gura fiecărei mine sunt stocuri imense de cărbune, păstrate pentru zile negre. În afară de asta, oricare mină poate fi repusă în funcțiune în maximum două săptămâni. În schimb, la noi nu există nici stocuri, iar minele sunt închise definitiv. Țara noastră nu mai are nevoie de cărbune!

La noi, după cumplitul accident colectiv de muncă din ianuarie 2006, minele au fost închise haotic și în grabă, nenumărate utilaje au rămas în

subteran (mașinile de extracție de la puțurile oarbe: 14, 18, 6 A, 5 B, ROTHMAYER, 5 KOLLOWRATH; pompe de evacuare a apelor, compresoare, etc.) iar clădirile de la suprafață au fost devastate.

La sfârșitul anului 2009, încă se mai fura din fostele incinte ale minelor. Autoritățile ridică neputincioase (?) din umeri, localnicii bombăne dar sunt preocupați de problemele cotidiene iar minerii morți se răsucesc în mormânt. Pentru ce și-au dat viața? Pentru ce au asudat, s-au chinuit și au purtat cămașa morții? Doar pentru un salariu sau și pentru a asigura un viitor generațiilor care le vor călca pe urme?

Noi ce lăsăm generațiilor viitoare?

Și mai știți ceva?

Mi-e deja dor de salutul lor, salut pe care l-am auzit toată viața, de acel „Noroc Bun!” („Glück Auf!“), rostit cu mândrie, uneori cu năduf dar, de fiecare dată, și cu speranță!

În aceste vremuri în care se înăbușe în noi tot ce este însăși natura umană, într-o țară unde, vorba tânărului avocat Raymond Poincare, la începutul secolului XX, "totul e luat în zeflema", cartea pe care o țineți în mâini, e ca o rază strecurată într-o mină ce îi scoate la vedere tainițele.

Îngrijită cu o bucurie care nu se deosebește de tristețe - și nici că se poate altfel atunci când scrii despre îngerii de abanos - lucrarea de față trebuie citită cu smerenie imaculată.

De ce? Pentru că așa a fost scrisă!

Vasile Todi

*Membru al Uniunii Scriitorilor din România
Președinte al Asociației Publiciștilor Presei Rurale din Banat*

ISBN: 145-2700